Premiul Man Booker 2008
pentru cel mai bun roman al anului în Marea Britanie

TIGRUL ALB

aravind adiga

rao contemporan

„Acest roman de debut scris de un ziarist indian care trăieşte în Mumbay m-a izbit în moalele capului. Nu tratează subiectul raselor sau al castelor în India. Ci vorbeşte despre uriaşa inechitate economică dintre săraci şi elita doldora de bani. Naratorul este un om de afaceri indian care spune povestea ascensiunii sale economice. India lui este lipsită de milă, o junglă darwiniană coruptă în care numai cei mai cruzi supravieţuiesc. Gândiţi-vă la *Naşul* în care Vito Corleone tânăr refuză să fie o marionetă, dar scoateţi din ecuaţie sentimentalismul. *Tigrul Alb* este un roman uluitor şi plin de mânie despre nedreptate şi putere."

USA Today

„Adevărul despre Bangalore este un subiect fascinant, pe care Adiga îl exploatează cu măiestrie, subliniindu-i cu umor nebun toate implicaţiile. Personajul Halwai, uns cu toate alifiile, sardonic, autoironic şi cu totul lipsit de iluzii, este pe cât de captivant, pe atât de convingător, reprezentând unul dintre marile triumfuri ale acestei cărţi, alături de acutul simţ al detaliului demonstrat de scriitor."

The Independent

aravind adiga

TIGRUL ALB

rao contemporan

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ADIGA ARAVIND
Tigrul alb / Aravind Adiga; trad.: Irina Iacobescu
- București: RAO International Publishing Company, 2009
ISBN 978-973-54-0049-1

I. Iacobescu, Irina (trad.)

821.211-31=135.1

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117–119, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

ARAVIND ADIGA
The White Tiger
© 2008 by Aravind Adiga
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză
IRINA IACOBESCU

© RAO International Publishing Company, 2008
pentru versiunea în limba română

2009

ISBN 978-973-54-0049-1

Pentru Ramin Bahrani

PRIMA NOAPTE

Către biroul:

Excelenţei Sale Wen Jiabao,

Cabinetul prim-ministrului,

Beijing,

Capitala Naţiunii Chineze Iubitoare de Libertate

De la biroul:

„Tigrului Alb"

Un om cugetător

Şi un antreprenor

Care trăieşte în centrul lumii tehnologiei şi al subcontractării[1]

Oraşul electrotehnic în prima fază de dezvoltare (puţin mai departe de drumul principal Hosur)

Bangalore, India

Domnule Prim-ministru,

Sir.

Nici eu şi nici dumneavoastră nu vorbim limba engleză, dar sunt anumite lucruri care se pot spune numai în engleză.

[1] În original, *outsourcing*, semnificând subcontractarea unui proces din lanţul de producţie – de exemplu, manufactură sau distribuţie – unei alte companii, cu scopul de a economisi resursele firmei. (n.tr.)

Fosta mea patroană, regretata ex-soție a dlui Ashok, Madam Pinky, m-a învățat unul dintre cuvintele astea. L-am spus imediat astăzi, la 23.32 – exact cu 10 minute în urmă –, când doamna de la All India Radio a anunțat că premierul Jiabao vine la Bangalore săptămâna viitoare.

De fapt, pronunț acest cuvânt de fiecare dată când oameni mari ca dumneavoastră ne vizitează țara. Nu că aș avea ceva împotriva oamenilor mari.

Eu mă consider unul de-al dumneavoastră, sir. Dar, de câte ori îl văd pe prim-ministrul nostru mergând spre aeroport cu secretarii lui distinși în mașini negre, făcând *namastes*[1] în fața camerelor de filmat, vorbind despre cât de morală și de sfântă este India, simt nevoia să spun acel cuvânt în engleză.

Săptămâna aceasta dumneavoastră ne vizitați, nu-i așa, Excelența Voastră? De obicei, All India Radio este o sursă demnă de încredere, când vine vorba despre astfel de evenimente.

Era o glumă, sir.

Ha!

Pentru acest motiv aș vrea să vă întreb direct dacă veniți într-adevăr la Bangalore. În caz că veniți, trebuie să vă spun ceva important. Vedeți dumneavoastră, doamna de la radio a zis: „Dl Jiabao este într-o misiune: vrea să afle adevărul despre Bangalore".

Mi-a înghețat sângele în vine când am auzit. Dacă e cineva care știe adevărul despre Bangalore, atunci acela sunt *eu*.

Apoi, doamna crainică a adăugat: „Dl Jiabao vrea să aibă o rundă de întâlniri cu niște antreprenori indieni și să audă direct de la ei povestirile lor de succes".

A explicat puțin. Se pare, sir, că voi, chinezii, sunteți cu mult înaintea noastră din toate punctele de vedere, cu o singură excepție: nu aveți antreprenori. Și țara noastră, deși nu are apă

[1] *Namaste* sau *namaskar* – formulă de salut tradițională în India, sau gest de respect, care se face prin unirea palmelor în dreptul feței ori al pieptului, urmată de o plecăciune. (n.tr.)

potabilă, electricitate, sisteme de canalizare, transport public, simțul igienei, disciplină, politețe sau punctualitate, *are* antreprenori cu miile. Mai ales în domeniul tehnologiei. Și acești antreprenori, vreau să spun *noi,* antreprenorii, am înființat toate acele companii de subcontractare care acum conduc de fapt America.

Sperați să învățați cum să-i faceți pe câțiva chinezi antreprenori – de aceea ne vizitați. Asta m-a făcut să mă simt bine. Dar pe urmă m-a izbit faptul că, în conformitate cu protocolul internațional, prim-ministrul și ministrul de externe al țării mele vă vor întâmpina la aeroport cu ghirlande de flori, cu statui din lemn de santal ale lui Gandhi și cu o broșură cu informații despre trecutul, prezentul și viitorul Indiei.

Atunci chiar că a trebuit să pronunț acel cuvânt în engleză, sir. Cu voce tare.

Asta se întâmpla pe la 23.37. Cu cinci minute în urmă.

Nu sunt genul care doar înjură și suduie. Sunt un om de acțiune și un om al schimbărilor. Și m-am hotărât pe loc să dictez o scrisoare adresată dumneavoastră.

Pentru început, dați-mi voie să-mi exprim admirația profundă pe care o am față de străvechiul popor chinez.

Am citit despre istoria dumneavoastră într-o carte – *Povestiri interesante din estul exotic* – găsită pe trotuar, pe vremea când încercam să mă luminez, căutând cărți de anticariat prin piața de duminică din Vechiul Delhi. Cartea asta vorbea mai mult despre pirații și aurul din Hong Kong, dar avea și niște informații utile: spunea că voi, chinezii, sunteți mari iubitori de libertate și independență. Au încercat ei, englezii, să vă facă servitorii lor, dar nu i-ați lăsat niciodată. Admir asta, dle premier.

Știți, eu am fost odată servitor.

Numai trei națiuni nu s-au lăsat niciodată conduse de străini: China, Afganistan și Abisinia[1]. Sunt singurele pe care le admir.

[1] Actualmente Etiopia (n.tr.)

Din respect pentru dragostea de libertate a poporului chinez şi din credinţa că viitorul lumii aparţine omului galben şi brun, acum când stăpânul nostru de odinioară – omul alb – îşi iroseşte viaţa cu homosexualitatea, cu telefoanele mobile, cu abuzul de droguri, mă ofer să vă spun pe gratis adevărul despre Bangalore, prin a vă dezvălui povestea vieţii mele.

Vedeţi dumneavoastră, când o să ajungeţi la Bangalore şi o să vă opriţi la vreun semafor, copiii o să vină la maşină şi o să vă bată în geam, încercând să vă vândă la negru vreo carte de afaceri americană, învelită cu grijă în celofan, care are un titlu de genul:

Zece secrete ale succesului în afaceri!

sau

Cum să deveniţi antreprenori cu uşurinţă în şapte zile!

Nu vă cheltuiţi banii pe cărţile alea americane. Sunt atât de *depăşite.*

Eu sunt *viitorul.*

În ceea ce priveşte educaţia, s-ar putea să am nişte lacune. Nu am terminat niciodată şcoala, ca să o spun p-a dreaptă. Cui îi pasă? Nu am citit multe cărţi, dar le-am citit pe toate acelea care contează. Ştiu pe de rost toate operele celor patru poeţi ai tuturor timpurilor – Rumi[1], Iqbal[2], Mirza Ghalib[3] şi un al patrulea ins, al cărui nume îmi scapă acum. Eu sunt un antreprenor autodidact.

Ăsta este tipul cel mai bun care poate exista, credeţi-mă.

[1] Poet şi filosof persan (sec. al XIII-lea) (n.tr.)
[2] Allama – Sir Muhammad Iqbal (1877–1938), poet şi filosof, a cărui poezie în urdu şi în persană este considerată una dintre cele mai importante din era modernă. (n.tr.)
[3] Foarte cunoscut poet clasic din Subcontinentul Indian (sec. al XIX-lea), care a scris în urdu şi în persană. (n.tr.)

După ce o să auziți povestea despre cum am ajuns la Bangalore și am devenit unul dintre cei mai de succes oameni de afaceri (deși, probabil, cel mai puțin cunoscut), o să știți tot ce trebuie știut despre cum se naște activitatea antreprenorială și cum se dezvoltă prin asta omul glorios al secolului douăzeci și unu.

Mai exact, secolul omului *galben* și *brun*.

Dumneavoastră și cu mine.

Mai e puțin până la miezul nopții, dle Jiabao. Un moment potrivit pentru mine să vă vorbesc.

Stau treaz toată noaptea, Excelența Voastră. Și nu mai e nimeni în biroul ăsta al meu, de aproape 14 metri pătrați. Doar eu și candelabrul de deasupra, deși candelabrul are propria personalitate. E o chestie uriașă, plină de bucățele de sticlă, tăiate în formă de diamante, ca acelea pe care le vedeți în filmele anilor '70. Deși în Bangalore e destul de răcoare noaptea, am pus deasupra candelabrului un ventilator minuscul cu cinci palete – toate acoperite de pânze de păianjen. Știți, când se învârt, paletele taie lumina candelabrului și o împrăștie în cameră. Exact ca orga de lumini de la cele mai tari discoteci din Bangalore.

Acesta este singurul birou de 14 metri pătrați din Bangalore care are propriul candelabru! Totuși, rămâne o dărăpănătură, iar eu stau aici toată noaptea.

Este blestemul antreprenorului să își supravegheze afacerea tot timpul.

Acum o să mă duc să pornesc ventilatorul acesta minuscul, astfel încât lumina candelabrului să se învârtă în jurul camerei.

Sunt relaxat, sir. Așa cum sper că sunteți și dumneavoastră.

Să începem.

Dar înainte de a începe, sir, să vă spun expresia din engleză pe care am învățat-o de la fosta mea patroană, regretata ex-soție a dlui Ashok, Madam Pinky:

What a fucking joke![1]

Acum nu mă mai uit la filme indiene din principiu. Dar, în zilele în care le urmăream, chiar înainte de începerea filmului, apărea pe ecranul negru fie numărul 786 – musulmanii cred că este un număr magic, ce îl reprezintă pe zeul lor –, fie se vedea imaginea unei femei într-un sari alb, căreia îi cădeau la picioare monede de aur – este zeița Lakshmi, a hinduşilor.

La mine în țară este un obicei vechi şi venerat să începi o poveste cu o rugăciune către o putere divină.

Excelența Voastră, cred că ar trebui să încep şi eu prin a pupa în fund pe vreun zeu. Pe care dintre ei, oare? Sunt atâtea opțiuni.

Ştiți, musulmanii au un singur zeu.

Creştinii au trei.

Iar noi, hinduşii, avem vreo 36 000 000 de zei.

Ceea ce înseamnă un total de 36 000 004 funduri divine dintre care să aleg.

Unii, şi nu mă refer doar la comuniști ca dumneavoastră, ci la gânditori care aparțin tuturor partidelor politice, consideră că nu foarte mulți dintre acești zei există. Alții cred că nici unul dintre ei nu există. Îşi imaginează că suntem doar noi pe pământ, şi un ocean de întuneric în jurul nostru. Nu sunt nici filosof şi nici poet, cum aş putea să ştiu adevărul? Este adevărat că toți acești zei par să muncească prea puțin – la fel ca şi politicienii noştri –, şi totuşi continuă să fie realeşi în fiecare an, pe tronurile lor de aur din cer. Asta nu înseamnă că nu-i respect, dle premier! Să nu care cumva să vă intre ideea asta blasfematoare în țeasta aia galbenă! Țara mea este locul unde antreprenorul indian trebuie să joace două roluri: trebuie să fie cinstit şi necinstit, prefăcut şi încrezător, şiret şi sincer în acelaşi timp.

Deci: închid ochii, fac un *namaste* şi mă rog zeilor să aducă un pic de lumină în povestea mea întunecată.

---

[1] Ce glumă de căcat!

Aveți un pic de răbdare, dle Jiabao. S-ar putea să dureze ceva.

Cât de repede credeți că ați putea *dumneavoastră* să pupați 36 000 004 de funduri?

Gata.

Am deschis din nou ochii.

Este 23.52 și acum chiar *e* timpul să încep.

Dar, mai întâi, un avertisment, așa cum se face pe pachetele de țigări.

Într-o zi, în timp ce îi duceam pe foștii mei patroni – dl Ashok și Madam Pinky – în mașina lor Honda City, dl Ashok mi-a pus mâna pe umăr și a spus:

– Trage pe dreapta.

După ce am executat ce mi-a cerut, s-a aplecat spre mine atât de aproape, că am putut să îi simt colonia – era delicioasă, în ziua aceea mirosea a fructe – și a spus, politicos ca totdeauna:

– Balram, aș vrea să îți pun câteva întrebări, bine?

– Desigur, sir, am zis eu.

– Balram, a întrebat dl Ashok, câte planete sunt în univers?

Am răspuns cât am putut de bine.

– Balram, cine a fost primul prim-ministru al Indiei?

După care:

– Balram, care este diferența dintre un hindus și un musulman?

Apoi:

– Cum se numește continentul nostru?

Dl Ashok s-a întors către Madam Pinky și a întrebat-o:

– Ai auzit ce a răspuns?

– Glumea? a zis ea, și inima a început să-mi bată mai repede, așa cum se întâmpla de fiecare dată când spunea ceva.

– Nu. *Chiar* crede că astea sunt răspunsurile corecte.

Ea a prins să chicotească atunci când a auzit acele vorbe, dar fața *lui,* pe care o vedeam reflectată în oglinda retrovizoare, era serioasă.

– Chestia e că, probabil are... cât, vreo doi, trei ani de școală în el? Știe să scrie și să citească, dar nu înțelege ce citește. Este

semidoct. Ţara este plină de oameni ca el, ţi-o spun eu. Iar noi încredinţăm glorioasa noastră democraţie parlamentară – şi a arătat cu degetul spre mine – în mâinile unor oameni ca el. *Asta* este întreaga tragedie a acestei ţări.

Şi a oftat.

– În regulă, Balram, porneşte maşina.

În noaptea aceea, stând în pat sub plasa de ţânţari, m-am gândit la cuvintele lui. Avea dreptate, sir; nu mi-a plăcut cum a vorbit despre mine, dar avea dreptate.

Autobiografia unui indian semidoct, aşa ar trebui să intitulez povestea vieţii mele.

Eu şi alte mii de oameni ca mine din ţara asta suntem semidocţi, pentru că nu ni s-a permis niciodată să terminăm şcoala. Dacă ne deschideţi capetele şi vă uitaţi în interior cu o lanternă, veţi găsi o adunătură ciudată de idei: frânturi de istorie sau de matematică memorate din manuale (vă asigur eu, nici un copil nu îşi aminteşte la fel de bine de viaţa din şcoală ca unul care a fost retras de acolo), fragmente de politică citite în vreun ziar cât aşteptăm pe cineva să vină la birou, triunghiuri şi piramide de pe paginile rupte din vechile cărţi de geometrie, pe care fiecare ceainărie din ţara asta le foloseşte ca să împacheteze gustările, fărâme din ştirile date de All India Radio, chestii care îţi cad în cap ca şopârlele de pe plafon, înainte de culcare. Toate aceste idei, pe jumătate formate şi digerate, şi tot pe jumătate corecte, amestecate cu alte gânduri pe jumătate coapte în cap, şi-o trag una alteia, iar astfel ajungi să trăieşti şi să acţionezi cu şi mai multe idei formate doar pe jumătate.

Povestea educaţiei mele este povestea despre cum se poate produce un semidoct.

Dar, atenţie, dle premier! Oameni educaţi, după 12 ani la şcoală şi alţi trei la universitate, poartă costume frumoase, lucrează în companii şi toată viaţa primesc ordine de la alţii.

Antreprenorii sunt făcuţi din lut pe jumătate ars.

Dacă ar fi să vă dau informații generale despre mine – origine, înălțime, greutate, deviații sexuale cunoscute etc. –, atunci nimic nu e mai potrivit decât portretul ăla pe care mi l-a făcut poliția.

A mă considera cea mai puțin cunoscută poveste de succes din Bangalore nu reflectă întru totul adevărul, trebuie să mărturisesc. Aproape cu trei ani în urmă, când am devenit pentru puțină vreme o persoană de importanță națională datorită unui act de antreprenoriat, în fiecare oficiu poștal, în fiecare gară sau secție de poliție se putea vedea câte un afiș cu figura mea. Multă lume mi-a văzut fața și numele atunci. Nu mai am originalul, dar am descărcat o imagine de pe internet în laptopul meu argintiu Macintosh. L-am cumpărat on-line dintr-un magazin din Singapore, și chiar merge de minune. Laptopul. Dacă aveți răbdare o secundă, îl deschid și vă citesc ce scrie...

Dar să vă mai spun ceva despre acel afiș. L-am găsit într-o gară din Hyderabad, în perioada când călătoream fără bagaje – cu excepția unei genți roșii foarte grele – și mergeam de la Delhi către Bangalore. Am păstrat vreme de un an afișul original în sertarul mesei mele de lucru. Într-o zi, când băiatul de serviciu făcea curățenie prin biroul meu, mai că a dat peste afiș. Dle Jiabao, eu nu sunt o persoană sentimentală, antreprenorii nu își pot permite așa ceva. Așa că l-am aruncat – dar, înainte de asta, am rugat pe cineva să mă învețe cum să scanez. Și știți cum se simt indienii în fața tehnologiei – ca peștele în apă. Eu sunt om de acțiune, sir, și mi-au trebuit doar una sau două ore ca să scanez tot afișul. Iată rezultatul aici, pe ecran, în fața mea:

SE CAUTĂ AJUTOR ÎN GĂSIREA UNEI PERSOANE DISPĂRUTE

Publicul este informat că bărbatul din fotografie, pe numele Balram Halwai, alias MUNNA, fiul lui Vikram Halwai care trage ricșa, este căutat pentru interogatoriu. Vârstă: între 25 și 35. Ten:

negricios. Față: ovală. Înălțime: aproximativ 1,65 metri. Constituție: subțire, zveltă.

Bine, asta nu se prea mai potrivește acum, sir. Chestia cu „tenul negricios" este în continuare adevărată – deși mă bate gândul să încerc una dintre cremele alea de albire a tenului, lansate în ultima vreme, pentru ca bărbații indieni să arate precum cei din vest. Dar restul, vai, este absolut inutil. Viața în Bangalore este bună – mâncare din belșug, bere, cluburi de noapte, așadar, ce să vă spun... „Subțire și zvelt" – ha! Arăt mai bine zilele astea! „Gras" și „cu burtă" s-ar potrivi mai bine.

Dar să continuăm, nu avem la dispoziție toată noaptea. Mai bine să vă explic un pic acum.

Balram Halwai, alias MUNNA...

Vedeți dumneavoastră, în prima mea zi de școală, profesorul ne-a aliniat pe toți la catedră ca să ne treacă numele în catalog. Când i-am spus cum mă cheamă, s-a uitat la mine cu gura căscată:

– Munna? Ăsta nu e un nume!

Avea dreptate: înseamnă „băiat".

– Asta e tot ce am, sir, am spus.

Era adevărat. Nu mi se dăduse niciodată un nume.

– Maică-ta nu ți-a zis în vreun fel?

E foarte bolnavă, sir. Stă în pat și scuipă sânge. Nu are timp să îmi dea un nume.

– Și taică-tău?

– El trage ricșa, sir. Nu are timp să îmi aleagă mie nume.

– Nu ai bunică? Mătuși? Unchi?

– Nici ei nu au timp.

Profesorul s-a întors într-o parte și a scuipat pe jos o gură de *paan*[1] roșu. Pe urmă și-a lins buzele.

[1] Combinație de plante folosite în India pentru curățarea cavității bucale și împrospătarea respirației. (n.tr.)

– Ei bine, atunci ține de mine, nu-i așa? Și-a trecut mâna prin păr și a spus: O să te chemăm... *Ram*. Ia stai așa, nu avem un Ram în clasa asta? Nu vreau să se producă nici o confuzie. O să fii *Balram*. Știi cine a fost Balram, nu?

– Nu, sir.

– A fost mâna dreaptă a zeului Krishna. Știi cum mă cheamă pe mine?

– Nu, sir.

A început să râdă.

– Krishna!

Când m-am dus acasă în ziua aceea, i-am spus tatei că profesorul mi-a dat un nou nume. A ridicat din umeri.

– Dacă asta vrea, atunci așa o să te strigăm.

Și Balram mi-a rămas numele de atunci. Mai târziu, bineînțeles, am adăugat un al treilea nume. Dar o să ajung și acolo.

Acuma, să îmi spuneți dumneavoastră, unde mai găsiți un loc în care părinții uită să dea nume copiilor lor? Dar să mă-ntorc la afiș:

Suspectul vine din satul Laxmangarh, în...

Ca orice poveste bună din Bangalore, a mea începe departe de Bangalore. Știți, acuma sunt în Lumină, dar m-am născut și am crescut în Întuneric.

În fine, nu e chiar momentul potrivit din zi în care să vă spun despre asta, dle premier!

Vă vorbesc despre un loc în India care cuprinde cel puțin o treime din țară, un loc fertil, cu câmpuri de orez și grâu, câmpuri având în mijloc iazuri, pline de lotuși și de nuferi, iazuri în care bivolii se bălăcesc și rumegă plantele din apă. Cei care trăiesc în locul ăsta îl numesc Întuneric. Vă rog să înțelegeți, Excelența Voastră, că India este ca două țări într-una singură: o Indie a Luminii și una a Întunericului. Oceanul aduce lumină în țara

mea. Fiecare loc de pe harta Indiei care se află lângă ocean o duce bine. Dar râul aduce întunericul în India – râul negru.

Despre ce râu negru vorbesc? Care este acel râu al Morții, ale cărui maluri sunt pline de lut gros, întunecat și lipicios, care prinde în capcană orice răsad, sufocându-l și sugrumându-l?

Păi tocmai despre Mama Gange vorbesc, fiica vedelor, fluviul iluminării, care ne protejează pe toți, cel care rupe lanțul nașterii și re-nașterii. Pe oriunde curge Gangele, este întuneric.

O chestie pe care trebuie să o știți despre India este că orice vorbă spusă de prim-ministru la țară trebuie întoarsă pe dos, ca să afli adevărul despre respectivul lucru. Ați auzit că râul Gange este numit râul emancipării și că sute de turiști americani vin aici în fiecare an, pentru a face fotografii cu *sadhus*[1] goi, la Hardwar sau la Benaras? Cu siguranță prim-ministrul o să vă vorbească despre asta și o să vă îndemne să vă înmuiați picioarele în râu.

Nu! Dle Jiabao, vă sfătuiesc să nu vă băgați în Gange, doar dacă nu cumva vreți să ieșiți de acolo cu gura plină de materii fecale, paie, părți dezmembrate ale cadavrelor de oameni, hoituri de bivoli și vreo șapte tipuri de acizi industriali.

Știu totul despre Gange, sir. Când aveam șase sau șapte sau poate opt ani (nimeni la mine în sat nu își cunoaște cu exactitate vârsta), m-am dus la cel mai sfânt loc de pe malurile Gangelui – la Benaras. Îmi amintesc cum coboram un drum în pantă din orașul sfânt Benaras, în urma unei procesiuni funerare ce ducea trupul mort al mamei mele la râu.

Kusum, bunica mea, era în frunte. Bătrâna și vicleana Kusum! Obișnuia să își frece cu putere brațele când era fericită, ca și cum ar fi dat pe răzătoare niște bucăți de ghimbir. Nu mai avea dinți în gură, iar asta îi făcea rânjetul și mai șiret. A rânjit destul cât să dicteze ce și cum în casă; toți fiii și nurorile au trăit cu frică de ea.

Tata și Kishan – fratele meu – mergeau în spatele ei și țineau partea din față a patului de trestie pe care se afla trupul fără de

[1] *Sadhu* – om sfânt, ascet (n.tr.)

suflare. Unchii mei, Munnu, Jayram, Divyram şi Umesh, veneau în urmă, ţinând de partea cealaltă. Corpul mamei mele fusese învelit din cap până în picioare într-o bucată de mătase de culoarea şofranului, acoperită cu petale de trandafiri şi cu ghirlande de iasomie. Nu cred că purtase vreodată în viaţa ei un veşmânt atât de elegant. (Eu socoteam că avusese o viaţă foarte nenorocită, dacă îi făceau o înmormântare aşa de soi. Familia mea probabil că se simţea vinovată de ceva.) Mătuşile mele, Rabri, Shalini, Malini, Luttu, Jaydevi şi Ruchi, se tot întorceau şi îmi făceau semne să le ajung din urmă. Îmi amintesc cum la un moment dat am început să dau din mâini şi să cânt *Adevăr este numele lui Shiva*[1]*!*

Am trecut prin faţa multor temple, rugându-ne fiecărui zeu, după care ne-am strecurat în rând de câte unul, printre un templu roşu dedicat lui Hanuman[2] şi o sală de exerciţii în aer liber, unde trei culturişti ridicau greutăţi ruginite deasupra capetelor. Am mirosit râul înainte de a-l vedea. O duhoare de carne în descompunere venea din partea dreaptă. Am început să cânt mai tare:

– „ ... Singurul adevăr!"

După care am auzit un zgomot groaznic: începuseră să taie lemnele pentru foc. Construiseră o platformă de lemn la marginea scărilor, chiar deasupra apei. Butucii erau adunaţi pe platformă, iar bărbaţii îi loveau puternic cu topoarele. Bucăţi de lemn formau rugul funerar pe treptele de piatră ce dădeau spre râu. Alte patru corpuri ardeau deja atunci când noi ajunseserăm. Ne-am aşteptat rândul.

În depărtare se vedea o insulă cu nisip alb ce strălucea în lumina soarelui, în timp ce bărci pline de oameni se îndreptau într-acolo. Mă întrebam dacă sufletul mamei mele mergea şi el pe acea insulă strălucitoare de pe râu.

[1] Unul dintre cei mai importanţi zei din hinduism, considerat distrugătorul lumii. Aparţine trinităţii divine Trimurti, alături de Brahma (creatorul lumii) şi de Vishnu (păstrătorul universului). (n.tr.)

[2] Zeu pe jumătate om, pe jumătate maimuţă, ajutorul lui Rama în epopeea *Ramayana* (n.tr.)

Am spus mai înainte că trupul mamei era învelit într-o pânză de mătase. I-au pus-o și pe față, apoi i-au acoperit tot corpul cu bucăți de lemn, atât de multe pe cât au putut plăti ai mei. Pe urmă preotul i-a dat foc.

– A fost o fată bună și liniștită în ziua în care a venit la noi, a spus Kusum, în timp ce îmi punea mâna pe față. Nu eu am căutat cearta.

I-am luat mâna de pe față și m-am uitat la mama.

Focul mistuia întâi mătasea, iar un picior palid a zvâcnit ca și cum ar fi fost viu, ieșind de pe rug. Degetele picioarelor, care se topeau în dogoarea focului, au început să se îndoaie, încercând parcă să opună rezistență la ceea ce li se întâmpla. Kusum a împins piciorul la loc în foc, dar nu voia să ardă. Inima a început să îmi bată cu putere. Mama nu avea de gând să îi lase să o distrugă.

Sub platforma de lemne pentru foc se afla un morman imens de nămol negru, exact acolo unde apa scălda malul. Era plin de panglici de iasomie, de petale de trandafiri, de bucăți de mătase, de oase arse pe jumătate printre care un câine albicios se târa amușinând.

M-am uitat la nămol, apoi am aruncat o privire către piciorul mamei și am înțeles.

Clisa – asta o reținea: mormanul ăla umflat de clisă neagră. Ea încerca să se lupte cu mâlul negru, iar degetele încovoiate de la picioare rezistau pe poziții. Dar nămolul o absorbea tot mereu spre sine. Era atât de gros, iar fiecare val aducea cu el și mai mult nămol. În curând mama avea să devină una cu mormanul de clisă neagră, iar câinele albicios urma să înceapă să o lingă.

Atunci am înțeles: acesta era adevăratul zeu din Benaras – nămolul ăsta negru din Gange în care totul murea, se descompunea, și din care se renăștea pentru a muri din nou. Același lucru urma să mi se întâmple și mie la moarte, când mă vor aduce aici. Nu exista scăpare pentru nimeni și nimic.

Mi s-a tăiat răsuflarea.

A fost pentru prima dată în viață când am leșinat.

De atunci nu m-am mai dus să văd râul: îl las în seama turiștilor americani!

... vine din satul Laxmangarh, în districtul Gaya.

Ăsta e un district faimos – bine-cunoscut în lume. Districtul meu a dat naștere istoriei poporului dumneavoastră, dle Jiabao. Cu siguranță ați auzit de Bodh Gaya – orașul unde Buddha s-a așezat sub un copac, primind iluminarea, și de unde a început budismul, care s-a răspândit în toata lumea, inclusiv în China. Iar Bodh Gaya e chiar aici, în districtul meu! La câțiva kilometri distanță de Laxmangarh!

Mă întreb dacă Buddha s-a plimbat prin Laxmangarh – unii spun că da. Eu cred că a trecut în fugă pe aici – cât a putut de repede – și a ajuns în partea cealaltă și nu s-a mai uitat înapoi!

Un braț mic al râului Gange trece chiar pe la marginea satului Laxmangarh. Bărcile vin aici de peste tot și aduc cu ele provizii în fiecare zi de luni. Există doar o singură stradă în acest sat, iar o fâșie strălucitoare de apă menajeră o taie în două. De fiecare parte a nămolului se află o piață. Trei magazine, mai mult sau mai puțin asemănătoare, vând alimente mai mult sau puțin râncede și contrafăcute: orez, ulei de gătit, petrol lampant, biscuiți, țigări și zahăr. La capătul pieței se vede un turn în formă de con, văruit, având desenați pe el șerpi negri, care se încolăcesc pe toate părțile – acesta este templul. Înăuntru se află imaginea unei ființe de culoarea șofranului, pe jumătate om, pe jumătate maimuță: este Hanuman, zeul favorit al tuturor acelora care trăiesc în Întuneric. Ați auzit de Hanuman, sir? A fost servitorul credincios al zeului Rama, iar noi îl venerăm în temple pentru că este un adevărat exemplu de cum să îți servești stăpânul cu mare fidelitate, dragoste și devotament.

Ăsta-i genul de zeu pe care ni l-au băgat pe gât, dle Jiabao. Acum înțelegeți cât de greu este pentru cineva în India să își câștige libertatea.

Cam atât ar fi de spus despre satul meu. Acuma să vă vorbesc despre oameni. Excelența Voastră, sunt mândru să vă informez că Laxmangarh este un exemplu tipic de sat indian paradiziac, dotat cu electricitate, apă curentă și telefoane care funcționează. Copiii din satul meu, crescuți cu o dietă hrănitoare pe bază de carne, ouă, legume și linte, în cazul în care sunt examinați cu metrul și cântarul, corespund înălțimii și greutății minime obligatorii stabilite de Națiunile Unite și de alte organizații cu care prim-ministrul nostru a semnat atâtea tratate și căror forumuri le dă curs cu atâta regularitate și fast.

Ha!

Stâlpii de electricitate: morți.

Robinetul: stricat.

Copiii: prea slabi și scunzi pentru vârstele lor, cu capete supradimensionate, din care strălucesc ochii plini de viață, așa cum strălucește conștiința culpabilă a guvernului indian.

Da, dle Jiabao, exemplul tipic de sat indian paradiziac. Într-o zi o să trebuiască să vin în China, să văd dacă paradisurile voastre sătești sunt mai bune.

Mai jos de drumul principal, familiile de porci adulmecă prin canalizare – partea de sus a corpului fiecărui animal este uscată, cu părul lung încâlcit pe spinare. Partea de jos este de un negru cărbune și lucește de la apa din canalizare. Penele cocoșilor ce zboară-n sus și-n jos pe acoperișurile caselor scânteiază în roșu aprins și în maro. După ce treceți de porci și de cocoși, o să dați de casa mea – dacă mai există.

În pragul porții, veți vedea cel mai important membru al familiei: bivolița.

Era cea mai grasă chestie de la noi din casă. Femeile o hrăneau toată ziua cu iarbă proaspătă; hrănitul bivoliței reprezenta cel mai

important lucru din viața lor. Își puneau toate speranțele în grăsimea ei, sir. Dacă dădea suficient lapte, atunci îl puteau vinde și astfel aveau ceva mai mulți bani la sfârșitul zilei. Era o făptură grasă, cu pielea lucioasă, și o venă de mărimea unei puțe de copil i se profila pe botul păros, din care îi curgeau bale lungi și groase, de culoarea mărgăritarului. Stătea toată ziua în propriul morman de excremente. Era dictatorul casei!

Cum intrați în curte, o să vedeți – dacă mai trăiește cineva acolo, după tot ce am făcut – femeile. Își văd de treburi prin ogradă. Mătușile mele, verișoarele și Kusum – bunica. Una dintre ele pregătește mâncarea pentru bivoliță, alta vântură orezul, alta, așezată pe vine, o caută în cap pe aia sau pe ailaltă, strivind între degete căpușele. Din când în când se opresc din lucru, pentru că e vremea de ceartă. Asta înseamnă că aruncă unele către altele cu vase de metal, se trag de păr, iar după aceea se împacă, sărutându-și palmele și punându-le pe obrajii celorlalte femei. Noaptea dorm împreună, cu picioarele unele peste altele, ca un miriapod.

Băieții și bărbații dorm într-un alt colț al casei.

Dimineața devreme. Cocoșii aleargă deja de nebuni pe ulițele satului. O mână mă trezește... mă descotorosesc de piciorul fratelui meu Kishan, care îmi stă pe burtă, îmi scot din păr palma vărului meu Pappu și mă retrag din mijlocul celor care dorm.

– Haide, Munna!

Ăsta e tata, care mă cheamă din pragul ușii.

Alerg în urma lui, ieșim din casă și dezlegăm bivolița de la locul unde stă. O ducem la râu pentru baia de dimineață – tocmai până la iaz, mai jos de Fortul Negru.

Fortul Negru se află pe creasta unui deal, dominând întregul sat. Oameni care au fost prin alte țări mi-au spus că fortul ăsta e la fel de frumos ca orice lucru din Europa. Probabil că turcii sau afganii, ori poate englezii, sau ce străini vor fi condus India în vremea aia, au construit fortul cu multe secole în urmă.

(Fiindcă India nu a fost niciodată liberă. Prima dată musulmanii, apoi britanicii ne-au dat ordine. În 1947 britanicii s-au cărăbănit, dar numai un idiot ar putea să creadă că ne-am eliberat atunci.)

Străinii au abandonat Fortul Negru cu mult timp în urmă, iar acum e ocupat de un trib de maimuțe. Nimeni altcineva nu se mai duce sus pe culme, doar vreun păstor cu turma lui de capre la păscut.

La răsărit, iazul ce scaldă poalele dealului strălucește. Bolovanii din zidurile fortului au căzut și s-au prăvălit în iaz, unde stau, umezi și pe jumătate cufundați în apa mâloasă, ca niște hipopotami care moțăie, așa cum urma să îi văd mai târziu la grădina zoologică din Noul Delhi. Lotuși și crini plutesc peste tot pe iaz, apa lucește ca argintul, iar bivolița se bălăcește, în timp ce mestecă din frunzele crinilor și suflă pe nări rafale de apă ce-i ies ca niște V-uri uriașe. Soarele răsare deasupra bivoliței și a tatei, deasupra mea și a lumii.

Vă vine sau nu să credeți, uneori chiar mi-e dor de locul acela.

Acuma, să ne întoarcem la afiș...

Suspectul a fost văzut ultima dată purtând un tricou în carouri din poliester albastru, pantaloni portocalii din poliester și sandale de culoare maro...

Sandale „de culoare maro" – puah! Numai un polițist ar fi putut să menționeze un astfel de detaliu. Îl neg categoric.

„Tricou în carouri din poliester albastru, pantaloni portocalii din poliester"... ei bine, aș vrea să le neg și pe astea, dar din păcate sunt corecte. Sir, acesta este genul de haine care ar plăcea unui servitor. Iar în dimineața zilei în care au scris afișul, încă mai eram un servitor. (Până seara eram însă liber și purtam haine diferite!)

Dar e o frază în afișul ăla care mă deranjează. Dați-mi voie să mă întorc la text și să îl corectez:

... fiul lui Vikram Halwai care trage ricșa...

Domnul Vikram Halwai care trage ricșa – mulțumesc! Tatăl meu era un om sărac, dar cinstit și curajos. Nu m-aș găsi acum sub acest candelabru dacă nu aș fi fost călăuzit de el.

După-amiezile mergeam de la școală la ceainărie ca să îl văd. Ceainăria asta era un punct central în satul nostru. Autobuzul din Gaya oprea acolo în fiecare zi la prânz (nu întârzia niciodată mai mult de una sau două ore), iar polițiștii își parcau acolo mașinile când veneau să i-o mai tragă cuiva din sat. Cu puțin înainte de apusul soarelui, un om pe bicicletă se rotea de trei ori în jurul ceainăriei și suna tare din claxon. Avea legat în spate un poster din carton tare, ce făcea reclamă unui film porno. Nici un sat indian tradițional nu e complet fără cinematograful cu filme porno, sir! Peste râu era o sală de cinema care dădea astfel de filme în fiecare seară; fantezii de două ore și jumătate, cu titluri de genul *Era un bărbat adevărat,* sau *I-am citit jurnalul,* sau *Unchiul a făcut-o,* cu femei cu părul blond auriu din America sau doamne singure din Hong Kong. Sau cel puțin așa cred, dle premier, întrucât nu m-am dus niciodată cu ceilalți băieți să văd astfel de filme!

Cei care trăgeau ricșele își parcau vehiculele într-un șir ordonat în fața ceainăriei, așteptând ca autobuzul să aducă pasagerii.

Nu aveau voie să stea pe scaunele din plastic, așezate special pentru clienți; trebuiau să se ghemuiască undeva în spate, pe vine, în bine-cunoscuta poziție a servitorilor din toate colțurile Indiei. Tatăl meu nu se ghemuia niciodată – îmi amintesc de asta. Prefera să stea în picioare, indiferent de cât de mult ar fi trebuit să aștepte sau cât de incomod i-ar fi fost. Îl găseam de obicei fără de cămașă, singur, bând ceai și cugetând.

Și cam atunci se auzea claxonul unei mașini.

Porcii și câinii vagabonzi de pe lângă ceainărie se împrăștiau, iar mirosul de praf și de nisip amestecat cu fecale de porc se răspândea înăuntru. O mașină albă, marca Ambasador, se oprea afară. Tata lăsa jos cana de ceai și ieșea.

Uşa maşinii se deschidea şi din ea se ivea un bărbat cu o agendă în mână. Clienţii obişnuiţi continuau să mănânce, dar tata şi ceilalţi se înşiraseră deja la ricşe.

Omul cu agenda nu era Bivolul, ci asistentul lui. Se mai găsea cineva în maşină, un bărbat solid, cu un cap oacheş plin de cute şi chel, cu o expresie liniştită pe faţă şi purtând un pistol la piept.

Acesta era Bivolul.

Bivolul era unul dintre proprietarii de terenuri din Laxmangarh. Mai trăiau în sat încă trei moşieri, şi fiecare îşi trăgea numele de la poftele ciudate pe care le avea.

Barza era un tip gras cu o mustaţă groasă, deasă, întoarsă şi ascuţită la vârfuri. Era proprietarul râului care curgea la ieşirea din sat şi lua cotă parte din tot peştele prins de vreun pescar la râu. Pusese şi o taxă pentru barcagiii care treceau râul ca să vină la noi în sat.

Lui frate-său îi spuneau Mistreţul. Tipul ăsta deţinea tot pământul bun de arat din jurul satului. Dacă cineva dorea să lucreze unul dintre terenuri, trebuia să facă plecăciuni în faţa lui, până-i atingea colbul de sub papuci, şi să fie de acord cu plata zilnică pe care Mistreţul o dădea. Atunci când trecea pe lângă femei, Misteţul oprea maşina şi cobora geamurile, lăsând să i se vadă rânjetul. De cele două părţi ale nasului avea doi dinţi lungi şi curbaţi ca nişte fildeşi mici.

Cioara avea cel mai rău pământ, care se afla pe coastele uscate şi stâncoase din jurul fortului. Lua cotă parte de la cei care păşteau pe acolo turmele de capre. Dacă oamenii nu aveau bani, îi plăcea să le-o înfigă pe la spate, cum îţi înfigi un clonţ în carne, aşa că i-au spus Cioara.

Bivolul era cel mai hrăpăreţ dintre toţi. Băgase la burduhan toate ricşele şi toate drumurile. Deci, dacă aveai o ricşă sau dacă foloseai drumul, trebuia să îi plăteşti o treime din câştig, nu mai puţin.

Toate cele patru Animale locuiau în conace înconjurate de ziduri înalte, ce se aflau la ieşirea din Laxmangarh – cartierul

moşierilor. Aveau propriile temple înăuntrul vilelor, propriile fântâni şi heleştee, şi nu aveau nevoie să vină în sat decât ca să mănânce. Într-o vreme, copiii celor patru Animale se fâţâiau de colo-colo în propriile maşini. Kusum îşi amintea de zilele acelea. Dar, după ce fiul Bivolului fusese răpit de naxali – probabil aţi auzit de ei, dle Jiabao, doar sunt comunişti, ca dumneavoastră, şi împuşcă oamenii bogaţi din principiu –, toate Animalele îşi trimiseseră copiii departe, la Dhanbad sau la Delhi.

Copiii plecaseră, dar Animalele rămăseseră pe loc şi trăiau pe spinarea satului şi a tot ce creştea împrejur, până când nu se mai găsise nimic pentru nimeni. Aşa că jumătate din sat a plecat să caute de mâncare. În fiecare an, toţi bărbaţii din Laxmangarh aşteptau grămadă în faţa ceainăriei. Când veneau autobuzele, se urcau – înghesuindu-se înăuntru, ţinându-se în exterior de gratiile ferestrelor, urcându-se pe acoperiş – şi se duceau la Gaya. De acolo mergeau la gară, se grăbeau înspre trenuri – înghesuindu-se înăuntru, ţinându-se în exterior de gratiile ferestrelor, urcându-se pe acoperiş – şi plecau la Delhi, Calcutta şi Dhanbad, ca să caute de lucru.

Cu o lună înainte de începerea ploilor, bărbaţii se întorceau de la Dhanbad, Delhi şi Calcutta, mai slabi, mai întunecaţi la piele, mai nervoşi, dar cu bani în buzunare. Femeile îi aşteptau. Se ascundeau după uşi şi, imediat ce bărbaţii intrau în casă, se năpusteau asupra lor ca pisicile sălbatice la o bucată de carne. Îi puteai auzi cum se încăierau şi jeleau, scoţând ţipete stridente. Unchii mei rezistau de fiecare dată şi reuşeau să păstreze o parte din bani, dar tata erau mereu jupuit la piele.

– Am supravieţuit în oraşul acela, dar nu am reuşit să rezist femeilor din casă, obişnuia tata să spună, lepşit în vreun ungher al încăperii.

Femeile îi dădeau de mâncare abia după ce hrăneau bivolita.

Eu mă duceam la el şi mă jucam, urcându-mă în spatele lui şi trecându-mi palma peste fruntea lui, peste ochi, nas, şi în jos, spre

adâncitura de la baza gâtului. Și-mi odihneam acolo degetul; a rămas până în ziua de azi partea mea preferată din corpul omenesc.

Trupul unui om bogat este ca o pernă scumpă de bumbac, albă, moale și seacă. Corpurile *noastre* sunt diferite. Spinarea tatei era o funie împletită, precum acelea pe care femeile de la sat le folosesc pentru a scoate apa din fântână. Avea clavicule curbate în jurul gâtului, ieșite cu totul în afară, ca zgarda unui câine. Tăieturile și cicatricile pe corp, ca niște mici urme de bici, îi coborau dinspre piept și dinspre șira spinării, ajungându-i până la șolduri și pe fund. Povestea vieții unui om sărac e scrisă pe corpul său, cu o peniță ascuțită.

Unchii mei făceau munci care îți rupeau spatele, dar și ceilalți făceau la fel. În fiecare an, imediat ce începea anotimpul ploios, mergeau pe câmp cu secerile lor negre, cerșind de lucru pe la vreun moșier sau altul. Apoi însămânțau pământul, tăiau buruienile, recoltau porumbul și orezul. Tata ar fi putut să lucreze cu ei; ar fi putut să lucreze clisa moșierilor, dar a refuzat.

A ales în schimb să lupte împotriva lor.

Întrucât mă îndoiesc că aveți trăgători la ricșe în China – sau în orice altă țară civilizată de pe pământ –, va trebui să vedeți cu ochii voștri cum arată una. Ricșele nu sunt permise în zonele elegante din Delhi, acolo unde străinii ar putea să le vadă și să caște gura la ele. Insist să mergeți în Vechiul Delhi sau în Nizamuddin – acolo o să vedeți drumurile pline de ricșe și de cei care le trag: bărbați slabi ca bățul, pedalând aplecați înainte, trăgând după ei trăsurica aceea ce poartă o piramidă de carne din clasa de mijloc – vreun grăsan cu nevasta-i planturoasă și toate sacoșele lor umflate de cumpărături.

Și când o să vedeți acești oameni slabi ca bățul, să vă gândiți la tatăl meu.

O fi tras el ricșa – un animal de povară cu înfățișare omenească –, dar era un om care avea un plan.

Eu eram planul său.

Într-o zi, şi-a pierdut cumpătul acasă şi a început să ţipe la femei. Era în ziua în care i-au spus că nu mă dusesem la şcoală. A făcut ceva ce nu mai îndrăznise să facă înainte: a ţipat la Kusum.

– De câte ori ţi-am spus: Munna *trebuie* să citească şi să scrie!

Kusum a tresărit de uimire, dar numai pentru un moment. A ţipat la rândul ei:

– Flăcăul ăsta a venit tot o fugă de la şcoală, aşa că nu da vina pe mine! Este un laş şi mănâncă prea mult. Pune-l la muncă la ceainărie, ca să câştige nişte bani!

Mătuşile şi verişoarele mele se adunaseră în jurul ei. M-am furişat în spatele tatei, în timp ce ele îi spuneau povestea laşităţii mele.

S-ar putea să vi se pară de necrezut ca un băiat de la sat să se sperie de o şopârlă. Şobolanii, şerpii, maimuţele şi mangustele nu mă deranjează deloc. Dimpotrivă: *iubesc* animalele. Dar şopârlele... de fiecare dată când văd câte una, oricât de mică ar fi, e ca şi cum m-aş transforma în fată. Îmi îngheaţă sângele în vine.

La mine în clasă se afla un dulap uriaş a cărui uşă era mereu întredeschisă. Nimeni nu ştia de ce era aşa. Într-o dimineaţă uşa a scârţâit, s-a deschis de tot şi a ieşit de acolo şopârla.

Era de culoare verde pal, ca o guavă pe jumătate coaptă, şi scotea limba cu mişcări rapide. Avea cel puţin jumătate de metru.

Ceilalţi mai că n-au băgat-o-n seamă, dar asta până când unul dintre ei mi-a văzut faţa. S-au adunat în cerc în jurul meu, iar doi dintre ei mi-au prins mâinile la spate şi mi-au ţinut capul nemişcat. Cineva a luat dihania în mâini şi a început să se îndrepte spre mine cu mişcări exagerat de lente. Fără să facă vreun zgomot – doar îşi scotea iar şi iar limba roşie din gură – şopârla s-a apropiat din ce în ce mai mult de faţa mea. Râsetele se înteţeau. Profesorul sforăia în spatele meu, la catedră. Faţa animalului a ajuns chiar în dreptul feţei mele; şi atunci şi-a deschis gura aia verde pal. Am leşinat pentru a doua oară în viaţa mea.

Nu am mai dat pe la şcoală de atunci.

Tata nu a râs când a auzit povestea. A tras adânc aer în plămâni; simțeam cum i se umflase pieptul, atingându-l pe al meu.

– L-ai lăsat pe Kishan să renunțe la școală, dar ți-am zis că băiatul ăsta trebuie să meargă la școală. Mama lui mi-a spus că el va fi cel ce va trece prin școală. Mama lui a spus...

– Eh, la naiba cu maică-sa! a strigat Kusum. Era o nebună și acum e moartă, mulțumesc zeilor! Ascultă-mă pe mine: lasă-l pe băiat să meargă la ceainărie, așa cum face Kishan, asta îți spun eu!

A doua zi tata a venit cu mine la școală – pentru prima și ultima dată. Se iveau zorile, iar clasa era goală. Am deschis ușa și o lumină slabă a umplut încăperea. Profesorul nostru era un om care mesteca și scuipa mult *paan*, iar expectorația sa formase un soi de tapet roșu pe partea de jos a trei pereți. Când adormea – și asta se întâmpla pe la prânz –, îi furam *paan* din buzunare, îl împărțeam între noi și îl mestecam. Apoi, imitându-l cum scuipa – cu mâinile în șolduri și cu spatele puțin arcuit –, scuipam cu rândul pe cei trei pereți murdari.

Al patrulea perete avea un desen șters cu Buddha înconjurat de căprioare și de veverițe – era singurul zid pe care profesorul îl cruțase. Șopârla uriașă de culoarea unei guave coapte pe jumătate stătea în fața acestui zid, ca și cum ar fi fost unul dintre animalele de la picioarele lui Buddha. Și-a întors capul spre noi. Am văzut cum îi străluceau ochii.

– Ăsta e monstrul?

Șopârla și-a întors capul în toate părțile, căutând o cale de ieșire. Apoi a început să se izbească de perete. Era la fel ca mine: înspăimântată de moarte.

– Nu o omorî, tati, arunc-o pe fereastră, te rog!

Profesorul zăcea întins într-un colț al camerei, duhnind a băutură și sforăind cu putere. Lângă el se afla un vas de *toddy*[1] pe care îl dăduse gata cu o seară în urmă. Tata l-a ridicat.

Șopârla alerga, tata după ea, agitând vasul de *toddy*.

[1] Băutură alcoolică obținută prin fermentarea sevei de palmier (n.tr.)

– Nu o omorî, tati, te rog!

Dar nu m-a ascultat. A lovit dulapul, şopârla a ţâşnit într-o parte şi tata a început să alerge din nou după ea, făcând zob totul în jurul lui şi strigând:

– Ihhaaa! Ihhaaa!

Când a prins şopârla, a lovit-o cu vasul de *toddy* până când acesta s-a spart. Apoi i-a frânt gâtul cu pumnul. A călcat-o în picioare.

Aerul din cameră începuse să devină înţepător: plutea un miros greu de carne zdrobită. Tata a ridicat şopârla şi a zvârlit-o pe uşă afară.

Apoi s-a rezemat de peretele unde era pictat Buddha cu animalele, respirând greu.

După ce şi-a tras sufletul, a spus:

– Toată viaţa am fost tratat ca un animal. Tot ce vreau este ca unul dintre fiii mei – măcar unul – să trăiască precum un om.

Ce a vrut să spună prin „a trăi precum un om" nu am putut să înţeleg. Am crezut că se referea la Vijay, însoţitorul de autobuz. Autobuzul se oprea pentru jumătate de oră la Laxmangarh şi pasagerii coborau, iar însoţitorul se ducea să bea un ceai. El era unul pe care noi – cei care lucram la ceainărie – îl admiram mult. Îi admiram uniforma kaki, dată de firma de transport pentru care lucra, fluierul argintiu şi sfoara roşie de care acesta atârna la buzunar. Totul de pe el spunea că reuşise în viaţă.

Familia lui Vijay creştea porci, ceea ce însemna că erau cei mai de jos din pătura de jos a societăţii. Şi totuşi, el reuşise în viaţă. Se împrietenise cu un politician, iar unii spun că îl lăsa pe acesta să i-o tragă pe la spate. Orice ar fi trebuit să facă făcuse: era primul antreprenor pe care îl cunoşteam. Acuma avea o slujbă şi un fluier argintiu, iar când sufla din el – la plecarea autobuzului – toţi băieţii din sat alergau înnebuniţi după maşină, izbeau cu pumnii şi îl rugau pe Vijay să îi ia cu el. Voiam să fiu ca el – cu o uniformă, un salariu şi un fluier strălucitor ce scotea un sunet

pătrunzător, în vreme ce oamenii m-ar fi privit cu ochi care spuneau: „Ce important arată!"

Este deja ora două după miezul nopții, dle premier. O să trebuiască să mă opresc în curând. Doar să mă uit pe ecranul laptopului și să văd dacă mai găsesc vreo informație folositoare.

Lăsând la o parte câteva detalii nesemnificative...

În zona Dhaula Kuan din Noul Delhi, în noaptea de 2 septembrie, lângă hotelul ITC Maurya Sheraton...

Hotelul ăsta, Sheraton, este cel mai frumos din Delhi; – nu am fost niciodată înăuntru, dar fostul meu șef, dl Ashok, obișnuia să bea acolo serile târziu. Există un restaurant la subsol, care se pare că e foarte bun. Ar trebui să mergeți acolo, dacă aveți ocazia.

Bărbatul dispărut era șofer pe o mașină Honda City în momentul respectivului incident. În această privință s-a înregistrat plângerea nr. 438/05, P. S. Dhaula Kuan, la Delhi. Se crede că persoana se află în posesia unei genți cu o anumită sumă de bani lichizi.

Ar fi trebuit să spună geantă *roșie*. Dacă nu au menționat culoarea, informația este inutilă, nu? Nu mă mir că nu m-au găsit niciodată.

„O anumită sumă de bani lichizi." Deschideți orice ziar din țara asta și o să citiți mereu prostii de genul: „un *anumit* grup de interese răspândește vorbe" sau „o *anumită* comunitate religioasă nu crede în contracepție". *Urăsc* chestia asta.

Șapte sute de mii de rupii.

Atâția bani erau îndesați în geanta roșie. Credeți-mă, și poliția știa treaba asta. Cât o însemna în bani chinezi, nu știu, dle Jiabao. Dar poți cumpăra cu ei zece laptopuri argintii Macintosh din Singapore.

Nu este menționată școala mea în afiș, sir: mare păcat! Totdeauna ar trebui să se vorbească despre educația unui om, atunci

când i se face portretul. Ar fi trebuit să spună ceva de genul „suspectul a frecventat o școală cu șopârle de jumătate de metru, de culoarea guavelor coapte pe jumătate, ce se ascund prin dulapuri...“

Dacă satul indian este un paradis, atunci școala este paradisul din paradis.

Trebuia să fie mâncare pe gratis la mine la școală – un program guvernamental dădea fiecărui băiat la prânz trei *roti*[1], *daal*[2] galben și murături. Dar nu am văzut nici urmă de *roti* sau de *daal* galben, ori de murături, și toată lumea știa de ce: profesorul ne furase banii de prânz.

Era îndreptățit să ne fure banii – spusese că nu îi plătiseră salariul de șase luni. Urma să inițieze un protest în genul lui Gandhi ca să își primească salariul: zicea că nu o să mai facă nimic cu noi în clasă până nu îi trimiteau banii prin poștă. Și totuși, ideea de a-și pierde slujba îl înspăimânta, pentru că, în ciuda salariului mic plătit de guvernul indian, beneficiile erau numeroase. Odată, a venit la școală un camion cu uniforme pentru noi, trimise de guvern. Nu le-am văzut niciodată, dar după o săptămână erau de vânzare în satul vecin.

Nimeni nu l-a acuzat pe profesor pentru ce a făcut. Nu poți pretinde unui om care stă pe o movilă de bălegar să miroase frumos. Toți cei din sat știau că ar fi făcut același lucru, dacă ar fi fost în locul lui. Unii erau chiar mândri de el, pentru că reușise să scape așa ușor cu fața curată.

Într-o dimineață, un bărbat îmbrăcat cu cel mai frumos costum pe care l-am văzut eu vreodată, un costum albastru de safari care arăta chiar mai impresionant decât uniforma unui însoțitor de autobuz, a apărut venind pe jos pe drumul ce ducea la școală. Ne-am adunat cu toții la ușă, holbându-ne la costumul lui. Avea un baston în mână, pe care a început să-l vânture atunci

[1] Pâine indiană, lipie (n.tr.)
[2] Linte, foarte des folosită în bucătăria indiană (n.tr.)

când ne-a văzut în uşă. Ne-am repezit înapoi în clasă şi ne-am aşezat pe jos cu nasul în cărţi.

Era o inspecţie surpriză.

Bărbatul în costum albastru de safari – inspectorul – a arătat cu toiagul către găurile din perete şi la petele roşii, în timp ce profesorul se făcuse mic de tot şi spunea:

– Îmi pare rău, domnule, îmi pare rău!

– Nu există un aspirator în clasa asta, nu sunt scaune, băieţii nu au uniforme. Cât ai furat din fondurile şcolii, nenorocitule?

Inspectorul a scris apoi patru propoziţii la tablă şi i-a făcut semn cu bastonul unui băiat:

– Citeşte!

Unul după altul, copiii s-au ridicat în faţa tablei şi s-au uitat chiorâş.

– Încercaţi-l pe Balram, sir! a spus profesorul. El este cel mai isteţ dintre toţi. Citeşte bine.

Aşa că m-am ridicat şi am început să citesc. „Trăim într-o ţară glorioasă. Buddha s-a iluminat aici. Râul Gange dă viaţă plantelor, animalelor şi oamenilor noştri. Suntem recunoscători lui Dumnezeu pentru că ne-am născut pe acest pământ."

– Bine, a zis inspectorul. Şi cine a fost Buddha?

– Un om luminat.

– Un *zeu* luminat!

(Hopa, acuma sunt 36 000 005...!)

Inspectorul m-a pus să îmi scriu numele pe tablă, apoi mi-a arătat ceasul şi mi-a cerut să îi spun ora exactă. A scos portofelul, mi-a fluturat prin faţă o poză mică şi m-a întrebat:

– Cine este bărbatul acesta? Care este cel mai important bărbat din viaţa noastră?

Fotografia era a unui bărbat durduliu, cu părul alb, ţepos şi cu obrajii dolofani, care purta cercei groşi din aur. Faţa îi strălucea de inteligenţă şi de bunătate.

– El e Marele Socialist.

– Bine. Şi care e mesajul Marelui Socialist către copii?

Văzusem răspunsul pe zidul din faţa templului: un poliţist îl scrisese într-o zi cu vopsea roşie.

– Orice băiat din orice sat poate să crească şi să devină prim-ministrul Indiei. Acesta este mesajul lui către toţi copiii acestui pământ.

Inspectorul m-a aţintit cu bastonul.

– Tinere, eşti inteligent, onest şi plin de viaţă în adunătura asta de huligani şi idioţi. În orice junglă, care este animalul cel mai rar, făptura care apare doar o dată într-o generaţie?

M-am gândit şi am răspuns:

– Tigrul alb.

– Asta eşti tu în *această* junglă.

Înainte de a pleca, inspectorul a mai spus:

– O să trimit o scrisoare la Patna[1] şi o să le cer să îţi acorde o bursă. Tu trebuie să mergi la o şcoală adevărată, departe de aici. Ai nevoie de o uniformă adevărată şi de o educaţie adecvată.

Mi-a dat un cadou la despărţire – o carte. Îmi amintesc titlul foarte bine: *Lecţii pentru tinerii băieţi din viaţa lui Mahatma Gandhi.*

Şi uite aşa am devenit Tigrul Alb. O să mai fie şi un al patrulea, şi un al cincilea nume, dar asta mai încolo...

Faptul că am fost lăudat de inspector în faţa profesorului şi a colegilor mei, că m-a numit „Tigrul Alb" şi că mi-a dat o carte, promiţându-mi o bursă – toate acestea erau veşti bune. Dar o infailibilă lege a vieţii din Întuneric spune că veştile bune devin veşti rele – şi asta în curând.

Verişoara mea Reena se încurcase cu un băiat din satul vecin. Pentru că noi eram familia miresei, o băgaserăm pe mânecă. A trebuit să îi dăm mirelui o bicicletă nouă, bani şi o brăţară de argint şi să organizăm o nuntă mare – ceea ce am şi făcut. Dle premier, poate ştiţi cum noi, indienii, ne distrăm la nunţi. Cred că, în

[1] Capitala regiunii Bihar, din India, centru educaţional şi medical foarte important. Multe instituţii de învăţământ îşi au sediul aici. (n.tr.)

zilele noastre, oamenii vin aici din alte țări ca să se căsătorească în stil indian. Ei, am fi putut să-i învățăm pe acești străini câteva chestii, vă spun eu! Muzica din filme ce răcnește dintr-un casetofon negru, băutură și dans toată noaptea! M-am cherchelit tare de tot, la fel și Kishan și toți ceilalți din familie, iar din câte știu, cred că i-au turnat bivoliței pileală în jgheabul de apă.

La două sau trei zile după nuntă, stăteam în spatele clasei, cu tăblița și creta pe care mi le adusese tata dintr-una dintre călătoriile sale la Dhanbad, studiind alfabetul de unul singur. Băieții vorbeau între ei sau se băteau. Profesorul dormea dus.

Kishan stătea în fața ușii și îmi făcea semne cu degetele.

– Ce vrei, Kishan? Mergem undeva?

În continuare, nu spunea nimic.

– Să iau cartea cu mine? Și creta?

– De ce nu? a zis el.

Apoi, cu mâna așezată pe capul meu, m-a dat afară.

Familia mea luase cu împrumut o sumă mare de bani de la Barză, ca să poată face o nuntă îmbelșugată și să-i dea verișoarei mele o zestre bogată. Acum Barza cerea banii înapoi. Voia ca toți membrii familiei să muncească pentru el. El sau colectorul lui mă văzuse la școală, și voia să muncesc și eu.

Am fost dus la ceainărie. Kishan și-a împreunat mâinile și s-a plecat în fața negustorului.

– Cine-i ăsta? a zis el, privindu-mă chiorâș.

Ședea sub un portret uriaș al lui Mahatma Gandhi și deja știam că o să dau de bucluc.

– E fratele meu, a răspuns Kishan. A venit să lucreze cu mine.

Apoi Kishan a tras afară cuptorul din ceainărie și mi-a spus să mă așez. M-am pus lângă el. A adus un sac de iută plin de cărbuni, a scos câțiva, a început să îi spargă de o cărămidă și a băgat bucățile în cuptor.

– Mai tare, a spus el, când am început să lovesc cărbunele de cărămidă. Mai tare, mai tare!

Până la urmă mi-a ieşit: l-am spart în bucăţi aşa cum trebuia, lovind cărbunele de cărămidă. Kishan s-a ridicat şi mi-a spus:

– Acuma fă la fel cu fiecare cărbune din sac.

După puţin timp, doi băieţi de la şcoală au venit să se uite la mine cum munceam. Apoi au mai venit încă doi; şi alţi doi. I-am auzit chicotind.

– Care este făptura care apare doar o singură dată într-o generaţie? a întrebat unul dintre ei.

– Spărgătorul de cărbuni, a răspuns altul.

Şi au început să râdă cu toţii.

– Ignoră-i, mi-a spus Kishan. O să se sature şi o să te lase în pace. Apoi Kishan s-a uitat la mine. Eşti furios pentru că te-am luat de la şcoală, nu-i aşa?

Nu am spus nimic.

– Urăşti faptul că trebuie să spargi cărbuni, nu-i aşa?

Nu am răspuns.

A luat în mâini cea mai mare bucată de cărbune din soc şi a strâns-o.

– Închipuie-ţi că fiecare bucată de cărbune e capul meu: aşa o să îţi fie mai uşor să îi spargi.

Şi el fusese luat de la şcoală. Asta s-a întâmplat după nunta verişoarei mele Meera. Şi nunta aceea a fost o mare chestie.

Să lucrez într-o ceainărie, să sparg cărbuni şi să şterg mesele. Veşti proaste pentru mine, credeţi?

Să încalce legea acestei ţări – să transforme veştile proaste în veşti bune – este privilegiul unui antreprenor.

Mâine, dle Jiabao, începând din nou cu miezul nopţii, o să vă spun cum mi-am acordat o educaţie mai bună la ceainărie, mai bună decât mi-ar fi putut da orice şcoală. Dar acum ar fi cazul să nu mai stau cu ochii pironiţi în candelabrul ăsta şi să mă apuc de muncă. E aproape trei dimineaţa. Acum e ora când Bangalore se trezeşte la viaţă. Ziua de muncă în America e pe terminate, iar a

mea începe pe bune. Trebuie să fiu atent, pentru că băieții și fetele de la centralele telefonice pleacă acasă. Acum e momentul să stau lângă telefon.

Nu am un telefon mobil, din motive evidente – corodează creierul omului, îi micșorează testiculele și îi seacă sperma, după cum știm cu toții –, așa că trebuie să stau în birou. În cazul în care apare vreo criză.

Eu sunt cel pe care oamenii îl sună când apare vreo criză!

Să vedem repede dacă mai e altceva...

... Oricine are informații sau vreun indiciu despre unde s-ar afla acest bărbat dispărut este rugat să anunțe la adresa de internet CBI (http://cbi.nic.in), sau la e-mail (adresa diccbi@cbi.nic.in), număr de fax: 011 – 230 11 334, telefon: 011 – 230 14 046, telefon direct: 011 – 230 15 229 și 230 15 218 / ext. 210, și la subsemnatul, la următoarea adresă sau la numere de telefon de mai jos:

DP 3687/05
SHO – Dhaula Kuan, Noul Delhi
Tel: 286 53 200, 276 41 000

În mijlocul textului, o fotografie: vagă, înnegrită și mâzgălită de către imprimeria antică a vreunui post de poliție. De-abia puteai recunoaște persoana din poză, chiar și atunci când afișul se afla pe peretele gării. Dar acum, din calculatorul meu, nu văd decât o idee abstractă care aduce cu fața unui bărbat: o creatură mică, cu ochii mari, ieșiți din orbite, și cu o mustață groasă. Ar putea reprezenta jumătate din bărbații din India.

Dle premier, vă las în seara aceasta și vă mai spun doar o vorbă despre defectele poliției din India. Un autobuz plin de bărbați îmbrăcați în uniforme kaki – la urma urmei, era un caz senzațional – s-o fi dus la Laxmangarh ca să investigheze dispariția mea. Cred că i-au interogat pe vânzători, i-au strâns cu ușa pe cei care trăgeau ricșele, l-or fi trezit și pe profesor. A furat cumva

când era copil? Se ducea la curve? Probabil că au devastat vreo alimentară, două, şi au forţat câţiva oameni să „mărturisească".

Totuşi, pun pariu cu dumneavoastră că au scăpat din vedere cel mai important indiciu dintre toate, care era chiar sub nasurile lor.

Vorbesc despre Fortul Negru, desigur.

Am implorat-o de multe ori pe Kusum să mă ducă în vârful dealului, la fort. Dar mi-a spus că eram un laş şi că aş fi murit de frică dacă ajungeam acolo: cea mai mare şopârlă din lume trăia acolo.

Aşa că nu puteam decât să îl privesc de la distanţă. Crăpăturile din ziduri se transformau în roz incandescent la răsăritul soarelui şi deveneau galben aprins la apus. Cerul albastru strălucea prin despicăturile din piatră, iar luna lumina meterezele crenelate, în timp ce maimuţele alergau de-a lungul zidurilor, scoţând ţipete stridente şi bătându-se între ele, de parcă erau spiritele reincarnate ale soldaţilor morţi, luptându-se din nou în bătăliile ce le-aduseseră sfârşitul.

Voiam şi eu să merg acolo sus.

Iqbal, care este unul dintre cei mai mari patru poeţi din lume – alături de Rumi, Mirza Ghalib şi un al patrulea ins, şi el musulman, al cărui nume l-am uitat –, a scris o poezie în care vorbeşte despre sclavi:

Rămân sclavi pentru că nu pot vedea frumuseţea acestei lumi.

Este lucrul cel mai adevărat pe care l-ar fi putut spune cineva vreodată. Mare poet, tipul ăsta Iqbal – chiar dacă era musulman.

(Că veni vorba, dle premier: aţi observat că toţi cei patru cei mai mari poeţi din lume sunt musulmani? Şi totuşi, toţi musulmanii pe care îi întâlniţi sunt analfabeţi sau acoperiţi din cap până în picioare în *burka*[1] neagră sau aruncă clădiri în aer. Este o

[1] Haină lungă şi largă, purtată în public de multe femei musulmane, cu scopul de a le ascunde vederii corpul (n.tr.)

enigmă, nu-i aşa? Dacă-i înţelegeţi pe oamenii aceştia, să-mi trimiteţi un e-mail.)

Chiar copil fiind, am putut să văd ce era frumos în lume: îmi fusese scris să nu rămân un sclav.

Într-o zi, Kusum a aflat despre mine şi fort. M-a urmărit de acasă până la iazul cu pietre şi a văzut ce făceam. În seara aceea i-a spus tatei:

– Pur şi simplu stătea acolo şi căsca gura la fort – aşa cum făcea şi maică-sa. Nu o să facă nimica bun în viaţă, îţi spun eu!

Când aveam în jur de 13 ani, m-am hotărât să mă duc de unul singur la fort. M-am aruncat în iaz, am ajuns de partea cealaltă şi am urcat dealul. Tocmai când eram pe cale să intru în fort, o chestie neagră mi-a apărut în faţă la intrare. M-am întors iute pe călcâie şi am coborât în fugă dealul, prea speriat ca să mai plâng.

Era doar o vacă. O vedeam acuma limpede de la distanţă, dar eram prea speriat ca să mai urc dealul către fort.

Am încercat de mai multe ori, totuşi eram aşa de laş, încât de fiecare dată când voiam să urc, îmi pierdeam sângele-rece şi mă întorceam.

Pe la 24 de ani, când deja locuiam la Dhanbad şi lucram pentru dl Ashok în calitate de şofer, m-am întors în Laxmangarh, într-o zi când şeful meu şi soţia lui au făcut o excursie. Era o călătorie importantă pentru mine şi sper ca într-o zi să am timp să vă povestesc mai multe. Dar acum nu vreau să vă spun decât atât: dl Ashok şi Madam Pinky se relaxau după ce mâncaseră de prânz, iar eu nu aveam nimic de făcut, aşa că m-am hotărât să încerc din nou. Am trecut înotând iazul, am urcat dealul, am ajuns la poartă şi am intrat în Fortul Negru pentru prima dată. Nu erau prea multe împrejur – doar nişte ziduri dărâmate şi o adunătură de maimuţe speriate ce mă priveau de la distanţă. Am pus piciorul pe zid şi m-am uitat în jos către sat. Micul meu Laxmangarh. Am văzut turnul templului, piaţa, fâşia strălucitoare cu apă de la

canalizare, conacele moşierilor – şi casa mea, cu pata aceea mică şi neagră din curte: bivoliţa. Părea cel mai frumos peisaj din lume.

Şi-atunci m-am aplecat peste marginea zidului, privind înspre sat, şi am făcut ceva prea dezgustător ca să vă descriu.

Mă rog, de fapt, am *scuipat*. Iar şi iar. Şi după aceea, fluierând şi cântând, am coborât dealul.

Opt luni mai târziu, îi spintecam gâtul dlui Ashok.

A DOUA NOAPTE

Către biroul:
Excelenței Sale Wen Jiabao
Acum probabil adormit în
Cabinetul premierului
Din China

De la biroul:
Educatorului de la Miezul Nopții
Pe teme antreprenoriale:
„Tigrul Alb"

Dle Premier,
Deci.
Cum sună râsul meu?
Cum miros la subsuori?

Și când zâmbesc, este adevărat – după cum, cred, vă imaginați de-acum – că buzele mele se transformă într-o grimasă diavolească?

Ei, aș putea să vă tot vorbesc despre mine, sir. Aș putea să mă laud și să vă spun că nu sunt doar un criminal obișnuit, ci unul care și-a ucis patronul (care e un soi de al doilea tată) și care a contribuit, probabil, la moartea tuturor membrilor familiei sale. În principiu, un ucigaș în masă.

Dar nu vreau să vorbesc despre mine la nesfârşit. Ar trebui să-i auziţi pe câţiva dintre antreprenorii ăştia din Bangalore – „am câştigat cu firma mea nu ştiu ce contract cu American Express", „firma mea a vândut software la spitalul cutare din Londra", bla, bla. Detest toată atitudinea asta de căcat din Bangalore, să ştiţi.

(Dar, dacă trebuie neapărat să aflaţi mai multe despre mine, vizitaţi *www.tigrulalb-noiconducemtehnologia.com.* Exact! Aceasta este adresa de internet a firmei *mele!)*

Aşadar, mi-e silă să mai vorbesc despre mine, sir. În seara asta vreau să vă povestesc despre celălalt bărbat important din viaţa mea.

Fostul meu şef.

Figura dlui Ashok îmi vine acum în minte aşa cum îmi venea în fiecare zi, pe vremea când eram în slujba lui: reflectată în oglinda retrovizoare. Arăta atât de bine, încât uneori nu puteam să-mi iau privirea de la el. Imaginaţi-vă un tip pe la 1,80 metri, lat în umeri, cu braţe puternice şi severe ca ale unui moşier. Totuşi, era mereu blând *(aproape* mereu – cu excepţia momentului în care a pocnit-o pe Madam Pinky în figură) şi bun cu cei din jurul său, chiar şi cu servitorii şi şoferul.

Acuma apare în scenă un alt chip lângă el, reflectat tot în oglindă. Madam Pinky – nevasta lui, la fel de arătoasă ca şi soţul. Aşa după cum zeiţa din templul hindus Birla, din Noul Delhi, este la fel de frumoasă ca zeul cu care este căsătorită. Stăteau în spate şi amândoi vorbeau, iar eu îi conduceam oriunde voiau, credincios ca zeul-servitor Hanuman, care îi purta pretutindeni pe stăpânii lui, Ram şi Sita.

Devin sentimental când mă gândesc la dl Ashok. Sper să am nişte şervеţele de hârtie pe aici pe undeva.

Auziţi aici o chestie ciudată: ucizi un om şi după aia te simţi responsabil de viaţa lui – ba simţi chiar că îţi *aparţine.* Ştii mai multe despre el decât ştiu părinţii lui; ei cunoşteau fătul, dar tu îi cunoşti cadavrul. Numai tu poţi completa povestea vieţii sale;

numai tu ştii de ce trebuie să i se împingă trupul în foc înainte de vreme, şi de ce degetele de la picioare i se încovoaie şi se luptă pentru încă o oră petrecută pe pământ.

Acuma, chiar dacă l-am ucis eu, nu o să mă auziţi pe mine spunând o singură vorbă rea despre el. I-am protejat numele atunci când l-am servit, iar acum că sunt (dintr-un anumit punct de vedere) stăpânul lui, nu o să încetez să-l apăr. Îi datorez atât de multe. El şi Madam Pinky stăteau pe bancheta din spate a maşinii, sporovăind despre viaţă, despre India, despre America – amestecând hindi cu engleza –, iar eu trăgeam cu urechea. Şi aşa am învăţat multe despre viaţă, despre India, despre America – şi chiar puţină engleză! (Probabil mai multă decât am lăsat să se vadă până acum!) Multe dintre ideile mele sunt de fapt împrumutate de la fostul meu angajator, sau de la fratele lui, sau de la vreo altă persoană pe care o duceam în diverse locuri. (Mărturisesc dle premier: nu sunt un gânditor original – dar sunt un *ascultător* original.) E adevărat, într-un final, eu şi dl Ashok am avut una sau două neînţelegeri despre un termen economic – *taxa pe venit* – şi asta a început să strice treburile între noi. Dar chestia nasoală vine mai târziu în poveste; acum ne înţelegem foarte bine: tocmai ne-am întâlnit, departe de Delhi, în oraşul de i se zice Dhanbad.

Am ajuns la Dhanbad după moartea tatei. Fusese bolnav o vreme, dar nu era nici un spital în Laxmangarh – deşi în sat există trei pietre de temelie pentru spital puse de trei politicieni diferiţi, de fiecare dată când au fost alegeri. În dimineaţa în care tata a început să scuipe sânge, eu şi Kishan l-am trecut cu barca peste râu. Îi tot spălam gura cu apă din râu, dar era atât de poluată, că l-a făcut să scuipe şi mai mult sânge.

De partea cealaltă a râului am găsit pe cineva care trăgea ricşa şi care l-a recunoscut pe tata şi ne-a dus pe toţi trei pe gratis la spitalul de stat.

Trei capre stăteau pe treptele de la intrarea în clădirea mare, de un alb spălăcit. Putoarea excrementelor de capră răzbătea prin ușa deschisă. Sticla de la majoritatea geamurilor era spartă și o pisică se zgâia la noi prin crăpătura unei ferestre.

Pe un panou de pe gard se putea citi:

SPITALUL UNIVERSAL GRATUIT LOHIA
CU MÂNDRIE INAUGURAT DE CĂTRE MARELE SOCIALIST
O DOVADĂ SFÂNTĂ CĂ ÎȘI ȚINE PROMISIUNILE

L-am dus pe tata înăuntru, călcând în picioare balega caprelor, care se răspândise pe jos ca o constelație de stele negre. Nu era nici un medic în spital. După ce i-am dat o șpagă de 10 rupii, îngrijitorul de salon ne-a spus că era posibil ca medicul să vină în acea seară. Ușile saloanelor stăteau larg deschise, paturile aveau arcurile rupte și ieșite în afară, iar pisica a început să mârâie la noi când am intrat în încăpere.

– Nu sunteți în siguranță în salon – pisica asta a prins gust de sânge!

Doi bărbați musulmani desfăcuseră un ziar pe jos și stăteau pe el. Unul din ei, care avea o rană deschisă la picior, ne-a invitat să ne așezăm lângă el și prietenul lui. Eu și Kishan l-am lăsat ușurel pe tata jos, pe bucățile de ziare. Am așteptat acolo.

Apoi au venit două fetițe care s-au așezat în spatele nostru; amândouă aveau ochii galbeni.

– Icter. L-am luat de la *ea.*

– Nu-i adevărat! Eu l-am luat de la *tine.* Și acum o să murim amândouă!

Un bătrân cu o bucată de tifon la ochi a venit și s-a așezat în spatele fetelor.

Cei doi bărbați musulmani tot puneau alte ziare pe jos, iar rândul de ochi îmbolnăviți, de răni deschise și de guri ce delirau sporea neîncetat.

– De ce *nu este* un medic aici, tataie? am întrebat eu. Ăsta este singurul spital de cele două părți ale râului.

– Vezi tu, lucrurile stau cam așa, a spus musulmanul mai bătrân. Există un administrator medical guvernamental care ar trebui să verifice dacă medicii vizitează spitalele din sate. De fiecare dată când un post devine vacant, Marele Socialist le spune medicilor că organizează o licitație deschisă pentru acea poziție. În zilele noastre, costul de achiziție al unei astfel de slujbe ajunge pe la vreo 400 000 de rupii.

– Așa de mult? am exclamat eu cu gura căscată.

– De ce nu? Se câștigă bani frumoși în serviciul public! Acuma imaginează-ți că sunt medic. Cerșesc și împrumut banii, pe care îi dau Marelui Socialist, cu o plecăciune la picioarele lui. Apoi jur pe Dumnezeu și pe Constituția Indiei, după care mă instalez la birou tocmai în capitala țării. Bărbatul și-a ridicat picioarele pe o masă imaginară. După care îi chem la mine în birou pe toți medicii stagiari de la stat, pe care ar trebui să îi supraveghez. Scot registrul cel mare. Încep să strig: „Doctor Ram Pandey!"

A îndreptat un deget spre mine; mi-am asumat rolul în piesă.

L-am salutat:

– Da, domnule!

Bătrânul musulman a întins palma către mine.

– Acuma, domnule doctor Ram Pandey, o să fiți drăguț să-mi puneți în palmă o treime din salariul dumneavoastră. Bun băiat! În schimb, eu o să fac *asta*. Bărbatul a bifat ceva în registrul imaginar. Puteți să vă păstrați restul salariului guvernamental și să vă duceți să munciți într-un spital privat pentru restul săptămânii. Nu vă faceți griji legat de sat. Pentru că, în conformitate cu acest registru, dumneavoastră *ați fost* aici. Mi-*ați tratat* piciorul rănit. *Ați vindecat* icterul fetiței ăsteia.

– Oh, au spus în cor pacienții.

Până și îngrijitorul de salon, care între timp venise lângă noi să asculte, dădea din cap în semn de apreciere. Poveștile despre depravare și corupție sunt totdeauna cele mai bune, nu-i așa?

Pe urmă Kishan a încercat să-l hrănească pe tata, dar el scuipa mâncarea afară, cu tot cu sânge. Trupul lui slab și negru a început să intre în convulsii, împroșcând sânge peste tot. Fetele cu ochi galbeni au început să urle. Ceilalți pacienți s-au îndepărtat de lângă tata.

– Are tuberculoză, nu-i așa? a întrebat musulmanul mai în vârstă, în timp ce încerca să alunge mușteleе ce zburau în jurul piciorul rănit.

– Nu știm, sir. Tușește de ceva vreme, dar nu știm ce e.

– Ei, e tuberculoză. Am văzut-o și la alții care trag ricșa. Le slăbesc puterile din cauza muncii. Dar poate că doctorul o să vină diseară.

Nu a venit. Pe la șase seara, după cum, fără îndoială, avea să confirme registrul guvernamental, tata era vindecat de tuberculoză pentru totdeauna. Îngrijitorul de salon ne-a spus să curățăm după tata, înainte să putem lua corpul. O capră a venit și a început să adulmece în vreme ce noi ștergeam sângele de pe podea. Supraveghetorul a mângâiat-o și i-a dat un morcov mare, în timp ce noi spălam sângele infectat al tatei.

Nunta lui Kishan a avut loc la o lună după incinerare.

A fost una dintre căsătoriile *bune*. Noi aveam bărbatul, așa că noi am tras țeapă familiei fetei. Îmi amintesc cu exactitate ce am luat ca zestre de la familia ei. Numai la simplul gând a ceea ce ne-au dat atunci îmi lasă gura apă: 5 000 de rupii în bancnote nou-nouțe abia scoase de la bancă, o bicicletă Hero, plus un lanț de aur masiv pentru Kishan.

După nuntă, bunica Kusum a luat banii, bicicleta și lanțul; Kishan a avut la dispoziție două săptămâni să se înfrupte din trupul nevesti-sii, după care i-au făcut bagajele și l-au trimis la Dhanbad. Eu și vărul meu Dilip ne-am dus cu el. Am găsit toți trei de

lucru într-o ceainărie în Dhanbad – proprietarul auzise numai vorbe bune despre munca lui Kishan la ceainăria din Laxmangarh.

Din fericire pentru noi, nu auzise nimic despre mine.

Mergeți la orice ceainărie de pe malurile Gangelui și uitați-vă la bărbații care lucrează acolo – spun eu „bărbați", dar cred că li s-ar potrivi mai bine „păianjeni umani", care se furișează printre și pe sub mese cu cârpele în mâini, ființe copleșite purtând uniforme șifonate, oameni fără vlagă, nebărbieriți, pe la 30, sau 40, sau 50 de ani, dar tot „băieți". Însă ăsta ți-e destinul, dacă îți faci treaba bine: cu onestitate, cu dedicare și cu sinceritate, în felul în care – fără îndoială – ar fi făcut-o Gandhi.

Eu am muncit în modul cel mai josnic, fără pic de dedicare și complet nesincer – așa că lucrul la ceainărie a fost o experiență din care am învățat foarte multe.

În loc să șterg petele de pe mese și să sparg cărbuni pentru cuptor, eu spionam orice client care se așeza la masă, la ceainăria din Laxmangarh, și trăgeam cu urechea la cele ce se spuneau. Hotărâsem că numai așa puteam să-mi continui educația – iar ăsta e un lucru bun, pe care o să-l spun mereu despre mine. Am crezut dintotdeauna în educație, mai ales în propria mea educație.

Proprietarul ceainăriei ședea mereu în față, sub portretul cel mare al lui Gandhi, amestecând un fel de bulion din sirop de zahăr, care fierbea la foc mic. Știa ce îmi putea pielea! De fiecare dată când mă vedea pierzând vremea pe la vreo masă sau prefăcându-mă că șterg o pată ca să pot auzi mai mult dintr-o conversație, striga la mine:

– Golanule!

Apoi cobora de pe scaunul lui și mă alerga prin ceainărie cu polonicul cu care amesteca zahărul și cu care mă cotonogea în cap. Siropul mă ardea de fiecare dată când mă atingea cu polonicul și îmi lăsa o mulțime de pete pe urechi, pe care oamenii le luau uneori drept pete de vitiligo sau vreo altă boală de piele. Am și acum o serie de urme roz, după care aș putea fi ușor identificat,

dar se pare că poliția nu le-a băgat de seamă, după cum era de așteptat.

Într-un final, m-au trimis acasă. Nimeni în Laxmangarh nu m-ar mai fi angajat după asta, nici ca lucrător pe câmp. Așa că Kishan și Dilip au venit la Dhanbad mai mult pentru mine: să îmi dea ocazia de a începe din nou cariera de păianjen uman.

În călătoria sa de la sat către oraș, din Laxmangarh spre Delhi, drumurile antreprenorului trec prin diverse orășele de provincie, care sunt poluate și zgomotoase și au traficul unui oraș mare, dar fără să aibă nici cea mai mică urmă din simțul istoric al unui adevărat oraș, din ordinea și măreția acestuia. Orașe dezvoltate pe jumătate, construite de oameni educați pe jumătate.

Se simțea mirosul banilor la Dhanbad. Am văzut clădiri cu fațadele acoperite de sticlă și bărbați care purtau aur în gură. Iar tot aurul și sticla asta veneau din minele de cărbune de la ieșirea din oraș, unde era mai mult cărbune decât s-ar putea găsi oriunde în Întuneric, și poate mai mult decât în orice alt loc din lume. Minerii veneau să mănânce la ceainăria unde lucram – îi serveam tot timpul cât puteam de bine, pentru că ei povesteau cele mai bune întâmplări.

Spuneau că minele de cărbune se întindeau pe kilometri întregi la ieșirea din oraș. În anumite zone, focul ardea sub pământ și scotea trâmbe de fum – focuri care ardeau încontinuu de o sută de ani!

În această ceainărie din acest oraș construit din cărbune mi s-a schimbat viața, pe când îmi pierdeam vremea curățând mesele pentru a putea trage cu urechea.

– Știi, uneori cred că am greșit în viață când am devenit miner.

– Păi și ce altceva mai pot deveni oamenii ca tine? Politicieni?

– Oricine poate avea o mașină în zilele noastre – și știi cu cât îi plătesc pe șoferi? O mie șapte sute de rupii pe lună!

Mi-a căzut cârpa din mână. Am alergat la Kishan, care curăța pe dinăuntru unul dintre cuptoare.

După moartea tatei, Kishan a avut grijă de mine. Nu vreau să ascund rolul pe care l-a avut în ceea ce am devenit eu astăzi, dar el nu avea nici o sclipire în ceea ce privea viața de antreprenoriat. Ar fi fost bucuros să mă lase să mă scufund în clisă.

– Nu e nimic de făcut, a zis Kishan. Bunica a spus să ne limităm la ceainărie; și asta o să facem.

M-am dus la toate stațiile de taxiuri; mă rugam în genunchi la orice străin, dar nimeni nu voia să mă învețe să șofez pe gratis.

Urma să mă coste trei sute de rupii ca să învăț cum să conduc o mașină.

Trei sute de rupii!

Astăzi, în Bangalore, nu reușesc să găsesc suficienți angajați pentru afacerea mea. Oamenii vin și pleacă. Cei buni nu stau. Mă gândesc chiar să dau un anunț în ziar.

OM DE AFACERI DIN BANGALORE
CAUTĂ OAMENI INTELIGENȚI PENTRU COMPANIA SA.
APLICAȚI ACUM!
SE OFERĂ SALARIU ATRACTIV.
LECȚII DE VIAȚĂ ȘI DE ANTREPRENORIAT INCLUSE,
GRATUIT!

Dacă mergeți în orice bar din Bangalore si trageți cu urechea la ce vorbește lumea, o să auziți aceleași chestii: „nu reușesc să găsesc suficienți operatori pentru centrala telefonică", „nu am suficienți ingineri de sistem", „nu sunt suficienți directori de vânzări". O să găsiți săptămânal câte douăzeci, douăzeci și cinci de pagini cu anunțuri de angajări în ziare.

Lucrurile sunt diferite în Întuneric. Acolo, în fiecare dimineață, zeci de mii de tineri stau în ceainării și citesc ziarul sau se lungesc pe un *charpoy*[1], fredonând vreo melodie. Sau pur și simplu stau în camerele lor, vorbind cu fotografia vreunei actrițe de

[1] Pat folosit în special în India, făcut din paie sau din iută împletită (n.tr.)

film. Nu au de lucru astăzi. Știu că nu pot obține nici o slujbă astăzi, așa că au renunțat să mai lupte.

Ei sunt cei deștepți.

Cei proști s-au adunat pe un câmp din centrul orașului. Din când în când, trece câte un camion, iar bărbații de pe câmp se reped spre mașină cu mâinile întinse, strigând:

– Ia-mă pe mine! Ia-mă pe mine!

Toți mă împingeau; am împins și eu la rândul meu, dar camionul nu a mai avut loc decât pentru șase sau șapte oameni, lăsându-ne pe toți ceilalți în urmă. Mergeau să facă o muncă în construcții sau niște săpături – norocoșii naibii! Altă jumătate de oră de așteptare. Mai trece un camion. O nouă buluceală. După a cincea sau a șasea bătaie din ziua respectivă, mă trezesc în sfârșit în fruntea mulțimii, față în față cu șoferul camionului. Era sikh[1] de religie, un tip cu un turban mare albastru pe cap. Într-o mână ținea o bâtă, pe care o agita ca să țină gloata la distanță.

– Toată lumea, dați-vă jos tricourile! a urlat el. Trebuie să vă văd sfârcurile, și după aceea vă dau de lucru!

S-a uitat la pieptul meu, mi-a strâns sfârcurile, m-a plesnit peste fund, mi-a privit în adâncul ochilor, după care m-a împuns în coapse cu bâta și mi-a spus:

– Prea slab! Cară-te de aici!

– Sir, dați-mi o șansă, am trupul mic, dar zace multă putere în el. O să sap pentru dumneavoastră, o să car ciment, o să...

S-a repezit cu bâta și m-a pocnit în urechea dreaptă. Am căzut din picioare și alții s-au grăbit să-mi ia locul.

M-am așezat pe pământ și am început să-mi frec urechea, privind cum camionul pleca, lăsând un nor gros de praf în urmă.

Umbra unui vultur a trecut peste mine. Am izbucnit în lacrimi.

– Tigrule Alb! Aici erai!

[1] Adept al sikhismului, credință hinduistă influențată de islamism (n.tr.)

Kishan şi vărul Dilip m-au ridicat de pe jos, rânjind cu gura până la urechi. Mare veste mare! Bunica era de acord să îi lase să investească în lecţiile mele de şofat.

– Doar cu o condiţie, a spus Kishan. Bunica zice că eşti un porc lacom. Vrea să juri pe toţi zeii din ceruri că nu o vei uita când o să fii bogat.

– Jur!

– Prinde-te de gât şi jură că o să trimiţi acasă, la bunica, fiecare rupie pe care o să o câştigi în fiecare lună.

Ne-am dus la casa unde locuiau toţi şoferii de taxi. Un bărbat în vârstă, în uniformă cafenie, de ziceai că era un costum vechi de armată, fuma o narghilea încălzită pe un vas cu cărbuni aprinşi. Kishan i-a explicat situaţia. Şoferul bătrân a întrebat:

– Din ce castă eşti?

– Halwai.

– Producţie de dulciuri, a spus şoferul clătinând din cap. Asta faceţi voi. Dulciuri. Cum aţi putea să învăţaţi să conduceţi? A arătat cu narghileaua spre cărbunii aprinşi. E ca şi cum ai aduna cărbuni ca să faci gheaţă. Să stăpâneşti o maşină – şi şoferul cel bătrân a tras de maneta imaginară a unei cutii de viteze invizibile – înseamnă să stăpâneşti un armăsar sălbatic. Numai un băiat din casta războinicilor ar putea să facă aşa ceva. Trebuie să ai agresivitatea în sânge. Un musulman, un rajput[1], un sikh, ăştia sunt luptători, ar putea să devină şoferi. Crezi că ăi de fac dulciuri ar rezista mult în viteza a patra?

De a doua zi de la ora şase dimineaţa, cărbunelui i s-a arătat cum se face gheaţa. Trei sute de rupii, plus un bonus au contribuit la asta. Am făcut practică pe un taxi. De fiecare dată când făceam câte o greşeală, îmi dădea una peste scăfârlie.

– De ce nu îţi vezi de dulciurile şi ceaiul tău?

Pentru fiecare oră petrecută în maşină mă punea să stau alte două sau trei sub maşină – devenisem mecanic şi reparam pe gratis

[1] Membru al unei caste militare din India (n.tr.)

toate taxiurile de acolo. Seara târziu, ieşeam de sub câte vreo maşină ca un porc din balta de la canalizare, cu faţa neagră de grăsime şi cu mâinile lucioase de la uleiul de motor. M-am cufundat într-un Gange plin de negreală şi am ieşit de acolo şofer.

– Ascultă, mi-a spus şoferul când i-am dat bonusul promis de o sută de rupii. Nu e suficient să conduci. Trebuie să devii *şofer*. Trebuie să ai atitudinea corectă, mă înţelegi? Oricine ar încerca să te depăşească, să faci asta – şi-a strâns pumnul şi l-a scuturat – şi să-i spui de vreo câteva ori că e un căcănar. Şoseaua e o junglă, ai înţeles? Un şofer bun trebuie să urle ca să meargă înainte.

M-a bătut uşor pe umeri.

– Eşti mai bun decât am crezut... eşti o mare surpriză, mititelule! Am un premiu pentru tine.

Era seară, iar eu l-am urmat pe străzile şi prin pieţele cufundate în umbră. Am mers jumătate de oră, în timp ce totul în jurul nostru devenea din ce în ce mai întunecos, după care, brusc, totul s-a luminat, de parcă ajunseserăm în mijlocul unor artificii.

Strada era plină de uşi şi de ferestre colorate, iar din fiecare uşă şi fereastră, câte o femeie mă privea, zâmbindu-mi larg. Panglici de hârtie roşie şi folie de aluminiu scânteiau între acoperişurile caselor, iar ceaiul fierbea în prăvăliile de pe marginea drumului. Deodată, patru bărbaţi s-au repezit înspre noi. Şoferul le-a spus că era prima dată pentru mine şi că ar fi făcut mai bine să mă lase în pace.

– Lăsaţi-l mai întâi să se bucure de privelişte. Asta e partea cea mai bună a jocului – privelişte, nu-i aşa?

– Sigur, sigur, au răspuns bărbaţii, dându-se la o parte. Asta vrem şi noi: ca băiatul să se bucure de ce vede!

Mergeam în urma bătrânului, uitându-mă cu gura căscată la toate femeile alea splendide care mă tachinau şi râdeau de mine pe după ferestrele cu gratii – toate implorându-mă să mă înfrupt din ele!

Bătrânul şofer mi-a explicat cum mergea treaba cu marfa ce se oferea. Sus într-o casă, aşezate pe tocul ferestrei astfel încât să le putem vedea picioarele desfăcute, bronzate şi lucioase, erau „americancele": fete în fuste scurte şi pantofi cu tocuri, cu poşete roz ce aveau cuvinte în engleză scrise cu paiete. Erau zvelte şi atletice – aşa cum le place bărbaţilor din vest. În altă parte, şezând în pragul unei uşi deschise, se găseau fetele „tradiţionale" – grase, genul scund şi îndesat, îmbrăcate în sari, fete pentru cei care căutau ceva substanţial în schimbul banilor pe care îi dădeau. Eunuci într-o fereastră, adolescenţi într-o alta. Figura unui băieţel a apărut de după picioarele unei femei, apoi a dispărut.

După care, o lumină orbitoare. O uşă albastră s-a deschis şi am văzut patru nepaleze cu tenul alb, îmbrăcate în nişte superbe fustiţe roşii.

– Alea! am strigat. Alea! Alea! Alea!

– Bine, a spus şoferul. Şi mie îmi plac: le aleg mereu pe alea străine.

Am intrat, el a ales-o pe una dintre cele patru, eu am ales-o pe alta şi ne-am dus în două camere. Femeia mea a închis uşa după ea.

Prima mea dată!

După jumătate de oră, eu şi bătrânul ieşeam de acolo clătinându-ne pe picioare, îmbătaţi şi fericiţi. Ajunşi acasă, i-am pus cărbune în vasul ce încălzea narghileaua. I-am adus-o şi am început să îl urmăresc cum trăgea mulţumit fumul adânc în piept, scoţându-l apoi pe nări.

– Ce mai vrei? Te-am învăţat să şofezi, te-am făcut bărbat... acuma ce mai vrei?

– Sir... aţi putea să îi întrebaţi pe şoferi dacă nu au nevoie de cineva? Pot lucra pe gratis pentru început. Am nevoie de o slujbă.

Bătrânul a început să râdă.

– Eu nu am o slujbă de patruzeci de ani, tontule. Cum naiba să te pot ajuta? Acuma cară-te!

Așa că a doua zi mergeam din casă în casă, bătând la porțile și la ușile bogaților, întrebând dacă nu cumva avea nevoie cineva de un șofer. Unul bun, cu experiență, care să le conducă mașina.

Toți au spus nu. Nu așa se obține o slujbă. Trebuia să cunoști pe cineva din familie ca să obții un loc de muncă, nu bătând la ușile lor și întrebând.

Nu există nici o răsplată pentru antreprenoriat în cea mai mare parte a Indiei, Excelența Voastră. E trist, dar adevărat.

În fiecare seară ajungeam acasă rupt de oboseală, cu ochii în lacrimi, dar Kishan îmi spunea mereu:

– Mai încearcă. La un moment dat cineva o să îți spună da.

Așa că am continuat să caut, din casă în casă, din casă în casă, din casă în casă. În sfârșit, după două săptămâni în care am tot întrebat și mi s-a tot spus să mă car, am ajuns la o casă cu ziduri înalte de trei metri și cu gratii la ferestre.

Un nepalez cu ochi oblici și cu mustață albă s-a uitat la mine printre zăbrelele porții.

– Ce poftești?

Nu mi-a plăcut deloc tonul pe care m-a întrebat. Am zâmbit însă larg.

– Aveți cumva nevoie de un șofer, sir? Am patru ani de experiență. Patronul meu a murit de curând, așa că...

– Ia cară-te! Avem deja un șofer, a spus nepalezul.

Învârtea pe mână o legătură mare de chei și rânjea.

Inima mi s-a făcut ca de plumb și mă pregăteam să plec, când deodată am văzut o figură pe terasă. Un tip în haine albe și lejere, care se plimba de colo, colo, pierdut în gândurile sale. Vă jur, sir – jur pe toți cei 36 000 004 –, în momentul în care i-am văzut fața, am știut: „Ăsta e stăpânul meu".

Cred că destinul cel întunecat ne legase viețile, pentru că în exact acel moment el a coborât privirea.

Am știut că urma să vină la poartă ca să mă salveze. Trebuia doar să îi distrag atenția cumva nepalezului ăluia de căcat, pentru cât mai mult timp posibil.

– Sunt un şofer bun, sir. Nu fumez, nu beau, nu fur.

– Tai-o de aici, nu înţelegi?

– Nu îl iau în derâdere pe Dumnezeu, îmi respect familia.

– Eşti bătut în cap? Şterge-o imediat!

– Nu îmi bârfesc patronii, nu fur, nu cârtesc.

Chiar în acel moment s-a deschis uşa casei. Dar nu era bărbatul de pe terasă – ci un bărbat mai în vârstă, cu o mustaţă groasă şi albă, arcuită în sus şi ascuţită la vârfuri.

– Ce se întâmplă, Ram Bahadur? l-a întrebat pe nepalez.

– Un cerşetor, sir. Cere bani.

Am izbit puternic poarta.

– Sunt din satul dumneavoastră, sir! Sunt din Laxmangarh! Satul de lângă Fortul Negru! Satul dumneavoastră!

Bătrânul ăla era Barza!

S-a uitat lung la mine, după care i-a spus nepalezului să mă lase înăuntru.

Hopa! Imediat ce s-a deschis poarta cea mare, am plonjat direct la picioarele Berzei. Nici un atlet de la olimpiadă nu ar fi putut să treacă pe poarta aia aşa de repede ca mine. Nepalezul nu avea nici o şansă să mă blocheze.

Să mă fi văzut în acea zi – ce reprezentaţie de plânsete, de sărutări şi de lacrimi! Aţi fi putut spune că mă născusem în casta actorilor! Iar în tot timpul ăsta, pe când ţineam strâns picioarele Berzei, mă uitam la unghiile sale mari, murdare şi netăiate şi mă tot întrebam: „Ce caută la Dhanbad? De ce nu e acasă, să ia banii amărâţilor de pescari şi să le călărească fetele?"

– Ridică-te, băiete, mi-a spus, în vreme ce unghiile lui mari şi murdare de la picioare îmi zgâriau obrajii.

Dl Ashok – bărbatul de pe terasă, desigur – era de-acum lângă el.

– Chiar eşti din Laxmangarh?

– Da, sir. Lucram la ceainărie... aia cu poza mare a lui Gandhi. Spărgeam cărbuni acolo. Aţi venit odată la noi şi aţi băut ceai.

– Ah... În satul vechi. A închis ochii. Oamenii de acolo îşi mai amintesc de mine? Nu am mai fost pe acolo de trei ani.

– Desigur, sir. Oamenii spun: „Tatăl nostru a plecat, Thakur Ramdev a plecat, cel mai bun dintre moşieri s-a dus, cine o să mai aibă grijă de noi?"

Berzei i-a plăcut ce auzea. S-a întors către dl Ashok.

– Hai să vedem cât de bun e. Cheamă-l şi pe Mukesh. Hai să mergem la o plimbare.

Am înţeles doar mai târziu cât de norocos fusesem. Dl Ashok tocmai se întorsese din America, cu o zi înainte, aşa că îi cumpăraseră o maşină şi era nevoie de un şofer. Exact în ziua aceea apărusem eu.

Acuma, trebuie să ştiţi că se găseau două maşini în garaj. Una era un Maruti Suzuki standard – o maşina mică, albă, pe care o vedeţi peste tot în India –, iar cealaltă era o Honda City. Maruti e o chestie mărunţică şi simplă, care ascultă de şofer. Cum întorci cheia în contact, face exact ce vrea şoferul. Honda City e însă o maşină mare, o jivină mai sofisticată, cu propria personalitate. Are direcţie asistată, un motor avansat şi face ce vrea *ea*. Aveam nişte emoţii cât casa, şi dacă Barza mi-ar fi spus să dau testul pe Honda City, acela ar fi fost sfârşitul meu, sir. Dar norocul era de partea mea.

M-au pus să conduc Maruti Suzuki.

Barza şi dl Ashok s-au aşezat în spate; un bărbat mic şi negricios – Sir Mukesh, celălalt fiu al Berzei – a venit în faţă, dându-mi ordine. Paznicul nepalez veghea cu faţa înnegurată, în timp ce eu ieşeam cu maşina pe poartă, pătrunzând pe străzile din Dhanbad.

M-au pus să conduc aproape jumătate de oră, după care mi-au spus să mă întorc.

– Nu e rău, a spus bătrânul, în timp ce ieşea din maşină. Flăcăul e prudent şi bun. Care spuneai că e numele tău de familie?

– Halwai.

– Halwai... S-a întors către bărbatul mic şi negricios. Ce castă e asta, de sus sau de jos?

Şi am ştiut că viitorul meu depindea de acel răspuns.

Ar trebui să vă explic câte ceva despre caste. Chiar şi indienii sunt confuzi când aud cuvântul ăsta, mai ales cei educaţi de la oraş. Habar nu au să vă explice. Dar să ştiţi că e chiar simplu.

Să începem cu mine.

Vedeţi dumneavoastră: Halwai, numele meu, înseamnă „producător de dulciuri".

Asta este casta mea, destinul meu. Oricine din Întuneric, când aude numele ăsta, ştie totul despre mine. De aceea eu şi Kishan găseam mereu slujbe în locuri unde se vindeau dulciuri. Patronul gândea: „Aha, sunt Halwai, au dulciurile şi ceaiurile în sânge".

Dar, dacă eram Halwai, de ce tata nu făcea dulciuri, ci trăgea ricşa? De ce am crescut spărgând cărbune şi ştergând mesele, în loc să mănânc *gulab jamun*[1] şi alte bunătăţi când aveam chef? De ce am fost mereu slab, oacheş, perfid, şi nu gras, cu tenul alb ca smântâna, zâmbitor, aşa cum ar trebui să fie un băiat crescut cu dulciuri?

Vedeţi dumneavoastră, ţara asta, în zilele ei de glorie, când era cea mai bogată naţiune de pe pământ, era ca o grădină zoologică. Una curată, bine menţinută şi ordonată. Fiecare stătea la locul său şi era fericit. Turmele de vaci aici, moşierul acolo. Cel cu numele Halwai făcea dulciuri. Cei cu numele de „Turmă", aveau grijă de vaci. Cel de neatins curăţa excrementele. Moşierii erau buni cu iobagii. Femeile îşi acopereau capetele cu un văl şi lăsau ochii în jos când vorbeau cu bărbaţii străini.

Şi deodată, datorită politicienilor din Delhi, pe 15 august 1947 – ziua în care au plecat britanicii – s-au deschis cuştile. Animalele au ieşit, s-au atacat unele pe altele, s-au sfâşiat între ele, iar legea junglei a înlocuit legea grădinii zoologice. Cei mai feroce şi mai flămânzi i-au mâncat pe ceilalţi şi astfel le-au crescut burţile. Asta era tot ce conta atunci: mărimea burţii. Nu avea importanţă dacă erai femeie, musulman sau unul de neatins: oricine avea burtă putea să urce pe scara socială. Cred că tatăl tatei era un Halwai

[1] Desert foarte popular în nordul Indiei, făcut dintr-o cocă însiropată în zahăr şi aromatizată cu nucşoară sau seminţe de şofran (n.tr.)

adevărat, care chiar făcea dulciuri, dar, atunci când a moștenit prăvălia, vreun membru dintr-o altă castă i-o fi furat-o cu ajutorul poliției. Iar tata nu avea burtă ca să lupte. Așa că a căzut în clisă și a ajuns să tragă ricșa. Și de aceea destinul mi-a făcut figura și nu m-a lăsat să fiu gras, cu fața albă ca smântâna și zâmbitor.

În câteva cuvinte: pe vremuri existau o mie de caste și de destine în India. Astăzi sunt doar două: Cei cu Burta Mare și Cei cu Burta Mică.

Și doar două destine: mănâncă sau te mănâncă ei pe tine.

Acuma să revin și să vă spun că bărbatul negricios – Sir Mukesh, fratele dlui Ashok – nu știa răspunsul la întrebare. Păi nu v-am spus că oamenii de la oraș nu prea știu multe despre sistemul de castă? Așa că Barza s-a întors către mine și m-a întrebat direct:

– Ești dintr-o castă de sus sau de jos, băiete?

Nu știam ce răspuns aștepta de la mine, așa că am analizat ambele variante. Probabil că aș fi putut să le susțin pe amândouă cu convingere. Până la urmă, am spus:

– De jos, sir.

El s-a întors către Sir Mukesh și i-a zis:

– Toți angajații noștri sunt din caste de sus. Nu cred că ar strica dacă unul sau doi din castele de jos ar munci pentru noi.

Sir Mukesh s-a uitat la mine cu ochi mijiți. Nu știa el cum stătea treaba pe la sat, dar avea toată șiretenia unui moșier.

– Bei?

– Nu, sir. În casta mea nu se bea niciodată.

– Halwai... a spus dl Ashok cu un zâmbet răutăcios. Faci dulciuri? Poți să gătești pentru noi atunci când nu conduci?

– Desigur, sir! Gătesc foarte bine. Dulciuri minunate. *Gulab jamun, laddoo*[1], orice doriți, am răspuns. Am lucrat multă vreme într-o ceainărie.

Se pare că răspunsul meu îl amuza pe dl Ashok.

[1] Desert care se prepară în India, de obicei cu ocazia sărbătorilor religioase sau a nunților. (n.tr.)

– Numai în India, a spus el, şoferul îţi poate pregăti şi dulciuri. Numai în India. Începi de mâine.

– Stai un piculeţ, a zis Sir Mukesh. Mai întâi trebuie să vedem ce e cu familia lui. Câţi sunt, unde locuiesc, totul. Şi încă un lucru: cât vrei?

Ăsta era un alt test.

– Absolut nimic, sir. Sunteţi ca nişte părinţi pentru mine, cum aş putea să cer bani de la părinţii mei?

– Opt sute de rupii pe lună, a spus el.

– Nu, sir, vă rog, e prea mult! Daţi-mi jumătate, e suficient. Mai mult decât suficient.

– Dacă te ţinem mai mult de două luni, o să primeşti o mie cinci sute.

Uitându-mă la el suficient de uluit, am acceptat banii.

Dar Sir Mukesh încă nu era convins de mine. M-a cântărit din priviri şi a spus:

– E tânăr. Nu vrem pe cineva mai în vârstă?

Barza a scuturat din cap, tăgăduind.

– Prinde-i cât sunt tineri şi îi ai pentru toată viaţa. Un şofer pe la patruzeci de ani îţi lucrează cam vreo douăzeci, după care îl lasă ochii. Băiatul ăsta o să te servească treizeci, treizeci şi cinci de ani. Are dinţii puternici, părul e bogat, e în formă bună.

A sorbit din sucul de *betel*[1], umplându-şi gura, apoi s-a întors şi a scuipat într-o parte un jet de lichid roşu.

După care mi-a spus să revin peste două zile.

Probabil că-şi sunase omul din Laxmangarh. Şi cred că omul lui o fi vorbit cu Kusum, i-o fi întrebat pe vecini despre noi şi pe urmă i-o fi telefonat Berzei înapoi:

– Vine dintr-o familie bună. Nu au creat niciodată probleme. I-a murit tatăl cu ceva vreme în urmă, de tuberculoză. Trăgea ricşa. Şi fratele lui e tot la Dhanbad, lucrează într-o ceainărie. Nu

[1] Frunza unei plante asiatice care este folosită în prepararea unor licori tonice. (n.tr.)

au fost niciodată de partea naxalilor sau a altor teroriști. Și nu se mută dintr-un loc în altul: știm *exact* unde se află.

Ultima informație era *foarte* importantă. Trebuiau să știe în orice moment unde se găsea familia mea.

Cred că nu v-am povestit încă ce i-a făcut Bivolul unuia dintre servitorii săi. Acela care ar fi trebuit să îi supravegheze fiul răpit de către naxali, mai târziu torturat și ucis. Servitorul era din casta noastră, sir. Un Halwai. L-am văzut o dată sau de două ori pe când eram copil.

Servitorul zicea că nu avea nimic de-a face cu răpirea, dar Bivolul nu l-a crezut și a pus pe patru dintre pistolarii lui să îl toarture. După care l-au împușcat în cap.

Bine, înțeleg, aș face și eu același lucru cuiva care ar lăsa să-mi fie răpit copilul.

Dar apoi, întrucât Bivolul era convins că omul permisese răpirea copilului în schimbul unor bani, a ajuns și la familia lui. Unul din frați a fost aranjat în timp ce lucra pe câmp – l-au bătut până l-au omorât. Pe nevastă-sa au terminat-o trei bărbați, muncind cot la cot. Uneia dintre surori, nemăritată încă, i-au făcut și ei felul. Apoi casa unde locuia familia a fost înconjurată de patru oameni de încredere, care i-au dat foc.

Acuma să-mi spuneți dumneavoastră, sir, cine ar vrea ca așa ceva să i se întâmple familiei sale? Ce monstru nenorocit ar consimți la moartea bunicii, a fratelui, a mătușii, a nepoților și a nepoatelor?

Barza și fiii lui puteau conta pe loialitatea mea.

Când m-am întors după două zile, paznicul nepalez a deschis poarta fără să spună o vorbă. Acum făceam parte din familie.

Cât despre stăpânii mei, dl Ashok, Sir Mukesh și Barza erau de nota zece. Era mereu suficientă mâncare în casă pentru servitori. Duminica primeam chiar și un fel mai deosebit: orez cu bucăți de pui fără os. Nu mâncasem niciodată până atunci pui în mod obișnuit. Te făcea să te simți ca un rege, să mănânci pui în fiecare duminică și pe urmă să îți lingi degetele. Aveam o cameră cu

acoperiș. Adevărat, o împărțeam cu celălalt șofer, un tip cam fioros pe nume Ram Persad, care dormea în patul cel mare, în vreme ce eu mă ghemuiam pe jos. Dar nimic nu se compară cu o cameră cu acoperiș, și era cu mult mai bine decât să dorm în stradă, așa cum se întâmplase cu mine și cu Kishan de când ajunseserăm la Dhanbad. Dar, mai presus de toate, am obținut ceea ce noi, cei crescuți în Întuneric, prețuiam cel mai mult. O uniformă! O uniformă *kaki!*

A doua zi m-am dus la bancă – aceea care avea un perete întreg din sticlă. Mi-am văzut silueta reflectată în geamurile înalte – îmbrăcat din cap până-n picioare în kaki. M-am fâțâit prin dreptul băncii de nu știu câte ori, tot căscând gura la mine.

Dacă mi-ar fi dat și un fluier argintiu, aș fi fost în rai!

Kishan venea o dată pe lună să mă vadă. Kusum hotărâse că puteam să păstrez lunar 90 de rupii pentru mine; restul mergea la Kishan, care îi trimitea direct ei, în sat. Îi dădeam banii în fiecare lună printre zăbrelele negre ale porții din spate și vorbeam preț de câteva minute, după care nepalezul striga la noi:

– Gata, ajunge, băiatul are de lucru acum!

Munca șoferului numărul doi era una ușoară. Dacă primul șofer, Ram Persad, era ocupat să ducă patronii în oraș în automobilul Honda City, iar cineva din casă avea nevoie să meargă la piață, sau la mină, sau la gară, mă urcam în Maruti Suzuki și-l duceam. Altfel, stăteam toată ziua în jurul casei și încercam să ajut cu ce puteam.

Vă spuneam mai devreme că mă luaseră drept „șoferul" lor. Nu știu cum vă organizați servitorii în China, dar în India – sau cel puțin în Întuneric – cei bogați nu au șoferi, bucătari, bărbieri sau croitori. Pur și simplu, au servitori.

Ceea ce vreau să spun este că, de fiecare dată când nu conduceam mașina, trebuia să mătur prin curte, să fac ceai, să curăț pânzele de păianjen cu o perie lungă sau să alerg după câte vreo vacă. Un singur lucru nu îmi era permis: să mă ating de Honda City.

Numai Ram Persad avea dreptul să o conducă și să o îngrijească. Seara mă uitam la el cum îi spăla exteriorul elegant, cu o bucată de cârpă moale. Și muream de invidie.

Chiar și de la distanță, vedeam bine că era o mașină modernă și arătoasă, cu tot confortul necesar: sistem audio, aer condiționat, scaune îmbrăcate în piele lucioasă și o scuipătoare mare din inox în spate. Probabil că te simțeai ca în rai conducând o mașină așa de frumoasă. Eu aveam doar o amărâtă și veche Maruti Suzuki.

Într-o seară, în timp ce îl priveam pe șofer, dl Ashok a venit să-și bage nasul pe lângă mașină. Se vedea treaba că era un tip foarte curios.

– Pentru ce e asta? Chestia asta lucioasă din spate.

– O scuipătoare, sir.

– Ce?

Ram Persad i-a explicat. Scuipătoarea era pentru Barză, căruia îi plăcea să mestece *paan*. Dacă scuipa *paan* afară pe fereastră, era posibil să păteze mașina, așa că scuipa lângă picioare, în scuipătoare, pe care șoferul o spăla și o curăța după fiecare călătorie.

– Dezgustător, a spus dl Ashok.

Tocmai întreba despre altceva atunci când Roshan – fiul lui Sir Mukesh – a venit în fugă spre noi cu o bâtă din plastic și cu o minge în mâini.

Ram Persad a pocnit din degete către mine.

(Să joci crichet cu orice odraslă din casă care își exprima dorința – și să o lași generos să câștige – era una dintre îndatoririle celui de-al doilea șofer.)

Dl Ashok a venit să joace și el. Stătea pe post de apărător al bazei în timp ce eu aruncam mingile către odraslă.

– Sunt Azharuddin[1], căpitanul Indiei! țipa băiatul de fiecare dată când avea o lovitură reușită.

[1] Fost căpitan al echipei naționale de crichet a Indiei (n.tr.)

– Mai bine eşti Gavaskar[1]. Azharuddin e musulman.

Cuvintele astea le spunea Barza. Venise în curte să privească.

Dl Ashok a zis:

– Ce lucru nerod ai spus, tată! Hindus sau musulman, care e diferenţa la jocul de crichet?

– Ei, voi tinerii ăştia şi ideile voastre inovatoare! a răspuns Barza. Apoi şi-a aşezat mâinile pe mine. Trebuie să-l fur pe şofer, Roshan îmi pare rău. Îl aduc înapoi peste o oră, bine?

Barza se folosea de al doilea şofer pentru o chestie specială. Avea beteşug la picioare, erau pline de vene albăstrii, iar un doctor îi spusese să stea seara în curte, cu picioarele în apă caldă, şi să i le maseze un servitor.

A trebuit să încălzesc apa pe aragaz, să o duc în curte, apoi să ridic picioarele bătrânului, unul după celălalt, să le cufund în apa fierbinte, după care să le masez uşor. În timp ce i le masam, Barza închidea ochii şi gemea uşor.

După jumătate de oră îmi spunea:

– S-a răcit apa. Iar eu trebuia să-i ridic pe rând picioarele din găleată şi să duc căldarea la closet. Apa era neagră – fire de păr şi bucăţi de piele moartă pluteau la suprafaţă. Era timpul să umplu găleata cu apă proaspătă, curată şi fierbinte şi să i-o duc înapoi Berzei.

În vreme ce îi dădeam înainte cu masajul, cei doi fii îşi trăgeau scaunele aproape şi stăteau de vorbă cu tatăl lor. Ram Persad aducea o sticlă plină cu un lichid galben, din care turna în trei pahare; apoi punea cuburi de gheaţă şi împărţea paharele. Fiii aşteptau ca tatăl să ia prima înghiţitură şi să spună:

– Ah... whisky! Cum am putea supravieţui în ţara asta fără el?

După care începeau să vorbească. Cu cât vorbeau mai mult, cu atât masam mai repede. Vorbeau despre politică, despre cărbune şi despre ţara dumneavoastră – China. Nu ştiu cum se făcea

[1] Unul dintre cei mai cunoscuţi jucători indieni de crichet din anii 1970 (n.tr.)

că aceste lucruri – politica, şi cărbunele şi China – erau legate de averea familiei Berzei. Şi am înţeles vag că şi soarta mea – de-acum făceam parte din familie – era legată de aceste lucruri. Discuţia despre cărbune şi despre China se însoţea cu aroma băuturii din pahare, cu mirosul acru de transpiraţie emanat de picioarele Berzei înmuiate în apă, cu aspectul solzos al pielii sale şi al sandalelor dlui Ashok sau ale lui Sir Mukesh, care mă atingeau în treacăt pe spinare în timp ce se mişcau de colo-colo.

Absorbeam totul – asta e o chestie extraordinară la antreprenori. Suntem ca nişte bureţi: absorbim şi creştem.

O lovitură tăioasă m-a izbit în creştet.

Am înălţat ochii şi l-am văzut pe Barză, cu palma ridicată deasupra capului meu, privindu-mă chiorâş.

– Ştii pentru ce a fost asta?

– Da, sir, am răspuns eu cu un zâmbet larg pe faţă.

După un minut m-a lovit din nou.

– Tată, spune-i de ce îl loveşti. Nu cred că ştie. Băiete, apeşi prea tare. Ia-o mai uşurel. Pe tata îl deranjează.

– Da, sir.

– Chiar trebuie să loveşti servitorii, tată?

– Aici nu e America, fiule. Nu mai pune întrebări de genul ăsta.

– De ce nu pot să pun întrebări?

– Ei aşteaptă treburile astea de la noi, Ashok. Ţine minte ce-ţi spun: aşa ajung să ne respecte.

Madam Pinky nu participa niciodată la conversaţiile astea. În afară de a juca badminton cu Ram Persad – cu ochelarii de soare pe nas –, nu părăsea niciodată camera. Mă întrebam ce se întâmpla cu ea – se certa cu soţul? Nu o satisfăcea în pat?

Când Barza îmi spunea a doua oară că apa se răcise şi îşi scotea picioarele din căldare, munca mea era încheiată. Aruncam apa în chiuvetă.

Apoi îmi spălam mâinile timp de zece minute, le uscam, le spălam din nou, dar nu se observa nici o diferenţă. Oricât de mult

ţi-ai spăla mâinile după ce ai masat picioarele unui om, mirosul de piele îmbătrânită şi solzoasă îţi rămâne toată ziua impregnat.

O singură activitate era desfăşurată împreună de către servitorul numărul unu şi servitorul numărul doi. Cel puţin o dată pe săptămână, pe la ora şase, eu şi Ram Persad ieşeam pe strada principală, până la un magazin pe a cărui firmă scria:

JACKPOT
Magazin de alcool englezesc
Vindem alcool străin produs în India

Dle Jiabao, ar trebui să vă explic că aici există două tipuri de bărbaţi: „bărbaţi de alcool indian" şi „bărbaţi de alcool englezesc". Alcoolul indian e pentru băieţii de la sat, ca mine – *toddy*, *arrack*[1] şi alte pileli de la ţară. Alcoolul englezesc, firește, este pentru cei bogaţi. Rom, whisky, bere, gin, orice au lăsat englezii în urma lor. (Există vreun fel de băutură alcoolică chinezească, dle premier? Mi-ar plăcea să iau o înghiţitură.)

Una dintre cele mai importante îndatoriri ale şoferului numărul unu era să vină la Jackpot o dată pe săptămână şi să cumpere, pentru Barză şi fiii lui, o sticlă din cel mai scump whisky. Făcea parte din protocol, dar nu mă întrebaţi de ce era nevoie ca şoferul mai tânăr să-l însoţească pe Ram Persad. Probabil trebuia să mă asigur că nu fuge cu sticla.

Diverse sticle de toate culorile şi mărimile stăteau aranjate pe rafturile de la Jackpot, iar doi tineri de după tejghea se chinuiau să facă faţă comenzilor venite de la bărbaţii care ţipau la ei. Pe un perete alb, mai în lateral, se găseau sute de denumiri de băuturi, scrise cu vopsea roşie ce se scursese, fiind împărţite în cinci categorii: BERE, ROM, WHISKY, GIN şi VOTCĂ.

[1] Băutură alcoolică foarte tare, produsă din fermentarea fructelor, a cerealelor sau a sevei de palmier (n.tr.)

Jackpot - Lista de preţuri
Oferta noastră de whisky

Whisky de categoria I

	Sfert	Jumătate	Sticlă mare
Black Dog	–	–	1330
Teacher's	–	530	1230
VAT 69	–	–	1210

Whisky de categoria a II-a

	Sfert	Jumătate	Sticlă mare
Royal Challenge	110	220	390
Royal Stag	110	219	380
Bagpiper	84	200	288

Whisky de categoria a III-a

	Sfert	Jumătate	Sticlă mare
Royal Choice	61	110	200
Wild Horse	44	120	200

(Avem şi whisky mai ieftin: întrebaţi la casă.)

Oferta noastră de votcă
Votcă de categoria I...

Era un magazin mic, în care cel puţin cincizeci de bărbaţi se înghesuiau pe o suprafaţă de trei metri în faţa tejghelei, fiecare strigând cât îl ţineau bojocii, în timp ce flutura bancnotele de rupii, dintre cele mai mari:

– Kingfisher strong un litru!

– Old Monk o sticlă de jumătate!

– Thunderbolt! Thunderbolt!

Nu aveau să bea ei alcoolul; se vedea, după tricourile lor murdare și rupte, că erau doar servitori, ca mine și ca Ram Persad, veniți să cumpere băuturi englezești pentru stăpânii lor. Dacă ajungeam la Jackpot după ora opt, într-o seară la sfârșit de săptămână, în fața tejghelei se dădeau lupte ca într-un război civil. Trebuia să țin bărbații la distanță, astfel încât Ram Persad să își facă loc până la tejghea și să strige:

– Black Dog! O sticlă mare!

Black Dog era primul nume de pe lista de whisky de primă clasă. Reprezenta singura licoare pe care Barza și fiii lui o beau.

Ram Persad lua sticla de whisky, iar eu trebuia să-i pocnesc pe ceilalți servitori, ca să ne facem loc să ieșim din prăvălie, în timp ce el ținea sticla în brațe ca pe-un copilaș. Era singurul moment în care noi doi făceam echipă.

Pe drumul de întoarcere, Ram Persad se oprea totdeauna să scoată sticla de Black Dog din cutia de carton. Ca să fie sigur că Jackpot nu îl păcălise, zicea el. Știam că mințea. Voia doar să țină în mână sticla de whisky de categoria I, plină, neîncepută. Voia să-și imagineze că o cumpăra pentru el. După care o punea la loc în cutie și se întorcea acasă, eu venind în urma lui, cu ochii încă tulburi de vederea atâtor sticle de alcool englezesc.

Noaptea, în timp ce Ram Persad sforăia în pat, eu stăteam întins pe jos, cu capul în mâini. Ma uitam la plafon. Și mă gândeam că cei doi fii ai Berzei erau atât de diferiți unul de celălalt, ca ziua și noaptea.

Sir Mukesh era mic, negricios, urât și foarte viclean. În sat la noi i s-ar fi spus Mangusta. Era căsătorit de ceva vreme, cu o nevastă banală, care se îngrășa pe zi ce trecea și cu care avea doi copii, amândoi băieți. Tipul ăsta, Mangusta, nu moștenise corpul lui taică-său – dar avea mintea lui. Dacă mă vedea că nu fac nimic, chiar și pentru un minut, începea să țipe:

– Băiete, nu mai tândăli, spală mașina!

– Am spălat-o deja, sir.

– Atunci ia o mătură și fă curat în curte!

Dl Ashok avea trupul tatălui; era înalt, lat în umeri și avea chip atrăgător, așa cum trebuia să arate un fiu de moșier. Seara îl vedeam jucând badminton cu soția, prin curte. Ea purta pantaloni. Mă uitam cu gura căscată – unde se mai văzuse o femeie cu pantaloni? Doar în filme. La început am presupus imediat că era o americancă, una dintre chestiile alea extraordinare pe care dl Ashok le adusese de la New York, cum ar fi accentul sau parfumul cu aromă de fructe pe care îl folosea după ce se bărbierea.

Două zile mai târziu, Ram Persad și nepalezul cu ochi oblici bârfeau. Am luat o mătură și am început să curăț curtea, apropiindu-mă din ce în ce mai mult de ei.

– E creștină, știai?

– Nu pot să cred așa ceva!

– Ba da!

– Și s-a căsătorit cu ea?

– S-au căsătorit în America. Când noi, indienii, ajungem acolo, pierdem tot respectul de castă, a spus nepalezul.

– Bătrânul s-a opus cât a putut căsătoriei. Nici familia ei nu era prea încântată.

– Păi și cum s-a întâmplat?

Nepalezul s-a uitat urât la mine.

– Tragi cumva cu urechea?

– Nu, sir.

Într-o dimineață s-au auzit ciocănituri la ușa camerei șoferilor, iar când m-am dus să deschid, am văzut-o pe Madam Pinky cu două rachete de badminton în mână.

Într-un colț al curții, întinseseră o plasă între doi stâlpi. Ea s-a dus de o parte a plasei, iar eu, de cealaltă. A lovit fluturașul, care s-a înălțat și apoi a căzut la picioarele mele.

– Ce faci? Mișcă-te! Lovește-l și tu!

– Îmi pare rău, doamnă. Iertați-mă!

Nu mai jucasem până atunci. Am aruncat fluturașul spre ea, dar s-a dus direct în plasă.

– Nu ești bun de nimic. Unde e celălalt șofer?

Ram Persad s-a repezit imediat spre plasă. Urmărise jocul de pe margine de atâta amar de vreme. Așa că știa *exact* cum să joace badminton.

L-am privit cum lovea cu îndemânare fluturașul, trimițându-l peste plasă, răspunzând cum se cuvine la fiecare lovitură a ei. A început să-mi fiarbă stomacul de nervi.

Oare există ură mai mare pe pământ, decât aceea a servitorului numărul doi împotriva servitorului numărului unu?

Deși dormeam în aceeași cameră, doar la un metru distanță unul de celălalt, nu ne spuneam niciodată vreo vorbă. Nu tu „salut" sau „ce face mama ta", nimic. Simțeam fierbințeala ce venea noaptea dinspre patul lui – știam că mă înjură și că îmi făcea vrăji în timp ce dormea. Vedeți dumneavoastră, își începea ziua prin a face temenele dinaintea a cel puțin douăzeci de poze ale diverșilor zei, pe care le ținea în partea lui de cameră și tot spunea „Uum, uum, uum". În timp ce făcea asta, se uita la mine cu coada ochiului, ca și cum mi-ar fi zis: „Tu nu te rogi? Ce, ești naxal?"

Într-o seară m-am dus în piață și am cumpărat două duzini cu cele mai ieftine statuete ale lui Hanuman și Ram pe care le-am putut găsi. Le-am adus acasă și le-am răspândit prin cameră. Așa că de-acum aveam amândoi același număr de idoli. Și parcă ne întreceam unul pe celălalt dimineața, când ne rosteam rugăciunile plecându-ne în fața zeităților noastre.

Nepalezul era prieten la cataramă cu Ram Persad. Într-o zi, a dat buzna la mine în cameră și a pus jos o găleată din plastic cu o bufnitură.

– Îți plac câinii, țărănușule? m-a întrebat cu un zâmbet larg.

În casă erau doi câini pomeranieni – Cuddles și Puddles. Bogătașii se așteaptă ca animalele lor să fie tratate ca oamenii –

vedeți dumneavoastră, vor să le fie câinii alintați, plimbați, pieptănați, ba chiar spălați! Și cine credeți că trebuia să-i spele? Mă puneam în genunchi și frecam câinii, apoi îi săpuneam, apoi îi clăteam. După care luam un uscător ca să îi usuc. Apoi îi puneam în lanț și-i plimbam prin curte, în timp ce regele Nepalului stătea într-un colț și urla:

– Nu trage așa tare de lanț! Câinii valorează mai mult decât tine!

După ce terminam treaba cu Puddles și Cuddles, mă întorceam, adulmecându-mi mâinile – singura chestie care poate lua mirosul de câine de pe mâinile unui servitor este mirosul pielii stăpânului acestuia.

Dl Ashok stătea în fața camerei mele.

Am alergat spre el și am făcut o plecăciune. A intrat în cameră, iar eu l-am urmat, tot încovoiat de spate. S-a aplecat și el, ca să poată trece de ușă – fusese construită pentru servitorii subnutriți, și nu pentru un stăpân ca el, înalt și bine hrănit. S-a uitat suspicios la tavan.

– Groaznic, a spus el.

Nu văzusem până atunci că vopseaua de pe plafon se coșcovea și că pânzele de păianjen acoperiseră fiecare colț. Până în acel moment fusesem atât de fericit în camera aceea!

– De ce miroase așa de urât? Deschide ferestrele.

S-a așezat pe patul lui Ram Persad și l-a împus cu vârfurile degetelor. Era tare ca piatra. Imediat, am încetat să mai fiu gelos pe Ram Persad.

(Și astfel am văzut camera cu ochii *lui*, am mirosit-o cu nasul *lui*, am atins-o cu degetele *lui* – începusem deja să îmi diger stăpânul!)

S-a uitat către mine, dar mi-a evitat privirea, de parcă se simțea vinovat de ceva.

– Tu și Ram Persad o să căpătați o cameră mai bună în care să dormiți. Și paturi separate. Și un pic de intimitate.

– Vă rog să nu faceți asta, sir. Aici ne simțim ca într-un palat.

Vorbele mele i-au mai îmbunătățit starea de spirit. S-a uitat la mine.

– Tu ești din Laxmangarh, nu-i așa?

– Da, sir.

– M-am născut în Laxmangarh, dar de atunci nu l-am mai văzut. Tu tot acolo te-ai născut?

– Da, sir. M-am născut și am crescut acolo.

– Cum e?

Dar, înainte să îi pot răspunde, a spus:

– Trebuie să fie foarte frumos.

– Ca în paradis, sir!

M-a măsurat din cap până în picioare, așa cum mă uitam eu la el de când intrasem în casa lor.

Ochii îi păreau plini de uimire: cum era posibil ca două specii omenești atât de diferite să provină din aceeași țărână, aceeași apă și același soare?

– Aș vrea să merg acolo astăzi, a spus el, ridicându-se de pe pat. Vreau să văd locul unde m-am născut. O să mă duci tu acolo.

– Da, sir!

Aveam să merg acasă! În uniforma mea, la volanul mașinii Berzei, pălăvrăgind cu fiul și cu nora lui!

Îmi venea să îi cad la picioare și să i le sărut!

Barza a vrut și el să vină cu noi, iar asta ar fi făcut mare impresie la intrarea mea în sat, dar în ultimul moment s-a hotărât să stea acasă. Până la urmă, nu aveam să-i duc la Laxmangarh, în Honda City, decât pe Madam Pinky și pe dl Ashok.

Era pentru prima dată când îi duceam pe amândoi – Ram Persad avusese acest privilegiu până atunci. Încă nu eram obișnuit cu Honda City, care e o mașină cu toane, cu propria personalitate, după cum v-am mai spus. Mă rugam zeilor – tuturor – să nu mă lase să fac vreo greșeală.

Timp de jumătate de oră, dl Ashok și Madam Pinky nu au spus nimic. Șofer fiind, poți simți uneori când este tensiune în mașină; crește temperatura înăuntru. Femeia era foarte nervoasă.

– De ce mergem în locul ăsta, la capătul lumii, Ashoky? vocea ei a frânt într-un târziu tăcerea.

– Este satul meu strămoșesc, Pinky! Nu ți-ar plăcea să-l vezi? Aici m-am născut... dar tata m-a trimis departe încă de când eram copil. Pe vremea aia erau niște probleme cu gherilele comuniste. M-am gândit că am putea să...

– Te-ai decis când ne întoarcem? a întrebat ea deodată. La New York, vreau să spun.

– Nu, încă nu. Dar o să hotărâm în curând și ziua aceea.

El a rămas tăcut timp de un minut; aveam urechile ciulite zdravăn acum. Dacă se întorceau în America, nu cumva devenea inutil un al doilea șofer în casă?

Ea nu a rostit nimic, dar, vă jur, o auzeam cum scrâșnea din dinți.

Dar dl Ashok nu avea nici cea mai vagă idee legată de starea ei, așa că a început să fredoneze o melodie dintr-un film, până când ea a spus:

– Ce glumă de căcat!

– Despre ce vorbești?

– M-ai mințit când mi-ai spus că ne întoarcem în America, nu-i așa, Ashok? Nu ne mai întoarcem, corect?

– Suntem cu șoferul în mașină, Pinky! O să îți explic totul mai târziu.

– Ce importanță are el? Este doar un șofer. Iar tu schimbi din nou subiectul!

O mireasmă încântătoare a cuprins mașina. Mi-am dat seama că, probabil, se mișcase ea ca să-și aranjeze hainele.

– De ce avem nevoie de un șofer, până la urmă? De ce nu conduci tu, așa cum făceai înainte?

– Pinky, asta se întâmpla la New York. Nu poți conduce în India, uită-te la traficul ăsta. Nimeni nu respectă nici o regulă, oamenii traversează străzile ca nebunii. Uită-te, uită-te acolo!

Un tractor venea pe drum cu viteză maximă, scoțând prin țeava de eșapament o dâră de fum gros de la motorină.

– E pe contrasens! Șoferul tractorului nici măcar nu a băgat de seamă!

Nici măcar *eu* nu băgasem de seamă. Bine, ar fi trebuit să conducem pe partea stângă a șoselei, dar nu mai văzusem pe nimeni până atunci să își facă griji din cauza asta.

– Și uită-te la fumul de motorină pe care îl scoate! Pinky, dacă ar trebui să conduc aici, aș înnebuni de-a binelea!

Mergeam de-a lungul unui râu, iar la un moment dat drumul asfaltat s-a terminat și am început să înaintăm pe o cărare cu hopuri, după care am trecut printr-o mică piață cu trei magazine mai mult sau mai puțin identice, care vindeau petrol lampant, tămâie și orez, mai mult sau mai puțin identice. Toată lumea se holba la noi. Niște copii au prins să alerge în urma mașinii. Dl Ashok le-a făcut cu mâna și a încercat să o convingă pe Madam Pinky să facă la fel.

La un moment dat copiii au dispărut; trecuserăm un hotar pe care ei nu puteau să-l treacă. Eram în cartierul moșierilor.

Cel care avea grijă de casă era deja la poarta vilei Berzei. A deschis poarta ca să intre mașina chiar înainte ca eu să opresc și apoi a atins picioarele dlui Ashok.

– Prințișorule, în sfârșit ești aici! În sfârșit!

Mistreț a venit să ia prânzul cu dl Ashok și cu Madam Pinky – la urma urmei era unchiul lor. Cum l-am văzut intrând în casă pentru prânz, m-am dus la bucătarie și i-am spus îngrijitorului:

– Eu îl iubesc pe dl Ashok atât de mult, încât trebuie să mă lași să îi servesc eu prânzul!

Bucătarul a fost de acord și așa am avut ocazia, după multă vreme, să îl privesc pe Mistreț drept în ochi. Era mai bătrân decât

îmi aminteam eu şi mai adus de spate, dar dinţii îi avea la fel: ascuţiţi şi înnegriţi, doi dintre ei fiind curbaţi în sus, pe laterale. Au luat prânzul în sufragerie – o încăpere extraordinară, cu plafonul înalt, înconjurată de mobilă demodată şi având un candelabru uriaş.

– Arată minunat casa asta veche, a spus dl Ashok. Totul e superb aici.

– Cu excepţia candelabrului – e cam de prost gust, a zis ea.

– Taică-tău *adoră* candelabrele, a spus Mistreţul. A vrut să pună unul şi în baie, ştiai? Vorbesc serios!

Când îngrijitorul a adus mâncarea şi a aşezat-o pe masă, dl Ashok s-a uitat la bucate şi a spus:

– Nu ai nimic vegetarian? Eu nu mănânc carne.

– Nu am auzit niciodată de un moşier vegetarian, a exclamat Mistreţul. Nu e normal. Trebuie să mănânci carne, ca să te întărească.

A deschis gura şi şi-a dezvelit dinţii cei curbaţi.

– Nu cred în ideea de a ucide animalele în mod inutil. Am cunoscut mulţi vegetarieni în America şi cred că au dreptate.

– Ce idei aiurite ţi-ai mai băgat în cap? a întrebat bătrânul. Tu eşti moşier. Brahmanii[1] sunt vegetarieni, nu noi.

După prânz am spălat vasele şi l-am ajutat pe îngrijitor să facă ceaiul. Stăpânul meu era pe mâini bune, acum venise momentul să îmi revăd familia. Am ieşit din vilă pe uşa din spate.

Ei bine, ei mi-o luaseră înainte. Familia mea sosise în păr la conac şi se adunase în jurul maşinii Honda City, uitându-se la ea cu mândrie, dar neîndrăznind să o atingă.

Kishan a ridicat o mână. Nu îl mai văzusem de când plecase din Dhanbad şi se întorsese acasă pentru a lucra pământul – asta se întâmpla cu trei luni în urmă. M-am aplecat, i-am atins picioarele şi am stat aşa câteva secunde, mai mult decât era firesc – ştiam că, în clipa în care mă voi ridica, o să mă ia la palme pentru că nu mai trimisesem bani acasă de două luni.

[1] Membru al celei mai de sus caste hinduse, aceea a preoţilor (n.tr.)

– Ei, acuma îşi aduce aminte de familie, în sfârşit! a zis el, scuturând din picioare pentru a se descotorosi de mine. S-o fi gândit oare vreun moment la noi?

– Iartă-mă, frăţioare!

– Nu ai mai trimis bani de luni de zile. Ai uitat de înţelegerea noastră.

– Iartă-mă, iartă-mă!

Dar nu erau chiar aşa de supăraţi pe mine. Pentru prima dată de când mă ştiam pe lume, mi-au acordat mai multă atenţie decât bivoliţei. Bătrâna şi şireata Kusum a făcut caz de chestia asta cu multă generozitate, în timp ce rânjea şi-şi tot freca braţele.

– Cum te-am mai hrănit cu dulciuri când erai mic, a spus ea, încercând să mă tragă de obraji.

Era prea speriată de uniformă ca să îndrăznească să mă atingă în altă parte.

Mai că m-au purtat în braţe până acasă, zău aşa! Mă aşteptau şi vecinii, ca să-mi vadă uniforma.

Mi-au arătat copiii care se născuseră în familie de la plecarea mea şi m-au obligat să îi sărut pe toţi pe frunte. Mătuşa Laila avusese între timp doi copii. Soţia vărului meu Pappu, Leela, făcuse şi ea un copil. Familia se mărise. Aveau mai multe nevoi. Am fost certat aspru de toţi pentru că nu le-am trimis bani în fiecare lună.

Kusum îşi dădea cu pumnii în cap şi se tânguia vecinilor:

– Nepotul meu are o slujbă şi tot mă obligă să muncesc. Ăsta-i destinul unei femei bătrâne.

– De ce nu îl însori? i-au strigat vecinii. Numai aşa poţi îmblânzi pe cei sălbatici ca el.

– Da, a zis Kusum. Chiar e o idee bună. A rânjit, frecându-şi braţele. O idee foarte bună!

Kishan avea o mulţime de noutăţi pentru mine – şi, pentru că mă găseam din nou în Întuneric, toate veştile erau proaste. Marele Socialist era mai corupt decât toţi. Lupta dintre teroriştii naxali şi moşieri devenea din ce în ce mai sângeroasă. Cei amărâţi ca noi

erau și ei prinși la mijloc. Ambele părți își aveau propriile armate, care mergeau de colo-colo, împușcându-i și torturându-i pe cei care erau suspectați că ar simpatiza cu inamicul.

– Viața aici a devenit un iad, a spus el. Dar ne bucurăm atât de mult că tu nu mai ești în nebunia asta: ai acum o uniformă și un stăpân bun.

Kishan se schimbase. Era mai slab și mai negricios – tendoanele de pe gât îi ieșeau în relief deasupra claviculelor adânc săpate în piele. Devenise, deodată, precum tata.

Am văzut-o pe Kusum rânjind și frecându-și mâinile, în timp ce vorbea despre căsătoria mea. Chiar ea mi-a dat să mănânc. În vreme ce îmi punea curry în farfurie – făcuse pui doar pentru mine –, mi-a spus:

– O să aranjăm nunta pe la sfârșitul anului, bine? Deja ți-am găsit pe cineva: o rățușcă frumoasă și durdulie. Cum îi vine ciclul, poate să vină aici.

În farfurie era un os cu carne roșie și am crezut pentru o secundă că mi-au dat carne din trupul lui Kishan.

– Bunico, am răspuns, în timp ce mă uitam la bucata aceea mare de carne roșie din curry, mai dă-mi puțin timp. Încă nu sunt pregătit să mă însor.

I-a căzut fața.

– Cum adică, încă nu? O să faci cum spunem noi! A zâmbit. Acuma mănâncă, dragă! Am făcut puiul special pentru tine.

Eu am spus:

– Ba nu!

– Mănâncă!

A împins farfuria spre mine. Toată lumea din casă s-a oprit pentru a privi la cearta noastră. Bunica s-a uitat chiorâș la mine.

– Da' ce, ești brahman? Haide, mănâncă!

– Nu!

Am împins farfuria cu atâta forță, că zbură într-un colț și s-a lovit de perete, lăsând pe jos urme roșii de curry.

– Am spus că *nu* mă însor!

Era prea uimită ca să mai răcnească la mine. Kishan s-a ridicat şi a încercat să mă oprească în timp ce plecam, dar l-am împins într-o parte. A căzut, lovindu-se cu putere de podea. Iar eu pur şi simplu am ieşit din casă.

Copiii au alergat cu mine afară, odraslele nespălate ale vreunei mătuşi sau ale alteia, ale căror nume nici măcar nu le ştiam şi al căror păr nici nu voiam să îl ating. Treptat, au înţeles că nu aveam chef să stau de vorbă cu ei şi m-au lăsat în pace.

Am lăsat în urmă templul, piaţa, porcii şi canalizarea. Apoi am ajuns la iaz; pe culmea dinaintea mea se ridica Fortul Negru.

M-am aşezat la marginea apei, scrâşnind din dinţi.

Mă tot gândeam la corpul lui Kishan. Îl mâncau de viu acolo! Urmau să îi facă ce îi făcuseră şi tatei – să-i sugă toată energia şi să-l lase slab şi neajutorat, până când o să se îmbolnăvească de tuberculoză şi o să moară pe podeaua unui spital de stat, aşteptând să vină doctorul, scuipând sânge pe pereţi.

Am auzit un sunet de parcă cineva ar fi stropit cu apă. Bivolul din iaz şi-a scos capul acoperit cu nuferi şi s-a uitat la mine. Un cocor mă privea stând într-un picior.

Am intrat în iaz până când mi-a ajuns apa la gât, după care am început să înot. Am lăsat în urmă lotuşii şi nuferii, am lăsat în urmă bivolul, mormolocii şi peştii şi bolovanii căzuţi din fort.

Sus pe meterezele în ruină, maimuţele se adunaseră să se uite la mine: începusem să urc dealul.

Sunteţi deja familiarizat cu pasiunea mea pentru poezie – şi mai ales pentru operele celor patru poeţi musulmani, recunoscuţi drept cei mai mari din toate timpurile. Iqbal, care este unul dintre ei, a scris o poezie remarcabilă, în care îşi imaginează că este Diavolul şi că se luptă pentru drepturile sale, într-un moment în care Dumnezeu încearcă să îl intimideze. În viziunea musulmanilor, Diavolul era unul dintre ajutoarele lui Dumnezeu, până când s-a

certat cu El și a devenit liber-profesionist. De atunci există o luptă a minților între cei doi. Asta scrie Iqbal. Nu îmi amintesc exact versurile, dar sună cam așa:

> Dumnezeu zice: „Sunt puternic. Sunt uriaș. Fii servitorul meu din nou!"
>
> Diavolul spune: „Ha!"

De fiecare dată când mă gândesc la Diavolul lui Iqbal – și asta mi se întâmplă deseori când stau sub candelabrul meu –, îmi imaginez o siluetă micuță și neagră, în uniformă kaki, care urcă dealul către intrarea unui fort negru.

Uite-l cum stă acum, cu un picior pe meterezele Fortului Negru, înconjurat de o armată de maimuțe uluite.

Sus, în cerul albastru, Dumnezeu își desfăcuse mâinile deasupra câmpurilor aflate dedesubt, arătându-i acestui omuleț satul Laxmangarh și pe cei de pe Gange care îi plătesc tribut, precum și tot ce se găsește dincolo de asta: un milion de astfel de sate, un miliard de astfel de oameni. Iar Dumnezeu îl întreabă pe acest omuleț:

– *Nu-i așa că e minunat? Nu e totul grandios? Nu ești încântat să fii servitorul meu?*

Apoi îl văd pe omulețul ăsta negricios, în uniforma lui kaki udă, cum începe să tremure, de parcă ar înnebuni de furie, înainte de a face un gest de mulțumire Celui Preaputernic, pentru că a creat lumea în felul acesta, în loc să o fi făcut în multe alte feluri posibile.

Îl văd pe omulețul în uniformă kaki cum *scuipă* iar și iar spre Dumnezeu, în timp ce privesc lamele ventilatorului minuscul tăind necontenit lumina candelabrului.

Am coborât dealul după jumătate de oră și m-am dus direct la casa Berzei. Dl Ashok și Madam Pinky mă așteptau lângă Honda City.

– Pe unde naiba ai umblat? a țipat ea la mine. Te-am așteptat!

– Îmi pare rău, doamnă, am spus eu, rânjind la ea. Îmi pare foarte rău!

– Pinky, fii bună, a fost să își vadă familia. Știi cât de apropiați sunt de familiile lor cei din Întuneric.

Kusum, mătușa Luttu și toate celelalte femei se adunaseră la marginea drumului, în timp ce noi ieșeam pe poartă. Căscau gura la mine, uimite că nu mă dusesem să le cer iertare: am văzut-o pe Kusum strângând către mine pumnu-i noduros.

Am apăsat accelerația până la blană și i-am depășit.

Când am trecut prin piață, am aruncat o privire spre ceainărie: păianjenii umani munceau la mese, ricșele stăteau rânduite în spate, iar biciclistul cu afișul care făcea reclamă la filmul porno de pe partea cealaltă a râului tocmai își începuse turele.

Am lăsat în urmă verdeața, tufișurile, copacii și bivolii leneși din iazurile mâloase. Am trecut de plantele târâtoare și de tufișuri; de lanurile de orez; de palmieri și de bananieri; de *neem*[1] și de smochini; de iarba sălbatică din care se uitau furiș bivolii sălbatici. Un puști pe jumătate dezbrăcat mergea pe marginea drumului pe spinarea unui bivol. Când ne-a văzut, și-a agitat pumnii și a început să strige de bucurie. Am vrut să strig și eu la el: „Da, așa mă simt și eu! Nu o să mă mai întorc niciodată!"

– Ashoky, poți vorbi acum? îmi poți răspunde la întrebare?

– Bine. Uite, Pinky, când m-am întors acasă, chiar am crezut că o să stau doar pentru două luni. Dar... lucrurile s-au schimbat atât de mult în India. Sunt atâtea lucruri pe care aș putea să le fac acum aici, mai degrabă decât la New York.

– Vorbești prostii, Ashoky!

– Nu, nu vorbesc prostii. Vorbesc serios. După felul în care se dezvoltă lucrurile în India acum, cred că va deveni precum America în zece ani. Mai mult decât atât, îmi place aici. Avem oameni care să aibă grijă de noi – avem șoferii noștri, paznicii, maseurii

[1] Copac tropical cu lemnul asemănător mahonului. (n.tr.)

noştri. Unde în New York mai găseşti pe cineva care să-ţi aducă ceai şi biscuiţi la pat, aşa cum ne aduce Ram Bahadur? Să ştii că se află în familia mea de treizeci de ani – noi îi spunem servitor, dar face parte din familie. Tata l-a găsit într-o zi pe nepalezul ăsta rătăcind cu pistolul în mână prin Dhanbad şi a spus...

Dl Ashok şi-a curmat deodată vorba.

– Pinky, ai văzut?

– Ce?

– Ai văzut ce a făcut şoferul?

Inima mi s-a oprit în piept. Nu aveam nici cea mai vagă idee despre ce făcusem. Dl Ashok s-a aplecat în faţă şi mi-a spus:

– Băiete, tocmai ţi-ai atins un ochi cu degetul, nu-i aşa?

– Da, sir.

– Nu ai văzut, Pinky... Tocmai trecuserăm pe lângă un templu – dl Ashok a arătat spre construcţia conică şi înaltă, cu şerpi negri pictaţi ce se încolăceau în jos pe ziduri, pe care tocmai o lăsaserăm în urmă –, iar şoferul...

M-a atins pe umăr.

– Cum te numeşti?

– Balram.

– Ziceam că Balram şi-a atins ochiul în semn de respect. Sătenii sunt foarte religioşi, aici, în Întuneric.

Se părea că asta îi impresionase pe amândoi, aşa că, la scurtă vreme, am pus din nou degetul în dreptul ochiului.

– Asta pentru ce era, băiete? Nu văd nici un templu pe aici.

– Sir, am trecut pe lângă un copac sfânt. Mă închinam lui.

– Ai auzit? Venerează natura. E frumos, nu-i aşa?

Amândoi au pândit după aceea fiecare copac sau templu pe lângă care treceam, întorcându-se către mine în aşteptarea unui semn de respect. Iar eu le-am arătat cât eram de evlavios, desigur: mai întâi mi-am atins doar ochiul, apoi gâtul, după care clavicula şi chiar sfârcurile.

Deveniseră convinşi că eram cel mai credincios servitor de pe pământ. *(Asta* e pentru tine, Ram Persad!)

Drumul de întoarcere spre Dhanbad era blocat. Un camion fusese tras de-a curmezişul străzii şi era plin de oameni care aveau legate la cap câte o banderolă roşie şi strigau lozinci.

– Ridicaţi-vă împotriva celor bogaţi! Sprijiniţi-l pe Marele Socialist! Tineţi-i pe moşieri departe!

Peste puţin timp, au venit şi alte camioane: bărbaţii de aici purtau banderole verzi şi ţipau la cei din celălalt camion. Era cât pe ce să se ia la bătaie.

– Ce se întâmplă? a întrebat Madam Pinky foarte alarmată.

– Stai calmă, i-a răspuns el. Este vremea alegerilor, atâta tot.

Acuma, ca să vă explic ce era cu toate strigătele alea din camioane, o să fiu nevoit să vă spun câte ceva despre democraţie – ceva cu care voi, chinezii, nu prea sunteţi familiarizaţi. Dar asta trebuie să aştepte până mâine, Excelenţa Voastră.

Este ora 02.44. Ora degeneraţilor, a drogaţilor şi a antreprenorilor din Bangalore.

A PATRA DIMINEAȚĂ

Către biroul...

Dar nu cred că mai avem nevoie de formalitățile astea, nu-i așa, dle Jiabao?

De-acum ne cunoaștem. Mai mult decât atât, mă tem că nu avem timp de formalități.

Întrevederea de astăzi o să fie scurtă, dle premier! Ascultam la radio o emisiune despre tipul ăsta Castro, care i-a dat afară din țară pe cei bogați și a eliberat poporul cubanez. Îmi plac foarte mult emisiunile de genul ăsta, în care se vorbește despre oameni mari. Nici nu mi-am dat seama când s-a făcut ora două noaptea! Voiam să aflu mai multe despre Castro ăsta, dar, din respect pentru dumneavoastră, am închis radioul. Reiau povestea de unde am lăsat-o ieri.

Ah, democrația!

Dle premier, trebuie să știți că broșura pe care o să v-o dea prim-ministrul o să aibă, cu siguranță, o secțiune despre splendoarea democrației în India – un spectacol ce provoacă uimire și respect, inspirat de un milliard de oameni care votează pentru a-și hotărî un viitor mai bun, în deplina libertate a dreptului electoral și așa mai departe.

Mi se pare că voi, cei cu pielea galbenă, în ciuda succesului avut cu canalizarea, cu apa de băut și cu medaliile de aur de la olimpiade, tot nu aveți democrație. Un politician a spus într-o zi la radio care este motivul pentru care noi, indienii, o să vă întrecem: poate că n-om avea canalizare, apă potabilă, medalii de aur la olimpiade, dar *avem* democrație.

Dacă ar trebui *eu* să fac o țară, mai întâi aș pune conductele de canalizare și abia apoi democrația, după care aș da altora broșuri și statui cu Gandhi, dar ce știu eu? Sunt doar un criminal!

Nu am nici o problemă cu democrația, dle Jiabao. Departe de mine acest gând. De fapt, îi datorez mult democrației – chiar și ziua mea de naștere. Asta se întâmpla în vremurile în care spărgeam cărbuni și ștergeam mesele de la ceainăria din Laxmangarh. Auzisem niște aplauze dinspre partea de local unde se afla portretul lui Gandhi: proprietarul ceainăriei începuse să strige ca toți să lase treaba și să se îndrepte spre școală.

Un bărbat în uniformă de stat se afla în clasă, la catedră, cu un carnet lung și cu un creion negru în mâini, punând fiecăruia două întrebări.

– Numele?

– Balram Halwai!

– Vârsta?

– Nu am vârstă.

– Nu ai o zi de naștere?

– Nu, sir, părinții mei nu și-au notat-o.

S-a uitat la mine și a spus:

– Cred că ai optsprezece ani. Cred că ai împlinit optsprezece ani exact astăzi. Doar că ai uitat, nu-i așa?

Am făcut o plecăciune.

– Așa este, sir. Am uitat. Astăzi e ziua mea.

– Bun băiat!

Apoi și-a notat numele meu în carnet și mi-a spus să plec. Așa că am primit o zi de naștere de la guvern.

Trebuia să am optsprezece ani. Toți cei din ceainărie aveam optsprezece ani, vârsta legală ca să poți vota. Se apropiau alegerile, iar proprietarul ceainăriei ne vânduse deja. Ne vânduse amprentele – amprentele pline de cerneală cu care votează pe buletin analfabeții. Trăsesem cu urechea și auzisem treaba asta pe când o povestea un client. Trebuia să fie o alegere închisă, iar proprietarul luase un preț bun pe noi toți, de la partidul Marelui Socialist.

Acuma, trebuie să știți că la acea vreme Marele Socialist fusese deja stăpânul Întunericului timp de zece ani. Simbolul partidului său, două mâini care rup cătușele – simbolul săracilor care scapă de bogați – aplicat cu vopsea neagră pe zidurile fiecărui birou de stat din Întuneric. Unii dintre clienții de la ceainărie spuneau că Marele Socialist pornise ca om cinstit. Începuse cu curățarea lucrurilor, dar nămolul din Mama Gange îl trăsese în jos. Alții spun că era pătat de la început, dar că reușise să îi păcălească pe toți, și că doar acum îi vedeam adevărata față. Oricare ar fi fost adevărul, se părea că nimeni nu putea să îl dea jos de la putere. Condusese Întunericul, câștigând alegeri după alegeri, dar acum începea să îi slăbească puterea.

Vedeți dumneavoastră, 93 de cazuri penale – pentru asasinat, viol, tâlhărie, contrabandă cu arme, proxenetism și multe alte delicte minore – sunt astăzi pe rol împotriva Marelui Socialist și a miniștrilor săi. Nu e ușor să capeți pedepse când ești judecat în Întuneric; și totuși, s-au dat trei verdicte, iar trei dintre miniștri sunt în închisoare, însă continuă să fie miniștri. Se pare că însuși Marele Socialist a delapidat un miliard de rupii din Întuneric, transferând banii într-un cont dintr-o țară mică și frumoasă din Europa, plină de oameni albi și de bani negri.

Acuma că hotărâseră data scrutinului și o anunțaseră la radio, începuse febra alegerilor din nou. Sir, în țara asta există trei mari boli: febra tifoidă, holera și febra alegerilor. Cea din urmă e cea mai periculoasă; îi face pe oameni să vorbească încontinuu despre chestii de care habar nu au. Dar se pare că dușmanii Marelui

Socialist erau mai puternici de data asta. Produseseră broşuri şi se fâţâiseră încoace şi încolo în autobuze şi în camioane dotate cu microfoane, anunţând că urmau să îl răstoarne pe actualul conducător şi să tragă Gangele din Întuneric în Lumină, precum şi pe cei care trăiau pe malurile sale.

La ceainărie bârfele erau în toi. Oamenii îşi sorbeau ceaiul şi discutau mereu despre aceleaşi lucruri.

Oare aveau să o să facă de data aceasta? Oare aveau să-l răstoarne pe Marele Socialist şi să câştige alegerile? Strânseseră oare suficiente fonduri, mituiseră suficienţi poliţişti şi cumpăraseră destule amprente ca să poată câştiga alegerile? Aşa cum eunucii vorbesc despre Kama Sutra, electoratul vorbea despre alegerile din Laxmangarh.

Într-o dimineaţă am văzut un poliţist care scria un slogan cu vopsea roşie, pe peretele unui templu:

VREŢI DRUMURI BUNE, APĂ CURATĂ, SPITALE BUNE?
ATUNCI NU-L VOTAŢI PE MARELE SOCIALIST!

Vreme de ani şi ani, moşierii şi Marele Socialist avuseseră o înţelegere – toată lumea ştia de asta. Dar anul acesta ceva se întâmplase, iar cele patru Animale se uniseră, făcându-şi propriul partid.

Aşa că, sub slogan, poliţistul scrisese:

FRONTUL PROGRESIST SOCIAL DIN TOATĂ INDIA
(FACŢIUNEA LENINISTĂ)

Acesta era numele partidului moşierilor.

În săptămânile dinaintea alegerilor, camioane pline de tineri cu microfoane în mâini se perindaseră în sus şi-n jos pe străzile jegoase din Laxmangarh:

– Ţineţi piept bogătaşilor!

Vijay, însoțitorul de autobuz, era mereu într-unul dintre camioanele astea. Renunțase la vechea slujbă și intrase în politică. Asta era chestia la Vijay: de fiecare dată când îl întâlneai, îl găseai și mai bine aranjat. Era un politician înnăscut. Purta o banderolă roșie pe frunte, ca să arate că îl susținea pe Marele Socialist, și ținea discursuri în fiecare dimineață, în fața ceainăriei. Moșierii au adus și ei, în revanșă, camioane pline cu suporterii lor. Iar din aceste camioane, oamenii strigau:

– Drumuri! Apă! Spitale! Nu-l votați pe Marele Socialist!

Cu o săptămână înaintea alegerilor, ambele tabere au încetat să mai trimită camioanele. Am aflat ce se întâmplase în timp ce curățam o masă.

Cacealmaua moșierilor avusese succes. Marele Socialist făcuse o înțelegere cu ei.

Vijay se aplecase și atinsese picioarele Berzei la un mare miting ce avusese loc în fața ceainăriei. Părea că toate conflictele se aplanaseră, iar Barza a fost numit președintele filialei partidului Marelui Socialist din Laxmangarh. Vijay urma să-i fie adjunct.

Acuma se terminaseră întrunirile, iar preotul a oficiat o slujbă specială, ca să se roage pentru victoria Marelui Socialist. Au împărțit la toată lumea *biryani*[1] de miel, servit pe farfurii din carton, în fața templului. Iar seara au dat băutură pe gratis tuturor.

În dimineața următoare soseau în sat o grămadă de praf și de polițiști. Unul dintre ofițeri a citit în piață, cu voce tare, regulile de votare.

Orice s-ar fi făcut, era pentru binele nostru. Dușmanii Marelui Socialist urmau să încerce să fure alegerile de la noi, cei săraci, și să ia puterea de la noi, cei săraci, pentru a ne pune din nou la mâini cătușele pe care Marele Socialist ni le scosese cu atâta drag. Înțeleseserăm noi ce spuseseră? După aceea au dispărut, cu mașinile lor, într-un nor de praf.

[1] Mâncare indiană, gătită cu orez foarte picant și carne, pește sau legume (n.tr.)

– Așa se întâmplă mereu, mi-a spus tata în seara aceea. Am văzut douăsprezece alegeri – cinci alegeri generale, cinci de stat, două locale – și altcineva a votat pentru mine de douăsprezece ori. Am auzit că oamenii din cealaltă Indie ajung să voteze pentru ei înșiși – ce chestie, nu?

În ziua alegerilor a înnebunit un om.

Asta se întâmpla de fiecare dată când erau alegeri în Întuneric.

Unul dintre colegii tatei, un tip mic de statură și negricios, pe care nimeni nu-l băgase în seamă până atunci, era înconjurat de o adunătură de oameni care trăgeau ricșa, printre care se afla și tata. Încercau să-l determine să-și schimbe părerea, dar o făceau doar cu jumătate de gură.

Mai văzuseră treaba asta petrecând-se și înainte. Știau că n-ar fi putut să îl oprească pe om.

Din când în când, chiar și într-un loc precum Laxmangarh, mai dădea câte o rază de soare. Toate afișele și discursurile și sloganurile de pe ziduri intrau câteodată în mintea vreunui om, care se declara cetățean al Indiei democratice și voia să-și exercite dreptul la vot. Într-acolo se îndrepta tipul ăsta care trăgea ricșa. El se declara liber de Întuneric: acela a fost pelerinajul lui către Benaras.

S-a dus direct către cabina de vot de la școală.

– Ar trebui să țin piept bogătașilor, nu-i așa? a strigat. Nu asta ne tot spun să facem?

Când a ajuns acolo, suporterii Marelui Socialist deja însemnau afară, pe o tablă, voturile. Număraseră 2 341. Toată lumea îl votase pe Marele Socialist. Vijay, însoțitorul de autobuz, era cocoțat pe o scară, bătând în cuie pe perete un stindard cu simbolul Marelui Socialist – mâinile care rup cătușele. Lozinca era:

FELICITĂRI MARELUI SOCIALIST CU OCAZIA VICTORIEI UNANIME DIN LAXMANGARH!

Vijay a scăpat pe jos ciocanul, cuiele și stindardul când l-a văzut pe om.

– Ce faci aici?

– Am venit să votez, a strigat acesta drept răspuns. Azi nu sunt alegeri?

Nu pot să confirm ce s-a întâmplat după aceea, deşi eram la câţiva paşi de el. O mare de oameni se adunase ca să se uite la el de la distanţă, dar, când poliţistul ne-a arătat pistolul, am început cu toţii să alergăm panicaţi. Aşa că nu am văzut ce i-au făcut acelui om curajos şi nebun.

Am auzit a doua zi, în timp ce mă prefăceam că şterg o pată de pe o masă. Se pare că Vijay, împreună cu un poliţist, l-au pus la pământ pe bietul om şi au început să îl bată. L-au lovit cu bastoanele, iar când acesta a început să lovească la rândul său, i-au dat şi mai tare. Făceau cu rândul. Vijay îl lovea, în timp ce poliţistul îl călca pe faţă, după care urma Vijay. După un timp, corpul omului încetase să se mai zbată şi să se mai lupte, dar ei l-au călcat în continuare în picioare, până când l-au băgat în pământ.

Excelenţa Voastră, daţi-mi voie să mă întorc pentru un moment la acel afiş prin care anunţau că mă căutau. M-au numit acolo criminal: în regulă, nu am nici o obiecţie. E lucru cert: sunt un păcătos, un om căzut. Dar să mă numească poliţia criminal!

Ce glumă de căcat!

Iată un suvenir din vizita dumneavoastră în India. Balram Halwai e un tip dispărut, un fugar, cineva despre care poliţia nu ştie unde se ascunde, corect?

Ha!

Poliţia ştie exact unde să mă găsească. Sunt de găsit votând supus în ziua alegerilor, în cabina de vot, la şcoala din Laxmangarh din districtul Gaya, aşa cum am făcut la fiecare dintre alegerile generale, de stat sau locale, de când am împlinit optsprezece ani.

Sunt cel mai loial alegător din India, şi încă nu am ajuns să văd cum arată o cabină de vot pe dinăuntru.

Acuma, că se apropiau alegerile în Dhanbad, viața era la fel în spatele zidurilor înalte ce ascundeau casa Berzei. El ofta în timp ce îi masam picioarele în apa caldă, ceilalți jucau badminton și crichet în jurul lui, iar eu îi spălam și îi curățam cu credință pe cei doi câini pomeranieni.

Și într-o bună zi, o figură familiară a apărut la poartă. Era Vijay, însoțitorul de autobuz din Laxmangarh. Eroul meu din copilărie avea de data aceasta o uniformă nouă. Era îmbrăcat în alb de sus până jos și purta pe cap o tichie în stil Nehru[1], având inele din aur masiv pe opt degete!

Serviciul public fusese bun cu el. Îi pria munca la stat.

Eu așteptam lângă poartă și priveam. Însuși Barza a ieșit să-l vadă pe Vijay și a făcut o plecăciune în fața lui. Un moșier să se închine dinaintea fiului unui crescător de porci! Astea sunt minunile democrației!

Două zile mai târziu, Marele Socialist a venit în vizită. Din pricina asta era mare agitație în casă. Dl Ashok stătea în așteptare la poartă, cu o ghirlandă de iasomie în brațe. Fratele și cu taică-său erau lângă el.

La poartă a oprit o mașină, s-a deschis portiera, și atunci am văzut figura mereu prezentă pe milioane de afișe electorale, încă de pe vremea când eram puști: obraji durdulii, păr alb și țepos, cercei groși de aur.

Vijay purta în ziua aceea banderola roșie la cap și ținea steagul cu simbolul partidului – mâinile ce rup cătușele. A strigat:

– Trăiască Marele Socialist!

Marele bărbat și-a împreunat mâinile și s-a plecat în fața tuturor. Avea una dintre acele fizionomii pe care le au toți marii politicieni indieni. Figura asta spunea că era un om care își găsise pacea și că puteai și tu să ți-o găsești, dacă îl urmai. Dar același

[1] Jawaharlal Nehru, important om politic indian, primul prim-ministru al Indiei independente (n.tr.)

chip ar putea să spună, cu o grimasă doar puţin diferită, că ştia ce înseamnă contrariul păcii şi că putea să ţi-l arate, dacă voia.

Dl Ashok a pus ghirlanda la gâtul gros ca de taur al marelui bărbat.

– Acesta este fiul meu, a spus Barza. Tocmai s-a întors din America.

Marele Socialist a strâns obrajii dlui Ashok.

– Bravo! Avem nevoie de cât mai mulţi tineri care să se întoarcă şi să transforme India într-o superputere.

Apoi au intrat în casă, iar toate uşile şi ferestrele au fost închise. După o vreme, Marele Socialist a ieşit în curte, urmat de bătrân, de Mangustă şi de dl Ashok.

Încercam să trag cu urechea la ce vorbeau, şi mă prefăceam că măturam curtea, apropiindu-mă de ei încet şi cu mare grijă. Tocmai ajunsesem la distanţa perfectă ca să pot auzi, când Marele Socialist m-a bătut pe umeri.

– Cum te cheamă, băiete? m-a întrebat.

După ce i-am răspuns, a adăugat:

– Patronii tăi încearcă să mi-o tragă, Balram! Ce părere ai de chestia asta?

Dl Ashok era uluit. Barza rânjea prosteşte.

– Un milion şi jumătate este mult, sir. Am fi bucuroşi să ajungem la o înţelegere cu dumneavoastră.

Marele Socialist a fluturat din mână, într-un gest de parcă nu le-ar fi acceptat scuza.

– Prostii! Aici e o şmecherie de-a voastră la mijloc: să luaţi cărbune pe gratis din minele statului. Vă merge treaba pentru că vă las eu. Eraţi nişte pârliţi de moşieri într-un sat amărât când v-am găsit eu. V-am adus aici şi v-am făcut ceea ce sunteţi astăzi. Şi, la naiba, m-aţi supărat, şi acum o să vă întoarceţi în satul ăla. Am spus un milion şi jumătate, la naiba! *Vreau* exact un milion şi...

A trebuit să se oprească: mesteca *paan*, iar acum gura îi era plină de scuipat roşu, care începuse să i se scurgă pe bărbie. S-a

uitat spre mine şi a desenat cu mâinile în aer forma unui bol. M-am dus repede către Honda City să iau scuipătoarea.

Când am ajuns înapoi cu scuipătoarea, el s-a întors calm spre Mangustă şi i-a spus:

– Băiete, nu vrei să ţii tu scuipătoarea pentru mine?

Mangusta nu se mişca, aşa că Marele Socialist a luat scuipătoarea din mâinile mele şi i-a întins-o.

– Ia-o, băiete!

Mangusta s-a supus.

Marele Socialist a scuipat de trei ori.

Mâinile Mangustei tremurau, iar faţa i se făcuse roşie de ruşine.

– Mulţumesc băiete, a spus Marele Socialist în timp ce îşi ştergea buzele. S-a întors spre mine, scărpinându-şi fruntea. Unde rămăsesem?

Iacătă! Asta era latura pozitivă a Marelui Socialist. Îi umilise pe toţi stăpânii noştri – de aceea noi îl votam de fiecare dată.

În seara aceea, pretinzând iarăşi că măturam curtea, m-am apropiat de Barză şi de fiii săi. Stăteau pe o bancă, cu nişte pahare de whisky galben în mâini, şi vorbeau. Sir Mukesh tocmai terminase ceva de spus. Bătrânul dădu din cap.

– Mukesh, nu putem face asta. Avem nevoie de el.

– Tată, îţi spun eu! Nu mai avem nevoie de el. Ne putem duce direct la Delhi. Acum cunoaştem lumea pe acolo.

– Sunt de acord cu Mukesh, tată. Nu ar trebui să-i mai permitem să se poarte aşa cu noi. Ca şi cum am fi sclavii lui.

– Stai în banca ta, Ashok! Lasă-ne pe mine şi pe Mukesh să vorbim despre asta.

Am măturat curtea de alte două ori şi am ascultat. După care am început să îndrept plasa de badminton a lui Madam Pinky, care se lăsase, ca să pot rămâne în preajma lor.

Însă m-au zărit doi ochi nepalezi.

– Nu tândăli prin curte. Du-te la tine în cameră şi aşteaptă să te cheme stăpânul.

– Bine.

Ram Bahadur s-a uitat urât la mine, aşa că am spus:

– Bine, sir.

(Fiindcă veni vorba, servitorii sunt obsedaţi să fie numiţi „sir" de către alţi servitori.)

A doua zi de dimineaţă, în timp ce îi uscam pe Puddles şi pe Cuddles după baie, Ram Bahadur a venit la mine şi mi-a spus:

– Ai mai fost vreodată la Delhi?

Am negat din cap.

– Dl Ashok şi Madam Pinky pleacă la Delhi săptămâna asta. O să stea acolo trei luni.

M-am aşezat în genunchi şi am îndreptat uscătorul de păr între picioarele lui Cuddles, prefăcându-mă că nu eram prea interesat de subiect. Am întrebat pe un ton cât se poate de degajat:

– De ce?

Nepalezul a înălţat din umeri. Cine avea idee? Noi eram doar nişte servitori. Ştia însă un lucru.

– Un singur şofer merge cu ei. Şi acest şofer o să primească trei mii de rupii pe lună. Cu atât o să-l plătească în Delhi.

Mi-a căzut uscătorul din mână.

– Serios? Trei mii?

– Da!

– O să mă ia pe mine, sir? M-am ridicat şi am început să îl implor: Nu poţi să îi convingi să mă ia pe mine?

– O să îl ia pe Ram Persad, a spus el cu un surâs batjocoritor pe buzele lui nepaleze. Asta dacă nu cumva...

– Dacă nu cumva?

A făcu semnul banilor cu degetele.

Cinci mii de rupii, şi îi va spune Berzei că eu eram persoana potrivită să meargă la Delhi.

– Cinci mii? Da' de unde să fac eu rost de atâţia bani? Familia îmi ia tot salariul în fiecare lună.

– Bine, atunci. În cazul ăsta o să meargă Ram Persad. Cât despre tine – a arătat spre Cuddles şi Puddles –, cred că o să speli câini pentru tot restul vieţii.

M-am trezit, simţind că parcă îmi ardeau nările.

Încă era întuneric.

Ram Persad se sculase. Stătea pe pat şi tăia ceapă pe o bucată de lemn. Auzeam cum cuţitul tocănea ritmic *tac* pe lemn.

„De ce naiba taie ceapă aşa de dimineaţă?" mă gândeam eu, în timp ce mă întorceam pe partea cealaltă şi închideam ochii. Voiam să adorm din nou, dar tocănitul cuţitului pe bucata de lemn spunea, foarte insistent:

„Bărbatul ăsta are un secret".

Am rămas treaz, în timp ce el continua să taie ceapa. Încercam să dezleg misterul.

Ce observasem la Ram Persad în ultimele zile?

Cu siguranţă, îi mirosea gura. Chiar şi Madam Pinky se lamentase pe tema asta. Nu mai mânca alături de noi de la o vreme, fie afară, fie înăuntru. Până şi duminica, atunci când ne dădeau pui, Ram Persad refuza să mănânce cu noi, spunând că mâncase deja, sau că nu îi era foame, sau...

Tăiatul cepei continua, iar eu căutam alte semne în întuneric.

L-am urmărit toată ziua. Spre seară, după cum mă aşteptam, s-a îndreptat către poartă.

Din discuţia pe care o avusesem cu bucătarul, aflasem că Ram Persad începuse să iasă în oraş în fiecare seară, la aceeaşi oră. L-am urmărit de la distanţă. S-a dus într-o zonă a oraşului unde eu nu mai fusesem niciodată, mergând pe nişte străduţe lăturalnice. La un moment dat l-am văzut că se întoarce, ca şi cum ar fi vrut să fie sigur că nu îl urmărea cineva. După care a îndrăznit.

S-a oprit în faţa unei clădiri cu două etaje. Zidul avea un grilaj mare din fier, împărţit în mai multe secţiuni pătrate. Mai mulţi

robineți mici și negri ieșeau în afară din zidul de sub grilaj. S-a aplecat spre un robinet, și-a spălat fața și gura, apoi a scuipat. După care și-a scos sandalele. Alte încălțări – pantofi și sandale – erau băgate între pătratele din grilaj – a făcut și el același lucru cu sandalele lui. După care a intrat în clădire și a închis ușa în urma lui.

Mi-am dat o palmă peste frunte.

Ce prost eram! Era Ramadan[1]! Nu putea mânca sau bea în timpul zilei.

Am alergat acasă și l-am găsit pe nepalez. Stătea la poartă, frecându-și dinții cu o crenguță de *neem* – ceea ce fac mulți săraci în țara mea, dle premier, atunci când vor să își curețe dinții.

– Tocmai am văzut un film, sir.

– Du-te naibii!

– Un film foarte bun, sir. Cu multe dansuri. Eroul era musulman. Se numea Mohamed Mohamed.

– Nu îmi pierd eu vremea cu tine, băiete! Du-te și spală mașina, dacă nu ai nimic de făcut.

– Ei bine, acest Mohamed Mohamed era un musulman sărac, dar muncitor și cinstit. Voia însă o slujbă în casa răului, la un moșier plin de prejudecăți, căruia nu îi plăceau musulmanii. Astfel, doar pentru a obține slujba și pentru a-și putea hrăni familia înfometată, a pretins că era hindus! Și și-a luat numele de Ram Persad.

Crenguța a căzut din gura nepalezului.

– Și știi cum a reușit să facă treaba asta? Paznicul casei, un nepalez în care stăpânii aveau mare încredere și care ar fi trebuit să îl verifice pe Ram Persad, *făcea parte* din escrocherie!

L-am prins de guler înainte să poată fugi. De fapt, în chestiile astea, servitor contra servitor, tot ce trebuie să faci este să scoți în

[1] A noua lună din calendarul islamic, perioadă în care nu se bea și nu se mănâncă de la răsărit până la apus. (n.tr.)

evidență faptul că ai câștigat. Dar, dacă tot faci chestiile astea, e bine să le faci cu stil. Așa că i-am tras și o palmă.

De-acum încolo, eram servitorul numărul unu în acea casă.

Am alergat spre moschee. Rugăciunea de seară trebuia să fie pe sfârșite. Și, într-adevăr, Ram Persad – sau Mohamed sau cum s-o fi numit el – a ieșit din moschee, și-a luat sandalele, le-a aruncat pe jos, și le-a pus în picioare și a început să meargă. Apoi m-a văzut: eu i-am făcut cu ochiul, și astfel a priceput că jocul se terminase.

Am spus ce trebuia doar în câteva cuvinte.

După care m-am dus acasă. Nepalezul mă privea din spatele zăbrelelor negre. I-am luat legătura de chei și am pus-o la mine în buzunar.

– Adu-mi niște ceai. Și biscuiți. L-am tras de cămașă. Și vreau și uniforma ta. A mea s-a ponosit.

Am dormit în pat în noaptea aia.

În dimineața următoare, cineva a intrat în cameră. Era fostul șofer numărul unu. Fără să îmi spună vreun cuvânt, a început să împacheteze. Toate lucrurile i-au încăput într-o geantă mică.

Mă gândeam: „Ce viață mizerabilă o fi avut, pentru că nu putea să spună deschis ce religie avea, ce nume purta, doar ca să muncească drept șofer – și era un șofer bun, fără îndoială, mai bun decât aș putea să fiu eu vreodată". O parte din mine voia să se ridice, să-și ceară scuze pe loc și să spună: „Du-te tu ca șofer la Delhi. Nu m-ai rănit niciodată. Iartă-mă, frate!"

Dar eu m-am întors pe partea cealaltă, am dat un vânt și am adormit la loc.

Când m-am trezit, plecase deja; lăsase în urmă toate icoanele zeilor, pe care le-am pus într-o geantă. Nu se știe niciodată când ai nevoie de chestiile astea.

Seara, nepalezul a venit la mine cu un rânjet pe față – același zâmbet fals pe care i-l servea și Berzei toată ziua. Mi-a spus că eu îi voi duce pe dl Ashok și pe Madam Pinky la Delhi, acuma că

Ram Persad plecase fără să lase nici o vorbă. Mă recomandase Berzei personal, cât putuse de bine.

M-am întors în patul meu – era al meu cu totul –, mi-am întins oasele şi am spus:

– Fantastic! Acuma, te rog, curăţă pânzele alea de păianjen de pe tavan!

S-a uitat chiorâş la mine, dar nu a zis nimic şi s-a dus să ia o mătură. Am strigat:

– ... sir!

Din acel moment, în fiecare dimineaţă, aveam ceai cald nepalez şi nişte biscuiţi buni şi dulci, serviţi pe o tavă de porţelan.

Kishan a venit la poartă în duminica aceea şi a aflat vestea de la mine. Credeam că o să mă certe pentru că plecasem aşa de brusc din sat, dar era copleşit de bucurie. Avea ochii în lacrimi. Cineva din familia lui urma să iasă din Întuneric şi să plece la Noul Delhi!

– Este aşa cum spunea mereu mama. Ştia că tu o să reuşeşti!

Două zile mai târziu, îi duceam pe dl Ashok, pe Mangustă şi pe Madam Pinky la Delhi, în Honda City. Nu a fost greu să găsesc drumul – a trebuit doar să merg în urma autobuzelor. Asta pentru că erau multe autobuze şi autoutilitare pe drum, pline de călători înghesuiţi înăuntru, sau agăţaţi de uşi, sau cocoţaţi deasupra, pe acoperiş. Se îndreptau cu toţii din Întuneric către Delhi. Îţi venea să spui că lumea întreagă emigra.

De fiecare dată când treceam pe lângă un astfel de autobuz, simţeam nevoia să zâmbesc. Aş fi vrut să cobor geamul şi să le strig: „Eu merg la Delhi într-o maşină; o maşină cu aer condiţionat!"

Dar sunt convins că mi-au citit aceste vorbe în privire.

Pe la prânz, dl Ashok m-a bătut uşor pe umeri.

Sir, eu de la început înţelegeam ce avea de gând să-mi spună, aşa cum câinii îşi înţeleg stăpânii. Am oprit maşina, după care m-am mutat în stânga, iar el s-a mutat în dreapta, corpurile noastre trecând unul pe lângă celălalt (atât de aproape, încât barba lui

mi-a zgâriat obrajii, ca şi cum ar fi fost peria de bărbierit pe care o foloseam în fiecare dimineaţă, iar colonia de pe pielea lui – mirosea minunat, a fructe – mi-a intrat în nări, ameţindu-mă pentru o secundă, în timp ce mirosul meu de servitor transpirat s-a şters de faţa lui) şi astfel el a devenit şofer, iar eu, pasager.

A pornit maşina.

Mangusta, care citise ziarul până atunci, a băgat de seamă ce se întâmpla.

– Ashok, nu face asta!

Mangusta era un tip cu idei învechite. Ştia ce se cădea şi ce nu.

– Ai dreptate, mă simt ciudat, a spus dl Ashok.

Maşina s-a oprit. Corpurile noastre s-au intersectat din nou, am schimbat din nou mirosurile, iar eu eram din nou şoferul şi servitorul, iar dl Ashok, pasagerul şi stăpânul.

Seara târziu, am ajuns la Delhi.

Încă nu e ora trei, aş putea să mai continui încă puţin. Dar vreau să mă opresc, pentru că de-acum înainte o să trebuiască să vă spun un alt fel de poveste.

Vă aduceţi aminte, dle premier, în copilărie, când aţi deschis pentru prima dată capota unei maşini şi v-aţi uitat la măruntaiele ei? Vă amintiţi firele colorate ce treceau dintr-o parte în alta a motorului, cutia neagră plină de capace galbene, tuburile enigmatice ce scoteau abur, ulei şi unsoare peste tot – vă amintiţi cât de misterios şi de magic părea totul? Exact aşa mă simt şi eu, atunci când trag cu ochiul la acel moment din viaţa mea care s-a desfăşurat la Delhi. Dacă îmi cereţi să vă explic cum se leagă evenimentele între ele, sau cum o cauză o întăreşte mai mult sau mai puţin pe alta, sau cum am ajuns să gândesc *asta* despre stăpânul meu şi apoi *altceva* – o să vă spun că nici eu nu înţeleg chestiile astea. Nu sunt sigur că povestea pe care o să v-o spun, aşa cum o să v-o prezint, este povestea potrivită. Nu am certitudinea că ştiu de ce a murit dl Ashok.

Ar fi bine să mă opresc aici.

Când ne vom întâlni din nou, la miezul nopții, aduceți-mi aminte să fac lumina candelabrului o țâră mai intensă. De aici, povestea devine mult mai întunecoasă.

A PATRA NOAPTE

Ar trebui să vorbesc ceva mai mult despre acest candelabru.

De ce nu? Nu mai am familie. Nu mi-au mai rămas decât candelabrele.

Am un candelabru aici, deasupra mea, la birou, apoi mai am două în apartamentul din zona vilelor Raj Mahal în faza a doua de dezvoltare. Unul în salon, iar altul, mai mic, în baie. Cred că este singura baie cu candelabru din Bangalore!

Am văzut toate candelabrele astea într-o zi, legate de creanga unui smochin, lângă Grădinile Lalbagh. Un copil din sat le vindea, iar eu le-am cumpărat imediat pe toate. Am plătit un car cu boi ca să le pot aduce acasă, şi aşa am trecut prin Bangalore, eu împreună cu tipul ăsta şi cu cele patru candelabre, într-o limuzină trasă de boi!

Sunt fericit atunci când văd candelabre. De ce nu, sunt un om liber, daţi-mi voie să cumpăr câte candelabre vreau. Şi să ştiţi că ţin şopârlele la distanţă. Este purul adevăr, sir. Şopârlele nu suportă lumina, când văd un candelabru, stau departe.

Nu înţeleg de ce alţii nu cumpără candelabre să le pună peste tot. Oamenii liberi nu cunosc valoarea libertăţii, asta e problema.

Uneori, în apartamentul meu, aprind ambele candelabre, după care mă aşez în mijlocul acelei lumini şi încep să râd. Un om care se ascunde, dar care e înconjurat de candelabre!

Iată, vă spun care este secretul unei evadări de succes. Poliția m-a căutat în întuneric, da eu m-am ascuns în lumină.

În Bangalore!

Acuma trebuie să știți că un candelabru – obiectul cel mai puțin iubit și despre care nu se vorbește aproape deloc – poate fi folosit și ca să îți aduci aminte de ceva. Nu trebuie decât să te uiți suficient de mult la bucățelele de sticlă ce strălucesc pe plafon, și în cinci minute îți amintești cu exactitate.

Uitasem unde rămăsesem cu povestea aseară, așa că a trebuit să vă vorbesc despre candelabre pentru o vreme, să vă distrag atenția, dar acum îmi amintesc.

Delhi – vă spuneam aseară că a trebuit să mergem la Delhi, după care m-am oprit din povestit.

Capitala patriei noastre glorioase. Acolo se află parlamentul, președintele, toți miniștrii și prim-miniștrii. Mândria planurilor noastre civice. Vitrina republicii.

Așa îi spun *ei*.

Dar stați să vă spună adevărul un șofer. Iar adevărul e că Delhi este un oraș nebun.

Vedeți dumneavoastră, bogații trăiesc în colonii de case uriașe, cum ar fi Defence Colony, sau Greater Kailash, sau Vasant Kunj. În aceste colonii, casele au numere și litere, dar sistemul de numerotare nu are nici o logică. De exemplu, în alfabetul englezesc, A este lângă B, și asta știe oricine, până și cei ca mine, care nu vorbesc engleză. Dar într-o colonie, o casă are numărul A 231, iar următoarea, F 378. Odată, Madam Pinky a vrut să o duc la Greater Kailash E 231; am găsit toate casele până la E 200, și tocmai când credeam că ajunsesem unde trebuia, blocurile cu litera E au dispărut! Următoarea casă era ceva ce începea cu litera S.

Madam Pinky începuse să țipe:

– Ți-am spus să nu îl aduci pe prostovanul ăsta de la țară!

Și încă ceva: fiecare stradă din Delhi are un nume, de exemplu Aurangazeb Road, sau Humayun Road, sau Archbishop Makarios

Road. Dar nimeni, fie el servitor sau stăpân, nu cunoaşte numele străzilor. Întrebi pe cineva: „Unde se află Nikolai Copernicus Marg?" Ar putea să existe o persoană care a trăit toată viaţa pe Nikolai Copernicus Mag, dar să deschidă gura şi o să spună: „Hă?"

Sau să zică: „Tot înainte, apoi la stânga", deşi nu are idee unde ar putea fi strada.

Toate drumurile arată la fel, sunt în jurul unor cercuri cu iarbă, unde oamenii dorm, mănâncă sau joacă cărţi. Apoi patru străzi diferite pornesc din acel cerc cu iarbă, şi dacă mergi pe una dintre ele, dai de un alt cerc cu iarbă, unde oamenii dorm sau joacă cărţi, apoi dai de alte patru drumuri. Aşa că te tot pierzi în Delhi.

Mii de oameni trăiesc pe străzile din Delhi. Şi ei tot din Întuneric au venit – vezi asta după trupurile lor subţiri, după feţele murdare şi după faptul că trăiesc precum animalele, pe sub poduri şi pasaje, făcând focul şi spălând şi scoţându-şi păduchii din cap, în timp ce maşinile vâjâie pe lângă ei. Aceşti oameni fără adăpost sunt o adevărată problemă pentru şoferi. Nu aşteaptă niciodată să apară lumina roşie – pur şi simplu ţâşnesc în stradă când le vine. Şi de fiecare dată când puneam frână ca să evit să-i lovesc, începeau ţipetele pe bancheta din spate.

Dar vă întreb eu pe dumneavoastră, cine a construit Delhi într-un stil aşa haotic? Care geniu e responsabil de faptul că zona F vine după zona A, iar casa cu numărul 69 vine după casa 12? Cine era aşa de prins cu petrecerile şi cu consumul de alcool englezesc, cu plimbatul şi cu şamponatul câinilor pomeranieni, de a dat străzilor denumiri pe care nimeni nu şi le aminteşte?

– Iar te-ai rătăcit, băiete?

– Nu te mai lua de el.

– De ce îi iei mereu apărarea, Ashok?

– Chiar nu avem lucruri mai serioasse de vorbit? De ce trebuie să discutăm mereu despre şofer?

– Bine, atunci hai să vorbim despre alte lucruri. Mai întâi să vorbim despre soția ta și istericalele ei.

– Crezi că e lucru mai important decât problema taxelor? Te tot întreb ce vrei să facem în privința asta, iar tu schimbi mereu subiectul. Cred că e o *nebunie* să plătim cât ne cer.

– Ți-am spus. E o chestie politică. Ne hărțuiesc pentru că tata vrea să se depărteze de Marele Socialist.

– Nu înțeleg de ce s-a încurcat cu escrocul ăla.

– S-a băgat în politică pentru că a trebuit, Ashok. Nu ai de ales, când ești în Întuneric. Și nu te panica, o să ne descurcăm cu taxa asta pe venit. Aici suntem în India, nu în America, există mereu o cale de scăpare. Ți-am spus, avem pe cineva care lucrea-ză pentru noi: Ramanathan. Se pricepe la aranjat treburi de genul ăsta.

– Ramanathan e un *cretin* corupt și lingușitor. Avem nevoie de un nou avocat, Mukesh! Trebuie să mergem la ziare și să le spunem că acești politicieni ne fură ca-n codru!

– Ascultă – Mangusta a ridicat tonul vocii –, tocmai te-ai întors din America. Până și tipul ăsta care ne conduce mașina știe mai multe despre India decât știi tu acum. Avem nevoie de unul care să ne *aranjeze* treburile. O să ne obțină el o întâlnire cu un ministru care ne poate ajuta. Așa merg treburile la Delhi. Mangusta s-a aplecat în față și și-a pus mâna pe umărul meu. Iar te-ai pierdut? Crezi că poți găsi drumul spre casă de data asta, fără să te rătăcești de zece mii de ori? A oftat și s-a întors la locul lui. Nu ar fi trebuit să îl luăm cu noi. Este complet neajutorat. Ram Bahadur a greșit când ni l-a recomandat. Ashok!

– Hă?

– Nu te mai uita atâta la telefonul ăla. I-ai spus lui Pinky că te-ai întors de tot?

– Ăăă. Da.

– Și ce a zis Regina?

– Nu îi mai spune așa. Mukesh, e cumnata ta! O să îi placă la Gurgaon, este partea cea mai americană din oraș.

Gândirea dlui Ashok era foarte inteligentă. Cică nu se găsea nimic în Gurgaon cu zece ani în urmă, doar bivoli şi fermieri graşi din Punjab. Astăzi este *cea mai modernă* suburbie din Delhi. American Express, Microsoft, toate companiile mari din America sunt aici. Strada principală este plină de centre comerciale – fiecare mall are câte un cinema! Dacă lui Madam Pinky i se făcea dor de America, acela era locul cel mai potrivit unde să stea.

– Uite ce-a făcut cretinul ăsta, a spus Mangusta. Iar s-a rătăcit! M-a pocnit cu palma peste cap. De la fântână faci strânga, idiotule! Nu ştii cum să ajungi acasă de-aici?

Am început să bălmăjesc nişte scuze, dar o voce din spate a spus:

– Nu-ţi face griji, Balram. Du-ne acasă.

– Vezi, îi iei apărarea din nou!

– Pune-te în locul lui, Mukesh. Îţi imaginezi cât de aiuritor este oraşul pentru el? E la fel cum a fost pentru mine când am ajuns prima dată la New York.

Mangusta a început să vorbească în engleză – şi nu am înţeles ce spunea –, dar dl Ashok i-a răspuns în hindi.

– Pinky crede acelaşi lucru. Este singurul lucru cu care sunteţi amândoi de acord. Dar eu nu pot accepta aşa ceva, Mukesh! Nu se ştie ce le poate pielea celor din Delhi. În tipul ăsta putem avea încredere. E de acasă.

În acel moment m-am uitat în oglindă şi am surprins ochii dlui Ashok uitându-se către mine – iar în acei ochi de stăpân am văzut un sentiment la care nu mă aşteptam.

Milă.

– Cu cât te plătesc, Şoricel-de-la-Ţară?

– Suficient, sunt fericit.

– Nu vrei să îmi spui, ei, Şoricel-de-la-Ţară? Bun băiat! Un servitor loial până la capăt. Îţi place la Delhi?

– Da.

– Ha! Nu mă minți, nenorocitule! Știu că ești pe deplin pierdut aici. Cred că urăști orașul!

A încercat să pună mâna pe mine, dar eu m-am tras înapoi. Avea o boală de piele, vitiligo, care îi decolorase buzele în roz, pe o față aproape neagră. Dar mai bine să vă explic ce e cu boala asta de piele, care lovește mulți oameni săraci la noi în țară. Nu știu de la ce se face, dar dacă o iei, pielea își schimbă culoarea din maro în roz. În nouă cazuri din zece, e vorba doar de niște pete roz pe nas sau pe obraji, ca o stea ce îți strălucește pe față, sau de o erupție de roz pe brațe, ca și cum te-ai fi fript cu apă fiartă. Dar, uneori, tot corpul își schimbă culoarea, de ajungi să gândești, atunci când treci pe lângă om: „Un american!" Te oprești să cști gura, apoi vrei să te apropii și să-l atingi. După care îți dai seama că e vorba de unul de-ai tăi, în situația aceea oribilă.

În cazul acestui șofer, pentru că boala îi decolorase complet buzele – și nimic altceva –, arăta ca un clovn de la circ, cu buzele desenate. Mi se strângea stomacul când îi vedeam fața. Dar era singurul dintre șoferi care se purta frumos cu mine, așa că am stat pe lângă el.

Eram la ieșirea din centrul comercial. Noi – vreo duzină de șoferi – așteptam ca stăpânii noștri să termine de făcut cumpărăturile. Desigur, nu aveam voie să mergem înăuntru – nu trebuia să ne spună nimeni lucrul ăsta. Făcusem un cerc într-o parte a parcării, fumam și vorbeam, iar din când în când cineva mai scuipa niște *paan* roșu pe astfalt.

Pe baza faptului că și el era din Întuneric – desigur, îmi ghicise imediat originea –, șoferul cu buzele bolnave mi-a ținut un curs de supraviețuire în Delhi, învățându-mă și cum să mă asigur că nu mă vor trimite înapoi în Întuneric, pe acoperișul unui autobuz.

– Cel mai important lucru pe care trebuie să-l știi despre Delhi este că drumurile sunt bune, iar oamenii sunt răi. Poliția este *cu totul* coruptă. Dacă te prind fără centura de siguranță pusă, trebuie să le dai mită o sută de rupii. Stăpânii noștri nu sunt nici ei

mai breji. Când se duc la petrecerile lor nocturne, e groaznic pentru noi. Dormi în maşină, iar ţânţarii te mănâncă de viu. Dacă sunt ţânţarii anofel, nu e nici o problemă, o să delirezi vreo două săptămâni. Dar dacă e ţânţarul dengue[1], atunci eşti în rahat şi o să mori cu siguranţă. La ora două noaptea se întorc la maşină, îţi bat în geam şi strigă după tine, în timp ce scot aburi de bere pe gură, apoi trag vânturi în maşină tot drumul spre casă. În ianuarie se face foarte frig. Dacă ştii că merge la o petrecere târzie, ia o pătură cu tine, ca să te poţi înveli în maşină. Te apără şi împotriva ţânţarilor. O să te plictiseşti de atâta stat în maşină şi de atâta aşteptat ca ei să se întoarcă de la petreceri – ştiu pe cineva care a înnebunit de atâta aşteptat –, aşa că ia-ţi ceva de citit. *Ştii* să citeşti, nu? Bine. E cel mai bun lucru pe care îl poţi face în maşină: să citeşti.

Mi-a dat o revistă cu o copertă foarte atrăgătoare – o femeie în lenjerie intimă stătea întinsă pe un pat, înfiorată de umbra unui bărbat.

CRIMA SĂPTĂMÂNALĂ
4,50 RUPII
ÎN EXCLUSIVITATE, O POVESTIRE ADEVĂRATĂ:
„UN BĂIAT BUN NU SE PIERDE NICIODATĂ"
CRIMĂ. VIOL. RĂZBUNARE.

Acuma trebuie să vă spun despre revista asta, *Crima Săptămânală*, întrucât prim-ministrul nu o să vă vorbească despre ea. E de vânzare la fiecare chioşc de ziare din oraş, împreună cu nişte romane ieftine, şi e foarte populară prisntre servitorii din oraş – fie ei bucătari, doici sau grădinari. Şoferii nu fac excepţie. În fiecare săptămână, când apare revista cu o vreo femeie pe

[1] Febra dengue: boală virală tropicală transmisă de ţânţari, care se manifestă prin febră şi dureri acute la articulaţii. (n.tr.)

copertă, speriată de presupusul criminal, unul dintre șoferi o cumpără și face poștă cu ceilalți șoferi.

Să nu vă panicați, dle premier. Nu e nevoie să faceți broboane de sudoare pe fruntea dumneavoastră galbenă. Doar pentru că șoferii și bucătarii din Delhi citesc *Crima Săptămânală*, asta nu înseamnă că toți o să taie gâturile stăpânilor lor. Desigur, le-ar *plăcea* să poată face așa ceva. Desigur, un miliard de servitori au fantezii secrete în care își strâng șefii de gât. De aceea guvernul indian publică această revistă și o vinde cu numai 4,50 rupii, astfel încât orice amărât să și-o poată permite. Vedeți dumneavoastră, criminalul din revistă e atât de dezechilibrat mintal și sexual, încât nimeni nu ar vrea să fie ca el. În final, e mereu prins de vreun polițist onest și muncitor (ha!) sau înnebunește și se spânzură cu ajutorul cearșafurilor, după ce a scris o scrisoare sentimentală de adio mamei sau profesorului de la școala primară, sau e urmărit, bătut, violat și sugrumat de către fratele femeii căreia i-a făcut felul. Deci, dacă șoferul dumneavoastră e ocupat cu răsfoitul revistei *Crima Săptămânală*, relaxați-vă. Nu vă paște nici un pericol. Ba dimpotrivă.

Dacă îl vedeți pe șofer citind despre Gandhi sau despre Buddha, atunci ar trebui să vă tremure picioarele de frică, dle Jiabao.

După ce mi-a arătat-o, Buze-de-Vitiligo a închis revista și a aruncat-o în cercul unde stăteau ceilalți șoferi. S-au azvârlit toți la ea, ca o haită de câini asupra unui os. A căscat și s-a uitat spre mine.

– Cu ce se ocupă șeful tău, Șoricel-de-la-Țară?

– Nu știu.

– Ești loial sau numai prost, Șoricel-de-la-Țară? De unde e de baștină?

– Dhanbad.

– Atunci face afaceri cu cărbuni. Probabil e aici ca să mituiască miniștrii. Cărbunele e o afacere coruptă. Șoferul a căscat din nou. La un moment dat am lucrat pentru un tip care vindea cărbune.

Proastă afacere. Dar şeful meu actual e băgat în oţel şi îi face pe cei care vând cărbune să pară nişte sfinţi. Unde locuieşte?

I-am spus numele complexului de apartamente.

– Şi stăpânul meu tot acolo locuieşte! Suntem vecini!

S-a apropiat de mine; fără să bat în retragere – ar fi fost prea nepoliticos –, mi-am înclinat corpul cât mai departe de buzele lui.

– Şoricel-de-la-Ţară, şeful tău – s-a uitat în jur şi şi-a coborât vocea să nu-l audă careva – are *nevoie* de ceva?

– Ce vrei să spui?

– Şefului tău îi place vinul străin? Am un prieten care lucrează la o ambasadă străină ca şofer. Are cunoştinţe acolo. Ştii şmecheria cu vin străin, ambasadă străină?

Am clătinat din cap în semn că nu.

– Şmecheria e în felul următor, Şoricel-de-la-Ţară. Vinul străin e foarte scump la Delhi, pentru că se plăteşte taxă. Dar ambasadele îl au pe gratis. Ar trebui să îşi bea vinul ăla al lor, dar îl vând pe piaţa neagră. Pot să-i mai fac rost şi de alte chestii. Vrea mingi de golf? Cunosc pe cineva la Consulatul Statelor Unite care ar putea să îmi vândă aşa ceva. Vrea femei? Pot să îi fac rost şi de asta. Dacă îi plac băieţii, nici o problemă!

– Stăpânul meu nu face chestii din astea. E un om bun.

Buzele bolnave s-au desfăcut într-un zâmbet.

– Nu sunt toţi aşa?

A început să fluiere un cântec dintr-un film indian. Unul dintre şoferi începuse să citească cu voce tare o povestire din revistă. Toţi ceilalţi amuţiseră. M-am uitat spre centrul comercial pentru o vreme.

M-am întors către şoferul cu îngrozitoare buze roz şi i-am spus:

– Vreau să te întreb ceva.

– Întreabă-mă. Ştii că aş face orice pentru tine, Şoricel-de-la-Ţară!

– Clădirea asta, căreia îi spun centru comercial... de care atârnă afișele cu femei... e pentru cumpărături, nu-i așa?

– Corect.

– Și aia – am arătat la stânga noastră, spre o clădire cu pereți de sticlă – e tot un centru comercial? Nu văd nici un afiș în partea aceea.

– Ăla nu e un centru comercial, Șoricel-de-la-Țară. Aia e o clădire de birouri. De acolo dau telefoane în America.

– Ce fel de telefoane?

– Nu știu. Și fiica stăpânului meu lucrează într-una dintre clădirile astea. O duc eu la ora opt seara, iar ea se întoarce la două dimineața. Știu că face o groază de bani acolo, pentru că își petrece toată ziua la centrul comercial. Șoferul s-a aplecat și mai mult spre mine – buzele roz se găseau la la câțiva centimetri de mine. Dar, între noi fie vorba, mie mi se pare ciudat: fete care se duc în astfel de clădiri seara târziu și se întorc cu bani mulți dimineața. Mi-a făcut cu ochiul.

– Ce vrei să mai știi, Șoricel-de-la-Țară? Ești un tip curios.

Am arătat către una dintre fetele care ieșeau din centrul comercial.

– Ce e cu ea, Șoricel-de-la-Țară? Îți place?

M-am înroșit.

– Spune-mi, i-am zis eu, femeile de la oraș – așa ca ea – nu au păr la subsuoară și pe picioare, cum au femeile de la țară?

După jumătate de oră, Sir Mukesh, dl Ashok și Madam Pinky au ieșit de la cumpărături cu sacoșele pline. M-am grăbit spre ei, ca să le iau sacoșele și să le pun în portbagaj. L-am închis și apoi m-am urcat la volanul mașinii, ducându-i la noua casă, care se afla la etajul treisprezece al unui bloc uriaș. Numele clădirii era Buckingham Towers B și se afla alături de un alt bloc uriaș, Buckingham Towers A, construit de aceeași companie. Lângă, se găsea Windsor Manor A. Și cât vedeai cu ochii, erau numai apartamente noi

și strălucitoare, cu nume frumoase, englezești. Buckingham Towers B era unul dintre cele mai bune – avea un hol de intrare mare și frumos, cu un lift pe care îl foloseam cu toții ca să mergem la etajul treisprezece.

Mie nu-mi plăcea apartamentul cine știe ce – avea mărimea bucătăriei din Dhanbad. Se găseau acolo canapele albe, moi și frumoase, iar pe peretele de deasupra canapelelor era o uriașă fotografie înrămată a lui Cuddles și Puddles. Barza nu îi lăsase să vină cu noi la oraș.

Nu suportam să mă uit la jivinele alea, nici măcar într-o fotografie; îmi țineam mereu ochii pe covor când eram în cameră – ceea ce mă făcea să par un servitor de primă clasă.

– Lasă sacoșele unde vrei, Balram!

– Nu, pune-le lângă masă. Pune-le jos, *exact* acolo unde ți-am spus, zise Mangusta.

După ce am lăsat cumpărăturile jos, m-am dus în bucătărie să văd dacă era nevoie să fac curățenie – se mai afla un servitor acolo care se ocupa strict de apartament, dar era un tip neglijent, și-n plus, după cum v-am mai spus, ei nu aveau chiar un „șofer", ci un servitor care le conducea mașina din când în când. Fără ca ei să-mi spună, știam că trebuia să am grijă și de apartament. Dacă era nevoie de curățenie, mă apucam de treabă, după care mă întor-ceam și așteptam la ușă cu brațele încrucișate, până când Sir Mukesh îmi spunea:

– Poți pleca acum. Și să fii gata la ora opt dimineața. Fără prostii, doar pentru că ești la oraș, ne-am înțeles?

Apoi coboram cu liftul, ieșeam din clădire și coboram pe scări la subsol, unde se aflau cazați servitorii.

Nu știu cum sunt proiectate clădirile la dumneavoastră, dar, în India, fiecare apartament la bloc, fiecare casă și hotel sunt construite cu un spațiu prevăzut pentru servitori – uneori se află în spate, iar alteori (cum era în cazul clădirilor Buckingham Towers B) la subsol – un fel de labirint de camere ce comunicau între ele,

unde toți șoferii, bucătarii, menajerele și îngrijitorii clădirii se puteau odihni, dormi și aștepta. Când stăpânii aveau nevoie de noi, se auzea soneria în tot complexul – ne grăbeam cu toții spre un tablou de comandă ca să vedem la ce apartament se aprindea lumina roșie, semn că respectivul servitor trebuia să meargă sus.

Am coborât două rânduri de scări, apoi am împins ușa care dădea spre camerele servitorilor.

Cum am intrat acolo, ceilalți servitori au început să țipe, să strige sau să hohotească de râs.

Șoferul cu buze de vitiligo stătea cu ei și râdea cel mai tare. Le spusese ce întrebare îi pusesem la centrul comercial. Nu mai puteau de atâta râs; fiecare a trecut pe lângă mine, și-a trecut degetele prin părul meu, zicându-mi că sunt un „idiot de la țară", după care mi-a tras câteva palme grele pe spate.

Servitorii trebuie să abuzeze alți servitori. Așa am fost dresați, după cum câinii alsacieni sunt dresați să atace străinii. Noi atacăm pe oricine ne este cunoscut.

Atunci m-am hotărât să nu mai spun niciodată, *nimănui* din Delhi, ceea ce gândeam. Și, mai ales, nu unui servitor.

M-au tachinat toată seara până noaptea târziu, când ne-am dus la culcare în dormitorul comun. Ceva legat de fața mea, de nas, de dinți, nu știu, îi scotea din țâțâni. Au râs până și de uniforma mea – mi-au spus că arătam ca o maimuță. Așa că mi-am pus un tricou murdar și niște pantaloni, ca toți ceilalți, dar răutățile la adresa mea nu au încetat.

Mai era acolo și o persoană care făcea curat în dormitoare, așa că a doua zi dimineața l-am întrebat:

– Există vreo cameră aici unde s-ar putea sta singur?

– Este o cameră goală în partea cealaltă, dar nimeni nu o vrea, mi-a spus el. Cine ar vrea să stea singur?

Camera asta arăta oribil. Podeaua nu era finisată, iar pereții aveau o tencuială albicioasă și de proastă calitate, pe care se puteau vedea amprentele mâinilor celor care o aplicaseră. Se găsea acolo

un pat mic –, în care de-abia dacă încăpea până și un om mărunțel ca mine –, cu o plasă de țânțari deasupra.

Mergea.

A doua noapte nu am dormit cu ei în dormitor – m-am dus în camera aceea. Am măturat pe jos, am prins plasa de țânțari de patru cuie bătute în perete și m-am culcat. Pe la miezul nopții am înțeles de ce plasa de țânțari fusese lăsată acolo. M-au trezit niște zgomote. Peretele era acoperit de gândaci care veniseră să mănânce din mineralele din varul din tencuială. Făceau un zgomot continuu pe când ronțăiau, și le puteai vedea pe tot zidul antenele tremurânde. Câțiva dintre gândaci au aterizat pe plasa de țânțari. De dedesubt, puteam să le văd trupurile negre pe țesătura albă. Am îndoit plasa și l-am strivit pe unul. Ceilalți gândaci nu au băgat de seamă, continuau să cadă pe plasă, iar eu îi omoram. „Poate că oricine locuiește în acest oraș ajunge să fie așa de încet și de prost", mă gândeam eu zâmbind, după care m-am dus la culcare.

– Ai dormit bine cu gândacii?

Au făcut iar mișto de mine, atunci când m-am dus la baia comună.

Orice gând cum că aș putea să mă întorc în dormitorul comun s-a spulberat acolo. Camera mustea de gândaci, dar era a mea, iar acolo nimeni nu mă lua peste picior. Un mare dezavantaj îl constituia faptul că soneria nu se auzea până acolo – dar era totodată și un soi de avantaj, pe care l-am descoperit în timp.

Dimineața, după ce ce îmi așteptam rândul la toaleta comună, apoi la chiuveta comună, apoi la baia comună urcam un rând de scări, deschideam ușa ce ducea spre parcare și mă îndreptam spre locul unde se afla automobilul Honda City. Mașina trebuia ștearsă în interior și în exterior cu o cârpă umedă și moale. Bețigașele de ars trebuiau să se găsească mereu lângă statueta zeiței Lakshmi, zeița bogăției, ce stătea pe bordul mașinii. Asta aducea un dublu avantaj – noaptea ținea țânțarii la distanță și în general menținea în mașină un miros „religios".

Ştergeam scaunele – scaunele frumoase, din piele pluşată; curăţam indicatoarele de bord şi scuturam de praf preşurile din piele. Pe bord mai erau trei magneţi cu imaginea zeiţei-mamă Kali – eu le pusesem acolo, după ce aruncasem magneţii lui Ram Persad; i-am şters pe toţi. Mai era şi un căpcăun mic de puf, cu o limbă roşie ce-i ieşea din gură, care atârna de un lanţ la oglinda retrovizoare. Trebuia să aducă noroc, iar Berzei îi plăcea să-l vadă mereu legănându-se în timp ce mergeam. Îi trăgeam căpcăunului câte o una în gură, apoi îl curăţam. După aceea, trebuia să mă uit la cutia cu şerveţele din spatele maşinii; era gravată şi împodobită într-un mod foarte elaborat – de parcă ar fi aparţinut familiei regale, deşi era făcută din carton. Trebuia să mă asigur că se găseau şerveţele proaspete în cutie. De fiecare dată când ieşeam în oraş, Madam Pinky folosea duzini întregi – zicea că poluarea în Delhi era îngrozitoare. Îşi lăsa şerveţelele folosite şi mototolite lângă cutie, iar eu trebuia să le iau şi să le arunc.

Soneria a început să sune în parcare. O voce de la microfonul din hol spuse:

– Şoferul Balram este rugat să se prezinte cu maşina la intrarea principală a complexului Buckingham B.

Şi uite aşa mă instalam în Honda City, urcam pe o rampă şi ajungeam să văd prima rază de soare a zilei.

Fraţii erau îmbrăcaţi în costume scumpe – ciripeau şi vorbeau lângă uşa clădirii. Când s-au urcat, Mangusta a spus:

– La sediul Partidului Congresului, Balram. Am mai fost acolo, sper să îţi aduci aminte şi să nu te rătăceşti din nou.

– Astăzi nu o să vă dezamăgesc, sir.

Era oră de trafic intens în Delhi. Maşini, scutere, motociclete, ricşe cu motor, taxiuri negre, toate se înghionteau pentru puţin spaţiu pe şosea. Poluarea e atât de mare în oraş, încât bărbaţii de pe motociclete şi scutere poartă o batistă în dreptul gurii şi a nasului – de fiecare dată când opreşti la semafor, poţi vedea un rând

de bărbaţi cu ochelari de soare negri şi cu măşti pe feţe, ca şi cum întreg oraşul ar fi prădat de tâlhari dis-de-dimineaţă.

Exista un motiv întemeiat pentru acele măşti; se spune că aerul în Delhi este atât de dăunător, încât ia zece ani din viaţa unui om. Desigur, cei din maşini nu sunt nevoiţi să respire aerul de afară – înăuntru avem aer răcoros, curat şi condiţionat.

Cu geamurile fumurii închise, maşinile celor bogaţi arată ca nişte ouă negre pe străzile din Delhi. Din când în când, coaja câte unui un ou se crapă – mâna unei femei, plină de brăţări din aur, se întinde prin fereastra deschisă, ca să arunce o sticlă de apă minerală în stradă, după care geamul se ridică la loc, iar oul este sigilat din nou.

Acum eu conduceam oul meu negru în inima oraşului. Aveam în stânga mea acoperişurile Palatului Prezidenţial – acolo unde se fac cele mai importante afaceri din ţară. Când nivelul poluării e ridicat, clădirea parcă e ştearsă de pe şosea; dar astăzi strălucea foarte frumos.

Am ajuns la sediul Partidului Congresului în zece minute. Trebuie să ştiţi că acesta este un loc uşor de găsit, pentru că se văd mereu afară câteva panouri uriaşe cu figura Soniei Gandhi[1].

Am oprit maşina, am coborât în fugă, apoi am deschis portiera dlui Ashok şi Mangustei. În timp ce ieşea, dl Ashok mi-a spus:

– Ne întoarcem în jumătate de oră.

Asta m-a pus în încurcătură; nu îmi spuneau niciodată în Dhanbad când urmau să se întoarcă la maşină. Desigur, nu avea nici o importanţă, pentru că puteau foarte bine să revină şi după două sau trei ore. Dar se pare că era un fel de protocol pe care trebuiau să îl respecte, acum că se găseau la Delhi.

A venit acolo un grup de fermieri, dar nu li s-a permis sa intre, aşa că au răcnit câteva lucruri, după care au plecat. Apoi a sosit o

[1] Om politic, preşedinta Partidului Congresului Indian şi văduva fostului prim-ministru al Indiei, Rajiv Gandhi (n.tr.)

mașină de la o televiziune, care a început să sune din claxon. Au fost lăsați înăuntru imediat.

Am căscat. I-am tras un pumn micului căpcăun negru în gura sa roșie, iar acesta a prins să se legene înainte și înapoi. Mi-am aruncat o privire către afișul mare al Soniei Gandhi, care ținea mâna de parcă m-ar fi salutat. I-am făcut și eu din mână.

Am căscat din nou, am închis ochii și m-am cufundat în scaun. Cu un ochi deschis, m-am uitat spre unul dintre magneții zeiței Kali – o zeiță cu pielea închisă, foarte temută, care ține în mână un iatagan și o ghirlandă de cranii. Mi-am zis să nu uit să schimb magnetul acela. Îmi aducea prea mult aminte de bunica.

După două ore, frații s-au întors la mașină.

– Mergem la Palatul Prezidențial, Balram. Sus pe deal. Știi unde e?

– Da, sir. L-am văzut.

Acuma trebuie să știți că văzusem deja majoritatea locurilor importante din Delhi – Casa Parlamentului, Jantar Mantar, Qutub –, dar încă nu fusesem la Palatul Prezidențial, cel mai important dintre toate. Am mers spre Raisina Hill, apoi am urcat dealul până sus, oprind de fiecare dată când un gardian îmi făcea semn și apoi verifica interiorul mașinii, într-un final oprind chiar în fața uneia dintre cele mai mari clădiri cu cupolă din jurul Palatului Prezidențial.

– Balram, așteaptă în mașină! Ne întoarcem în treizeci de minute.

În prima jumătate de oră mi-a fost teamă să ies din mașină. Apoi am deschis portiera, am ieșit și am privit în jurul meu. Undeva înăuntrul acestor cupole și turnuri care mă înconjurau, oamenii mari ai acestei țări – prim-ministrul, președintele, cei mai mari miniștri și birocrați – discutau chestii diverse, le puneau pe hârtie și le ștampilau. Cineva spunea: „Cinci sute de milioane de rupii pentru barajul acela!" Iar altcineva zicea: „Bine, atunci atacă Pakistanul!"

Îmi venea să alerg primprejur și să strig: „Și Balram e aici! Și el e aici!"

M-am întors în mașină, ca să fiu sigur că nu făceam nici o prostie pentru care ar fi putut să mă aresteze.

Se întunecase deja când cei doi frați au ieșit din clădire. Un tip gras i-a însoțit și le-a vorbit o vreme, lângă mașină, după care le-a strâns mâinile și ne-a făcut tuturor semne de la revedere.

Când a intrat în mașină, dl Ashok era negru la față și posac. Mangusta mi-a spus să îi duc acasă:

– Fără să faci vreo greșeală, ai înțeles?

– Da, sir.

Stăteau fără să spună nimic, ceea ce m-a zăpăcit și mai tare. Dacă tocmai aș fi ieșit eu din Palatul Prezidențial, aș fi coborât geamurile mașinii și aș fi strigat la toți cei din stradă!

– Uită-te!

– La ce?

– Uită-te la statuia aia.

M-am uitat pe fereastră și am văzut o statuie mare din bronz, ce reprezenta un grup de oameni – este o statuie faimoasă, o să o vedeți cu siguranță în Delhi: în față este Mahatma Gandhi, cu bățul lui cu care se ajuta la mers, urmat de poporul indian care e scos din întuneric la lumină.

Mangusta s-a uitat chiorâș la statuie.

– Ce e cu ea? Am mai văzut-o.

– Trecem pe lângă Gandhi, imediat după ce am mituit un ministru. Ce *glumă de căcat*, nu-i așa?

– Vorbești de parcă ești nevastă-ta, a spus Mangusta. Nu îmi plac înjurăturile – nu fac parte din cultura noastră.

Dar dl Ashok era prea nervos ca să-și țină gura.

– Sistemul nostru politic e o *glumă de căcat* – și o să spun asta cât o să am chef.

– Lucrurile sunt complicate în India, Ashok. Nu e ca în America. Te rog, ține pentru tine judecata asta.

Traficul era cumplit pe drumul spre Gurgaon. La fiecare cinci minute se mai urnea, se mai mişca vreo câţiva metri, ne creşteau speranţele, după care se aprindeau luminile roşii ale maşinilor din faţa mea şi ne opream din nou. Toată lumea claxona. Din când în când, claxoane diferite, fiecare cu intensitatea lui, se amestecau într-un urlet neîntrerupt, care mă ducea cu gândul la un viţel luat de lângă mama lui. Fumul umplea aerul. Nori de gaz albastru din ţevile de eşapament străluceau în faţa farurilor; emisiile deveneau atât de dense şi de mari, încât nu aveau unde să se ridice sau să se evacueze, şi astfel se răspândeau pe orizontală, lente şi lucioase, făcând un fel de ceaţă în jurul nostru.

Vedeam cum şoferii ricşelor cu motor îşi aprindeau ţigări necontenit, făcând să crească nivelul poluării cu fumul lor de ţigară.

Un bărbat într-un car tras de un bivol se oprise în faţa noastră. Avea legat de căruţă, cu o funie, un munte de vreo patru metri înălţime de canistre goale, în care fusese ulei de motor. Bietul bivol! Să tragă toată greutatea aceea, în timp ce respira aerul ăsta!

Şoferul ricşei cu motor de lângă mine a început să tuşească puternic. S-a întors într-o parte şi a scuipat de trei ori la rând. O parte din scuipat a ajuns şi pe Honda City. M-am uitat urât la el şi am ridicat pumnul. El s-a făcut mic şi şi-a împreunat mâinile în semn de *namaste,* ca să se scuze.

– E ca şi cum am fi la un concert de scuipat! a spus dl Ashok, uitându-se la tipul cu ricşa.

„Ei, dacă aţi fi afară să respiraţi şi dumneavoastră aerul acid, aţi scuipa la fel ca el", m-am gândit eu.

Maşinile au început să se mişte din nou, am mai câştigat vreo doi metri, după care luminile roşii s-au aprins, iar totul s-a oprit din nou.

– Se pare că la Beijing au douăsprezece şosele de centură. Aici nu avem decât *una.* Nu e de mirare că se blochează traficul.

Nimic nu e *planificat*. Cum o să putem vreodată să îi prindem din urmă pe chinezi?

(Apropo, dle Jiabao, chiar *douăsprezece*? Uau!)

Felinarele slabe ale străzilor străluceau pe trotuare, iar în lumina aceea obscură, cu nuanțe portocalii, am putut să văd o mulțime de oameni mici, slabi și negricioși, unii așezați pe vine, alții așteptând un autobuz care să îi ducă undeva, iar alții, care nu aveau unde să meargă, pregătindu-se să-și aștearnă saltelele și să doarmă chiar acolo. Bieții de ei, veniseră din Întuneric la Delhi pentru un pic de lumină, dar ei tot în întuneric stăteau. Părea că sunt cu sutele, de ambele părți ale străzii, iar traficul nu le afecta cu nimic viața. Oare își dădeau seama că există trafic? Eram ca două orașe separate – înăuntrul și în afara oului negru. Știam că mă găsesc în orașul potrivit. Dar tata, dacă ar mai fi trăit, ar fi stat pe trotuar, gătind o fiertură de orez pentru cină și pregătindu-se de culcare sub un felinar. Mă tot gândeam la asta și îi recunoșteam trăsăturile feței privind la cerșetorii de pe stradă. Așa că, dintr-un anumit punct de vedere, eram și în afara mașinii, chiar și atunci când o conduceam.

După o oră de chin în trafic, am ajuns în sfârșit acasă, la complexul rezidențial Buckingham B. Dar tortura încă nu se terminase.

În timp ce ieșea din mașină, Mangusta și-a pipăit buzunarele, a căpătat o expresie confuză pentru o clipă, apoi a spus:

– Am pierdut o rupie.

A pocnit din degete la mine.

–În genunchi. Uită-te după ea pe jos prin mașină.

M-am pus în genunchi și am început să caut printre prețuri ca un câine, uitându-mă după acea rupie.

– Cum adică, nu e? Să nu care cumva să crezi că ne poți fura doar pentru că ești la oraș. Vreau rupia înapoi.

– Mukesh, tocmai am dat o mită de jumătate de milion de rupii, iar acum tu vrei să îl chinuim pe bietul om pentru o singură rupie? Hai să urcăm și să bem un pahar de scotch!

– Uite aşa strici tu servitorii. Totul începe cu o rupie. Nu veni cu stilul tău american aici.

Pe unde s-o fi pierdut rupia aceea rămâne pentru mine un mister până în ziua de astăzi, dle premier. Până la final, am scos o rupie de la mine din buzunar, am aruncat-o pe jos în maşină, am ridicat-o şi i-am dat-o Mangustei.

– Aici era, sir. Iertaţi-mă că mi-a trebuit atâta timp ca să o găsesc.

Citeam o satisfacţie copilărească pe faţa negricioasă a stăpânului meu. Şi-a pus moneda în căuşul palmei, sugându-şi dinţii, ca şi cum ăsta ar fi fost cel mai bun lucru ce i se întâmplase în ziua aceea.

Am intrat în lift împreună cu fraţii, ca să văd dacă era nevoie să fac ceva în apartament.

Madam Pinky şedea pe canapea şi se uita la televizor. Cum am intrat noi, a spus:

– Am mâncat deja!

Apoi a stins televizorul şi s-a dus în altă cameră.

Mangusta a zis că n-avea chef de cină, aşa că dl Ashok avea să mănânce singur. Mi-a spus să îi încălzesc nişte legume din frigider, şi m-am dus la bucătărie să i le pregătesc.

În timp ce deschideam uşa frigiderului, i-am aruncat o privire rapidă şi am văzut că era cât pe ce să izbucnească în lacrimi.

Când eşti şofer, nu vezi niciodată imaginea de ansamblu. Prinzi doar fragmente, licăriri, bucăţi de conversaţie – şi apoi, când stăpânii ajung la partea cea mai importantă a discuţiei, se întâmplă mereu ceva.

Te loveşte vreun cretin într-un jeep, în timp ce încearcă să depăşească o maşină pe contrasens. Încerci să te dai deoparte, te uiţi urât la idiot, îl înjuri în gândul tău şi, până când ajungi să tragi din nou cu urechea, conversaţia din spate a trecut deja la un alt subiect... şi nu afli niciodată cum s-a terminat.

Știam că ceva nu mergea bine, dar nu îmi dădusem seama cât de serioasă era treaba până în ziua în care dl Ashok mi-a spus:

– Balram, astăzi o să-l duci la gară pe Sir Mukesh.

– Da, sir, am spus eu șovăind.

Aș fi vrut să-l întreb: „Doar pe el?"

Asta însemna că se întorcea definitiv? Însemna că Madam Pinky îl făcuse în sfârșit să plece prin intermediul ușilor trântite și al remarcilor ei acide?

La ora șase, aveam mașina pregătită în fața intrării. I-am dus pe frați la gară – Madam Pinky nu venise.

Am dus bagajele Mangustei până la vagon, după care m-am repezit la o tarabă ca să-i cumpăr o *dosa*[1], pe care am învelit-o în hârtie. Asta îi plăcea să mănânce mereu pe tren. Dar am desfăcut-o și i-am scos cartofii, aruncându-i între șinele de cale ferată, pentru că îl făceau să tragă vânturi, și nu-i plăcea. Un servitor ajunge să cunoască și intestinele stăpânului, de la început până la sfârșit, de la buze până la anus.

Mangusta mi-a spuse:

– Așteaptă, am instrucțiuni pentru tine.

M-am lăsat pe vine într-un colț al compartimentului.

– Balram, nu mai ești în Întuneric.

– Da, sir.

– Există legi la Delhi.

– Da, sir.

– Știi statuetele acelea de bronz cu Gandhi și Nehru, care se găsesc peste tot? Poliția a pus camere video în ochii statuilor, ca să urmărească mașinile. Văd tot ce faci tu, ai înțeles?

– Da, sir.

Apoi s-a încruntat, ca și cum se întreba ce ar mai fi fost de spus. A adăugat:

[1] Clătită tipică din sudul Indiei, consumată de obicei la micul dejun sau cină (n.tr.)

– Aerul condiționat trebuie să fie închis când ești singur în mașină.

– Da, sir.

– Nu ai voie să asculți muzică când ești singur.

– Da, sir.

– La sfârșitul fiecărei zile trebuie să ne spui câți kilometri sunt la bord, ca să fim siguri că nu ai mers cu mașina de unul singur.

– Da, sir.

Mangusta s-a întors către dl Ashok, atingându-i brațul.

– Fii puțin mai atent la ce vorbim, frate Ashok, va trebui să îl verifici pe șofer cât sunt eu plecat.

Dar dl Ashok își făcea de lucru cu telefonul. L-a pus deoparte și a spus:

– Șoferul este cinstit. E din Laxmangarh. I-am văzut familia când am fost acolo.

După care s-a întors la telefonul lui.

– Nu vorbi așa. Nu îți bate joc de ceea ce spun eu, a zis Mangusta.

Însă el nu îi acorda nici cea mai mică atenție fratelui său – tot apăsa pe butoanele telefonului.

– O secundă, o secundă, vorbesc cu un prieten din New York.

Șoferilor le place să spună că unii bărbați sunt de „prima viteză". Dl Ashok era un exemplu clasic de „bărbat de prima viteză". Îi plăcea să înceapă lucruri noi, dar nimic nu reușea să-i capteze atenția prea multă vreme.

Uitându-mă la el, am descoperit – aproape în același timp – două lucruri care m-au umplut de uimire. În primul rând, puteai să „vorbești" la telefon cu cineva aflat la New York doar prin apăsarea unor butoane. Minunile științei moderne mă surprind mereu!

În al doilea rând, mi-am dat seama că acest bărbat înalt și lat în umeri, frumos, cu studii în străinătate, care urma să fie peste

câteva minute unicul meu stăpân, nu a avut nici o reacție în momentul în care trenul ce pleca spre Dhanbad a șuierat lung. Era slab, neajutorat, distrat și complet lipsit de instinctele pe care le-ar avea în mod normal un moșier.

„Dacă am fi fost la Laxmangarh, ți-am fi spus Mielul."

– De ce rânjești ca un măgar? s-a stropșit la mine Mangusta și mai că am căzut pe jos în graba mea de a-mi cere scuze.

În acea seară, dl Ashok îmi trimise un mesaj printr-un alt servitor:

– Să fii pregătit în jumătate de oră. Eu și Madam Pinky ieșim în oraș.

Au coborât amândoi după aproximativ două ore și trei sferturi.

Din momentul în care Mangusta a plecat, vă jur, fustele deveniseră și mai scurte.

Când stătea în spate, de fiecare dată când mă uitam în oglinda retrovizoare, îi puteam vedea sânii ieșindu-i din haine.

Asta mă punea într-o situație foarte penibilă, sir. Pe de o parte, mă excita, ceea ce este normal pentru un tânăr sănătos ca mine. Pe de altă parte, după cum știți, stăpânul și stăpâna sunt ca niște părinți, deci cum ar putea să mă excite stăpâna?

Pur și simplu evitam să mă uit în oglindă. Dacă se-ntâmpla vreun accident, nu era vina mea.

Dle premier, poate că ați mai șofat în trafic intens, poate că ați oprit mașina și ați deschis geamul, simțind suflarea fierbinte și gâfâită ce iese din țeava de eșapament a vreunui camion de lângă dumneavoastră. Fiți atent, dle premier, căci acum există un motor diesel fierbinte ce pufăie chiar sub nasul dumneavoastră.

Eu sunt acela.

De fiecare dată când apărea în rochia aceea neagră decoltată, mi se umfla mădularul tare de tot. O uram pentru că purta rochia aceea; dar îmi uram mădularul și mai mult, pentru ce îmi făcea.

La sfârșitul lunii, m-am dus sus. El stătea pe canapea, singur, sub fotografia înrămată a celor doi câini pomeranieni.

– Sir?

– Hm? Ce s-a întâmplat, Balram?

– A trecut o lună.

– Și?

– Sir... salariul meu.

– Ah, da! Trei mii, nu-i așa?

Și-a scos rapid portmoneul – era plin de bancnote – și a pus pe masă trei. Le-am luat, după care am făcut o plecăciune. Cred că ținuse minte ceva din ce îi spusese frate-său, pentru că mi-a zis:

– Trimiți o parte din bani acasă, nu-i așa?

– Totul, sir. Păstrez doar cât să-mi ajungă să mănânc și să beau, restul merge acasă.

– Bine, Balram. Foarte bine. Familia e un lucru bun.

La ora zece seara, m-am dus în piața care se afla chiar după colț, la ultimul magazin de acolo. Deasupra, pe un panou, era scris în hindi cu litere mari, negre:

„ACTION"
MAGAZIN DE BĂUTURI ALCOOLICE
AVEM ALCOOL STRĂIN PRODUS ÎN INDIA

Seara era obișnuitul război civil din magazinele unde se vindea alcool: lumea se împingea și se călca în picioare, oameni cu mâinile întinse, țipând cât puteau de tare. Băieții de la casă nu auzeau o boabă din ce se spunea în zarva aceea și amestecau comenzile, ceea ce ducea la răcnete și mai intense și la certuri și mai mari. Mi-am făcut loc cu coatele prin mulțime și, ajuns la tejghea, am bătut cu pumnul și am strigat:

– Whisky! Cel mai ieftin! îl vreau imediat, altminteri cineva o să iasă cotonogit, jur!

Mi-au trebuit cam cincisprezece minute ca să cumpăr o sticlă. Am îndesat-o în pantaloni, pentru că nu aveam unde o să o ascund în altă parte şi m-am întors la Buckingham.

– Balram, ai întârziat.

– Vă rog să mă iertaţi, doamnă!

– Pari bolnav, Balram. Te simţi bine?

– Da, doamnă. Mă doare capul. Nu am dormit bine astă-noapte.

– Fă nişte ceai. Sper că poţi găti mai bine decât conduci.

– Da, doamnă.

– Am auzit că eşti un Halwai, te tragi din familie de bucătari. Ştii vreo reţetă tradiţională de ceai de ghimbir?

– Da, doamnă.

– Atunci fă-o!

Nu aveam nici cea mai vagă idee despre ce voia Madam Pinky, dar măcar avea sânii acoperiţi – asta era o uşurare.

Am luat ceainicul şi m-am pus pe treabă. Apa tocmai începuse să fiarbă, când bucătăria s-a umplut de parfum. Ea se uita la mine din pragul uşii.

Capul încă mi se mai învârtea din cauza whisky-ului din noaptea precedentă. Mestecasem anason de dimineaţă, astfel ca nimeni să nu îşi dea seama de duhoarea de băutură din respiraţia mea. Eram totuşi îngrijorat, aşa că i-am întors spatele, în timp ce spălam o bucată de ghimbir la chiuvetă.

– Ce faci? începu ea să ţipe.

– Spăl ghimbirul, doamnă.

– Asta faci cu mâna dreaptă. Dar ce faci cu stânga?

– Doamnă?

Am coborât privirea.

– Nu te mai scărpina în pantaloni cu mâna stângă!

– Nu vă enervaţi, doamnă. Nu mai fac.

Dar degeaba. Nu s-a oprit din ţipat:

– Eşti atât de murdar! Uită-te la tine, ce dinţi murdari ai! Uită-te la hainele tale! Ai *paan* roşu lipit de dinţi şi pete roşii pe cămaşă. Dezgustător! Pleacă de aici... curăţă mizeria din bucătărie şi ieşi!

Am pus la loc în frigider bucata de ghimbir, am luat ceainicul de pe foc şi m-am dus jos.

Am ajuns în faţa oglinzii comune a servitorilor şi am deschis gura. Dinţii erau roşii, înnegriţi, cariaţi de la *paan*. Mi-am clătit gura, dar buzele erau roşii în continuare.

Avea dreptate. Mestecam *paan* de ani de zile, ca toţi cei pe care îi ştiam – tata, Kishan şi alţii –, iar acest obicei începuse să îmi decoloreze dinţii şi să îmi atace gingiile.

În seara următoare, dl Ashok şi Madam Pinky se certau la intrare, au venit la maşină certându-se şi s-au tot certat în timp ce eu conduceam Honda City, de la complexul Buckingham B, către strada principală.

– La centrul comercial, sir? am întrebat în momentul în care se lăsase liniştea.

Madam Pinky a scos un hohot scurt şi ascuţit de râs.

Mă aşteptam la chestii din astea de la ea, dar nu şi de la el – şi totuşi, a făcut şi el la fel.

Nu e „cientru", e „centru", a spus el. Repetă!

Spuneam în continuare „cientru", iar ei mă tot puneau să repet, şi mureau de râs, de fiecare dată când pronunţam cuvântul. Spre final se ţineau din nou de mână. Aşa că un lucru bun tot a ieşit din umilirea asta – ceea ce mă bucura.

Au coborât din maşină trântind portiera şi s-au îndreptat spre intrarea în centrul comercial. Un paznic i-a salutat în timp ce se apropiau, după care uşile de sticlă s-au deschis de la sine şi i-au înghiţit pe amândoi.

Nu am ieşit din maşină: asta mă ajuta să mă concentrez mai bine. Am închis ochii.

„Cintru."

Nu, nu era aşa.

„Centriu."

„Ciientru."

– Şoricel-de-la-Ţară! Ieşi din maşină şi vino încoace!

Câţiva şoferi se adunaseră în cerc, stând pe vine în parcarea centrului comercial. Unul dintre ei a prins să ţipe la mine, fluturând în mâini o revistă.

Era tipul cu vitiligo. I-am zâmbit larg şi m-am dus la el.

– Mai ai întrebări despre viaţa la oraş, Şoricel-de-la-Ţară? m-a întrebat.

Potop de râsete în jurul lui.

Şi-a aşezat o mână pe mine şi mi-a zis:

– Te-ai mai gândit la ce ţi-am spus, dragă? Stăpânul tău are nevoie de ceva? Haşiş? Fete? Băieţi? Mingi de golf americane, de bună calitate şi fără taxe?

– Nu-i oferi acum toate chestiile astea, a zis un alt şofer. Stătea ghemuit pe genunchi şi zdrăngănea un lănţişor pe care se găseau cheile maşinii stăpânului, de parcă era un copil cu o jucărie. E crud, venit de la sat, încă mai e pur. Lasă să-l corupă mai întâi viaţa de la oraş.

A înşfăcat revista – *Crima Săptămânală,* desigur – şi a început să citească din ea cu voce tare. Bârfele au încetat şi toţi şoferii s-au tras mai aproape.

– „Era o seară ploioasă. Vishal stătea întins în pat, cu respiraţia mirosind a băutură, cu privirea pierdută pe fereastră. Vecina de vizavi se întorsese acasă şi se pregătea să îşi scoată..."

Şoferul cu vitiligo a prins să strige:

– Uite aici! Azi se întâmplă din nou...

Şoferul care citea, enervat că fusese întrerupt, a continuat lectura, dar ceilalţi erau deja în picioare, uitându-se în direcţia centrului comercial.

Ce se întâmpla acolo, dle premier, era unul dintre incidentele atât de obişnuite în zilele în care centrele comerciale începuseră să devină cunoscute în India, şi care apăreau deseori în ziare, cu titluri de genul: „Nu este loc în centrele comerciale din India pentru cei săraci?"

Uşa de sticlă se dechisese, dar cel care voia să intre nu reuşise să o facă. Paznicul de la intrare îl oprise, arătând cu bastonul către picioarele lui şi clătinând dezaprobator din cap – tipul purta sandale în picioare. Noi toţi, şoferii, purtam sandale. Dar cei cărora li se îngăduia să intre, aveau pantofi.

În loc să se retragă şi să plece – aşa cum ar fi făcut noua din zece persoane, dacă ar fi fost în locul lui –, bărbatul în sandale a izbucnit:

– Nu sunt şi eu un om?

A ţipat atât de tare, încât i-a ţâşnit salivă din gură, de parcă era o fântână, iar picioarele au început să-i tremure. Unul dintre şoferi a slobozit un fluierat. Bărbatul care spăla terasa centrului comercial a lăsat mătura din mână pentru a privi la ce se întâmplă.

Pentru o secundă, tipul de la uşă a părut pe cale să îl lovească pe paznic, dar până la urmă s-a întors pe călcâie şi a plecat.

– Tipul ăsta are boaşe, a zis unul dintre şoferi. Dacă am fi toţi ca el, am conduce India, iar *ei* ar trebui să ne facă ghetele.

Apoi s-au întors cu toţii în cerc. Lectura revistei a continuat. Mă uitam la cheile zdrăngănite de pe lănţişor, priveam fumul ce ieşea din ţigări. Mă uitam cum se scuipa *paan* pe jos în diagonale roşii.

Lucrul cel mai rău din meseria de şofer e că ai ore şi ore la dispoziţie, în timp ce îţi aştepţi stăpânul. Poţi să stai la palavre sau poţi să te scarpini în pantaloni. Poţi să citeşti reviste despre crime şi violuri. Poţi să capeţi obiceiul şoferului – un fel de yoga, zău –, în care îţi bagi un deget în nas şi îţi goleşti mintea de orice gând ore întregi (ar trebui să i se spună „*asana* şoferului plictisit"). Poţi

strecura o sticlă de băutură indiană în mașină – mulți șoferi cinstiți se cherchelesc de plictiseală.

Dar dacă șoferul consideră că timpul ăsta liber reprezintă o oportunitate, dacă obișnuiește să gândească, atunci cea mai proastă parte a slujbei devine cea mai bună.

În seara aceea, în timp ce ne întorceam la apartament, m-am uitat în oglinda retrovizoare. Dl Ashok purta un tricou. Nu era un tricou pe care eu l-aș fi cumpărat din magazin. Era alb aproape în întregime și fără nici un înscris, doar în mijloc avea un desen mic. Eu aș fi cumpărat ceva foarte colorat, cu multe cuvinte și desene pe el. Ar fi avut o valoare mai mare, pentru banii pe care îi dădeam.

Într-o seară, după ce dl Ashok și Madam Pinky urcaseră în apartament, m-am dus la piață. Sub lumina chioară a becurilor galbene din stradă, oameni ghemuiți vindeau din niște coșuri tot felul de brățări din sticlă sau din metal, jucării, baticuri, pixuri și brelocuri. L-am găsit pe tipul care vindea tricouri.

– Nu, i-am tot zis eu la fiecare tricou pe care mi-l arăta, pînă când am văzut unul alb, cu un cuvânt mic în mijloc, scris în engleză.

După care m-am dus la vânzătorul de pantofi negri.

În seara aceea am cumpărat prima mea pastă de dinți. Am găsit-o la tipul care îmi vindea de obicei *paan*. Avea și o afacere cu pastă de dinți, care ștergea efectele *paan*-ului.

ÎNĂLBITOR SHAKTI
CU MANGAL ȘI CUIȘOARE, SĂ VĂ CURĂȚAȚI DINȚII
NUMAI O RUPIE ȘI JUMĂTATE!

În timp ce îmi periam dinții cu degetul, am observat ce făcea mâna mea stângă: se urcase până la prohabul pantalonilor, fără ca eu să îmi fi dat seama – așa cum s-ar urca pe ascuns o șopârlă pe un zid –, și se pregătea să scarpine.

Am aşteptat. În momentul în care s-a mişcat, am apucat-o cu mâna dreaptă.

Am prins pielea groasă între degete, acolo unde durea mai tare, şi am ţinut-o aşa un minut. Când i-am dat drumul, se vedea o urmă roşie în palmă.

Aşa!

Asta va fi pedeapsa de acum încolo, dacă o mai prindeam scărpinându-mi prohabul. Pasta de dinţi mi se făcuse în gură ca o spumă de lapte şi începuse să se prelingă pe bărbie. Am scuipat.

Perie. Perie. Scuipă.

Perie. Perie. Scuipă.

Oare de ce tata nu mi-a spus niciodată să nu mă scarpin în prohab? Oare de ce tata nu mi-o fi spus niciodată să mă spăl pe dinţi cu spuma lăptoasă? De ce m-o fi crescut să trăiesc ca un animal? De ce toţi săracii trăiesc în mijlocul mizeriei şi a tot ce este urât?

Perie. Perie. Scuipă.

Perie. Perie. Scuipă.

Ah, de-ar putea omul să îşi scuipe trecutul aşa de uşor...

A doua zi de dimineaţă, în timp ce o duceam pe Madam Pinky la centrul comercial, am simţit cum ceva din bumbac apăsa pe picioarele mele încălţate. Ea a plecat trântind portiera, eu am aşteptat zece minute, după care m-am schimbat în maşină.

M-am dus la intrarea în centrul comercial, purtând noul meu tricou alb. Dar acolo, în momentul în care l-am văzut pe paznic, m-am întors la maşină. M-am urcat în Honda City şi i-am tras trei pumni căpcăunului. Am atins magneţii cu zeiţa Kali, cu limba ei roşie, asta ca să îmi poarte noroc.

De data asta m-am dus la intrarea din spate.

Eram sigur că portarul din dreptul uşii îmi va spune că nu aveam voie înăuntru, chiar dacă purtam pantofi negri şi un tricou

aproape alb, cu un cuvânt în engleză pe el. Eram încredințat până în ultima clipă că mă vor prinde, că mă vor striga, mă vor plesni și umili.

Chiar și după ce pătrunsesem în centrul comercial, eram sigur că cineva va striga:

„Hei! Tipul ăla e șofer! Ce caută aici?"

Existau paznici în uniforme gri la fiecare etaj – părea că toți mă urmăreau. Era pentru prima dată când gustam din viața de fugar.

Mă înconjurasem de parfumul din aer, de lumina aurie, de aerul condiționat rece și plăcut, de oamenii în tricouri și blugi, care se uitau la mine ciudat. Am văzut un lift care tot urca și cobora, lift ce părea făcut din sticlă de aur pur. Am văzut magazine cu pereți de sticlă și fotografii uriașe cu bărbați și femei din Europa, poze cu oameni frumoși, ce atârnau de fiecare perete. Ah, dacă m-ar fi văzut ceilalți șoferi!

La ieșire a fost la fel de complicat ca și la intrare, dar, din nou, paznicii nu mi-au spus o vorbă. M-am întors în parcare, m-am schimbat în cămașa mea obișnuită, foarte colorată și am lăsat tricoul simplu, de om bogat, făcut ghem la picioarele mele.

M-am dus fuga-fuguța spre locul unde se adunau șoferii. Nici unul dintre ei nu mă observase când intrasem sau ieșisem din clădire: erau prea ocupați cu alte chestii. Unul dintre șoferi – tipul căruia îi plăcea să se joace tot timpul cu legătura de chei – avea la el un telefon mobil. M-a obligat să arunc o privire la telefonul lui.

– O suni pe nevastă-ta cu chestia asta?

– Nu poți suna pe nimeni, fraiere! Poți doar primi telefoane!

– Și ce sens are un telefon de la care nu îți poți suna familia?

– Ca să mă poată suna stăpânul să îmi spună de unde să îl iau. Trebuie să îl am cu mine, oriunde m-aș duce.

Și-a recuperat telefonul din mâinile mele, l-a șters și l-a pus în buzunar. Până atunci fusese privit de către ceilalți șoferi cu un

oarecare dispreț, pentru că stăpânul lui avea numai o Maruti Suzuki Zen, o mașină mică. Acum putea să își dea câtă importanță voia. Șoferii își treceau telefonul din mână în mână, uitându-se la el ca o maimuță la ceva strălucitor. În aer s-a ridicat miros de amoniac; unul dintre șoferi se ușura nu departe de noi.

Buze-de-Vitiligo se uita la mine dintr-un colț.

– Șoricel-de-la-Țară, mi-a spus el, ai o față de parcă ai vrea să ne zici ceva.

Am clătinat din cap în semn că nu.

Traficul devenea din ce în ce mai groaznic; părea că numărul mașinilor creștea pe zi ce trecea. La fel creștea și iritarea lui Madam Pinky. Într-o seară, când ne târâiam pe M.G. Road spre Gurgaon, ea și-a pierdut cumpătul de-a dreptul și a început să țipe.

– De ce nu ne putem întoarce, Ashok? Uită-te la traficul ăsta de căcat! E așa o dată la două zile.

– Te rog, nu începe din nou. Te rog!

– Și de ce nu? Ashoky, mi-ai promis că vom sta la Delhi doar trei luni, ca să rezolvi niște documente, și că după aceea ne vom întoarce. Dar încep să cred că de fapt ai venit aici numai pentru problema aia cu taxa pe venit. M-ai mințit în tot timpul ăsta?

Ce s-a întâmplat între ei nu a fost vina lui. Insist să spun asta chiar și la tribunal, dacă e nevoie. Era un soț bun, venea mereu cu idei noi ca să o facă pe ea fericită. De ziua ei, de exemplu, m-a pus să mă îmbrac în haine de maharajah, cu un turban roșu pe cap și cu ochelari de soare fumurii, și să le servesc masa în costumul ăsta. Nu vorbesc de mâncare gătită în casă – a trebuit să le servesc chestiile alea puturoase, care vin în cutii de carton și care îi înnebunește pe toți cei bogați.

Ea a râs până nu a mai putut când m-a văzut în costum, în timp ce făceam plecăciuni cu cutia de carton în mână. I-am servit,

și apoi, după instrucțiunile dlui Ashok, am stat lângă portretul lui Cuddles și Puddles, cu brațele încrucișate, în așteptare.

– Ashok, a zis ea. Fii atent la asta. Balram, știi ce mâncăm noi?

Îmi dădeam seama că e o cursă la mijloc, dar ce puteam să fac? Am răspuns. Cei doi au început să chicotească de râs.

– Spune din nou, Balram.

Au râs iar.

– Nu e „pijja". E „pizza". Spune cum trebuie.

– Stai așa, nici tu nu pronunți correct. E un *ț* la mijloc: „pi-ța".

– Ashok, nu îmi corecta engleza. Nu e nici un *ț* în „pizza". Uită-te la cutie.

A trebuit să îmi țin respirația în timp ce stăteam acolo, așteptând ca ei să termine de mâncat. Chestia aia mirosea groaznic.

– A tăiat pizza așa de rău. Nu pot să înțeleg cum vine dintr-o castă de bucătari.

– Tocmai l-ai dat afară pe bucătar. Te rog, nu îl da afară și pe omul ăsta: el e onest.

După ce au terminat, am aruncat mâncarea rămasă în farfurii și am spălat vasele. De la fereastra bucătăriei vedeam strada principală din Gurgaon, plină de luminile centrelor comerciale. Se deschisese unul nou chiar la capătul drumului, iar mașinile se îndreptau buluc spre intrare.

Am coborât jaluzelele și m-am întors la spălatul vaselor.

– Pijja. Pzijja. Zippja. Pizja.

Am șters chiuveta cu palma, după care am stins luminile.

Cei doi se duseseră în dormitor. Am auzit țipete dinăuntru. M-am dus pe vârfuri până la ușă și mi-am lipit urechea de aceasta.

Țipetele veneau din ambele părți – urmate de un răcnet – urmat de sunetul pielii unui bărbat care lovea pielea unei femei.

„Era și cazul să arăți că ești bărbat, Mielule-născut-din-pântecele-unui-moșier." Am încuiat ușa apartamentului în urma mea și am coborât cu liftul.

După jumătate de oră, tocmai când eram pe cale să adorm, unul dintre servitori a venit și a strigat după mine. Suna clopoțelul! Mi-am pus pantalonii, mi-am spălat mâinile iar și iar la chiuveta comună, după care m-am dus cu mașina la intrarea principală.

– Du-ne în oraș!

– Da, sir. Unde în oraș?

– Unde vrei să mergem, Pinky?

Ea nu a scos nici un cuvânt.

– Du-ne la Connaught Place[1], Balram.

Nici soțul și nici soția nu au vorbit o bună parte din drum. Încă mai aveam pe mine hainele de maharajah. Dl Ashok îi arunca necontenit priviri agitate lui Mădam Pinky.

– Ai dreptate, Pinky, a spus el la un moment dat cu voce răgușită. Nu am vrut să contest ce ai zis tu. Dar ți-am explicat că aici nu există decât un singur lucru greșit: avem sistemul ăsta de căcat, pe care toți îl numesc democrație parlamentară. Altfel, am fi și noi ca în China...

– Ashok, mă doare capul. Te rog.

– Bine, o să ne distrăm nițel în seara asta. Știu un T.G.I. Friday's pe aici. O să îți placă.

Când am ajuns în Connaught Place, m-a pus să opresc în fața unui neon mare, roșu.

– Balram, așteaptă-ne aici! Ne întoarcem în douăzeci de minute.

Trecuse deja o oră, iar eu tot mai stăteam în mașină, privind luminile din Connaught Place.

I-am tras o mulțime de pumni căpcăunului pufos, m-am uitat la magneții cu zeița Kali, cu craniile și cu limba ei roșie. Am scos și eu limba la bătrâna vrăjitoare. Am căscat de mi-au trosnit fălcile.

Trecuse bine de miezul nopții și era foarte frig.

[1] Unul dintre cele mai mari centre comerciale, financiare și de afaceri din Delhi (n.tr.)

Mi-ar fi plăcut să ascult nişte muzică, să treacă timpul mai repede, dar, desigur, Mangusta îmi interzisese aşa ceva.

Am deschis portiera maşinii. Un miros înţepător plutea în aer. Ceilalţi şoferi făcuseră un foc pe care îl menţineau tot azvârlind în el bucăţi de plastic.

Pentru a se încălzi iarna, bogătaşii din Delhi folosesc radiatoare electrice sau cu gaz. Unii dintre ei chiar ard butuci de lemn în şemineuri, în timp ce săracii sau servitorii – paznicii de noapte şi şoferii –, care sunt obligaţi să stea iarna afară, ard orice găsesc pe pământ pentru a-şi ţine de cald. Una dintre cele mai bune chestii de pus pe foc este celofanul, acela care se foloseşte la împachetat fructele, legumele şi cărţile de afaceri. Când îl pui în foc, îşi schimbă forma, se topeşte şi devine combustibil lichid. Singura problemă este că, în timp ce arde, scoate un fum alb ce îţi întoarce stomacul pe dos.

Buze-de-Vitiligo punea pungi de celofan în foc; cu mâna rămasă liberă, mi-a făcut semn.

– Şoricel-de-la-Ţară, nu sta acolo de unul singur! îţi aduce numai gânduri negre.

Căldura era atât de tentantă.

Dar nu. M-ar fi mâncat limba şi aş fi cerut *paan*, dacă mă duceam la ei.

– Uită-te la snobul ăsta! Azi e chiar îmbrăcat ca un maharajah!

– Haide la noi, maharajah de Buckingham!

M-am îndepărtat de căldură şi de ispită, mergând înspre Connaught Place, până când mi-a intrat în nări mirosul de mâl care îmi făcea silă.

În orice direcţie te-ai uita în Delhi, se construieşte peste tot. Se ridică scheleţi de sticlă pentru alte centre comericale sau clădiri de birouri. Rânduri de postamente uriaşe din beton în forma literei T se aliniază ca nişte nicovale, acolo unde noile poduri sau pasajele

urmează să se construiască. Se excavează gropi uriașe pentru noile vile ale celor bogați. Iar aici, în Connaught Place, se construia chiar și în timpul nopții, la lumina reflectoarelor uriașe. Un puț imens fusese săpat, iar mașinile huruiau înăuntru.

Auzisem vorbindu-se despre chestia asta: construiau o linie de metrou în Delhi. Puțul săpat pentru acest proiect era mare cât o mină de cărbune pe care o văzusem eu la Dhanbad. Lângă mine, un alt om se uita la săpături – un tip îmbrăcat bine, cu cămașă, cravată și pantaloni cu dungă fainâ. În mod normal, cei ca el nu mi-ar fi adresat o vorbă, dar poate că tunica mea de maharajah l-a indus în eroare.

– Orașul ăsta o să fie ca Dubai peste cinci ani, nu-i așa?

– Cinci ani? am spus eu cu dispreț. În *doi* ani!

– Uită-te la macaraua aia galbenă. E un monstru.

Era un monstru, o făptură gigantică așezată la capătul gropii, cu fălci uriașe de metal, înghițind și scuipând cantități uriașe de pământ. Ca niște ființe ce trebuiau să i se supună, muncitorii cu copăi pline de pământ pe cap umblau de colo-colo în jurul mașinii; nu păreau mai mari decât șoarecii. Chiar și în noaptea friguroasă de iarnă, transpirația le lipise cămășile de trupurile lucioase și negre.

Înghețasem de frig când m-am întors la mașină. Ceilalți șoferi plecaseră deja, dar nici urmă de stăpânii mei. Am închis ochii și am încercat să îmi aduc aminte ce mâncasem la cină.

Un curry bun și cald, cu bucăți suculente de carne roșie. Cu un sos de friptură cu mult ulei.

Fain.

M-au trezit din somn bătându-mi în geam. M-am repezit afară ca să le deschid portiera. Amândoi erau gălăgioși și fericiți, duhnind a lichior englezesc: orice ar fi fost, încă nu-l încercasem la magazin.

Vă spun, se purtau ca niște animale în timp ce ieșeam cu mașina din Connaught Place. El își trecea mâinile în sus și-n jos pe coapsele ei, iar ea chicotea. I-am privit o clipă mai mult decât trebuia. El mi-a surprins privirea în oglindă.

Mă simțeam ca un copil care își urmărise părinții printr-o crăpătură a ușii de la dormitor. Inima îmi bătea așa de tare, că începusem să transpir. Mai că mă așteptam să mă ia de guler, să mă arunce la pământ și să mă calce în picioare, așa cum făcea odinioară taică-său cu pescarii din Laxmangarh.

Dar tipul ăsta, după cum v-am mai spus, era altfel: zăcea în el puterea de a deveni cineva mai bun decât tatăl său. Așa că ochii mei i-au trezit conștiința; a înghiontit-o pe Madam Pinky și a spus:

– Nu suntem singuri, știi asta.

Ea s-a îmbufnat imediat și și-a ferit privirea. Cinci minute s-au scurs în tăcere. Duhnind a lichior englezesc, ea s-a aplecat spre mine.

– Dă-mi volanul.

– Nu, Pinky, ai băut. Lasă-l pe el.

– Ce glumă de căcat! Toată lumea în India bea și conduce. Iar tu pe *mine* nu mă lași?

– Of, detest chestia asta! Dl Ashok s-a trântit la loc pe scaunul lui. Balram, adu-ți aminte să nu te însori niciodată!

– Se oprește la semafor? Balram, de ce te-ai oprit? Mergi mai departe!

– Pinky, suntem la un semafor! Lasă-l să oprească. Balram, respectă regulile de circulație. Îți poruncesc!

– Îți poruncesc să mergi mai departe, Balram!

Buimăcit cu totul, am făcut un compromis. Am trecut cu mașina doi metri de linia albă, după care am oprit.

– Ai văzut ce a făcut? a zis dl Ashok. Foarte inteligent!

– Da, Ashok. E un geniu dat naibii!

Ceasul de lângă lumina roşie a semaforului spunea că mai erau încă treizeci de secunde până când urma să apară lumina verde. Priveam ceasul, când deodată un Buddha uriaş mi-a apărut în partea dreaptă. Un copil care cerşea s-a apropiat de Honda City, ţinând în mâini o statuie frumoasă din ghips a lui Buddha. Cerşetorii din Delhi au în fiecare seară ceva de vânzare la marginea drumului; statui, cărţi sau căpşuni la cutie. Nu ştiu de ce, poate pentru că nervii mei erau într-o stare atât de proastă, m-am uitat la Buddha mai mult decât ar fi trebuit.

... am înclinat doar puţin capul, chestie care nu a durat mai mult de o secundă, dar femeia m-a văzut.

– Lui Balram îi place statuia, a remarcat ea.

Dl Ashok a râs în barbă.

– Desigur, este un fin cunoscător de artă.

Ea a crăpat oul – a coborât fereastra – şi i-a spus cerşetorului:

– Hai să o vedem.

El – sau ea nu poţi şti niciodată care-i treaba cu copiii cerşetori – a împins statuia în maşină.

– Şofer, vrei să cumperi statuia?

– Nu, doamnă. Îmi pare rău.

– Balram Halwai, producător de dulciuri, şofer de maşină, cunoscător de sculptură.

– Îmi pare rău, doamnă!

Cu cât îmi ceream mai mult scuze, cu atât cei doi se amuzau şi mai tare. La un moment dat, agonia mea s-a încheiat, pentru că s-a făcut verde, iar eu am demarat cât am putut de repede, lăsând în urmă biata statuie.

Madam Pinky şi-a întins braţul şi m-a strâns de umăr.

– Balram, opreşte maşina.

M-am uitat în oglindă la reflexia dlui Ashok, dar el nu spunea nimic.

Am oprit maşina.

– Balram, ieşi afară! Te lăsăm să îţi petreci noapta cu al tău Buddha. Maharajahul şi Buddha, împreună în această noapte.

S-a pus la volan, a pornit maşina şi a plecat, în timp ce dl Ashok, beat criţă, nu mai putea de râs şi-mi făcea cu mâna semne de la revedere. Dacă nu ar fi fost beat, nu i-ar fi permis în veci să se poarte aşa cu mine – sunt *sigur* de asta. Oamenii profitau mereu de el. Dacă aş fi fost în maşină numai cu el, nu ni s-ar fi întâmplat niciodată nimic rău.

M-am aşezat sub un copac de pe un refugiu ce separa cele două sensuri de mers.

Şoseaua era moartă; apoi au trecut două maşini, una în urma celeilalte, făcând valuri de lumină pe frunziş, aşa cum vezi pe ramurile copacilor ce cresc lângă vreun lac. Cine ştie câte lucruri la fel de frumoase ar fi de văzut în Delhi. Cu condiţia să ai libertatea de a merge oriunde ai vrea şi de a putea să faci ce îţi doreşti.

O maşină a venit direct spre mine, orbindu-mă cu luminile şi claxonând puternic. Honda City se întorsese – atenţie, o manevră nicidecum legală – şi se apropia în viteză de parcă eram o ţintă ce trebuia eliminată. Am văzut-o pe Madam Pinky la volan, rânjind şi urlând, în timp ce dl Ashok zâmbea lângă ea.

Am zărit cumva o umbră de îngrijorare pe fruntea lui? I-am văzut cumva mâna ţinând volanul, astfel ca maşina să nu mă lovească?

Asta îmi place să cred.

Maşina s-a apropiat la o palmă în faţa mea, cu un scârţâit de cauciuc încins. M-am cutremurat: cât suferiseră bietele mele cauciucuri, din cauza acestei femei.

Madam Pinky a deschis portiera şi şi-a scos la iveală chipul rânjitor.

– Chiar credeai că o să te las aici, domnule maharajah?

– Nu, doamnă.

– Nu eşti supărat, nu?

– Deloc. Am adăugat, ca să par şi mai credibil: Patronii sunt ca mama şi ca tata. Cum s-ar putea cineva supăra pe ei?

M-am urcat pe locul din spate. Au mai întors o dată maşina în mijlocul bulevardului, după care au pornit cu viteză maximă, gonind de la o lumină roşie la alta. Ţipau, se pişcau unul pe celălalt, se hlizeau, iar eu, neputincios, priveam spectacolul din spate, când, deodată, o chestie mică şi neagră ne-a sărit în cale, iar maşina a lovit-o şi a trecut peste ea.

După felul în care au scârţâit roţile, şi datorită faptului că nu s-a auzit nici un zgomot când ea a oprit, nici măcar un scâncet sau un lătrat, am ştiut îndată ce se întâmplase cu chestia pe care o lovisem.

Ea era prea beată ca să oprească maşina imediat. Până când a oprit maşina, ne găseam deja la două, trei sute de metri distanţă, în mijlocul drumului. Ea îşi ţinea mâinile pe volan, stând cu gura deschisă.

– Un câine? m-a întrebat dl Ashok. A fost un câine, nu-i aşa?

Am dat din cap în semn de încuviinţare. Luminile din stradă erau prea slabe, iar obiectul – un ghemotoc mare negru – se găsea prea departe ca să îl putem vedea bine. Nu mai era nici o maşină în jur. Nici o altă fiinţă la orizont.

Mişcându-se cu încetinitorul parcă, mâinile ei au lăsat volanul şi i-au acoperit urechile.

– Nu era un câine! Nu era un...

Fără să scoatem o vorbă, eu şi dl Ashok am devenit o echipă. El a înşfăcat-o, i-a pus o mână la gură şi a tras-o de pe scaunul şoferului. Eu am ieşit grăbit din spate. Am trântit uşile în acelaşi timp. Am întors cheia în contact şi am pornit spre Gurgaon în plină viteză. Pe la jumătatea drumului ea s-a mai liniştit, dar apoi, cum ne-am apropiat de apartament, a început din nou. A spus:

– Trebuie să ne întoarcem.

– Nu fi nebună, Pinky! Balram ne duce acasă în câteva minute. S-a terminat.

– Am lovit pe cineva, Ashoky. Vorbea cu cea mai moale voce de pe lume. Trebuie să îl ducem la spital.

– Nu!

Ea a deschis gura din nou – urma să ţipe iarăşi, cât de curând. Dar, înainte să o poată face, dl Ashok i-a acoperit gura cu palma; a apucat cutia cu şerveţele şi i le-a îndesat în gură. În timp ce ea încerca să scuipe şerveţelele, el i-a smuls eşarfa de la gât, i-a legat-o strâns în jurul gurii şi i-a împins faţa în poala lui, ţinând-o acolo.

Ajunşi la clădirea de apartamente, a târât-o la lift, cu eşarfa în continuare în jurul gurii.

Eu am adus o găleată şi m-am apucat să spăl maşina. Am şters-o cu mare grijă, frecând fiecare urmă de sânge sau de carne – era câte puţin din fiecare pe la roţi. Când el a coborât, spălam cauciucurile pentru a patra oară.

– Ei bine?

I-am arătat o bucată însângerată de material verde, care se prinsese în roată.

– E lucru iefin, sir, pânza asta verde, am spus eu, frecând materialul aspru între degete. Cu asta se îmbracă pe aici copiii, fetele.

– Şi copilul, crezi că...

Nu a putut să pronunțe cuvântul.

– Nu s-a auzit nici un sunet, sir. Nimic. Nici corpul nu s-a mișcat deloc.

– Doamne, Balram, ce o să facem acum... ce o să facem... S-a bătut cu mâna peste coapse. Ce fac copiii ăștia, de umblă prin Delhi la ora unu noaptea, fără să aibă cineva grijă de ei?

Când a rostit asta, i s-a aprins o luminiță în ochi.

Oh, era unul dintre *acei* oameni.

– Care trăiesc pe sub pasaje și poduri, sir. Asta cred și eu.

– În cazul ăsta, o să îi simtă cineva lipsa...?

– Nu cred, sir. Știți cum sunt oamenii în Întuneric: au câte opt, nouă, zece copii. Câteodată nici nu cunosc numele tuturor copiilor. Părinții ei, chiar dacă ar fi în Delhi, dacă ar ști pe unde umblă copilul lor în noaptea asta, tot nu s-ar duce la poliție.

Și-a așezat o mână pe umărul meu, așa cum o atinsese pe Madam Pinky ceva mai devreme.

Apoi și-a pus un deget pe buze.

Am dat din cap.

– Desigur, sir. Acuma somn ușor... a fost o noapte grea pentru dumneavoastră și Madam Pinky.

Mi-am scos tunica de maharajah și m-am dus la culcare. Eram mort de oboseală, dar pe buzele mele se putea vedea un zâmbet larg și mulțumit, care apare atunci când cineva își face datoria față de stăpân, chiar și în cele mai dificile momente.

A doua zi de dimineață ștergeam, ca de obicei, scaunele mașinii. Am șters magneții cu fața zeiței, căpcăunul, după care am ars niște bețigașe aromate, astfel încât să miroasă frumos și sfânt în mașină. Am spălat roțile mașinii încă o dată, ca să fiu sigur că nu mai rămăsese nici o pată de sânge din seara precedentă.

După aceea m-am întors la mine în cameră şi am aşteptat. Seara, a venit unul dintre şoferi să îmi spună că mă chemau, dar fără maşină. Trebuia să merg în holul mare. Mangusta mă aştepta acolo. Nu ştiu cum de ajunsese la Delhi aşa de repede – probabil că închiriase o maşină şi condusese toată noaptea. Mi-a zâmbit foarte larg şi m-a bătut pe umeri. Am urcat cu liftul până la apartament.

S-a aşezat la masă şi a spus:

– Stai jos, Balram. Fă-te comod. Faci parte din familie.

Mi s-a umplut inima de mândrie. M-am aşezat pe vine pe covor, fericit ca un câine, aşteptând să o mai spună o dată. Fuma o ţigară. Nu îl mai văzusem fumând. Se uita la mine cu ochii mijiţi.

– Este important să stai câteva zile aici, la Buckingham Towers B, şi să nu mergi nicăieri, nici măcar la A; şi să nu spui nimănui o vorbă despre ce s-a întâmplat.

– Da, sir.

M-a privit o vreme, în timp ce trăgea din ţigară. După care, a repetat:

– Faci parte din familie, Balram.

– Da, sir.

– Acuma du-te jos cu servitorii şi aşteaptă acolo.

– Da, sir.

După o oră m-au chemat din nou sus. De data aceasta se găsea acolo şi un alt bărbat, purtând o haină neagră; care stătea la masă cu Mangusta. Se uita pe o hârtie tipărită, pe care o citea încet, cu buzele pătate de *paan* roşu. Dl Ashok vorbea la telefon la el în cameră. Îi auzeam vocea prin uşa închisă. Şi uşa de la

camera lui Madam Pinky era închisă. Toată casa fusese lăsată pe mâna Mangustei.

– Așază-te, Balram. Fă-te comod.

– Da, sir.

M-am ghemuit pe jos și m-am făcut din nou incomod.

– Vrei niște *paan*, Balram? m-a întrebat Mangusta.

– Nu, sir.

El a zâmbit.

– Nu fi timid, Balram. Mesteci *paan*, nu-i așa? Mangusta s-a întors către bărbatul în haină neagră. Dă-i, te rog, ceva de mestecat.

Bărbatul în haină neagră a dus mâna la buzunar și a scos de acolo niște *paan* verde. Am întins palma, iar el mi l-a dat fără să mă atingă.

– Mestecă-l, Balram! E pentru tine.

– Da, sir. E foarte bun, e tare. Mulțumesc!

– Hai să vorbim despre asta și cu calm, bine? a spus bărbatul în haină neagră.

Sucul roșu mai că i se prelingea din gură în timp ce vorbea.

– În regulă.

– Cu judecătorul, treaba este rezolvată. Dacă omul tău face ce trebuie, nu e cazul să ne facem griji.

– Omul meu o să facă ce trebuie, nici o problemă. Face parte din familie. E un băiat bun.

– Foarte bine, foarte bine.

Bărbatul în haină neagră s-a uitat la mine și mi-a întins o foaie de hârtie.

– Știi să citești, băiete?

– Da, sir.

I-am luat foaia din mână și am început să citesc.

TUTUROR CELOR ÎN DREPT

Subsemnatul, Balram Halwai, fiul lui Vikram Halwai, din satul Laxmangarh, districtul Gaya, mărturisesc următoarele, din proprie voință și intenție:

Că am condus mașina care a lovit o persoană neindentificată, sau persoane, sau o persoană și niște obiecte, în noaptea de 23 ianuarie a acestui an. Că m-am speriat și nu mi-am făcut datoria către partea vătămată, sau părțile vătămate, și nu am dus-o, le-am dus la cel mai apropiat spital pentru îngrijiri de urgență. Că nu mai erau alți pasageri cu mine în mașină în momentul producerii accidentului. Că eram singur și că sunt singurul responsabil pentru ceea ce s-a întâmplat.

Jur pe Dumnezeu cel Atotputernic că nu fac această declarație din contrângere sau din ordinul cuiva.

Semnătură sau amprenta degetului

(Balram Halwai)

Declarație făcută în prezența următorilor martori:

Kusum Halwai, din satul Laxmangarh, districtul Gaya
Chamandas Varma, avocat, Înalta Curte din Delhi

Zâmbindu-mi cu afecțiune, Mangusta a spus:

– Deja am vorbit cu familia ta despre asta. Bunica ta, cum o cheamă?

– ...

– Nu am auzit.

– ... m

– Da, așa, Kusum... m-am dus până la Laxmangarh... ce drum rău, nu-i așa?... și i-am explicat personal totul. Ce femeie!

A început să își frece brațele și să rânjească, așa că mi-am dat seama că rostea adevărul.

– Spune că e foarte mândră de tine pentru că faci chestia asta. A fost de acord să fie martoră la declarația ta. Și-a pus degetul pe declarație, Balram! Chiar sub locul unde vei semna tu.

– Dacă e analfabet, poate să apese cu degetul, a zis bărbatul în haină neagră. Așa!

Și a apăsat cu degetul în aer.

– Știe să citească. Bunică-sa mi-a spus că a fost primul din familie care a învățat să scrie și să citească. Balram, mi-a mai zis și că ai fost mereu un băiat deștept.

M-am uitat la hârtie, prefăcându-mă că o citeam din nou, iar foaia a început să-mi tremure în mâini.

Ce vă povestesc eu acum este ceea ce se li întâmplă în fiecare zi șoferilor din Delhi. Nu mă credeți? Ziceți că am inventat eu toată chestia asta, dle Jiabao?

Când o să ajungeți la Delhi, să povestiți istoria asta unui tip solid din clasa de mijloc din oraș. Spuneți-i că ați auzit de o întâmplare nebună, extravagantă și imposibilă, cum că unui șofer i s-a pus în cârcă o crimă pe care a comis-o pe șosea stăpânul lui. Să vedeți cum prietenul solid, din clasa de mijloc, o să se schimbe la față. Să vedeți cum o să înghită el în sec, cum o să-și întoarcă fața spre fereastră și/sau o să schimbe subiectul imediat.

Închisorile din Delhi sunt pline de șoferi care stau în spatele gratiilor și plătesc pentru stăpânii lor buni și solizi, din clasa de mijloc. Om fi plecat noi din sate, dar stăpânii noștri ne dețin în continuare pe de-a-ntregul: trup, suflet și fund.

Da, așa e: aici trăim în cea mai minunată democrație de pe lume.

Ce glumă de căcat!

Familia șoferului nu protestează? Nicidecum. De fapt, se laudă cu chestia asta. Băiatul lor, Balram, a luat pedeapsa asupra sa, s-a dus la închisoarea Tihar pentru patronul lui. Era credincios ca un câine. Era servitorul perfect.

Judecătorii? Nu le sună ciudat confesiunea asta evident forțată? Dar și ei sunt în aceeași oală. Își primesc mita, trec cu vederea discrepanțele din dosar. Și viața merge mai departe.

Pentru toată lumea, mai puțin pentru șofer.

Cam atât în seara asta, dle premier. Încă nu e trei dimineața, dar trebuie să mă opresc aici, sir. Numai gândul la acele vremuri mă face să mă enervez atât de tare, încât mai că m-aș duce să tai chiar acum gâtul vreunui bogătaș.

A CINCEA NOAPTE

Dle Jiabao,

Sir.

Când o să ajungeţi aici, o să vi se spună că noi, indienii, am inventat totul, de la internet până la ouăle fierte tari şi navetele spaţiale, înainte ca britanicii să le fure de la noi.

Prostii. Cea mai mare chestie în ţara asta, după zece mii de ani de istorie, este Rooster Coop[1].

Mergeţi în Vechiul Delhi, în spate la Jama Masjid[2], şi uitaţi-vă cum ţin puii în piaţă. Sute de găini albe şi de cocoşi frumos coloraţi, sute de orătănii stau îndesate în cuşti împletite din sârmă, înghesuite ca viermii în stomac, ciugulindu-se unele pe altele, găinăţându-se unele peste altele, împingându-se pentru puţin loc de respirat. Toată cuşca duhneşte cumplit – duhoare de carne înspăimântată, acoperită de pene. Pe banca de lemn de deasupra acestui coteţ stă un tânăr măcelar, rânjind, expunând carnea şi organele unui pui proaspăt tăiat, încă uleios de la stratul de sânge ce-l acoperă. Cocoşii din coteţ miros sângele de sus. Văd organele fraţilor lor împrăştiate împrejur. Ştiu că în curând va veni şi vremea lor, dar nu se răzvrătesc. Nu încearcă să iasă din coteţ.

---

[1] Coteţul cu cocoşi

[2] Cea mai mare şi mai importantă moschee din Vechiul Delhi (n.tr.)

Același lucru se întâmplă și cu oamenii din țara asta.

Priviți străzile din Delhi la căderea serii; mai devreme sau mai târziu o să vedeți pe cineva pe o ricșă, pedalând pe drum, cărând un pat uriaș, sau vreo masă, legate de căruțul atașat la ricșă. Omul ăsta livrează mobilă în fiecare zi acasă la cineva – este băiatul care livrează. Un pat costă 5 000 de rupii, poate chiar 6 000. Dacă mai adăugăm scaunele și o masă de cafea, atunci costă 10 000 sau 15 000. Cineva vine cu un căruț tras de o bicicletă și vă aduce patul, masa și scaunele; cineva amărât, care abia câștigă 500 de rupii pe lună. Vă dă jos toată mobila, iar dumneavoastră îi plătiți un cocoloș gras de bancnote, mare cât o cărămidă. El pune banii în buzunar, sau în cămașă, sau în chiloți, și se întoarce pedalând la șeful lui, dându-i toți banii, fără să se fi atins de o singură rupie! Poate că are în mâini salariul pe un an, sau pe doi ani, dar nu ia niciodată măcar o rupie.

În fiecare zi, pe străzile din Delhi, vreun șofer conduce o mașină goală, doar cu o geantă diplomat neagră pe bancheta din spate. Înăuntrul genții se află un milion, sau două milioane de rupii, mai mulți bani decât ar putea să vadă șoferul în toată viața lui. Dacă ar lua banii, s-ar putea duce în America, în Australia, oriunde, și ar începe o nouă viață. Ar putea să meargă la hotelul de cinci stele la care a visat toată viața și l-a văzut doar pe dinafară. Și-ar putea duce familia în Goa, în Anglia. Totuși, el duce geanta aceea neagră acolo unde vrea stăpânul lui. O pune jos acolo unde i s-a spus și nu se atinge nici măcar de o rupie. De ce?

Pentru că indienii sunt oamenii cei mai cinstiți din lume, așa după cum o să vă spună și cărticica domnului prim-minstru?

Nu. Este pentru că 99,9 la sută dintre noi suntem prinși în acest Rooster Coop, exact ca bietele orătănii din piața de păsări.

Rooster Coop nu funcționează totdeauna cu sume mici de bani. Nu vă testați șoferul cu o monedă de o rupie sau două: pe asta ar putea să o fure. Dar lăsați un milion de dolari în fața unui

servitor, iar el nu o să se atingă de un singur penny. Încercați asta: lăsați o geantă neagră, cu un milion de dolari înăuntru, într-un taxi din Mumbai. Șoferul taxiului va suna la poliție și va aduce banii până la sfârșitul zilei. Asta vă garantez! (Dacă poliția o să vă dea banii înapoi, sau nu, asta e o altă poveste, sir!) În țara noastră, stăpânii au încredere în servitorii lor chiar și când vine vorba de diamante! Este adevărat. În fiecare seară, în trenul ce vine de la Surat – acolo unde se află cea mai mare fabrică din lume de tăiat și finisat diamante –, servitorii negustorilor duc serviete pline de diamante șlefuite, pe care trebuie să le dea cuiva din Mumbai. De ce servitorul nu ia geanta plină cu diamante? Nu e Gandhi, e om, este ca mine și ca dumneavoastră. Dar face parte din Rooster Coop. Corectitudinea servitorilor reprezintă fundamentul întregii economii în India.

Marele Rooster Coop indian. Aveți așa ceva și în China? Mă îndoiesc, dle Jiabao. Fiindcă, dacă s-ar întâmpla astfel, nu ați avea nevoie de Partidul Comunist ca să împușcați oameni, și nici de poliție secretă, care să facă raiduri în casele lor în timpul nopții și să-i arunce în închisori, așa după cum umblă vorba pe aici. Aici, în India, nu avem dictatură. Și nici poliție secretă.

Și asta pentru că avem cotețul.

Nu s-a mai întâmplat niciodată în istorie ca așa de puțini oameni să datoreze atât de mult și atâtor de mulți, dle Jiabao. O mână de oameni în țara asta i-au dresat pe ceilalți 99,9 la sută – la fel de puternici, de inteligenți și de talentați – să trăiască într-o continuă servitute. O servitute atât de strașnică, încât puteți să le puneți în mâini cheia emancipării, iar ei o să v-o arunce înapoi cu o înjurătură.

Va trebui să veniți aici și să vedeți cu ochii dumneavoastră, ca să credeți. În fiecare dimineață, milioane de oameni se trezesc odată cu zorile și merg în picioare, în autobuze murdare și aglomerate, apoi coboară la casele luxoase ale stăpânilor lor, unde spală podelele și vasele, tund gazonul, le hrănesc copiii, le masează

picioarele – totul pentru un salariu de mizerie. Nu o să îi invidiez niciodată pe bogătaşii din America sau din Anglia, dle Jiabao: nu au servitori acolo. Nici măcar nu ar putea să *încerce* să înţeleagă ce înseamnă o viaţă bună.

Acuma, un om ca dumneavoastră, care gândeşte, ar trebui să îşi pună două întrebări, dle premier.

De ce funcţionează Rooster Coop? Cum de prinde aşa de bine în capcană atâtea milioane de bărbaţi şi de femei?

În al doilea rând, poate cineva să iasă din coteţ? Ce se întâmplă dacă, într-o bună zi, un şofer ia banii stăpânului şi fuge? Cum i-ar fi viaţa?

O să vă răspund la amândouă întrebările, sir.

Răspunsul la prima întrebare este că mândria şi gloria naţiunii noastre, sursa dragostei şi sacrificului nostru – subiect care va ocupa, fără îndoială, o parte considerabilă în broşura pe care o să v-o dea prim-ministrul –, *familia indiană*, este motivul pentru care suntem cu toţii prinşi şi legaţi de coteţ.

Răspunsul la a doua întrebare este că numai un om care este pregătit să-şi vadă familia distrusă – urmărită, bătută şi arsă de vie de către stăpâni – ar putea să iasă din coteţ. Dar asta nu ar putea-o face un om normal, ci un nebun, un denaturat.

De fapt, ar putea-o face un Tigru Alb. Ascultaţi povestea unui antreprenor social, sir.

Înapoi la povestirea mea.

Am văzut un anunţ la grădina zoologică din Noul Delhi, lângă cuşca tigrului alb, care spune aşa: „Imaginaţi-vă în cuşcă".

Când am văzut anunţul acela, m-am gândit: „Pot să fac asta, pot să o fac fără nici o problemă".

Am stat toată ziua în camera mea murdară, cu genunchii la gură, sub plasa de ţânţari, prea speriat ca să ies de acolo. Nimeni nu mi-a cerut să conduc maşina. Nimeni nu a venit să mă vadă.

Viaţa îmi fusese deja scrisă. Urma să merg la închisoare pentru o crimă pe care nu o comisesem. Eram terifiat, şi totuşi nu mi-a trecut prin cap, nici măcar pentru o secundă, să fug de acolo. Nici măcar nu m-am gândit o clipă: „O să-i spun adevărul judecătorului". Eram prins în Rooster Coop.

Cum avea să fie la puşcărie? Mă gândeam numai la asta. Ce strategii aveam să aplic pentru a scăpa de bărbaţii mari, păroşi şi murdari pe care urma să îi găsesc acolo?

Mi-am adus aminte de o povestire din *Crima Săptămânală*, în care un bărbat trimis la puşcărie minţea că are SIDA, astfel încât nimeni să nu i-o tragă. Oare pe unde o fi revista aceea? Dacă aş avea-o cu mine acum, aş copia exact cuvintele şi gesturile lui! Dar, dacă le-aş spune că am SIDA, nu s-ar gândi poate că sunt pederast şi mi-ar trage-o şi mai cu avânt?

Eram prins în capcană. Prin găurile plasei de ţânţari, priveam la urmele mâinilor lăsate de muncitorii necunoscuţi care aplicaseră varul alb pe pereţii camerei.

– Şoricel-de-la-Ţară!

Buze-de-Vitiligo stătea în pragul uşii.

– Şeful tău sună după tine în disperare.

Mi-am pus capul pe pernă.

El a intrat în cameră şi şi-a apăsat faţa neagră şi buzele roz de plasă.

– Şoricel-de-la-Ţară, eşti bolnav? Ai febră tifoidă? Holeră? Te-a pişcat ţânţarul dengue?

Am scuturat din cap.

– Sunt bine.

– Mă bucur să aud asta!

A plecat, purtând un zâmbet larg pe buzele lui bolnave.

Am urcat la apartament ca şi cum m-aş fi dus la spânzurătoare – pe scări, apoi în clădire şi cu liftul până la etajul treisprezece.

Mangusta mi-a deschis uşa; de data aceasta nu zâmbea – nici cea mai mică aluzie la ceea ce plănuise pentru mine.

– Ţi-a trebuit ceva vreme ca să ajungi aici. A venit tata. Vrea să stea de vorbă cu tine.

Inima a început să îmi bată cu putere. Barza era aici! *El* mă va salva! El nu era inutil, ca fiii lui. El era un stăpân demodat, ştia că trebuie să îşi protejeze servitorii.

Barza stătea pe canapea, ţinându-şi picioarele palide întinse. Cum m-a văzut, pe faţă i-a apărut un zâmbet larg, iar eu m-am gândit: „Zâmbeşte pentru că m-a salvat!" Dar moşierul bătrân nu se gândea deloc la mine. A, nu, se gândea la lucruri mult mai importante decât viaţa mea. A arătat cu degetul spre acele două lucruri importante.

– Ah, Balram, picioarele mele au nevoie de un masaj bun. Am făcut o călătorie lungă cu trenul.

Mâna îmi tremura în timp ce deschideam robinetul cu apă caldă de la baie. Apa a lovit fundul găleţii şi a împroşcat peste tot pe picioarele mele. Când m-am uitat la ele, am văzut că mai aveau puţin şi începeau să se deznoade de la genunchi. Un firicel de urină se prelingea printre ele.

După un minut, m-am dus la Barză cu un zâmbet larg pe faţă şi am pus căldarea cu apă fierbinte dinaintea lui.

– Sir, puneţi-vă picioarele înăuntru!

– Aah, a făcut el, închizându-şi ochii.

Cu buzele întredeschise a început să suspine uşor, sir, iar acele gemete m-au determinat să-i apăs picioarele tot mai tare. Trupul a început să mi se legene în timp ce îi masam picioarele, iar capul meu îi atingea genunchii.

Mangusta şi dl Ashok stăteau în faţa ecranului televizorului, distrându-se împreună cu un joc pe calculator.

S-a deschis uşa de la dormitor şi a ieşit Madam Pinky. Nu era machiată, iar chipul îi arăta groaznic – avea pungi negre sub ochi şi riduri pe frunte. Când a dat ochii cu mine, s-a aprins deodată.

– Oameni buni, i-aţi spus şoferului?

Barza nu a zis nimic. Dl Ashok şi Mangusta continuau să se joace.

– Nimeni încă nu i-a spus nimic? Ce glumă de căcat! El urma să meargă la puşcărie!

Dl Ashok a zis:

– Cred că ar trebui să îi spunem.

S-a uitat la frate-său, care avea ochii aţintiţi asupra ecranului televizorului.

– Bine, a zis Mangusta.

Dl Ashok s-a întors către mine.

– Avem pe cineva la poliţie... ne-a spus că nimeni nu a raportat nici un accident. Aşa că nu va mai fi nevoie de ajutorul tău, Balram.

Am simţit o uşurare atât de mare, încât am făcut o mişcare bruscă din braţe, iar găleata cu apă caldă s-a vărsat pe jos. M-am târât de-a buşilea ca să ridic găleata la loc. Barza şi-a deschis ochii, mi-a tras una peste cap, după care a închis ochii la loc.

Madam Pinky ne privea; s-a schimbat la faţă. A fugit la ea în cameră, trântind uşa în urma ei. (Cine ar fi crezut, dle Jiabao, că, din toată familia, femeia asta cu fuste scurte era cea cu conştiinţă?)

Barza a privit-o dispărând în cameră şi a spus:

– Femeia asta a înnebunit. Voia să găsim familia copilului şi să îi plătim o compensaţie. Nebunie curată! De parcă noi am fi fost criminali. S-a uitat cu asprime la dl Ashok. Ar fi cazul să îţi mai controlezi nevasta, fiule. Aşa cum facem noi la sat.

După care m-a bătut uşor pe cap şi a spus:

– S-a răcit apa.

I-am masat picioarele în fiecare dimineaţă în următoarele trei zile. Într-o zi l-a durut un pic stomacul, aşa că Mangusta m-a pus să-l duc la Max, care este unul dintre cele mai cunoscute spitale private din Delhi. Eu am rămas afară, privind cum bătrânul intra în clădirea frumoasă cu pereţi de sticlă. Medici în halate lungi şi albe, cu stetoscopuri în buzunare, tot intrau şi ieşeau. Când am

tras cu ochiul înăuntru, holul de recepție al spitalului era curat precum cel al unui hotel de cinci stele.

La o zi după vizita la spital, i-am dus pe Barză și pe Mangustă la gară, le-am cumpărat niște gustări pe care să le aibă în tren, am așteptat să plece trenul, după care m-am întors acasă, am curățat mașina, m-am dus la un templu dedicat lui Hanuman să spun niște rugăciuni de mulțumire, după care m-am întors la mine în cameră și m-am aruncat sub plasa de țânțari, mort de oboseală.

Când m-am trezit, cineva stătea la mine în cameră, aprinzând și stingând luminile.

Era Madam Pinky.

– Pregătește-te! Trebuie să mă duci undeva.

– Da, doamnă, am spus eu, frecându-mă la ochi. Cât e ceasul?

Și-a dus un deget la buze.

Am pus pe mine o cămașă, am scos mașina afară și m-am dus în fața clădirii. Ea avea o geantă în mână.

– Unde mergem? am întrebat eu.

Era ora două noaptea.

Când mi-a spus unde mergeam, am întrebat-o:

– Sir nu vine?

– Du-mă acolo și nu mai pune alte întrebări.

Am dus-o la aeroport, fără să mai întreb altceva.

Când a coborât din mașină, mi-a strecurat un plic maro prin geamul din dreptul meu, după care a trântit portiera și s-a făcut nevăzută.

Și uite așa, Excelența Voastră, s-a încheiat căsnicia patronului meu.

Alți șoferi au tehnici prin care prelungesc căsnicia stăpânilor lor. Unul dintre ei mi-a spus că mergea cu viteză mare de fiecare dată când cearta se înteța, astfel încât să poată ajunge acasă cât mai repede. De câte ori deveneau romantici, conducea foarte încet. Dacă țipau unul la celălalt, îi întreba pe unde să o ia. Dacă se sărutau, dădea muzica mai tare. Simt că port pe umeri o parte

din responsabilitate, pentru că li s-a terminat căsnicia în perioada în care eram şoferul lor.

A doua zi de dimineaţă, dl Ashok m-a chemat la apartament. Când am bătut la uşă, m-a luat de gulerul cămăşii şi m-a tras înăuntru.

– De ce nu mi-ai spus? a zis el, strângându-mă şi mai tare de guler, mai să mă sufoc. De ce nu m-ai trezit?

– Sir, mi-a spus... mi-a spus... mi-a spus...

M-a înşfăcat şi m-a împins cu spinarea de balconul apartamentului. La urma urmei, moşierul din el nu murise.

– De ce ai dus-o acolo, nenorocitule?

Am întors capul: vedeam în spatele meu turnurile strălucitoare şi centrele comerciale din Gurgaon.

– Chiar vrei să distrugi reputaţia familiei mele?

M-a împins cu şi mai mare putere; capul şi pieptul meu erau deja peste margine, şi, dacă m-ar fi împins încă puţin, mă aflam în pericol să cad de acolo. Mi-am adunat picioarele şi l-am lovit în piept – el s-a clătinat şi a lovit cu spatele uşa glisantă de sticlă dintre apartament şi balcon. M-am lăsat să alunec la podea, sprijinindu-mă cu spinarea de marginea balconului; el s-a rezemat de geamul glisant. Amândoi respiram gâfâit.

– Nu puteţi da vina pe mine, sir! am ţipat eu. Nu am auzit niciodată ca o femeie să îşi părăsească de tot soţul! Vreau să spun că am văzut asta la televizor, dar nu în viaţa reală. Am făcut ce mi-a spus ea.

O cioară a aterizat în balcon şi a început să croncăne. Ne-am întors amândoi către ea şi am privit-o.

După care s-a terminat toată nebunia asta. El şi-a acoperit faţa cu palmele şi a început să suspine.

Eu am alergat la mine în cameră. M-am aşezat pe pat, sub plasa de ţânţari. Am numărat până la zece, ca să fiu sigur că nu mă urmărise nimeni. Apoi am scos de sub saltea plicul maro şi l-am deschis din nou.

Era plin de bancnote de o sută de rupii.

În total, patruzeci și șapte.

Am strecurat plicul sub pat: cineva venea spre camera mea. Au intrat patru șoferi.

– Ia povestește-ne, Șoricel-de-la-Țară.

S-au așezat în jurul meu.

– Ce să vă spun?

– Portarul ne-a dat raportul. Aici nu există secrete. Ai dus-o pe femeia aia undeva noaptea și te-ai întors singur. L-a părăsit?

– Nu știu despre ce vorbiți.

– Știm că se certau, Șoricel-de-la-Țară. Și că ai dus-o undeva noaptea. La aeroport? A plecat, nu-i așa? Divorțează – mai nou, orice bogătaș divorțează de soție. Bogătașii ăștia... Șoferul a clătinat din cap. Buzele i s-au strâns în semn de dispreț, dezvelindu-și caninii înroșiți și cariați de *paan*. Nu au respect față de Dumnezeu, căsnicie, de familie... față de nimic.

– A ieșit doar ca să ia o gură de aer. Iar eu am adus-o înapoi. Portarul nu vede bine.

– Loial până la ultima răsuflare. Nu se mai produc servitori ca tine.

Am așteptat toată ziua să mă cheme, dar nu s-a întâmplat nimic. După-amiază m-am dus sus, am sunat la ușă și am așteptat. Când a deschis, am văzut că avea ochii roșii.

– Ce s-a întâmplat?

– Nimic, sir. Am venit să... pregătesc prânzul.

– Nu e nevoie.

Am crezut că o să își ceară scuze pentru că aproape mă omorâse, dar nu a amintit de asta.

– Sir, trebuie să mâncați. Nu e bine pentru sănătatea dumneavoastră să stați flămând... vă rog, sir!

M-a lăsat înăuntru cu un oftat.

Acum că ea plecase, știam că era de datoria mea să fiu ca o nevastă pe lângă el. Trebuia să mă asigur că mânca bine, că dormea

bine şi că nu slăbea. Am gătit mâncarea de prânz, i-am servit-o, după care am făcut curat. Apoi m-am dus jos şi am aşteptat să sune clopoţelul. La ora opt, am urcat din nou cu liftul. Mi-am lipit urechea de uşă şi am ascultat.

Nimic. Nici un sunet.

Am sunat la uşă: nici un răspuns. Ştiam că nu se putea să fi ieşit – la urma urmei, eram şoferul lui. Unde ar fi putut să meargă fără mine?

Uşa era deschisă. Am intrat.

El stătea sub fotografia celor doi câini pomeranieni, cu o sticlă pe masa de mahon, chiar în faţa lui. Avea ochii închişi.

Am mirosit sticla: whisky. Rămăsese numai puţin pe fund. Am dus sticla la buze şi am golit-o de ultima picătură.

– Sir, am spus eu, dar el nu s-a trezit.

L-am împins. I-am dat o palmă peste faţă. El şi-a lins buzele, şi-a supt dinţii. Începea să se trezească, dar i-am mai tras încă o palmă.

(Este o tradiţie foarte onorată de către servitori: să-i tragă palme peste faţă stăpânului atunci când acesta doarme. E ca şi cum ai sări pe perne când stăpânul nu este acasă. Sau să faci pipi pe plantele lor. Sau să le loveşti câinii. Plăceri nevinovate de-ale servitorilor.)

L-am târât până în dormitor, l-am acoperit cu pătura, am stins lumina şi am coborât la mine. Nu aveam de condus în acea seară, aşa că m-am dus la magazinul de băuturi alcoolice Action. În nări îmi stăruia mirosul de whisky al dlui Ashok.

Acelaşi lucru s-a întâmplat în seara următoare.

În a treia seară era beat, dar treaz.

– Du-mă unde vrei tu, mi-a spus el. La un centru comercial. La un hotel. Oriunde.

L-am învârtit cu maşina pe lângă hotelurile şi centrele comerciale pline de lumini strălucitoare din Gurgaon, iar el zăcea pe bancheta din spate, pleoştit, fără să vorbească măcar o dată la telefon.

Când e haos în viața stăpânului, același lucru se întâmplă și în viața servitorului. Mă gândeam eu: „Poate că acum s-a săturat de Delhi. O să se întoarcă la Dhanbad? Ce o să se întâmple cu mine atunci?" Mi se strânsese stomacul. Era cât pe ce să mă scap pe mine, chiar acolo, pe cutia de viteze.

– Oprește mașina, a zis el deodată.

A deschis portiera mașinii, și-a dus mâinile la burtă, s-a aplecat și a vomat pe jos. I-am șters gura cu mâna mea și l-am ajutat să se așeze pe bordură. Traficul șuiera pe lângă noi. L-am bătut pe umeri.

– Sir, beți prea mult.

– Balram, de ce beau bărbații?

– Nu știu, sir.

– Desigur, în casta voastră nu... să îți spun eu de ce, Balram. Bărbații beau pentru că le este silă de viață. Am crezut că religia și castele nu mai contează în ziua de astăzi. Tata mi-a spus: „Nu te căsători cu ea, e dintr-o altă...!" Eu...

Dl Ashok și-a întors capul într-o parte, iar eu l-am masat ușor pe spate, crezând că o să vomite din nou, dar spasmul i-a trecut.

– Uneori mă întreb, Balram... Mă întreb care e sensul vieții. Chiar mă întreb...

„De ce trăim?" Inima a prins să îmi bată cu putere. „Tu trăiești pentru că, dacă mori, nu mai are cine să îmi plătească mie trei mii de rupii pe lună."

– Sir, trebuie să aveți încredere în Dumnezeu. Trebuie să mergeți mai departe. Bunica mea spune că, dacă ai credință în Dumnezeu, numai lucruri bune ți se vor întâmpla.

– Asta e adevărat. Așa e. Trebuie să credem, a suspinat el.

– A fost odată un om care la un moment dat a încetat să mai creadă în Dumnezeu. Și știți ce i s-a întâmplat?

– Ce?

– I-a murit imediat bivolul.

– Aha. Dl Ashok a izbucnit în râs. Înțeleg.

– Da, sir, chiar așa s-a întâmplat. A doua zi a spus: „Doamne, iartă-mă, cred în tine". Și ce credeți că s-a întâmplat?

– I-a înviat bivolul?

– Exact!

El a râs din nou. I-am mai spus o poveste, iar asta l-a făcut să râdă și mai mult.

Oare a mai existat vreodată o astfel de relație între stăpân și servitor? Era atât de lipsit de putere, atât de pierdut, încât mi se rupea inima. Orice ranchiună pe care o aveam la adresa lui, pentru că încercase să îmi pună în cârcă fuga de la locul accidentului a lui Madam Pinky, a dispărut în acea seară. Era din vina *ei.* Dl Ashok nu avea nimic de-a face cu asta. Îl iertasem cu totul.

I-am vorbit despre înțelepciunea din satul meu – repetând pe jumătate chestii pe care le auzisem la bunica, inventând pe cealaltă jumătate –, iar el încuviința din cap. Era o imagine care îți aducea aminte de pasajul din *Bhagavad Gita,* când Domnul nostru Krishna – un alt șofer faimos din istoria noastră – oprește carul și îi dă călătorului de lângă el câteva sfaturi minunate despre viață și moarte. La fel și eu: am filosofat, am glumit, chiar am cântat. Toate astea, ca să îl fac pe dl Ashok să se simtă mai bine.

„Copil mic, mă gândeam eu, frecându-i spatele, în timp ce el se apleca să mai vomite o dată, ești un copil mic și vrednic de milă."

I-am șters din nou buzele cu palma mea, spunându-i vorbe mângâietoare. Mi se strângea inima văzându-l cum suferă, dar unde se sfârșeau îngrijorarea mea sinceră și unde începea propriul interes, nu aș putea să vă spun: nici un servitor nu ar putea preciza vreodată care îi sunt motivele ce-i vin din inimă.

Ne detestăm stăpânii îndărătul unei măști pline de iubire, sau îi iubim în spatele unei măști de ură?

Devenim mistere noi înșine, ca urmare a faptului că suntem prinși de Rooster Coop.

A doua zi m-am dus la un templu din Gurgaon. Am pus o rupie în fața celor două funduri divine ce ședeau acolo și m-am

rugat ca Madam Pinky şi dl Ashok să fie din nou împreună şi să trăiască o viaţă lungă şi fericită la Delhi.

Aşa a trecut o săptămână, după care Mangusta a venit din nou de la Dhanbad. M-am dus împreună cu dl Ashok să îl luăm de la gară.

În momentul în care a sosit, totul s-a schimbat pentru mine. Intimitatea care fusese între mine şi dl Ashok dispăruse.

Redevenisem simplul şofer. Redevenisem cel care trăgea cu urechea.

– Am vorbit cu ea aseară. Nu se întoarce în India, iar părinţii ei sunt mulţumiţi de decizia pe care a luat-o. Asta nu se poate termina decât într-un singur fel.

– Nu-ţi face griji, Ashok! Nici o problemă. Şi nu o mai suna. O să am eu grijă de toate de la Dhanbad. Dacă face cumva gălăgie şi cere bani, o să îi aduc binişor aminte despre fuga aia de la locul faptei, înţelegi tu?

– Nu îmi fac griji legat de bani, Mukesh...

– Da, ştiu, ştiu.

Mangusta şi-a pus mâna pe umărul dlui Ashok – exact aşa cum Kishan îşi pusese mâna pe umărul meu în atâtea rânduri.

Treceam printr-o mahala: una dintre acele zone pline de corturi, unde locuiesc muncitorii din construcţii. Mangusta spunea ceva, dar dl Ashok nu era atent: se uita pe fereastră.

Ochii mei ascultau de ochii lui. Vedeam siluetele muncitorilor din corturi, stând aproape una de cealaltă. Puteai distinge câte vreo familie – un soţ, o soţie, un copil –, toţi îngrămădiţi în jurul plitei de gătit din cort, luminaţi de o lampă aurie. Apropierea dintre ei părea atât de desăvârşită – zdrobitor de desăvârşită. Înţelegeam exact prin ce trecea dl Ashok.

A ridicat braţul; mă aşteptam să mi-l aşeze pe umăr, însă şi l-a petrecut pe după umerii Mangustei.

– Când eram în America, credeam că familia reprezintă o povară, recunosc. Când tu şi tata aţi încercat să mă opriţi să mă însor cu Pinky, pentru că nu era hindusă, am fost furios pe voi, nu neg. Dar, fără familie, un om nu e nimic. Absolut nimic. Timp de cinci nopţi, nu am avut altceva în faţa ochilor decât pe şoferul acesta. Acum, în sfârşit, am pe cineva real lângă mine: pe tine.

Am urcat în apartament împreună cu ei; Mangusta voia să le pregătesc ceva de mâncare. Am gătit *daal* şi *chapattis*[1], şi încă ceva din *okra*[2]. I-am servit, după care am spălat oalele şi farfuriile.

În timpul cinei, Mangusta a spus:

– Ashok, dacă eşti deprimat, de ce nu încerci să faci yoga sau meditaţie? Este la televizor un maestru de yoga foarte bun. Asta face în fiecare dimineaţă la emisiunea lui. Mangusta a închis ochii, inspiră adânc, după care a expirat uşor, spunând: Uuuuuum!

Când am ieşit din bucătărie, ştergându-mi mâinile de marginile pantalonilor, Mangusta mi-a zis:

– Aşteaptă!

A scos o bucată de hârtie din buzunar şi mi-a fluturat-o prin faţa ochilor cu un rânjet larg, ca şi cum ar fi fost un mare premiu pentru mine.

– Am o scrisoare de la bunica ta. Cum o cheamă?

Începuse să deschidă plicul, folosindu-se de unul dintre degetele lui groase şi negre.

– Kusum, sir.

– O femeie remarcabilă, a zis el, frecându-şi braţele.

Am răspuns:

– Sir, nu vă deranjaţi. Ştiu să citesc.

El a deschis scrisoarea. S-a pregătit să citească cu voce tare.

Dl Ashok i-a vorbit în engleză, dar eu am ghicit ce spunea:

– Nu are dreptul să-şi citească propriile scrisori?

---

[1] Clătită subţire din aluat de făină integrală (n.tr.)

[2] Legumă verde, folosită în bucătăria multor popoare asiatice (n.tr.)

Fratele i-a răspuns tot în engleză, și iarăși eu mai degrabă am ghicit, decât am înțeles:

– Nu îl deranjează chestia asta. Nu are simțul *lucrurilor private*. La sat nu există camere separate, dorm toți la un loc noaptea, și așa și-o trag. Crede-mă, nu îi pasă de așa ceva.

S-a întors, astfel încât lumina să-i bată din spate, și a început să citească cu voce tare:

> Dragul meu nepot. Scriu aceste rânduri cu ajutorul dlui Krishna, profesorul tău de la școală. Își amintește cu drag de tine, și te ține minte după porecla pe care o aveai: Tigrul Alb. Viața a devenit grea aici. Nu a plouat deloc. Poți cere mai mulți bani patronului tău pentru noi, familia ta? Și adu-ți aminte să trimiți și banii acasă.

Mangusta a lăsat scrisoarea o clipă.

– Asta este tot ce vor servitorii. Bani, bani și iar bani. Sunt numiți servitorii tăi, dar îți sug tot sângele, nu-i așa?

Continuă cu lectura.

> Fratelui tău Kishan i-am spus: „Acum e momentul", iar el s-a însurat. Dar ție nu îți dau ordine. Tu ești altfel decât ceilalți. Tu ești profund, ca maică-ta. Așa erai de mic, când te opreai la iaz și te uitai la Fortul Negru cu gura căscată, dimineața, seara și noaptea. Așa că ție nu îți poruncec să te însori. Dar încerc să te tentez cu plăcerile pe care ți le dă viața de om căsătorit. Este bine pentru comunitatea noastră. De fiecare dată când cineva se însoară, plouă mai mult la noi în sat. Bivolița se îngrașă și dă mai mult lapte. Astea sunt lucruri pe care le știe toată lumea. Noi suntem foarte mândri de tine, pentru că ești la oraș. Dar ar trebui să te mai gândești și la noi, nu numai la tine. Mai întâi trebuie să ne vizitezi și să mănânci din mâncarea mea de pui.
>
> Bunica ta iubitoare, Kusum

Mangusta se pregătea să îmi dea scrisoarea, dar dl Ashok i-a luat-o din mână și a citit-o din nou.

– Uneori sătenii ăştia se exprimă atât de emoţionant, a spus el, după care a azvârlit scrisoarea pe masă, ca să o iau eu.

În dimineaţa următoare l-am dus pe Mangustă la gară şi i-am cumpărat din nou gustarea preferată, *dosa*, din care am scos cartofii înainte să i-o dau. Am coborât pe peron şi am aşteptat; îl vedeam cum stătea pe locul său, muşcând cu poftă din *dosa*. Între şine, un şoarece ronţăia din bucăţile de cartofi pe care le aruncasem.

M-am întors la complexul de apartamente şi am luat liftul pînă la etajul treisprezece. Uşa era deschisă.

– Sir! am ţipat eu când am văzut ce făcea în sufragerie. Sir, asta e nebunie curată!

Îşi pusese picioarele într-o găleată de plastic şi şi le masa de unul singur.

– Ar fi trebuit să îmi spuneţi, vi le-aş fi masat eu! am strigat, în timp ce mă repezeam spre picioarele lui.

– Nu! a răcnit el pe un ton cu un sunet strident.

– Ba da, sir, trebuie să mă lăsaţi pe mine. Dacă vă las pe dumneavoastră, e ca şi cum nu mi-aş face datoria.

Şi mi-am băgat cu forţa mâinile în apa murdară a găleţii, strângându-i picioarele.

– Ba nu!

Dl Ashok a lovit găleata, iar apa s-a vărsat pe jos.

– Oare cât de *proşti* puteţi să fiţi voi? Şi-a aţintit degetul spre uşă. Ieşi afară! Poţi să mă laşi în pace doar pentru cinci minute într-o zi? Crezi că poţi să faci asta?

În seara aceea a trebuit să îl duc din nou la centrul comercial. Am rămas în maşină după ce el a ieşit; nu m-am amestecat cu ceilalţi şoferi.

Se construieşte şi în timpul nopţii în Gurgaon: luminile uriaşe strălucesc de pe turnuri, praful se ridică din gropi, se ridică eşafodaje, iar oamenii şi animalele, treziţi din somnul lor, insomniaci şi ameţiţi, se tot învârt prin jur, cărând balast sau cărămizi.

Un muncitor de acolo trăgea de dârlogi un măgar care avea în spate o șa de un roșu aprins. În șa ducea două lăzi de metal pline vârf cu balast. În spatele măgarului veneau alți doi, mai mici, dar de aceeași culoare, care duceau în spate alte lăzi de metal pline cu balast. Măgarii mai mici pășeau mai încet; măgarul din frunte se oprea mereu, întorcându-se către ceilalți, de ziceai că era mama lor.

Imediat mi-am dat seama ce anume mă deranja.

Nu voiam să o ascult pe Kusum. Mă șantaja; am înțeles de ce îmi trimisese scrisoarea aceea prin intermediul Mangustei. Dacă refuzam, m-ar fi pârât, spunându-i dlui Ashok că nu trimiteam bani acasă.

Trecuse multă veme de când nu mai fusesem la femei, sir, și se adunase o oarecare tensiune. Viitoarea soție ar fi fost foarte tânără – 17 sau 18 ani – și știți cum sunt fetele la vârsta asta, ca niște pepeni tocmai copți. Orice boală a trupului sau a minții trece când te culci cu o virgină. Astea sunt lucruri bine știute. Apoi mai era zestrea pe care Kusum ar fi stors-o de la familia fetei. Aur de douăzeci și patru de carate, bani de la bancă în bancnote noi. Aș păstra măcar un pic pentru mine. Toate astea erau argumente în favoarea căsătoriei mele.

Dar, de partea celalată judecând, mă simțeam ca un măgar. Tot ce aș fi făcut, dacă aș fi avut copii, ar fi fost să îi învăț cum să devină măgari ca și mine și să care moloz pentru cei bogați.

Mi-am pus mâinile pe volan, încleștându-mi degetele de parcă aș fi strâns de gât pe cineva.

Cum mă grăbisem să-i masez picioarele dlui Ashok, imediat ce le văzusem, deși nu mi-o ceruse! De ce simțisem nevoia să mă apropii de picioarele lui, să le ating și să le masez și să-l fac să se simtă bine? De ce? Pentru că dorința de a fi servitor fusese însămânțată în mine: îmi fusese bătută în cap ca și cum ai bate niște cuie, îmi fusese vărsată în sânge, după cum se varsă în Mama Gange apa de la canalizare și deșeurile industriale.

Mi-a venit în minte imaginea unui picior țeapăn zvâcnind în foc.

– Nu, am rostit.

Mi-am ridicat picioarele pe scaun, în poziția lotus, spunând „Um" iarăși și iarăși. Nu știu cât am stat în seara aceea în mașină cu ochii închiși și cu picioarele încrucișate ca Buddha, dar știu că m-au trezit niște chicoteli și zgomot de râcâială venind dinspre geamul mașinii. Toți șoferii se adunaseră în jurul meu, unul dintre ei zgrepțăna geamul cu unghiile. Cineva mă văzuse stând în poziție de lotus în mașina încuiată. Căscau gura la mine de parcă eram un animal de la grădina zoologică.

Am revenit imediat la poziția normală și mi-am compus pe față un zâmbet larg. Am ieșit din mașină supunându-mă unei avalanșe de ghionturi, lovituri și hohote de râs, pe care le-am acceptat cu blândețe, în timp ce murmuram:

– Încercați și voi un pic de yoga... o arată mereu la televizor, nu-i așa?

Rooster Coop funcționa fără preget. Servitorii trebuiau să se asigure că ceilalți servitori nu deveneau inovatori, nu experimentau lucruri noi, nu întreprindeau ceva neobișnuit.

Da, acesta este adevărul trist, dle premier.

Cotețul este păzit din interior.

Dle premier, trebuie să mă scuzați, sună telefonul. Revin într-un minut.

Vai, trebuie să mă opresc aici pentru o vreme. E doar 01.32 dimineața, dar trebuie să luăm o pauză acum. A intervenit ceva, sir: este o urgență. O să revin, vă promit.

A ŞASEA DIMINEAŢĂ

Vă rog să mă iertaţi, Excelenţa Voastră, pentru pauza lungă. E 06.20 dimineaţa, aşadar am lipsit cinci ore. Din păcate, s-a întâmplat ceva ce risca să pună în pericol reputaţia unei companii de subcontractare cu care lucrez.

Un incident destul de serios, sir. Un bărbat şi-a pierdut viaţa. (Să nu mă înţelegeţi greşit. Nu am nimic de-a face cu moartea lui. Dar o să vă explic mai târziu.)

Scuzaţi-mă o clipă, vreau să pornesc ventilatorul – încă mai transpir, sir –, şi daţi-mi voie să mă aşez pe jos şi să privesc cum ventilatorul taie în felii lumina candelabrului.

Restul povestirii de astăzi o să aibă de-a face cu povestea tristă despre cum am fost eu corupt, dintr-un fraier de la sat, blând şi inocent, devenind un om de oraş, depravat, viciat şi ticălos.

Toate aceste schimbări s-au petrecut cu mine, pentru că s-au petrecut mai întâi cu dl Ashok. Se întorsese din America un bărbat nevinovat, dar viaţa din Delhi l-a corupt. Şi dacă stăpânul unei Honda City devine corupt, cum ar putea rămâne inocent şoferul?

Credeam că îl cunosc pe dl Ashok, sir. Dar astfel de presupuneri hazardate face orice servitor despre stăpânul lui.

Din momentul în care i-a plecat fratele, s-a schimbat. A început să poarte cămăşi negre, descheiate la ultimul nasture. Şi-a schimbat până şi parfumul.

– La centrul comercial, sir?

– Da.

– La care, sir? Acolo unde mergea doamna?

Dar dl Ashok nu a muşcat din momeală. Tot jucându-se cu butoanele telefonului mobil, a mormăit:

– La Sahara, Balram.

– Acolo îi plăcea doamnei să meargă, sir.

– Nu îmi mai aminti de doamna la fiecare frază.

Stăteam afară şi mă tot întrebam ce făcea înăuntru. La etajul de sus se vedea o lumină roşie strălucitoare, şi mă gândeam că poate era o discotecă. Rânduri de tineri – bărbaţi şi femei – stăteau la intrarea în centrul comercial, aşteptând să urce la lumina aceea roşie. Am început să tremur când am văzut ce purtau fetele de la oraş.

Dl Ashok nu a stat acolo multă vreme, şi a ieşit singur. Am răsuflat uşurat.

– Înapoi la Buckingham, sir?

– Încă nu. Du-mă la hotelul Sheraton.

În timp ce conduceam, am observat că, în seara aceea, era ceva diferit la felul în care arăta oraşul.

Oare nu mai văzusem niciodată câte femei machiate stăteau la marginea drumului? Oare nu mai văzusem cum bărbaţii opreau maşinile în mijlocul traficului, ca să discute preţul cu ele?

Am închis ochii; am clătinat din cap. „Ce se întâmplă cu tine în seara asta?"

Deodată, s-a întâmplat ceva ce mi-a spulberat starea de confuzie – dar un lucru care s-a dovedit a fi penibil pentru mine şi pentru dl Ashok. Am oprit la semafor şi o fată într-un tricou mulat pe

corp a prins să traverseze strada, în timp ce sânii îi săltau în sus şi-n jos, de parcă erau trei kilograme de vinete într-o pungă. Am aruncat o privire în oglinda retrovizoare şi am văzut cum ochii dlui Ashok săltau şi ei de sus în jos.

„Aha, te-am prins, pungaşule!" mă gândeam eu.

Ochii au început să-i lucească, pentru că îmi surprinsese privirea şi gândea exact acelaşi lucru despre mine: „Aha, te-am prins, pungaşule!"

Ne prinseserăm unul pe celălalt.

(Dle Jiabao, oare nu a observat nimeni până acum cât de stânjenitoare este oglinda asta mică şi dreptunghiulară din maşină? Nu a văzut nimeni cum, când stăpânul şi servitorul îşi întâlnesc privirile uneori în oglindă, aceasta se deschide de parcă ar fi o uşă către o încăpere, în care se surprind deodată, în toată goliciunea, unul pe celălalt?)

Mă înroşisem. Din fericire s-a făcut verde la semafor şi am pornit mai departe.

Am jurat în seara aceea să nu mă mai uit în oglinda retrovizoare niciodată. Acum înţelegem de ce mi se părea oraşul diferit şi de ce mi se făcuse mare mădularul în timp ce conduceam.

Pentru că *el* era excitat. Iar în maşina aceea închisă, stăpân şi servitor au devenit un singur trup în acea seară.

Am trecut cu mare uşurare de poarta hotelului Maurya Sheraton, terminând astfel o călătorie chinuitoare.

Trebuie să ştiţi că Delhi e plin de hoteluri mari. Poate că folosiţi ultima tehnologie la Beijing, când vine vorba de şosele de centură şi de conducte de canalizare, dar, la fast şi la splendoare, nimeni şi nimic nu întrece Delhi. Avem Sheraton, Imperial, Taj Palace, Taj Mansingh, Oberoi, InterContinental şi multe altele. Cunosc hotelurile de cinci stele din Bangalore ca pe propriul buzunar. Am cheltuit acolo mii de rupii, mâncând în restaurantele

lor chebap de pui, de miel sau de vită, ori alegând târfe de toate naționalitățile prin baruri. Însă hotelurile de cinci stele din Delhi reprezintă un mister pentru mine. Am fost pe la toate, dar nu am trecut niciodată de ușa de la intrare. Noi, șoferii, nu avem voie. De obicei, există un paznic gras la ușa de sticlă, un tip cu mustața și barba ceruite, care poartă un turban roșu ridicol și se crede important pentru că turiștii americani vor să facă poze cu el. Dacă vede vreun șofer apropiindu-se de hotel, îi aruncă o privire dușmănoasă, după care îi face semn mustrător cu degetul, cum fac profesorii la școală.

Acesta este destinul șoferilor. Ceilalți servitori cred că ne pot da ordine.

Există reguli clare la hotelurile de cinci stele, care spun exact unde trebuie să țină mașinile servitorii, când stăpânii lor sunt înăuntru. Uneori te trimit într-o parcare subterană. Alteori, în spatele hotelului sau în față, lângă copaci. Iar tu stai și aștepți acolo, una, două, trei, patru ore, căscând și nefăcând nimic, până când tipul cu turban mormăie ceva într-un microfon:

– Șoferul Cutare, poți veni la intrare cu mașina. Stăpânul tău te așteaptă.

Șoferii așteptau lângă parcarea hotelului, ca de obicei, jucându-se cu mănunchiul de chei, mestecând *paan,* bârfind sau eliberându-se de amoniacul din vezică; stând ghemuiți și trăncănind ca niște maimuțe.

Șoferul cu buzele bolnave stătea retras față de ei, adâncit în lectura revistei lui. Pe coperta acelei săptămâni era fotografia unei femei așezate pe un pat, cu hainele desfăcute. Iubitul stătea lângă ea, cu cuțitul ridicat deasupra capului femeii.

CRIMA SĂPTĂMÂNALĂ
4,50 RUPII

POVESTE EXCLUSIVĂ
„A VRUT-O PE SOȚIA STĂPÂNULUI SĂU"
DRAGOSTE – VIOL – RĂZBUNARE!

– Te-ai mai gândit la ce ți-am spus, Șoricel-de-la-Țară? m-a întrebat el, în timp ce răsfoia paginile revistei. Să-i faci rost stăpânului tău de ceva ce i-ar plăcea? Hașiș, sau fete, sau mingi de golf? Mingi de golf originale de la Consulatul Statelor Unite?

– Nu e el genul.

Buzele roz i s-au răsucit într-un zâmbet.

– Vrei să îți spun un secret? Stăpânului meu îi plac actrițele de film. Le duce la un hotel în Jangpura, care are o literă mare T strălucitoare în vârf, și le ciocănește acolo.

Mi-a dat numele a trei actrițe cunoscute din Mumbai pe care le „ciocănise" stăpânul lui.

– Și totuși, el arată ca un om foarte bun. Numai *eu* știu ce-i poate pielea... și îți spun, toți stăpânii sunt la fel. Într-o zi o să-mi dai dreptate. Acuma vino să citim o poveste împreună.

Am citit împreună în tăcere totală. După a treia crimă, m-am dus într-o parte, lângă un pâlc de copaci, ca să mă ușurez. El a venit cu mine.

Jeturile noastre de urină au atins scoarța copacului doar la câțiva centimetri distanță unul de celălalt.

– Am o întrebare pentru tine.

– Iar e vorba despre fetele de la oraș?

– Nu, despre ce se întâmplă cu șoferii bătrâni.

– Ėh?

– Ce se va întâmpla cu mine peste câțiva ani? Câștig suficienți bani ca să îmi pot cumpăra o casă și să am propria afacere?

– Ei bine, a spus el, un șofer e bun până pe la cincizeci sau cincizeci și cinci de ani. După aceea i se strică ochii și îl dau afară,

nu-i aşa? Dar asta e peste treizeci de ani, Şoricel-de-la-Ţară. Dacă pui deoparte de pe acum, o să ai suficient cât să îţi cumperi o căsuţă în vreo mahala. Dacă ai fost isteţ şi ai mai făcut ceva pe deasupra, atunci o să îţi ajungă să îţi trimiţi copilul la o şcoală bună. Poate studia engleza, poate să meargă la universitate. Asta e varianta în care toate merg ca pe roate. O casă într-o mahala şi un copil la facultate.

– *Ca pe roate?*

– Bine, pe de altă parte, ai putea face febră tifoidă de la apă, şeful te-ar putea da afară fără nici un motiv, ai putea avea un accident... o mulţime de variante nefericite.

Încă mai urinam, când el mi-a pus mâna pe umăr.

– Vreau să te întreb ceva, Şoricel-de-la-Ţară. Tu te simţi bine?

M-am uitat la el pieziş.

– Da. De ce mă întrebi?

– Îmi pare rău să ţi-o spun, dar unii dintre şoferi vorbesc deschis despre asta. Stai de unul singur în maşina stăpânului tău tot timpul, vorbeşti de unul singur... Ştii ce îţi trebuie ţie? O femeie. Ai văzut mahalalele din spatele centrelor comerciale? Nu arată rău femeile... drăguţe şi durdulii. Unii dintre noi mergem acolo o dată pe săptămână. Poţi să vii şi tu.

– ŞOFER BALRAM, UNDE EŞTI?

Mă chemau prin microfon, să mă duc la intrarea hotelului. Domnul Turban vorbea pompos, cu cea mai severă voce posibilă:

– ŞOFERUL BALRAM SĂ SE PREZINTE DE URGENŢĂ LA INTRARE. FĂRĂ ÎNTÂRZIERE. STĂPÂNUL TĂU ARE NEVOIE DE TINE.

Mi-am tras fermoarul, ştergându-mi degetele umede de dosul pantalonilor.

Când am apărut cu maşina la intrare, dl Ashok ieşea din hotel cu braţele înlănţuite în jurul unei fete. Era una cu ochii oblici şi

pielea galbenă. O străină. O nepaleză. Nici măcar una din casta lui sau de nivelul lui. Ea s-a uitat la scaunele de piele – scaunele pe care le ştersesem eu – şi a sărit pe ele.

Dl Ashok şi-a pus mâinile pe umerii ei goi. Mi-am smuls privirea din oglindă.

Nu am fost niciodată de acord cu dezmăţul în maşină, dle Jiabao.

Dar simţeam cum li se amestecau parfumurile şi mi-am dat seama ce se întâmpla în spatele meu.

Am crezut că o să îmi spună să îl duc acasă, dar nici pomeneală: petrecerea continua. A vrut să îl duc la PVR Saket.

Trebuie să ştiţi că la PVR Saket este un mare cinematograf, care dă 10 sau 12 filme deodată, şi unde trebuie să plăteşti 150 de rupii ca să vezi un film – da, corect, 150 de rupii! Dar asta nu e totul: acolo sunt numeroase locuri unde poţi să bei bere, să dansezi sau să agăţi fete, chestii de genul ăsta. O mică parte din America în India.

Dincolo de ultimul magazin mare şi strălucitor, începe al doilea PVR. Fiecare centru mare din Delhi adună două centre comerciale într-unul singur: există mereu unul mai mic, ca o imagine în oglindă care reflectă adevărul crunt, ascuns undeva pe un drum lăturalnic.

Aceasta este piaţa servitorilor. Am traversat spre al doilea PVR – o înşiruire de restaurante puturoase, de prăvălii unde se poate bea ceai şi de tigăi uriaşe în care se prăjeşte pâinea în ulei. Bărbaţii care lucrează în cinematografe şi curăţă pardoseala vin aici să mănânce. Cerşetorii locuiesc aici.

Am luat un ceai şi o *vada*[1] cu cartofi şi m-am aşezat sub un copac să mănânc.

– Frate, dă-mi trei rupii!

---

[1] Plăcintă cunoscută încă din Antichitate şi specifică sudului Indiei, de forma unei gogoşi, făcută din fasole, linte sau cartofi (n.tr.)

Era o bătrână, slabă și amărâtă, stând cu mâna întinsă.

– Eu nu sunt bogat, mamă... Du-te în partea aia și cere-le lor.

– Frate...

– Lasă-mă să mănânc, bine? Lasă-mă în pace!

Bătrâna a plecat. Un tip care ascuțea cuțite a venit să-și instaleze dugheana chiar lângă copacul meu. Cu două cuțite în mână, s-a așezat la mașina lui – era una dintre acele tocile, o piatră de ascuțit mișcată de o pedală aflată la picioare – și a început să pedaleze. Scânteile au prins să sară la numai câțiva centimetri de mine.

– Frate, chiar trebuie să îți faci treaba *aici*? Nu vezi că unii încearcă să mănânce?

S-a oprit din pedalat, a clipit de câteva ori, după care a pus lamele pe piatra de ascuțit, ca și cum nu ar fi auzit nimic din ce tocmai spusesem.

I-am aruncat *vada* cu cartofi la picioare.

– Oare cât de *proști* puteți să fiți voi?

Cerșetoarea cea bătrână a traversat cu mine, spre celălalt PVR. Și-a aranjat sariul, a tras adânc aer în piept, după care și-a început ritualul.

– Soră, dă-mi măcar trei rupii. Nu am mâncat nimic de dimineață...

În centrul pieței se afla un morman uriaș de cărți vechi, aranjat într-un pătrat scobit, ca mandalele[1] de la nunți care păstrează focul sfânt. Un bărbat scund stătea cu picioarele încrucișate pe o grămadă de reviste în mijlocul pătratului cu cărți, de parcă era un preot care avea grijă de mandala aceea cu tipărituri. Cărțile m-au

[1] Imagine-simbol ce servește ca instrument al contemplației, cerc magic (în budism și tantrism). (n.tr.)

atras ca un magnet, dar, cum m-a văzut, omul de pe reviste s-a răstit la mine:

– Toate cărțile sunt în engleză.

– Și ce dacă?

– Poți citi în engleză? a mârâit el către mine.

– Dar *tu*? am răspuns eu.

Asta era! Până în acel moment, îmi vorbise pe un ton ca de la servitor la servitor. Acum, tonul devenise ca de la bărbat la bărbat. S-a oprit și m-a cântărit cu privirea de sus până jos.

– Nu, a spus el, începând să zâmbească, ca și cum îmi aprecia îndrăzneala.

– Păi cum vinzi tu cărțile fără să vorbești engleza?

– Știu fiecare carte după copertă, a răspuns el. Știu că asta este *Harry Potter*. Mi-a arătat-o. Știu că asta este James Hadley Chase. A ridicat-o. Ăsta este Kahlil Gibran... ăsta e Adolf Hitler... Desmond Bagley... *The Joy of Sex*. Într-un rând, editorii au schimbat coperta lui Hitler, așa că arăta precum aia a lui *Harry Potter* și timp de o săptămână a fost un iad aici.

– Vreau doar să stau între cărți. Am avut odată o carte. Când eram copil mic.

– Fă-te comod.

Așa că am stat în acel mare pătrat format din cărți. Excelența Voastră, dacă stai între cărți, fie ele și în limba engleză, te simți electrizat într-un oarecare fel. Pur și simplu se întâmplă, așa cum ai o erecție atunci când vezi fete care poartă pantaloni mulați pe corp.

Diferența este, că aici, *creierul* începe să bâzâie.

Patru mii șapte sute de rupii. În plicul acela maro de sub patul meu.

O sumă ciudată, nu–i așa? Exista un mister la mijloc, ce trebuia rezolvat. Să vedem. Poate că la început a vrut să-mi dea cinci

mii, după care, pentru că era zgârcită – ca toți bogătașii (vă amintiți cum Mangusta m-a pus în genunchi pentru moneda aceea de o rupie?) –, a oprit trei sute.

„Așa gândesc cei bogați, idiotule! Încă nu ai învățat asta?"

Poate o fi luat la început zece mii. Apoi a tăiat suma în două, păstrând jumătate pentru ea. După care o mai fi scos o sută, apoi altă sută și încă una. Așa de zgârciți sunt.

„Asta înseamnă că, de fapt, îți datorează zece mii de rupii. Dar, dacă s-o fi gândit că îți datorează zece mii, atunci cât o fi crezut că trebuia să îți dea cu adevărat: de zece ori mai mult?"

– Nu, de o *sută* de ori mai mult.

Omul cel scund a lăsat jos ziarul pe care îl citea și s-a întors spre mine din mandala lui de cărți.

– Ce ai spus? a țipat el.

– Nimic.

– Hei, ce meserie ai? a strigat el din nou.

Eu am apucat un volan imaginar, întorcându-l cu 180 de grade.

– Da, ar fi trebuit să ghicesc. Șoferii sunt oameni deștepți: aud o mulțime de lucruri interesante. Nu-i așa?

– Poate că unii dintre ei. Eu sunt surd în mașină.

– Sigur, sigur. Da' zi-mi, cred că știi engleză – ceva din ce vorbesc ei tot s-o prinde de tine.

– Ți-am spus, eu nu ascult. Cum s-ar putea prinde de mine?

– Ce înseamnă cuvântul ăsta din ziar? *Pri-vat*.

I-am spus, iar el mi-a zâmbit recunoscător.

– Tocmai începusem alfabetul englezesc, când familia m-a luat de la școală.

Deci și el era un alt semidoct. Din casta mea.

– Ascultă, ai vrea să citeşti câte ceva din astea? a ţipat el iar. Ţinea în mână o revistă cu o femeie americană pe copertă – genul de reviste pe care le cumpără băieţii bogaţi. E mişto!

Am frunzărit în grabă revista. Avea dreptate, *era* mişto.

Cu cât o vinzi?

– Şaizeci de rupii. Îţi vine să crezi? Şaizeci de rupii pentru o revistă folosită. E un tip în piaţa Khan, vinde reviste din Anglia care costă cinci sute de rupii bucata! Îţi vine să crezi?

Am ridicat capul spre cer şi am slobozit un fluierat.

– Incredibil cât sunt unii de bogaţi, am rostit eu cu voce tare, şi totuşi de parcă vorbeam cu mine însumi. Dar tot ne tratează ca pe nişte animale.

Se pare că îl tulburase ce spusesem eu, pentru că a ridicat şi a coborât ziarul de câteva ori; după aceea a venit la marginea mandalei şi, cu faţa pe jumătate ascunsă în ziar, mi-a şoptit ceva.

Eu am făcut mâna pâlnie la ureche.

– Ce ai spus?

S-a uitat împrejur şi a zis, ceva mai tare de data asta:

– Nu o să ţină la infinit. *Situaţia* actuală.

– De ce nu?

M-am apropiat de mandală.

– Ai auzit de naxali? mi-a şoptit el de peste cărţi. Au arme, au o armată întreagă. Devin mai puternici pe zi ce trece.

– Serios?

– Citeşte ziarele şi o să te convingi. Chinezii vor război civil în India, înţelegi? Bombele chineze şti ajung în Birmania, apoi în Bangladesh şi pe urmă la Calcutta. Merg în sud, la Andhra Pradesh, dar şi la nord, în Întuneric. La momentul potrivit, toată India va...

Şi-a desfăcut palmele.

Am vorbit așa ceva vreme, după care prietenia noastră s-a încheiat, așa cum trebuie să se termine totul între doi servitori: cu stăpânii urlând după noi. O ceată de puști bogați voia să vadă o revistă americană deocheată, iar dl Ashok a ieșit dintr-un bar, clătinându-se pe picioare și duhnind a alcool. Nepaleza era cu el.

În mașină, pe drumul de întoarcere, cei doi vorbeau unul mai tare decât celălalt. După care au început să se mângâie și să se sărute. Doamne, și el încă era soțul legitim al unei alte femei! Eram atât de furios, încât am trecut de patru ori pe roșu și mai că am intrat într-un car cu boi care venea pe drum, încărcat cu canistre de gaz lampant. Dar ei nu au băgat de seamă.

– Noapte bună, Balram, a strigat dl Ashok în timp ce ieșea din mașină, ținând-o pe femeie de mână.

– Noapte bună, Balram, a strigat și ea.

Au intrat alergând în holul clădirii, apăsând pe rând pe butoanele de la lift.

Ajuns la mine în cameră, m-am uitat sub pat. Tunica de maharajah pe care mi-o dăduse el încă se mai găsea acolo. La fel, turbanul și ochelarii.

Am ieșit cu mașina din complexul de apartamente, îmbrăcat ca un maharajah și cu ochelarii fumurii la ochi. Nu aveam nici o idee încotro mergeam, conduceam în jurul centrelor comerciale. De fiecare dată când vedeam o fată drăguță, claxonam la ea și la prietenele ei.

Am ascultat muzica lui. Am dat aerul condiționat la maximum.

M-am întors la complexul de apartamente, am dus mașina înapoi în garaj, am pus ochelarii fumurii în buzunar și mi-am scos tunica.

Am scuipat pe scaunele Hondei City și le-am curățat.

A doua zi de dimineață, el nu a venit la mașină și nici nu m-a chemat sus. Am luat liftul și am rămas în așteptare în fața ușii. Mă simțeam vinovat pentru ce făcusem cu o seară înainte. Mă întrebam dacă trebuia sau nu să îi mărturisesc. Am dat să sun la ușă de vreo câteva ori, dar de fiecare dată am oftat, după care am renunțat.

După o vreme am auzit zgomote slabe înăuntru. Mi-am lipit urechea de ușă și am ascultat.

– Dar *m-am* schimbat.

– Nu te mai scuza atâta!

– M-am distrat aseară mai mult decât m-am distrat în patru ani de căsnicie.

– Când ai plecat la New York, am crezut că nu o să te mai văd niciodată. Și uite că te-am văzut. Ăsta e lucrul cel mai important pentru mine.

M-am îndepărtat de ușă și mi-am tras un pumn peste cap. Mă simțeam din ce în ce mai vinovat. „Ea e fosta lui iubită, fraiere, și nu una pe care a agățat-o în bar!"

Desigur: el nu s-ar da niciodată la o otreapă. Am știut dintotdeauna că era un om bun: cu mult deasupra mea.

Mi-am pișcat palma stângă drept pedeapsă. Și mi-am lipit din nou urechea de ușă.

Înăuntru, telefonul a început să sune. S-a lăsat liniște pentru o vreme, după care el a spus:

– Ăsta e Puddles. Iar ăsta e Cuddles. Ți-i amintești, nu-i așa? Latră mereu ca să-i aud. Ia telefonul, ascultă-i...!

– Vești proaste? S-a auzit vocea ei după alte câteva minute de tăcere. Pari supărat.

– Trebuie să merg la cabinetul unui ministru. Detest chestia asta. Sunt toți atât de *unsuroși*. Afacerea pe care o conduc... e una

rea. Aș vrea să pot face altceva. Ceva curat. Ca, de exemplu, să subcontractez. Îmi doresc asta în fiecare zi.

– Atunci de ce nu faci altceva? Așa a fost și când ți-au spus să nu te însori cu mine. Nici atunci nu ai putut zice nu.

– Uma, nu e atât de simplu. Ei sunt tatăl și fratele meu.

– Mă întreb dacă tu *chiar* te-ai schimbat, Ashok. Sună primul telefon de la Dhanbad și redevii cel de odinioară.

– Hai să nu ne mai certăm. Te trimit acasă cu mașina.

– Ba nu. Nu mă întorc cu șoferul tău. Știu ce soi de om e, genul de la țară. Ei cred că orice femeie nemăritată pe care o văd este o târfă. Și probabil crede că sunt nepaleză, din cauza ochilor. Știi bine ce înseamnă asta pentru el. Mă duc singură acasă.

– Băiatul ăsta e în regulă. Face parte din familie.

– Nu ar trebui să ai atâta încredere în el, Ashok. Șoferii din Delhi sunt toți corupți. Vând droguri, prostituate și Dumnezeu mai știe ce.

– Nu și el. E prost ca noaptea, dar e cinstit. O să te ducă el acasă.

– Nu, Ashok, iau un taxi. Să te sun diseară?

Mi-am dat seama că femeia se îndrepta spre ușă, așa că m-am evaporat în vârful picioarelor de acolo.

Nu am avut nici o veste de la el până seara, când a coborât la mașină. M-a pus să îl duc de la o bancă la alta. De la volan, îl priveam cu coada ochiului. Strângea bani de la bancomate – patru, diferite. După care mi-a spus:

– Balram, du-te în oraș. Cunoști casa aia mare, pe Ashoka Road, unde am fost odată cu Sir Mukesh?

– Da, sir, îmi amintesc. Au doi câini de pază alsacieni, unii mari, sir.

– Exact. Ai o memorie bună, Balram!

Am văzut în oglinda mea de spion că dl Ashok tot apăsa butoanele telefonului mobil în timp ce conduceam. Probabil că îi spunea servitorului ministrului că venea cu banii. Aşadar, acum înţelegeam în sfârşit ce fel de muncă făcea stăpânul meu, în timp ce eu îl duceam prin Delhi.

– Mă întorc în douăzeci de minute, Balram, a zis dl Ashok când am ajuns la casa ministrului.

A ieşit din maşină cu geanta roşie şi a trântit uşa.

Un paznic cu o carabină în mână stătea într-un chioşc dincolo de zidul roşu ce înconjura casa ministrului, privindu-mă cu atenţie. Cei doi câini alsacieni băntuiau prin curte, lătrând din când în când.

Apunea soarele. Păsările din oraş începeau să se adune în stoluri, zburând spre casă. Dle premier, trebuie să ştiţi că Delhi este un oraş mare, dar în care există multe locuri sălbatice – parcuri cât vezi cu ochii, păduri protejate, mari întinderi de pământ viran – iar multe lucruri pot ieşi din această sălbăticie. În timp ce mă uitam la zidul roşu al casei ministrului, un păun a zburat pe chioşcul gardianului şi s-a cocoţat acolo. Pentru o secundă, spatele de un albastru-închis şi coada lungă s-au transformat în galben-auriu în lumina soarelui ce apunea. După care a dispărut.

Peste puţină vreme s-a făcut întuneric.

Câinii au început să latre. S-a deschis poarta, iar dl Ashok a ieşit din casa ministrului cu un bărbat gras, acelaşi individ cu care a ieşit în ziua aceea de la Palatul Prezidenţial. M-am gândit că era asistentul ministrului. S-au oprit în faţa maşinii, stând de vorbă.

Grasul a dat mâna cu dl Ashok, care era în mod evident nerăbdător să plece – dar, hei, nu e aşa de uşor să te desparţi de un politician, nici măcar de asistentul unui politician. Am ieşit

din mașină, prefăcându-mă că verificam cauciucurile, și am ajuns la distanța potrivită ca să pot trage cu urechea.

– Nu-ți face griji, Ashok! O să mă asigur că ministrul îl sună mâine pe tatăl tău.

– Mulțumesc! Familia mea apreciază ajutorul pe care ni-l acordați.

– Ce faci mai târziu?

– Nimic. Mă duc acasă în Gurgaon.

– Un bărbat tânăr ca tine, să meargă acasă așa de devreme? Hai să ne distrăm un pic!

– Nu aveți de lucru pentru alegeri?

– Alegerile? Sunt încheiate. Majoritate zdrobitoare de voturi. Așa a spus ministrul de dimineață. E simplu cu alegerile în India, dragul meu! Nu e ca în America.

Fără să ia în considerație protestele dlui Ashok, grasul și-a făcut loc în mașină. De-abia porniserăm, când el a spus:

– Ashok, dă-mi o gură de whisky.

– Aici, în mașină? Nu am așa ceva!

Grasul păru uimit.

– Ashok, la Delhi toți au whisky în mașină, nu știai?

Mi-a cerut să mă întorc la casa ministrului. S-a dus înăuntru și a revenit cu două pahare și o sticlă. A trântit portiera, a răsuflat adânc și a spus:

– Acuma mașina asta este echipată complet.

Dl Ashok a luat sticla, pregătindu-se să-i toarne grasului în pahar, însă acesta a plescăit din buze iritat.

– Nu tu, prostule! Șoferul. El trebuie să toarne băuturile.

M-am întors imediat în scaun și m-am transformat în barman.

– Șoferul ăsta e foarte talentat, a zis grasul. Uneori fac ditamai mizeria când îți toarnă în pahar.

– Nu ai spune că vine dintr-o castă unde nu se bea alcool deloc, nu-i aşa?

Am înşurubat capacul sticlei, lăsând-o lângă cutia de viteze. Am auzit cum se ciocneau paharele în spatele meu şi două voci care spuneau:

– Noroc!

– Hai să mergem, a zis apoi asistentul ministrului. La Sheraton, băiete! Ashok, cunosc acolo un restaurant bun, la subsol. Un loc liniştit. O să ne distrăm.

Am întors cheia în contact şi am pornit cu oul cel negru Honda City pe străzile din Noul Delhi.

– Maşina unui bărbat este palatul său. Nu-mi vine să cred că nu ai făcut niciodată aşa ceva!

– Păi, nu aţi încerca asta în America... nu-i aşa?

– Ăsta este marele avantaj să trăieşti în Delhi, dragul meu! Grasul îi trase o palmă peste coapse dlui Ashok. A sorbit o gură, după care a spus: Care este situaţia ta, Ashok?

– Fac comerţ cu cărbune, mai nou. Oamenii cred că numai tehnologia a luat amploare în zilele noastre. Dar cărbunele... presa nu prea îl bagă în seamă, nu-i aşa? Chinezii consumă cărbune ca nebunii, iar preţurile sunt în creştere peste tot. Devin toţi milionari.

– Sigur, sigur, a spus grasul. Ăsta e efectul chinezesc. A adulmecat paharul. Dar nu la asta ne referim noi, Noul Delhi, când vorbim de o *situaţie,* dragă! Asistentul ministrului zâmbea. De fapt, ceea ce vreau să te întreb este: cine te serveşte acolo *jos*? Şi-a aţintit degetul spre o parte a corpului dlui Ashok spre care nu ar fi trebuit să arate.

– Sunt separat. Trec printr-un divorţ.

– Îmi pare rău să aud asta, a răspuns grasul. Căsnicia este o instituţie bună. Totul se destramă în ţara asta. Familii, căsnicii...

totul. A sorbit din nou din whisky, după care a adăugat: Spune-mi, Ashok, crezi că va fi război civil în țara asta?

– De ce spuneți asta?

– Acum patru zile eram într-un tribunal la Ghaziabad. Judecătorul a dat o sentință care nu a plăcut avocaților, iar ei pur și simplu au refuzat să accepte sentința. Parcă înnebuniseră... l-au dat jos și l-au bătut în propriul tribunal. Chestia asta nu a ajuns la presă. Dar eu am văzut-o cu ochii mei. Dacă oamenii încep să bată judecătorii în tribunale, care este viitorul acestei țări?

Ceva rece ca gheața mi-a atins gâtul. Grasul își freca paharul de mine.

– Încă una mică, băiete.

– Da, sir.

– Excelența Voastră, ați mai văzut vreodată șmecheria asta? Ați mai văzut pe cineva care conduce automobilul cu o mână, ridică sticla de whisky cu cealaltă mână, o apleacă peste umăr și toarnă, în timp ce mașina este în mișcare, fără să dea pe jos măcar o singură picătură? Astfel de abilități trebuie să aibă un șofer indian! Nu numai că trebuie să aibă reflexe perfecte, să vadă bine noaptea și o răbdare de fier, dar mai trebuie să fie și un barman desăvârșit!

– Mai doriți, sir?

Am aruncat o privire către asistentul ministrului, spre cutele vicioase și pline de grăsime de sub bărbia lui. După aceea am tras cu ochiul către drum, ca să fiu sigur că nu intram în ceva.

– Toarnă-i acum una mică stăpânului tău.

– Eu nu prea beau. Mi-e suficient.

– Nu fi fraier, Ashok! Insist. Băiete, toarnă-i una mică stăpânului tău.

Aşa că a trebuit să mă întorc şi să repet şmecheria mea uimitoare o-mână-pe-volan-o-mână-pe-sticla-de-whisky.

După al doilea pahar, grasul s-a mai linştit. Şi-a lins buzele.

– Când erai în America, cred că aveai o groază de femei. Mă refer la *localnice*.

– Nu.

– Nu? Ce vrei să spui?

– I-am fost mereu loial lui Pinky, soţia mea.

– Măi, să fie! Ai fost loial. Ce chestie! Căsătorit şi credincios. Nu e de mirare că aţi ajuns la divorţ. Nu ai fost *niciodată* cu o femeie albă?

– V-am spus doar.

– Doamne! Oare cum se face că *mereu* ajunge în străinătate soiul greşit de indian? Ascultă, vrei una acum? O europeancă?

– *Acum?*

– Acum, a răspuns grasul. O rusoaică. Arată ca o actriţă americană. I-a rostit numele. Vrei să o faci?

– O târfă?

Grasul a zâmbit.

– O prietenă. O prietenă fermecătoare. Vrei?

– Nu, mulţumesc. Am pe cineva. Tocmai am întâlnit o femeie pe care o ştiam de mult...

Grasul şi-a scos telefonul mobil şi a tastat nişte cifre. Lumina telefonului forma o aură albastră pe faţa lui.

– E chiar acum acolo. Hai să o vedem! E o tipă extraordinară, îţi spun eu! La fel ca actriţa aia americană. Ai la tine treizeci de mii de rupii?

– Nu. Ascultă, am pe cineva. Nu sunt...

– Nici o problemă! Plătesc eu de data asta. Poţi să-mi dai banii mai târziu. Îi pui în plicul următor pe care o să-l dai ministrului.

Grasul și-a așezat mâna pe mâna dlui Ashok și i-a făcut cu ochiul, după care s-a aplecat spre mine și mi-a dat instrucțiuni. M-am uitat la dl Ashok în oglinda retrovizoare cât am putut de intens.

„O târfă? Astea sunt pentru oameni ca mine, sir. Sunteți sigur că asta doriți?"

Aș fi vrut să-i pot spune deschis aceste cuvinte, dar cine eram eu? Un simplu șofer.

Am primit ordinele de la gras. Dl Ashok nu a spus nimic, stătea pe banchetă, sorbind din paharul de whisky, de parcă era un copil cu un suc în mână. Poate credea că era vorba despre o glumă, poate era prea speriat încât să-l refuze pe grăsan.

Dar eu o să îi apăr onoarea până pe patul de moarte. *Ei* l-au corupt.

Grasul m-a pus să îi duc într-un loc în Greater Kailash – o altă colonie de vile, unde oamenii din Delhi duceau o viață de calitate. Și-a frecat iar paharul rece ca gheața de gâtul meu atunci când a trebuit să o cotesc pe una dintre străzi, și astfel m-a ghidat spre acel loc. Era mare cât un palat ceva mai modest, cu coloane înalte și albe de marmură la intrare. Judecând după mormanul de gunoi aruncat afară, se putea afirma cu certitudine că niște oameni bogați locuiau acolo.

Grasul a ținut portiera deschisă în timp ce vorbea la telefon. După cinci minute a închis-o cu zgomot. Am început să strănut. Un parfum ciudat venea din spatele mașinii.

– Nu mai strănuta atâta și du-ne la Jangpura, băiete!

– Îmi pare rău, sir.

Grasul a zâmbit. S-a întors către fata ce tocmai intrase în mașină și a spus:

– Vorbește cu prietenul meu, Ashok, în hindi, te rog.

M-am uitat în oglinda retrovizoare și am văzut-o pentru prima dată pe fata aceea.

Era adevărat, arăta ca una dintre actriţele pe care le mai văzusem undeva. Dar nu îmi puteam aminti numele ei. Doar când am ajuns la Bangalore şi am învăţat cum să folosesc internetul – atenţie, în numai două lecţii rapide! – i-am găsit numele şi poza pe Google.

Kim Basinger.

Ăsta era numele pe care îl pomenise grasul mai devreme. Şi avea dreptate: fata care urcase în maşină părea copia perfectă a lui Kim Basinger! Era înaltă şi frumoasă, dar lucrul ce sărea în ochi era părul – auriu şi mătăsos, ca în reclamele la şampoane!

– Ce faci, Ashok? a spus ea într-o hindi desăvârşită.

Apoi l-a luat de mână pe dl Ashok.

Asistentul ministrului râdea pe sub mustaţă.

– India a progresat, nu-i aşa? Fata vorbeşte hindi. I-a tras o palmă peste coapse. Vorbeşti mai bine acum, dragă!

Dl Ashok s-a lăsat pe spate pentru a vorbi cu grasul peste umărul fetei.

– E rusoaică?

Ashok, întreab-o pe ea, nu pe mine! Nu fi timid. E o prietenă.

– Ucraineancă, a zis ea într-o hindi cu accent. Sunt o studentă ucraineană în India.

Eu m-am gândit: „Ar trebui să ţin minte locul ăsta, Ucraina. Va trebui să merg acolo, într-o bună zi!"

– Ashok, a spus grasul, hai, atinge-i părul! E părul ei adevărat. Nu-ţi fie teamă. A chicotit din nou. Vezi că nu doare, Ashok? Spune-i ceva în hindi dlui Ashok, dragă! Omului îi este frică de tine.

– Arăţi bine, a spus ea. Nu-ţi fie teamă de mine.

– Băiete, mi-a zis grasul, atingându-mă iar cu paharul rece. Mai avem mult până în Jangpura?

– Nu, sir.

– Când ajungi pe Masjid Road, o să vezi un hotel cu un T mare de neon. Du-ne acolo!

Am ajuns acolo în zece minute. Nu aș fi putut să ratez hotelul, giganticul T lumina ca un far în întuneric.

Trăgând-o de mână pe blondă după el, grasul s-a dus la recepția hotelului, unde directorul l-a salutat cu căldură. Dl Ashok venea în urma lor și se tot uita dintr-o parte în alta, ca un copil vinovat care era pe cale să facă un lucru foarte rău.

A trecut jumătate de oră. Așteptam afară, dar mi-am ținut tot timpul ăsta mâinile pe volan. I-am tras un pumn căpcăunului. Am început să ronțăi pielea ce îmbrăca volanul.

Tot speram că va ieși în fugă, dând din mâini și strigând: „Balram, era cât pe ce să fac o greșeală! Salvează-mă, hai să plecăm de aici imediat!"

După o oră, dl Ashok a ieșit din hotel. Singur și cu o față de om bolnav.

– Întâlnirea s-a terminat, Balram, a spus el, lăsându-și capul pe speteaza banchetei. Hai să mergem acasă!

Nu am pornit mașina imediat. Îmi țineam degetul pe cheia aflată în contact.

– Balram, acasă, am spus!

– Da, sir.

Întorși la Gurgaon, s-a împleticit până la lift. Eu nu am ieșit din mașină. Am lăsat să treacă cinci minute, după care m-am întors în Jangpura, ducându-mă direct la hotelul cu litera T pe el.

Am parcat într-un colț și am început să pândesc ușa de la hotel. Voiam să o văd ieșind.

Un bărbat mic și slab ca bățul, nebărbierit, și-a tras ricșa lângă mine. Părea mort de oboseală; și-a șters fața și picioarele cu o

bucată de pânză, după care s-a lungit să se culce pe pământ. Pe scaunul ricşei avea lipită o reclamă:

Ai probleme cu greutatea?
Sună-l pe Jimmy Singh la Metro Gym: 9811799289

Mascota sălii de sport – un american cu muşchi enormi jucându-i sub pielea albă îmi zâmbea de deasupra sloganului. Aproape imediat, a început să răsune sforăitul omului cu ricşa.

Cred că mă văzuse cineva din hotel. După o vreme s-a deschis uşa şi a ieşit un poliţist care s-a uitat la mine, apoi a început să coboare scările.

Am pornit maşina şi m-am întors la Gurgaon.

Am condus de multe ori în Bangalore noaptea, dar nu am avut niciodată sentimentul pe care îl aveam în Delhi. Sentimentul că, dacă ceva ardea în mine în timp ce conduceam, oraşul avea să afle despre asta şi va arde la fel.

În noaptea aceea aveam inima amară, iar oraşul ştia asta. Era şi el amar în lumina slabă portocalie răspândită pretutindeni de felinarele străzilor.

– *Vorbeşte-mi despre războiul civil,* i-am cerut eu oraşului.

– *Bine, o să-ţi vorbesc,* mi-a răspuns.

O urnă de flori răsturnată într-un spaţiu verde din mijlocul şoselei; chiar lângă, stau trei bărbaţi cu gurile căscate. Unul mai bătrân, cu barbă şi cu turban alb, le vorbeşte ţinând un deget ridicat în sus. Maşinile trec pe lângă el cu luminile lor orbitoare, iar zgomotul îi îneacă bătrânului cuvintele. Arată ca un profet în mijlocul oraşului, observat doar de cei trei apostoli. Ei vor deveni generalii săi. Urna aceea răsturnată de flori trebuie să simbolizeze ceva.

– *Vorbeşte-mi despre sângele din stradă,* i-am spus eu oraşului.

– *Bine, o să-ți vorbesc,* mi-a răspuns el.

Am văzut alți oameni discutând, vorbind și citind noaptea, singuri sau adunați în grupuri în jurul felinarelor. Am văzut sute de oameni în noaptea aceea, în lumina slabă a orașului, sub copaci, pe lângă altare în aer liber, în intersecții, pe bănci, uitându-se pe ziare, pe cărți sfinte, pe jurnale, pe broșuri ale Partidului Comunist. Despre ce citeau? Despre ce vorbeau?

Dar despre ce altceva?

Despre sfârșitul lumii.

– *Și dacă există sânge pe străzile astea,* am întrebat orașul, *îmi promiți că el va fi primul care o să se ducă, bărbatul acela cu cute de grăsime sub bărbie?*

Un cerșetor așezat la marginea drumului, aproape gol și acoperit de funingine, cu plete vâlvoi ce i se răsuceau pe spate în funii ca niște șerpi, m-a privit în ochi:

– *Promit.*

Bucăți de sticlă colorată fuseseră înfipte în zidul ce mărginea Buckingham Towers B, ca să țină hoții la distanță. Când luminile farurilor ating bucățile, cioburile strălucesc, iar zidul se transformă într-un monstru a o mie de culori, cu spinarea din sticlă.

Paznicul s-a uitat lung la mine când am intrat cu mașina, iar eu am văzut cum îi jucau rupiile în privire.

Era a doua oară când mă vedea ieșind și întorcându-mă singur cu mașina.

În parcare, am coborât din Honda City, am închis cu grijă portiera, după care am deschis ușa din spate și mi-am trecut palma pe scaunele de piele. Mi-am dus mâinile dintr-o parte în alta de trei ori, găsind până la urmă ceea ce căutam.

L-am ridicat în lumină.
Un fir de păr blond!
Îl am și azi în sertarul biroului meu.

A ŞASEA NOAPTE

Visurile celor bogaţi nu se suprapun niciodată cu visurile celor săraci, nu-i aşa?

Vedeţi dumneavoastră, cei săraci visează toată viaţa să aibă suficient de mâncare şi să arate precum cei bogaţi. Dar la ce visează bogătaşii?

Să slăbească şi să arate ca săracii.

În fiecare seară, zona din jurul complexului Buckingham Towers B devine loc de activităţi sportive. Bărbaţi rotofei, cu burtă, femei şi mai durdulii şi pântecoase, cu cercuri mari de sudoare la subsuori, îşi fac „promenada" de seară.

Vedeţi dumneavoastră, bogătaşii la Delhi se îngraşă, având parte de atâtea petreceri târzii, cu atâta băutură şi mâncare. Aşa că se plimbă ca să slăbească.

Acuma, pe unde ar trebui să se plimbe un om? În aer liber, în câmp deschis: pe lângă un râu, într-un parc sau într-o pădure.

În orice caz, bogaţii din Delhi şi-au dovedit cu vârf şi îndesat talentul la a planifica un oraş, construind partea aceasta din Gurgaon fără nici un parc, spaţiu verde sau loc de joacă pentru copii. Aici sunt doar clădiri, centre comerciale, hoteluri şi o mulţime de alte clădiri. Există trotuare în oraş, dar acestea sunt rezervate celor săraci pentru a locui acolo. Aşadar, cine voia să meargă la o

plimbare trebuia să o facă în jurul construcțiilor de beton de lângă complexul de apartamente.

Când se plimbau pe lângă complexul de apartamente, grașii își puneau servitorii, cei mai mulți dintre ei șoferi, să stea în diverse locuri din cercul în care mergeau ei, cu sticle de apă minerală și cu prosoape proaspete. După ce terminau o tură în jurul clădirilor, se opreau lângă omul lor, dădeau sticla de apă pe gât, înfășcând prosopul, se ștergeau bine, după care porneau să facă a doua rundă.

Buze-de-Vitiligo stătea la un colț al complexului, cu sticla și prosopul transpirat al stăpânului său. Din când în când se întorcea către mine cu o scânteiere în ochi – șeful lui, tipul care făcea afaceri cu oțel, chel până mai acum două săptămâni, își etala acum un cap plin de păr negru și des, o perucă scumpă pentru care se dusese tocmai în Anglia. Peruca asta reprezenta subiectul principal de discuție în cercul maimuțelor. Ceilalți șoferi i-au oferit lui Buze-de-Vitiligo zece rupii ca să recurgă la vechile trucuri, de genul unei frâne bruște, sau trecerea cu viteză maximă peste o groapă, doar ca să îi facă felul moțului din capul stăpânului său, măcar o dată.

Secretele patronilor erau povestite și disecate în fiecare seară de către cercul de maimuțe; dar dacă vreunul dintre ei aducea vorba despre divorț, avea de-a face cu mine. Nu permiteam nimănui să se bage în viața privată a dlui Ashok.

Eram doar la câțiva metri distanță de Buze-de-Vitiligo, cu sticla de apă a stăpânului meu în mâini și cu prosopul asudat pe umeri.

Dl Ashok mai avea puțin și încheia un tur – îi simțeam izul de transpirație pe măsură ce se apropia de mine. Termina de parcurs al treilea cerc pe ziua respectivă. A luat sticla, a golit-o, și-a șters fața cu prosopul, după care l-a pus la loc pe umărul meu.

– Am terminat, Balram. Adu sticla și prosopul sus, bine?

– Da, sir, am spus eu, uitându-mă cum intra în clădire.

Se plimba o dată sau de două ori pe săptămână, dar, fără îndoială, nu era suficient pentru a compensa nopțile lui de depravare. Îi vedeam burdihanul mare și ud ce-i ieșea de sub tricou. Ajunsese de-a dreptul respingător în zilele din urmă.

I-am făcut semn lui Buze-de-Vitiligo înainte de a pleca spre parcare.

După zece minute, am simțit mirosul transpirației patronului său, cel cu oțelul, și am auzit zgomot de pași. Era Buze-de-Vitiligo. L-am strigat să vină la Honda – era singurul loc de pe lume unde mă mai simțeam pe deplin în siguranță.

– Ce s-a întâmplat, Șoricel-de-la-Țară? Mai vrei o revistă?

– Nu asta. Altceva.

M-am așezat pe vine lângă o roată a mașinii. Am râcâit cu unghia șanțurile din cauciuc. S-a așezat și el pe vine.

I-am arătat firul de păr blond – îl țineam legat la încheietura mâinii, ca pe un medalion. El și-a dus încheietura mâinii mele la nas, a frecat firul de păr între degete, l-a mirosit, după care mi-a lăsat mâna jos.

– Nici o problemă. Mi-a făcut cu ochiul. Ți-am spus eu că pe stăpânul tău o să-l prindă din urmă singurătatea.

– Nu vorbi de el!

L-am luat de gât, iar el mi-a tras mâinile la o parte.

– Ești nebun? Erai cât pe ce să mă sugrumi!

Am râcâit din nou în cauciucul roții.

– Cât o să coste?

– De primă clasă sau clasa de mijloc? Fecioară sau nu? Depinde.

– Nu-mi pasă! Trebuie doar să fie blondă, așa ca în reclamele la șampoane.

– Cea mai ieftină e între zece și doișpe mii.

– E prea mult. Nu o să dea mai mult de patru mii şapte sute.

– Şase mii cinci sute, Şoricel-de-la-Ţară. E preţul minim. Pielea albă trebuie respectată.

– Bine.

– Când o vrea, Şoricel-de-la-Ţară?

– O să te anunţ eu. În curând. Şi vreau să mai ştiu ceva.

Mi-am lipit faţa de cauciuc şi am tras în plămâni mirosul, ca să capăt putere.

– În câte feluri îşi poate un servitor trăda stăpânul?

Dle Jiabao, ştiu că, de obicei, în cărţile acelea de afaceri învelite în celofan există nişte coloane laterale pe marginea texului. În acest moment, nu vreau să vă mai plictisesc şi introduc „coloanele mele laterale" în această istorisire despre creşterea şi dezvoltarea antreprenorului.

CUM POATE CÂŞTIGA ŞOFERUL ANTREPRENOR CEVA BANI ÎN PLUS?

1. Când stăpânul nu este în apropiere, poate scoate benzină sau motorină din rezervor, cu furtun şi o pâlnie. Apoi o vinde.

2. Când stăpânul îi cere să repare ceva la maşină, poate merge la un mecanic corupt. Acesta va umfla nota de plată, iar şoferul va primi o reducere. Iată o listă cu câţiva mecanici antreprenori care ajută şoferii antreprenori:

Lucky Mechanics, în Lado Serai, lângă Qutub R.V. Repairs, în Greater Kailash II; Nilofar Mechanics, în DLF I, în Gurgaon.

3. Trebuie să studieze obiceiurile stăpânului său şi apoi să se întrebe:

„Este stăpânul meu neglijent? Dacă e aşa, atunci care sunt căile prin care pot beneficia de neglijenţa lui?" De exemplu, dacă patronul

lasă sticlele goale de whisky englezesc prin maşină, şoferul le poate vinde celor care fac contrabandă cu băuturi contrafăcute. Johnnie Walker Black are valoarea cea mai mare de vânzare.

4. Pe măsură ce capătă experienţă şi încredere, şi este gata să încerce ceva mai riscant, poate transforma maşina stăpânului într-o afacere de taximetrie pe cont propriu. Bucata de drum dintre Gurgaon şi Delhi este perfectă pentru aşa ceva. Mulţi amorezi vin să îşi vadă iubitele care muncesc la centralele telefonice. Dacă şoferul antreprenor este sigur că stăpânul nu are cum să observe absenţa maşinii – şi dacă nici unul dintre prietenii lui nu are cum să fie pe drum la ora aceea –, îşi poate petrece timpul liber ducând în diverse locuri clienţi care plătesc.

Noaptea am stat sub plasa de ţânţari, cu lumina aprinsă, şi am privit gândacii negri care se târau pe plasă, cu antenele tremurânde, de parcă erau fragmente din nervii mei. Stăteam întins în pat, prea agitat ca să mă mai pot ridica să-i omor. Un gândac a căzut, aterizând chiar deasupra capului meu.

„Ar fi trebuit să le ceri bani când te-au pus să semnezi chestia aia. Suficient cât să te poţi culca cu douăzeci de fete cu pielea albă." Gândacul a zburat. Altul a aterizat în acelaşi loc.

„Douăzeci?

Ba o sută. Două sute. Trei sute, o mie, zece mii de târfe cu pielea albă. Şi nici atât nu ar fi suficient. Nici măcar pe-aproape."

În următoarele două săptămâni am făcut lucruri de care încă îmi este ruşine. Mi-am înşelat patronul. Am scos benzină din maşină cu furtunul. Am dus Honda City la un mecanic corupt care l-a facturat pe stăpânul pentru lucruri care nu erau necesare. De trei ori, în timp ce mă întorceam la Buckingham B, am luat în maşină un client care a plătit.

Chestia ciudată este că, de fiecare dată când mă uitam la banii din mână, în loc să mă simt vinovat, ce sentiment credeţi că aveam?

Furie.

Cu cât furam mai mult de la el, cu atât îmi dădeam seama mai limpede cât furase el de la mine.

Ca să mă întorc la comparația pe care o făceam când vă povesteam mai devreme despre politica din India, în sfârșit, îmi creștea burta.

Apoi, într-o duminică după-amiază, când dl Ashok mi-a spus că nu mai avea nevoie de mine în ziua aceea, am dat pe gât două pahare mari de whisky, ca să îmi fac curaj, după care m-am dus în dormitorul servitorilor. Buze-de-Vitiligo stătea sub afișul unei actrițe de film (de fiecare dată când șeful lui „ciocănea" pe vreo actriță, punea un poster al ei pe perete) și juca o partidă de cărți cu ceilalți șoferi.

– Poți să spui ce vrei, dar eu știu că măscăricii ăia nu vor fi realeși.

A ridicat privirea și m-a văzut.

– Măi, măi, uite cine a venit! Maestrul de yoga ne face una dintre rarele lui vizite. Bine ați venit, prea-onorate domn!

Mi-au arătat cu toții dinții, iar eu le-am arătat dinții mei.

– Vorbeam despre alegeri, Șoricel-de-la-Țară. Să știi că aici nu e ca în Întuneric. Alegerile nu sunt măsluite. O să votezi de data asta?

L-am chemat spre mine cu un semn din deget.

M-a refuzat, clătinând din cap:

– Mai târziu, Șoricel-de-la-Țară. Mă distrez prea bine acum, cu discuția asta despre alegeri.

Am fluturat plicul maro în aer, iar el a lăsat cărțile jos imediat.

Am insistat să mergem în parcare. Buze-de-Vitiligo a numărat banii.

– Bine Șoricel-de-la-Țară. Sunt toți. Și unde este stăpânul tău? Îl duci tu acolo?

– Sunt propriul meu stăpân.

Preț de o secundă, nu a priceput. După care i-a căzut fața, s-a repezit spre mine și m-a îmbrățișat.

– Șoricel-de-la-Țară! M-a îmbrățișat din nou. Eroul meu!

Și el venea din Întuneric. Te simți mândru atunci când vezi cum cineva ca tine are niște ambiții în viață.

Buze-de-Vitiligo m-a dus la hotel în Qualis, cu mașina stăpânului său, explicându-mi că făcea pe taximetristul când șeful nu era cu el.

Hotelul acesta era în Extensia Doi din sudul orașului, una dintre cele mai bune zone pentru cumpărături din Delhi. Buze-de-Vitiligo a încuiat mașina, mi-a zâmbit încrezător și a mers cu mine la recepție. Un bărbat în cămașă albă cu papion negru tocmai își trecea degetul peste numele dintr-un registru mare. Oprindu-se cu degetul în dreptul unui nume, se uită la mine, în timp ce Buze-de-Vitiligo îi dădea lămuriri la ureche.

Managerul hotelului a clătinat din cap.

– O blondă? Pentru el?

Și-a pus mâinile pe tejghea și s-a aplecat în față ca să mă poată vedea din cap până în picioare.

– Pentru *el*?

Buze-de-Vitiligo zâmbea.

– Știi ce, bogătașii din Delhi au avut toate blondele din lume; cine știe ce o să își mai dorească în viitor? Poate femei cu părul verde de pe lună. Acum e rândul clasei muncitoare să stea la rând pentru blonde. Băiatul ăsta este viitorul afacerilor tale, crede-mă ce-ți spun! Tratează-l bine.

Managerul a părut nehotărât o clipă, după care a închis registrul cu zgomot și mi-a întins palma deschisă.

– Mai dă-mi cinci sute de rupii. A rânjit. Suprataxă pentru clasa muncitoare.

– Nu am!

– Dă-mi cinci sute sau ia-ți adio!

Am scos din buzunar ultimele trei sute de rupii pe care le aveam. El a luat banii, şi-a îndreptat papionul, după care a urcat pe scări. Buze-de-Vitiligo m-a bătut uşor pe umăr şi a spus:

– Noroc, Şoricel-de-la-Ţară, fă-o pentru noi toţi!

Am alergat pe scări în urma managerului.

Camera 114A. Managerul stătea la intrare, cu urechea lipită de uşă. A şoptit:

– Anastasia? A bătut, apoi şi-a pus din nou urechea la uşă şi a spus: Anastasia, eşti înăuntru?

A deschis. Un candelabru, o fereastră, un pat verde. Şi o fată cu părul blond care stătea pe pat.

Am oftat, pentru că nu arăta nici pe departe ca Kim Basinger. Nu era nici măcar pe jumătate drăguţă ca actriţa. De-abia atunci m-a izbit – mai tare ca nicodată – ideea că bogătaşii iau *mereu* ce-i mai bun, iar nouă ne rămân doar resturile.

Managerul a ridicat palmele în dreptul chipului meu, le-a deschis şi le-a închis de două ori.

Douăzeci de minute.

După care a simulat o lovitură cu pumnul, urmată de o alta cu gheata lui neagră şi bine lustruită.

– Ai înţeles?

Asta urma să mi se întâmple după douăzeci de minute.

– Da.

A ieşit trântind uşa. Femeia cu păr auriu încă nu ridicase privirea la mine. De-abia îmi adunasem suficient curaj cât să mă aşez lângă ea, când am auzit bătăi în uşă.

– Când ai auzit asta... s-a terminat! Ai înţeles?

Era vocea managerului.

– Bine!

M-am apropiat şi mai mult de femeia de pe pat. Nici nu se opunea, dar nici nu se arăta încurajatoare. I-am atins o buclă din păr şi am tras-o uşor spre mine, ca să o determin să-şi întoarcă

fața. Arăta obosită și sleită de puteri, avea vânătăi în jurul ochilor, ca și cum cineva ar fi zgâriat-o.

Mi-a zâmbit larg; îl cunoșteam bine, era zâmbetul servitorului către stăpân.

– Cum te cheamă, m-a întrebat în hindi.

Și asta vorbea hindi! Cred că au vreo școală unde învață limba în țara aia, Ucraina, pe onorea mea!

– Munna.

A zâmbit.

– Ăsta nu este un nume adevărat. Înseamnă „băiat".

– Corect, dar așa mă numesc eu, am spus. Părinții nu mi-au dat alt nume.

A început să râdă. Avea un râs ascuțit și argintiu ce-i făcea părul auriu să se unduiască pe spate. Îmi bătea inima mai să-mi sară din piept. Parfumul ei mi se urcase drept la cap.

– Știi, când eram copilă, ai mei mi-au dat un nume care în limba mea înseamnă „fată". Mi-au făcut aceeași chestie ca și ție.

– Uau! am spus eu, încrucișându-mi picioarele pe pat.

Am vorbit. Mi-a spus că ura țânțarii din acel hotel și pe managerul hotelului. Eu am încuviințat. Am tot vorbit așa pentru o vreme, după care mi-a zis:

– Nu arăți rău... și ești destul de dulce.

După care și-a trecut mâna prin părul meu.

În momentul ăla am sărit din pat. Am spus:

– Ce faci tu aici, fată dragă? Dacă vrei să pleci din hotelul ăsta, de ce nu o faci? Nu îți face griji din cauza managerului. Sunt aici ca să te protejez. Sunt fratele tău, Balram Halwai!

Bineînțeles, am spus asta în filmul indian pe care o să-l facă despre viața mea.

– Șapte mii de rupii dragi pentru douăzeci de minute! E cazul să ne punem pe treabă!

Asta am spus de fapt.

M-am urcat pe ea și i-am ținut brațele deasupra capului cu o mână. Era vremea să intru în ea. Mi-am trecut cealaltă mână prin buclele aurii.

Și atunci am răcnit. Nu aș fi putut răcni mai tare nici dacă aș fi văzut o șopârlă.

– Munna, ce s-a întâmplat? m-a întrebat ea.

Am sărit de pe pat și am *plesnit-o*.

Doamne, da' știu că străinii ăștia pot să țipe, atunci când vor!

Imediat – ca și cum managerul ar fi stat cu urechea lipită de ușă tot timpul, rânjind – s-a deschis ușa, iar el a intrat.

– Ăsta, am strigat eu la el, trăgând fata de păr, nu e blond adevărat.

Rădăcinile erau negre! Avea părul vopsit!

Managerul a ridicat din umeri.

– Păi, ce pretenții ai pentru șapte mii? Blondul adevărat costă patruzeci, cincizeci de mii.

Am făcut un salt spre el, l-am prins de bărbie și l-am lipit de ușă.

– Vreau banii înapoi!

Femeia a scos un țipăt în spatele meu. M-am întors, și asta a fost greșeala mea. Trebuia să îl termin pe manager atunci și acolo.

Zece minute mai târziu, cu fața zgâriată și învinețită, am ieșit împleticindu-mă pe ușa hotelului. Aceasta s-a trântit în urma mea.

Buze-de-Vitiligo nu mă așteptase. A trebuit să iau autobuzul spre casă; mi-am frecat capul tot timpul călătoriei. Șapte mii de rupii, îmi venea să plâng! „Știi câți bivoli ai fi putut cumpăra cu banii ăștia?" O și auzeam pe bunica aruncându-mi chestia asta în față.

Am ajuns în sfârșit la Buckingham Towers B, după o oră de mers prin traficul aglomerat. Mi-am spălat rana de la cap la

chiuveta comună, după care am scuipat de zece ori. La naiba cu toate, m-am scărpinat în pantaloni. Simțeam nevoia. Am început să merg gârbovit spre camera mea, am deschis ușa și am încremenit.

Cineva stătea sub plasa de țânțari. Am deslușit o siluetă în poziția lotus.

– Nu-ți face griji, Balram! Știu unde ai fost.

Era vocea unui bărbat. Măcar nu era bunica; la asta mă dusesem cu gândul prima dată.

Dl Ashok a ridicat un colț al plasei și s-a uitat spre mine, cu un zâmbet șiret pe față.

– Știu exact unde ai fost.

– Sir?

– Te-am strigat și nu răspundeai. Așa că am venit jos să văd ce faci. Dar știu exact unde ai fost... celălalt șofer, tipul cu buze roz, mi-a spus.

Inima a început să îmi bată cu putere. Mi-am ațintit privirea în podea.

– Mi-a spus că te-ai dus la templu, să te rogi pentru sănătatea mea.

– Da, sir, am răspuns eu ușurat, în timp ce sudoarea îmi șiroia pe față. Așa este, sir!

– Vino sub plasă, mi-a spus el blând.

M-am dus și m-am așezat lângă el, sub plasa de țânțari. Se uita la gândacii ce se plimbau deasupra noastră.

– Balram, tu trăiești într-o văgăună. Habar nu aveam. Îmi pare rău.

– Nu vă faceți griji, sir. M-am obișnuit.

– O să-ți dau niște bani, Balram. Te muți într-un loc mai bun mâine, bine?

Mi-a luat mâna și mi-a întors-o.

– Balram, de la ce sunt urmele astea roşii în palma ta? Te pişti, cumva?

– Nu, sir... Este o boală de piele. Am şi aici, după ureche.... vedeţi petele alea roz?

S-a apropiat de mine, umplându-mi nările cu parfumul lui. S-a uitat, îndoindu-mi uşor urechea cu un deget.

– Doamne, nu am observat niciodată! Stau în spatele tău în fiecare zi şi niciodată...

– Sir, mulţi au această boală. Multă lume săracă.

– Serios? Nu am observat niciodată. Poate fi tratată?

– Nu, sir. Bolile săracilor nu pot fi niciodată tratate. Tata a avut tuberculoză şi a murit.

– Suntem în secolul douăzeci şi unu, Balram! Orice poate fi tratat. Te duci la spital şi te vindeci. Trimite-mi nota de plată. O achit eu.

– Mulţumesc, sir, am spus eu. Sir... doriţi să vă duc undeva în oraş?

A deschis gura cu gând să spună ceva, apoi a închis-o la loc, fără să scoată un sunet. A făcut acelaşi lucru de vreo câteva ori; până la urmă a zis:

– Felul în care trăiesc eu este greşit, Balram. O ştiu, dar nu am curaj să-l schimb. Pur şi simplu nu am... *boaşe.*

– Sir, nu vă mai gândiţi la asta. Să mergem sus, vă rog eu! Ăsta nu este un loc potrivit pentru un om de calitate, ca dumneavoastră.

– Îi las pe oameni să mă exploateze, Balram. Nu am făcut niciodată în viaţă ceea ce mi-a plăcut. Am...

Capul i-a căzut în piept; tot corpul îi arăta obosit şi sleit de puteri.

– Sir, ar trebui să mâncaţi ceva, i-am spus. Păreţi obosit.

Mi-a zâmbit – un zâmbet larg şi încrezător, ca al unui copil.

– Te gândeşti mereu la mine, Balram. Da, vreau să mănânc. Dar nu vreau să merg la un alt hotel, Balram. Mi-e silă de hoteluri. Du-mă undeva unde tu mănânci de obicei.

– Sir?

– Mi-e silă de mâncarea pe care o mănânc, Balram! Mi-e silă de viaţa pe care o duc. Noi, bogaţii, ne-am pierdut calea. Vreau să fiu un om simplu ca tine, Balram!

– Da, sir.

Am ieşit din subsol şi l-am dus peste drum, la o ceainărie.

– Balram, comandă pentru noi. Comandă mâncarea oamenilor din popor.

Am comandat *okra*, conopidă, ridichi, spanac şi linte, suficient cât pentru o familie întreagă. Sau cât pentru un om bogat.

Dl Ashok a mâncat, a râgâit şi a mâncat din nou.

– Mâncarea asta e minunată! Şi numai douăzeci şi cinci de rupii! Mâncaţi bine voi!

După ce a terminat, i-am comandat un *lassi*[1]; după prima sorbitură, a zâmbit.

– Îmi place mâncarea voastră!

Am zâmbit la rândul meu, gândindu-mă: „Şi mie îmi place mâncarea voastră".

– Actele de divorţ vor fi gata în curând. Aşa mi-a spus avocatul.

– Bine.

– Să începem să căutăm deja?

– Un alt avocat?

– Nu. O altă fată.

– E prea devreme, Mukesh. A plecat doar de trei luni.

[1] Băutură indiană pe bază de iaurt sau zer, amestecat cu apă şi cu mirodenii (n.tr.)

Îl dusesem pe dl Ashok la gară. Mangusta venise din nou în oraș, de la Dhanbad. Acuma mergeam cu amândoi în mașină, către apartament.

– Bine. Nu te grăbi. Dar trebuie să te recăsătorești. Dacă rămâi divorțat, lumea nu o să te respecte. Nu o să *ne* respecte. Așa e în societatea noastră. Ascultă-mă pe mine. Data trecută nu ai vrut să mă asculți, când te-ai însurat cu o fată care nu era din casta noastră și nu avea nici religia noastră. Ai refuzat până și zestrea ei, ce ți se cuvenea. De data asta, *noi* o să-ți alegem fata.

Nu am auzit nimic, dar știam că dl Ashok scrâșnea din dinți.

– Văd că începi să te aprinzi, a spus Mangusta. O să vorbim mai târziu. Deocamdată, ia asta.

I-a întins o geantă roșie pe care o adusese cu el de la Dhanbad.

Dl Ashok a deschis-o și s-a uitat înăuntru; imediat, Mangusta a închis-o cu o lovitură.

– Ești nebun? Nu o deschide aici, în mașină! Este pentru Mukeshan. Grasul. Asistentul. Îl cunoști, nu-i așa?

– Da, îl știu. Dl Ashok a înălțat din umeri. Da' nu i-am plătit pe ticăloșii ăia?

– Ministrul vrea mai mult. E vremea alegerilor. De fiecare dată când sunt alegeri, le dăm bani gheață. De obicei plătim ambele părți, dar, de data asta, guvernul o să câștige cu siguranță. Opoziția este într-o totală derivă. Așa că trebuie să plătim doar guvernul, ceea ce e bine pentru noi. O să vin cu tine prima dată, dar e vorba de mulți bani, așa că poate va fi nevoie să te duci tu a doua și a treia oară. Și mai sunt și niște birocrați pe care trebuie să-i ungem. Ai înțeles?

– Se pare că eu numai asta fac în Delhi. Iau bani de la bănci și mituiesc lumea. Pentru asta m-am întors eu în India?

– Nu fi sarcastic! Și adu-ți aminte: de fiecare dată să ceri geanta înapoi. Este o geantă bună, din Italia. Nu e nevoie să

le dai cadouri în plus. Ai înțeles? Oh, la naiba, iar traficul ăsta de *căcat!*

– Balram, vreau să ascult Sting din nou. E cea mai bună muzică în ambuteiaje.

– Șoferul știe cine e Sting?

– Desigur că știe. Este muzica mea favorită. Arată-ne CD-ul cu Sting, Balram! Vezi? Vezi că știe de Sting!

Am pus CD-ul în aparat.

Trecuseră zece minute, iar noi nu ne mișcaserăm nici măcar un centimetru. L-am înlocuit pe Sting cu Enya; pe Enya, cu Eminem. Vânzătorii veneau la mașină cu coșuri de portocale, sau căpșuni în cutii de plastic, sau ziare, sau romane în engleză. Cerșetorii porniseră și ei la atac. Unul dintre ei îl purta pe un altul pe umeri și mergea așa de la o mașină la alta. Omul de pe umerii lui nu avea picioare de la genunchi în jos. Mergeau împreună de la o mașină la alta, omul fără picioare gemea și ofta, iar celălalt bătea și râcâia în geamurile mașinilor.

Fără să stau prea mult pe gânduri, am crăpat oul. Prin geamul coborât i-am întins o rupie; tipul cu picioarele deformate a luat-o și m-a salutat. Am închis geamul la loc, sigilând iarăși oul.

Conversația din spatele mașinii s-a oprit imediat.

– Cine naiba ți-a spus să faci asta?

– Îmi pare rău, sir, am zis eu.

– De ce naiba i-ai dat cerșetorului o rupie? Ce obraz! Închide muzica!

Chiar că mi-am luat-o pe coajă în seara aia. Deși în mod normal conversațiile lor erau o combinație de hindi și de engleză, cei doi frați au început să vorbească numai hindi, asta pentru beneficiul meu.

– Nu dăm noi bani de fiecare dată când mergem la templu? zicea mardeiașul mai vârstnic. Facem donații în *fiecare* an la institutul de cancer. Cumpăr vederile alea pe care le vând școlarii.

– Mai zilele trecute vorbeam cu contabilul nostru, care îmi spunea: „Sir, nu mai aveți bani în bancă. S-a dus totul". Știi cât de mari sunt taxele în țara asta? spunea și mardeiașul mai tânăr. Dacă ne dăm toți banii, atunci noi ce o să mai mâncăm?

De-abia atunci mi-am dat seama că, de fapt, nu era nici o diferență între cei doi. Erau amândoi sămânța tatălui lor.

Pe tot restul drumului, Mangusta și-a ținut ochii ațintiți în oglinda retrovizoare. Părea să fi simțit că se petrecea ceva dubios. Când am ajuns la Buckingham Towers B, mi-a zis:

– Balram, vino sus!

– Da, sir.

Am stat unul lângă celălalt în lift. Când a deschis ușa apartamentului, a arătat spre podea:

– Fă-te comod.

M-am așezat pe vine sub poza lui Cuddles și Puddles, cu mâinile între genunchi. El s-a lăsat într-un scaun, sprijinindu-și cu o mână falca, fixându-mă cu privirea. Stătea încruntat: parcă deslușeam cum i se formau gândurile în minte.

S-a ridicat de pe scaun și s-a apropiat de locul în care eram eu ghemuit, așezându-se într-un genunchi. A adulmecat aerul.

– Îți miroase gura a anason.

– Da, sir.

– Oamenii mestecă anason ca să ascundă mirosul de băutură. Ai băut?

– Nu, sir. În casta mea nu se bea.

Mă tot mirosea, apropiindu-se din ce în ce mai mult.

Am tras adânc aer în piept, ținându-mi răsuflarea în stomac, după care am scos-o afară cu un râgâit, chiar în fața lui.

– E dezgustător, Balram, a spus el cu o privire îngrozită.

S-a ridicat și a făcut doi pași în spate.

– Îmi pare rău, sir.

– Ieși afară!

Am ieşit din apartament, transpirat tot.

A doua zi i-am dus pe el şi pe dl Ashok la casa unui ministru sau a unui birocrat din Noul Delhi. Au ieşit din maşină cu geanta roşie. După aceea i-am dus la un hotel unde au luat prânzul – am dat instrucţiuni bucătarilor să nu pună cartofi în mâncare –, apoi l-am dus pe Mangustă la gară.

Am făcut faţă obişnuitelor ameninţări şi avertizări – fără aer condiţionat, fără muzică, să nu irosesc carburant, bla, bla, bla. Am stat pe peron şi am privit cum îşi lua gustarea. Când a plecat trenul, am început să dansez pe peron, bătând din palme. Doi copii vagabonzi se uitau la mine şi râdeau, în timp ce băteau şi ei din palme. Unul dintre ei a început să cânte ceva din ultimul film indian apărut, şi ne-am pus cu toţii pe dansat.

A doua zi dimineaţa eram în apartament, iar dl Ashok îşi făcea de lucru cu geanta roşie, pregătindu-se de plecare, când a sunat telefonul.

– Duc eu geanta jos, sir, am spus. Vă aştept în maşină.

El a ezitat un moment, dar apoi mi-a întins geanta.

– Te ajung din urmă într-un minut.

Am închis uşa apartamentului, m-am dus la lift, am apăsat pe buton şi am aşteptat. Geanta era grea şi a trebuit să o trec în mâna cealaltă.

Liftul ajunsese la etajul patru.

M-am întors şi m-am uitat la priveliştea ce se vedea de la etajul treisprezece; luminile dinspre centrele comerciale din Gurgaon străluceau chiar şi în plină zi. Cu o săptămână în urmă, se deschisese un nou mall. Un altul se construia; oraşul creştea văzând cu ochii.

Liftul cobora repede. Ajunsese aproape la etajul unsprezece.

M-am întors pe călcâie şi am luat-o la fugă.

Am deschis cu o lovitură de picior uşa ce dădea spre ieşirea de urgenţă, am coborât în viteză două şiruri de trepte întunecate, după care am desfăcut geanta roşie.

Imediat, întreaga casă a scărilor s-a umplut de lumină orbitoare, o lumină pe care numai banii ţi-o pot da.

După douăzeci şi cinci de minute, când dl Ashok a coborît la maşină apăsând butoanele telefonului mobil, a găsit geanta roşie aşteptându-l pe banchetă. Pe când închidea portiera, eu am ridicat un disc argintiu, strălucitor.

– Vreţi să ascultaţi Sting, sir?

În timp ce conduceam, am făcut eforturi să nu mă uit la geanta roşie. Era o tortură pentru mine, ca atunci când Madam Pinky purta fuste scurte în maşină.

La lumina roşie a unui semafor am aruncat o privire în oglindă. Mi-am văzut mustaţa groasă şi bărbia. Am atins oglinda. S-a schimbat unghiul. Acum vedeam nişte sprâncene lungi şi frumoase, ce se curbau de ambele părţi ale muşchilor puternici şi ridaţi ai frunţii. Ochii negri luceau sub muşchii aceia tensionaţi. Erau ochii unei feline care îşi urmărea prada.

„Haide, Balram, uită-te la geanta roşie, asta nu înseamnă să furi, nu-i aşa?"

Am scuturat din cap.

„Şi chiar dacă ar fi să o furi, Balram, nu ar însemna furt."

„Cum aşa?"

M-am uitat la dihania din oglindă.

„Vezi tu, dl Ashok dă bani tuturor politicienilor din Delhi, ca să îl scutească de taxele pe care le are de plătit. Şi cine trebuie să plătească taxa aia, în final? Cine, dacă nu oamenii obişnuiţi din ţara asta? Adică tu!"

– Ce este Balram? Ai spus ceva?

Am atins oglinda. Mustața mi-a apărut din nou; ochii aceia dispăruseră, iar acum nu-mi vedeam decât chipul ce se holba la mine.

– Tipul ăsta din fața mea conduce nesăbuit, sir. Mormăiam și eu.

– Nu te enerva, Balram! Tu ești un șofer bun, nu-i lăsa pe cei răi să te streseze.

Orașul cunoștea secretul meu. Într-o dimineață, Palatul Prezidențial era acoperit de ceață, de nu se mai vedea de pe șosea. Era ca și cum nu ar fi existat guvern la Delhi în ziua aceea. Iar poluarea densă care îi ascundea pe prim-ministru, pe miniștrii și pe birocrații săi, mi-a spus:

– *Nu o să vadă nimic din ce faci tu. O să am eu grijă de asta.*

Am trecut pe lângă zidul roșu al Casei Parlamentului. Tipul care stătea de gardă avea o armă și mă urmărea de la postul lui de pe zid. A pus arma jos când m-a văzut.

– *De ce te-aș opri? Aș face și eu la fel, dacă aș putea.*

Seara am văzut o femeie ce se plimba cu o pungă de celofan. Farurile mașinii au luminat punga și am văzut ce se găsea în celofanul transparent: patru fructe mari, închise la culoare. Și fiecare fruct îmi spunea:

– *Deja ai făcut-o. În sufletul tău, deja i-ai luat.*

După ce am trecut cu mașina mai departe, celofanul a redevenit opac, iar cele patru fructe au dispărut.

Chiar și străzile din Delhi, netede și lustruite – cele mai bune drumuri din toată India –, îmi știau secretul.

Într-o zi, la semafor, șoferul din mașina de lângă mine a coborât fereastra și a scuipat. Mestecase *paan* și am văzut cum împroașcă o băltoacă de expectorație de un roșu aprins pe șoseaua fierbinte. Era miezul zilei, iar expectorația supura și se descompunea ca o ființă vie, împrăștiindu-se și sfârâind. După o secundă a

scuipat din nou, iar acum erau două băltoace pe şosea. Mă uitam la cele două pete de scuipat roşu ce se împrăştia, după care:

Balta de scuipat din partea stângă părea să spună:	**Dar balta de scuipat din partea dreaptă părea să spună:**
Tatăl tău a vrut să fii un om cinstit.	Tatăl tău a vrut ca tu să fii *om*.
Dl Ashok nu te loveşte şi nici nu te scuipă, aşa cum au făcut alţii cu tatăl tău.	Dl Ashok te-a pus să iei asupra ta toată vina, când soţia lui a ucis copilul acela pe drum.
Dl Ashok te plăteşte bine, cu 4 000 de rupii pe lună. Ba ţi-a mai şi mărit salariul fără să i-o ceri.	Ăsta este un salariu derizoriu. Trăieşti într-un oraş. Cât pui deoparte? Nimic.
Adu-ţi aminte ce a făcut Bivolul familiei servitorului său. Dl Ashok o să îi ceară lui taică-său să facă la fel cu familia ta, dacă fugi.	Simplul fapt că dl Ashok îţi ameninţă familia îţi face să fiarbă sângele în vine!

Mi-am luat privirea de la cele două băltoace roşii. M-am uitat la geanta roşie ce şedea în centrul oglinzii mele retrovizoare, de parcă era inima descoperită a maşinii.

În ziua aceea l-am lăsat pe dl Ashok la hotelul Imperial, iar el mi-a spus:

– Balram, mă întorc peste douăzeci de minute.

În loc să parchez maşina, m-am dus la gară, în Pahar Ganj, nu departe de hotel.

Oamenii stăteau lungiţi pe jos în gară, câinii amuşinau prin gunoaie. Aerul părea mucegăit. „Deci aşa o să fie", m-am gândit eu.

Destinațiile tuturor trenurilor se găseau scrise pe un panou.

Benaras
Jammu
Amritsar
Mumbai
Ranchi

Care va fi destinația *mea*, dacă ar fi să vin aici cu o geantă roșie în mână?

De parcă mi-ar fi răspuns, roțile strălucitoare și luminile puternice au început să scânteieze în întuneric.

Dacă mergeți în orice gară din India, o să vedeți, în timp ce așteptați trenul, un rând de mașinării cu aspect bizar. Au niște becuri roșii, roți caleidoscopice și cercuri galbene ce se rotesc. Astea sunt mașinile-ce-îți-ghicesc-viitorul-și-îți-spun-greutatea-pentru-o-rupie, care se află pe fiecare peron în orice gară din țara asta.

Treaba merge cam așa: îți lași bagajele într-o parte, te urci pe mașină, după care introduci o rupie în fantă.

Atunci mașina prinde viață: niște pârghii încep să se miște înăuntru, chestii care fac clinc-clanc, iar luminile strălucesc puternic. După care se aude un zgomot puternic, iar o bucată de carton tare și colorat în verde sau în galben iese din mașină. Apoi luminile și zgomotul se calmează. Pe bucățica aia de carton vă sunt scrise viitorul și greutatea în kilograme.

Sunt două feluri de oameni care folosesc aceste mașini: copiii celor bogați sau adulții săraci, care rămân toată viața copii.

Stăteam și priveam lung mașinăriile, ca un om rămas fără de minte. Șase mașinării strălucitoare mă luminau în culori incandescente: becuri verzi și galbene, caleidoscoape aurii și negre care se roteau neîncetat.

M-am urcat pe una dintre ele. Am sacrificat o rupie; maşina a înghiţit moneda, a început să facă zgomot, a luminat şi mai puternic, după care a scos afară cartonaşul.

LUNNA SCALES CO.
NOUL DELHI 110 055
GREUTATEA DUMNEAVOASTRĂ:
59

„Respectarea legii este prima poruncă a zeilor."

Am lăsat din mână bucata de carton ce îmi prezicea viitorul şi am început să râd.

Chiar şi aici, pe cântarul dintr-o gară, încearcă să ne tragă pe sfoară. Acum, când un om e pe cale să devină liber, chiar înainte de a se îmbarca spre o nouă viaţă, maşinile astea strălucitoare ce prezic viitorul dau alarma finală de la Rooster Coop.

Sirenele coteţului sunau tare, roţile se învârteau, luminile roşii erau incandescente! O orătanie se pregătea să scape din coteţ! O mână ieşea afară – eram prins de beregată şi aruncat la loc în coteţ.

Am ridicat cartonaşul şi l-am recitit.

Inima a început să-mi bată cu putere. M-am aşezat pe peron.

„Gândeşte-te, Balram. Adu-ţi aminte ce a făcut Bivolul familiei servitorului său."

Auzeam deasupra mea bătăi de aripi. Porumbeii se aşezaseră pe grinzile acoperişului; doi dintre ei şi-au luat zborul de pe o grindă şi au început să se rotească deasupra mea. Am văzut cum îşi ţineau lipite de piept ghearele roşii.

Nu departe de mine am observat o femeie întinsă pe jos, într-o bluză strânsă pe corp, ce lăsa să se ghicească doi sâni frumoşi şi plini. Sforăia. Am văzut o bancnotă de o rupie în decolteul ei, culoarea şi înscrisurile bancnotei răzbătând prin ţesătura bluzei

verzi. Nu avea bagaje. Atât avea pe lumea asta: o rupie. Şi totuşi, sforăia fericită, fără să aibă nici cea mai mică grijă.

De ce lucrurile nu puteau să fie la fel de simple şi pentru mine?

Un mârâit ameninţător m-a făcut să mă întorc – un câine negru mergea în cercuri în spatele meu. Un petic de piele roz – o rană deschisă – i se zărea pe coapsa stângă. Câinele se tot învârtea în jurul cozii, încercând să-şi muşte rana. Nu putea ajunge cu colţii la rană, dar durerea era înnebunitoare; dorind să se atace pe sine cu botul său îmbăloşat, câinele se mişca în cercuri precise, demente, lipsite de sens.

M-am uitat la femeia adormită, la sânii ce i se ridicau odată cu respiraţia. În spatele meu, câinele mârâia mai departe.

În duminica aceea l-am rugat pe dl Ashok să mă lase să ies în oraş, spunându-i că voiam să merg la templu. Am luat un autobuz spre Qutub, apoi un taxi până pe G.B. Road.

Dle premier, acesta este faimosul „cartier cu lumini roşii" (după cum i se spune în engleză) din Delhi.

O oră petrecută aici urma să îmi scoată din cap orice gânduri rele pe care le-aş fi putut avea. Dacă ţii sperma prea mult în partea de jos a corpului, se ajunge la reacţii nedorite ale fluidelor din partea de sus. În Întuneric, chestia asta e bine cunoscută.

Era doar ora cinci după-amiză şi încă lumină, dar femeile mă aşteptau, aşa cum îi aşteaptă pe toţi bărbaţii la orice oră din zi sau din noapte.

Mai fusesem pe aici, după cum v-am povestit, dar de data asta era diferit. Le auzeam cum făceau glume răutăcioase pe seama mea şi cum mă tachinau de la înălţimea ferestrelor cu gratii ale bordelurilor. Dar acum nu aş fi suportat să mă uit la ele.

Un tip care prepara *paan* stătea cocoţat pe o tarabă de lemn, lângă uşa de un albastru ţipător a unui bordel, şi întindea condimentele cu un cuţit pe frunzele umede, pe care le lua dintr-un bol cu apă. Ăsta este primul pas în pregătirea *paan*-ului. În spaţiul mic

de sub tejgheaua acelei tarabe, stătea un bărbat care fierbea lapte într-un vas, deasupra flamei albastre a focului ce sâsâia la o mașină de gătit.

– Ce-ai pățit? Uită-te la femei.

Codoșul, un tip mărunțel, cu nas mare acoperit de negi roșii, m-a prins de încheietura mâinii.

– Arăți ca unul care își poate permite o străină. Ia o nepaleză. Nu-i așa că sunt frumoase? Uită-te la ele, băiete!

M-a luat de bărbie și m-a forțat să mă uit în sus – probabil își imagina că sunt un virgin timid, ajuns acolo pentru prima experiență.

Nepalezele de acolo, de după ferestrele cu gratii, păreau într-adevăr frumoase. Cu pielea foarte albă și cu ochii aceia ca de chinezoaice, care pot înnebuni orice bărbat indian. Am dat la o parte mâna codoșului de pe fața mea.

– Ia pe oricare! Ia-le pe toate! Nu ești suficient de bărbat, fiule?

În mod normal, asta mi-ar fi fost suficient pentru a da buzna în bordel, însetat de sânge.

Dar, uneori, ce e animalic într-un bărbat poate fi și cel mai bun lucru. Nimic nu mi se mișca de la talie în jos. „Sunt ca niște papagali în colivie. Ar fi ca și cum un animal s-ar împerechea cu un alt animal."

– Mestecă niște *paan*. Ajută dacă nu ți se ridică! mi-a strigat vânzătorul de *paan* de la taraba lui. A ridicat o frunză proaspătă de *paan*. A scuturat-o de apă, iar stropii au ajuns pe fața mea.

– Bea lapte fierbinte. Și asta ajută! a strigat omul care stătea înghesuit mai jos și fierbea laptele.

M-am uitat la lapte. Clocotea și dădea în foc, depășind marginile vasului de inox; omul scund și înghesuit sub tejghea mi-a zâmbit – el agitase laptele ce fierbea, cu o lingură. Laptele devenea din ce în ce mai spumos, sâsâind cu furie.

M-am repezit la vânzătorul de *paan* şi l-am împins de acolo de unde cocoţat, împrăştiindu-i frunzele şi vărsându-i apa. I-am tras un picior în faţă piticului. S-au auzit ţipete de sus, de la ferestre. Codoşii au sărit spre mine, dar, pentru că îmi plăcea viaţa şi voiam să îmi salvez pielea, am rupt-o la fugă.

G.B. Road este în Vechiul Delhi, despre care trebuie să vă mai spun ceva. Amintiţi-vă, dle premier, că Delhi este capitala a două ţări, şi nu a uneia singure. Sunt două Indii: Lumina şi Întunericul există dimpreună la Delhi. Gurgaon, unde a locuit dl Ashok, este partea luminoasă, modernă a oraşului. Vechiul Delhi se găseşte la capătul celălalt, fiind plin de lucruri de care lumea modernă a uitat: ricşe, clădiri din piatră veche şi musulmani. Duminica însă, mai există ceva: dacă îţi faci loc prin aglomeraţia care e mereu acolo, dacă treci de omul care îl curăţă în ureche pe un altul cu nişte vergele de metal ruginit, de omul care vinde peştişori închişi în sticle verzi cu apă de mare, de piaţa cu papuci ieftini şi de piaţa de cămăşi ieftine, ajungi la cea mai mare piaţă de cărţi de anticariat din Darya Ganj.

Poate aţi mai auzit de piaţa asta, sir, este una dintre minunile lumii. Zeci de mii de cărţi murdare, putrede şi înnegrite, despre orice subiect – tehnologie, medicină, plăcere sexuală, filosofie, învăţământ, ţări străine – stau mormane pe trotuarul ce duce de la Poarta Delhi tocmai până la piaţa din faţa Fortului Roşu. Unele cărţi sunt atât de vechi, încât se fărâmiţează atunci când le atingi. Altele poartă urme ale atacului de cari, sau arată ca şi cum ar fi fost scoase dintr-un potop sau din incendiu. Cele mai multe prăvălii de pe trotuar au obloanele trase, dar restaurantele sunt deschise, iar mirosul de mâncare prăjită se combină cu izul hârtiei mucegăite. În restaurante, rugina umple paletele ventilatoarelor ce se mişcă încet, precum aripile unor molii uriaşe.

Am trecut printre cărţi trăgând cu nesaţ guri de aer: era ca şi cum mi-aş fi umplut plămânii cu oxigen, după duhoarea din bordel.

O gloată de cumpărători se încăierau cu vânzătorii; m-am prefăcut că eram și eu unul dintre cumpărători. Am înaintat printre cărți, am făcut un salt între ele, luându-le în mână și frunzărindu-le, până când un vânzător a strigat:

– O cumperi sau vrei să o citești pe gratis?

– Nu e bună de nimic, am răspuns eu, punând cartea jos și îndreptându-mă spre un alt vânzător, frunzărind la ce avea el de vânzare.

Fără să plătesc nimănui o singură rupie, citind cărțile pe gratis, am păcălit așa pe fiecare anticar, toată seara!

Unele cărți erau în urdu, limba musulmanilor – care e toată numai mâzgăluri și puncte, ca și cum o cioară și-ar fi băgat ghearele în cerneală și pe urmă le-a trecut pe hârtie. Mă uitam pe o astfel de carte, când un anticar mi-a spus:

– Poți citi în urdu?

Era un musulman bătrân, cu o față neagră ca tăciunele, plină de transpirație, ca o frunză de begonie după ploaie, și cu o barbă lungă, albă.

I-am spus:

– *Dar tu* poți citi în urdu?

El a deschis cartea, și-a dres glasul și a citit:

– „Căutai cheia de ani la rând". Ai înțeles?

S-a uitat la mine; avea cute adânci pe fruntea neagră.

– Da, unchește musulman.

– Tacă-ți fleanca, mincinosule! Și ascultă.

Și-a dres din nou glasul.

– „Căutai cheia de ani la rând / Dar ușa era mereu deschisă!"

A închis cartea.

– Asta se numește poezie. Acuma cară-te!

– Te rog, unchește musulman, l-am implorat eu. Sunt doar fiul unuia care trăgea ricșa în Întuneric. Povestește-mi despre poezie. Cine a scris-o?

El tot clătina din cap, dar eu am continuat să-l flatez, spunându-i ce barbă frumoasă avea, ce piele albă avea (ha!), cum i se citea pe nas și pe frunte că nu era vreun crescător de porci care se convertise, ci un musulman adevărat, care ajunsese acolo pe un covor magic tocmai de la Mecca. Până la urmă, bătrânul a prins să mormăie de plăcere. Mi-a mai citit un poem, și încă unul, după care mi-a explicat adevărata istorie a poeziei, care este un fel de secret, o chestie magică știută numai de înțelepți.

Dle prim-ministru, nu e nimic nou în a vă spune că istoria lumii este de fapt istoria a zece mii de ani de război între mințile săracilor și cele ale bogaților. Fiecare parte încearcă mereu să o tragă pe sfoară pe cealaltă. Așa se-ntâmplă de când se știe lumea și pământul. Săracii câștigă câteva bătălii (fac pipi în ghivecele cu flori, mai dau câte un picior câinilor de companie etc.), dar, desigur, bogații tot câștigă războiul de zece mii de ani. De aceea, într-o zi, câțiva înțelepți, din compasiune pentru cei săraci, au lăsat semne și simboluri în poezii, care la prima vedere par să vorbească despre trandafiri și despre fete frumoase și chestii de genul ăsta. Dar, dacă le înțelegi cum se cuvine, îți dai seama că e vorba de secrete ce îi dau voie până și celui mai sărac om de pe pământ să spună că zece mii de ani de război al minților s-au terminat în favoarea lui.

Cei mai mari patru astfel poeți au fost Rumi, Iqbal, Mirza Ghalib și un alt ins, al cărui nume mi-a fost spus, dar l-am uitat.

(Cine era al patrulea poet? Mă calcă pe nervi faptul că nu îmi pot aduce aminte numele. Dacă îl știți dumneavoastră, trimiteți-mi un e-mail.)

– Unchește musulman, mai am o întrebare.

– Da' ce sunt eu, profesorul tău? Nu-mi mai pune întrebări!

– Ultima, promit. Spune-mi, unchește, poate să se facă un om nevăzut cu poezia?

– Ce vrei să spui... adică, să dispară așa, ca prin magie? S-a uitat la mine. Da, se poate. Există cărți care vorbesc despre așa ceva. Vrei să cumperi una?

– Nu, nu să dispară așa. Vreau să spun... poate să... poate să...

Anticarul cel bătrân m-a privit cu ochii mijiți. Broboanele de sudoare se făcuseră și mai mari pe fruntea sa neagră, uriașă. I-am zâmbit.

– Uită de întrebarea mea, unchește musulman.

Și apoi m-am avertizat să nu mai vorbesc niciodată cu bătrânul ăsta. Știa deja prea multe.

Îmi ardeau ochii de la privit cărțile. Era timpul să mă îndrept spre Poarta Delhi ca să iau autobuzul. Aveam un gust rău în gură de la cărți, de parcă aș fi inhalat din aer bucăți minuscule de hârtie veche. Încep să dospească în tine gânduri ciudate atunci când petreci prea mult timp printre cărți vechi.

Dar în loc să mă întorc la autobuz, m-am afundat mai adânc în Vechiul Delhi, rătăcind pe mai departe. Habar nu aveam încotro mă îndreptam. Totul devenise deodată tăcut, din momentul în care am părăsit strada principală. Am văzut niște bărbați care fumau stând pe un *charpoy;* alții dormeau, așezați pe pământ. Vulturii zburau pe deasupra caselor. Deodată, vântul mi-a suflat în față o rafală puternică, aducând miros de bivol.

Toată lumea știe că în Vechiul Delhi există pe undeva un cartier al măcelarilor, dar nu l-au văzut mulți. Este una dintre minunile orașului vechi: un rând de șoproane deschise, cu bivoli imenși care stau la umbră în șoproane, cu fundul spre tine; cozile lor alungă muștele ca niște ștergătoare de parbriz, iar la picioare au niște piramide imense de excremente. Stăteam acolo, inhalând aroma trupurilor lor – nu mai mirosisem de mult un bivol! Mirosul oribil al orașului a dispărut din plămânii mei.

Apoi s-a auzit un huruit de roți din lemn. Am văzut un bivol venind pe drum, trăgând un car mare în urma lui. Nu stătea nici un om în car cu biciul în mână; bivolul știa de unul singur unde trebuia să meargă. Și venea pe drum. M-am dat la o parte și, când a trecut pe lângă mine, am văzut că ducea o încărcătură de fețe de bivoli morți. Spun eu fețe, dar ar trebui să zic țeste, jupuite de piele, cu excepția părții negre de pe vârful botului, de unde firele de păr din nări încă mai ieșea afară, ca ultimele apărătoare sfidătoare ale personalității bivolului mort. Restul fețelor fuseseră jupuite toate. Până și ochii fuseseră scoși.

Iar bivolul viu înainta pe drum, fără stăpân, trăgând după el încărcătura de moarte, spre locul unde știa că trebuia să ajungă.

Am mers pe lângă bietul animal pentru o vreme, uitându-mă lung la fețele moarte și despuiate ale bivolilor. Apoi, s-a petrecut un lucru tare ciudat, Excelența Voastră: vă jur că bivolul care trăgea carul și-a întors fața către mine și a spus cu o voce asemănătoare aceleia a tatălui meu:

– Fratele tău, Kishan, a fost bătut de moarte. Ești fericit?

Era ca și cum ai un coșmar cu câteva minute înainte de trezire. Știi că e un vis, dar încă nu te poți trezi.

– Mătușa ta Luttu a fost violată și bătută și ea până la moarte. Ești fericit? Pe bunica ta Kusum au lovit-o cu piciorele până când au omorât-o. Ești fericit? Bivolul s-a uitat chiorâș la mine. Să-ți fie rușine! a spus el, după care a făcut un pas în față, iar carul a trecut pe lângă mine, încărcat cu de fețe moarte, care păreau în acel moment fețele familiei mele.

A doua zi de dimineață dl Ashok a venit la mașină zâmbind și ținând geanta roșie în mână. A trântit portiera.

Am aruncat o privire căpcăunului și am înghițit în sec.

– Sir...

– Ce e, Balram?

– Sir, vreau să vă spun ceva de ceva vreme.

Mi-am luat mâna de pe cheia din contact.

Jur, eram gata să mărturisesc totul, atunci și acolo... dacă el ar fi rostit cuvântul potrivit... dacă el m-ar fi atins pe umăr așa cum trebuia.

Dar el nu se uita la mine, pentru că era ocupat cu telefonul mobil și cu butoanele sale, pe care le tot apăsa.

Țac, țac, țac.

Oare cum e să ai la o palmă de tine un nebun care se gândește că vrea să te omoare și să-ți fure banii, iar tu să nu știi nimic? Nici măcar cea mai vagă idee. Cât de *orbi* pot fi unii oameni! Iată-te aici, locuind în clădiri de sticlă, vorbind la telefon în fiecare noapte cu americani la mii de kilometri distanță, dar neavând habar de ceea ce se întâmplă cu omul care îți conduce mașina!

„Ce e, Blaram?"

„Sir, doar voiam să vă spun că intenționez să vă crăp capul!"

S-a aplecat în față, și-a apropiat buzele de urechea mea dreaptă... Eram cât pe ce să mă topesc.

– Înțeleg, Balram.

Am închis ochii. De-abia mai puteam vorbi.

– Înțelegeți, sir?

– Vrei să te însori.

– ...?

– Balram, o să ai nevoie de ceva bani, nu-i așa?

– Nu, sir. Nu e nevoie.

– Așteaptă, Balram. Stai să-mi scot portmoneul. Tu ești un bun membru al familiei. Nu ceri niciodată bani, și știu că alți șoferi cer mereu bani pentru ore în plus sau pentru asigurare. Dar tu nu ai spus niciodată nimic. Ești puțin de modă veche și asta îmi place. O să avem noi grijă de toate cheltuielile de nuntă. Ia de aici, Balram... aici... aici ai...

L-am văzut scoțând din portmoneu o bancnotă de o mie de rupii pe care a pus-o la loc, apoi a scos una de cinci sute, a pus-o și pe aceasta la loc, după care a luat una de o sută.

Pe aceasta mi-a întins-o.

– Bănuiesc că te duci în Laxmangarh pentru nuntă, nu?

– ...

– Poate că o să vin și eu, mi-a spus el. Îmi place foarte mult locul acela. De data asta vreau să urc până la fort. Când am fost data trecută acolo, Balram? Acum șase luni?

– Mai mult de șase luni, sir. Am numărat lunile pe degete. Acum opt luni.

A numărat și el lunile.

– Da, ai dreptate.

Am împăturit bancnota de o sută de rupii și am pus-o în buzunarul de la piept.

– Mulțumesc pentru bani, sir, am spus eu în timp ce întorceam cheia în contact.

A doua zi, dimineața devreme, ieșeam pe jos de la Buckingham B, îndreptându-mă spre drumul principal. Deși era o clădire nouă, se făcuse deja o spărtură în țevile de la canalizare și se vedea cum o pată mare de apă menajeră înnegrise pământul de lângă zidul complexului. Trei câini vagabonzi dormeau pe pământul umed; se mai răcoreau și ei, căci vara începuse deja, până și nopțile devenind acum neplăcute.

Cele trei potăi păreau că se simt foarte confortabil acolo. M-am așezat pe vine și m-am uitat la câini.

Am pus un deget pe pata neagră făcută de apa de la canalizare. Atât de răcoroasă, era de-a dreptul tentantă!

Unul dintre câini s-a trezit, a căscat, arătându-mi toți caninii. S-a ridicat în picioare, iar celelalte potăi s-au trezit și ele. Au început să mârâie, să frământe pământul umed cu labele, să-și arate colții, semne că nu mă voiau în împărăția lor.

Am lăsat canalizarea în seama câinilor şi m-am îndreptat spre centrele comerciale. Nici unul nu se deschisese încă. M-am aşezat pe trotuar.

Habar nu aveam încotro s-o apuc mai departe.

Şi atunci am văzut nişte pete mici şi întunecate pe trotuar. Urme de labe.

Un animal trecuse pe acolo înainte ca cimentul să se fi uscat de tot.

M-am ridicat şi m-am luat după urmele animalului. Spaţiul dintre acestea devenea din ce în ce mai mare – animalul începuse să alerge.

Am început şi eu să merg mai repede.

Urmele labelor de animal care începuse să alerge dădeau ocol centrelor comerciale, ajungând apoi în partea din spate şi, într-un final, acolo unde se termina trotuarul şi începea terenul viran, petele dispăreau.

A trebuit să mă opresc aici, pentru că, la doi metri în faţa mea se găsea un şir de bărbaţi ce stăteau pe vine, într-o linie aproape perfect dreaptă. Îşi făceau nevoile.

Eram în mahala.

Buze-de-Vitiligo îmi vorbise despre acel loc. Îmi spusese că toţi muncitorii care lucrau în construcţii – ridicând centrele comerciale şi giganticele clădiri de apartamente – locuiau acolo. Veneau dintr-un sat din Întuneric şi nu le plăcea ca străinii să treacă pe acolo, cu excepţia celor care făceau afaceri după căderea întunericului. Defecau în aer liber, formând un fel de zid de apărare în dreptul mahalalei; trăgeau un hotar pe care nu l-ar fi trecut nici un om de bun-simţ. Vântul îmi aduse pe la nas duhoarea de fecale proaspete.

Am găsit o spărtură în şirul celor care îşi făceau nevoile. Stăteau toţi ghemuiţi la pământ ca nişte statui de piatră.

Oamenii ăştia construiau case pentru cei bogaţi, dar ei locuiau în corturi acoperite cu prelate albastre, rânduri de corturi despărţite de alei formate de către ţevile de canalizare. Era chiar mai rău decât în Laxmangarh. Am păşit cu grijă prin labirintul de sticlă spartă, de cabluri şi de tuburi sfârâmate de neon. Putoarea excrementelor era acum înlocuită de mirosul şi mai puternic ce venea de la canalizarea industrială. Mahalaua se termina cu un canal deschis, care colecta totul – un râu cu apă neagră trecea leneş pe lângă mine, cu bule de aer ce făceau spumă şi purtau la suprafaţă mici cercuri de lichid. Doi copii se stropeau unul pe altul în apa aceea neagră.

O bancnotă de o sută de rupii a aterizat în râu. Copiii au urmărit-o cu gurile căscate, după care s-au repezit să o prindă înainte ca aceasta să plutească pe râu în jos. Unul din ei a prins-o, după care celălalt a început să-l lovească, şi au început amândoi să se rostogolească în apa neagră, luptându-se.

M-am întors la şirul celor care îşi făceau nevoile. Unul dintre ei terminase şi plecase de acolo, dar locul îi fusese luat de un altul.

M-am aşezat şi eu pe vine lângă ei şi am început să zâmbesc.

Câţiva dintre ei şi-au întors privirile în altă parte: la urma urmei, erau încă oameni, nu animale. Alţii se uitau la mine fără de expresie, ca şi cum nu le mai păsa de ruşine. După care am văzut un tip slab şi negru, care îmi zâmbea de parcă era mândru de ce făcea.

Tot pe vine, m-am mutat lângă el şi l-am privit în ochi, zâmbindu-i cât am putut de larg. A făcut şi el la fel.

A început să râdă – am prins să râd şi eu –, după care toţi ceilalţi hohoteau de nu mai puteau.

– O să avem noi grijă de cheltuielile de nuntă, am strigat eu.

– O să avem noi grijă de cheltuielile de nuntă! a strigat el drept răspuns.

– Ba o să i-o și tragem soției tale, în numele tău, Balram.

– Ba o să i-o și tragem soției tale, în numele tău, Balram.

A început să râdă atât de tare, încât s-a dezechilibrat și a căzut cu fața de pământ, râzând în continuare și arătându-și fundul murdar spre cerul orașului, la fel de murdar.

În timp ce mă întorceam la complexul de apartamente, centrele comerciale începusesă să se deschidă. Mi-am spălat fața la toaleta comună, mi-am șters mâinile de murdăria din mahala. M-am dus în parcare, am găsit o cheie franceză, am exersat cu ea câteva lovituri în gol, după care am luat-o cu mine în cameră.

Lângă pat mă aștepta un băiat, ținând o scrisoare între dinți, în timp ce-și ajusta nasturii de la pantaloni. S-a întors când m-a auzit; scrisoarea i-a căzut din gură când m-a văzut. În același timp mi-a căzut și mie cheia franceză din mână.

– M-au trimis aici. Am luat autobuzul și trenul, am întrebat oamenii și am ajuns aici. A clipit de câteva ori. Mi-au spus că trebuie să ai grijă de mine și să mă faci și pe mine șofer.

– Cine naiba ești tu?

– Dharam, a răspuns el. Sunt al patrulea fiu al mătușii Luttu. M-ai văzut când ai fost ultima dată la Laxmangarh. Purtam o cămașă roșie. M-ai sărutat aici.

A arătat cu degetul spre creștet. Apoi a ridicat de jos scrisoarea și mi-a întins-o.

> Dragă nepoate,
>
> Nu ai venit să ne vizitezi de multă vreme. De mult mai multă vreme, mai exact de unsprezece luni și două zile, nu ne-ai mai trimis bani. Orașul ți-a corupt sufletul și te-a făcut egoist, îngâmfat și rău. Am știut de la început ce se va întâmpla, pentru că tu erai un copil răzbunător și impertinent. De fiecare dată când aveai posibilitatea, nu făceai decât să te admiri în oglindă cu gura căscată și trebuia să te trag de urechi ca să muncești un pic. Ești exact ca maică-ta. Ai moștenit firea ei, și nu natura dulce a tatălui tău. Până acum ne-am

dus suferinţele cu răbdare, dar nu vom mai suporta asta. Trebuie să ne trimiţi din nou bani. Dacă nu o faci, o să te spunem stăpânului. De asemenea, am hotărât să-ţi aranjăm noi nunta, şi, dacă nu vii acasă, o să-ţi trimitem noi fata acolo, cu autobuzul. Îţi spun asta nu ca să te ameninţ, ci pentru că te iubesc. La urma urmei, sunt bunica ta, nu? Cum te mai îndopam cu dulciuri! De asemenea, este datoria ta să ai grijă de Dharam, ca şi cum ar fi propriul copil. Ai grijă de sănătatea ta şi adu-ţi aminte că îţi pregătesc mâncare delicioasă de pui, pe care o să ţi-o trimit prin poştă – împreună cu scrisoarea pe care o să i-o scriu stăpânului tău.

Bunica ta iubitoare,
Kusum

Am împăturit scrisoarea, am pus-o în buzunar, după care i-am tras băiatului o palmă aşa de tare, că s-a dat în spate clătinându-se pe picioare, s-a lovit de pat, a căzut şi a tras după el plasa de ţânţari.

– Ridică-te, i-am spus. O să te lovesc din nou.

Am ridicat cheia franceză şi am aţintit-o spre el, după care am aruncat-o pe podea.

Băiatul s-a făcut vânăt la faţă; i se crăpase buza şi-i sângera, dar el în continuare nu scotea o vorbă.

M-am aşezat pe plasa de ţânţari, sorbind dintr-o sticlă de whisky pe jumătate plină. M-am uitat la băiat.

Ajunsesem pe marginea prăpăstiei. Eram pe cale să îmi ucid stăpânul, dar sosirea băiatului mă salvase de la comiterea crimei (şi de la închisoare pe viaţă).

În seara aceea i-am spus dlui Ashok că familia îmi trimisese un ajutor, cineva care să păstreze maşina curată. În loc să se enerveze că trebuia să hrănească două guri – ceea ce ar fi făcut mulţi patroni –, el mi-a spus:

– E un copil drăguţ. Seamănă cu tine. Dar ce a păţit la faţă?

M-am întors către Dharam.

– Spune-i!

El a clipit de cîteva ori, gândindu-se ce să spună.

– Am căzut din autobuz.

Deştept puştiul!

– Să ai grijă pe viitor, i-a spus dl Ashok. E grozav, Balram, o să-ţi ţină cineva de urât de acum înainte!

Dharam era un copil tăcut. Nu îmi cerea nimic, dormea pe jos, acolo unde îi spusesem eu şi îşi vedea de treburile lui. Simţindu-mă vinovat pentru ceea ce făcusem, l-am dus la ceainărie.

– Cine predă la şcoală acum, Dharam? Tot domnul Krishna?

– Da, unchiule.

– Fură în continuare banii de pe uniforme şi mâncare?

– Da, unchiule.

– Bravo lui!

– Am fost la şcoală cinci ani, după care bunica Kusum a spus că e suficient.

– Ia să vedem ce ai învăţat tu în cinci ani. Ştii tabla înmulţirii cu opt?

– Da, unchiule.

– Să auzim!

– Opt ori unu egal opt.

– Asta e uşor. Ce urmează?

– Opt ori doi egal şaişpe.

– Stai aşa. Am numărat pe degete ca să fiu sigur că era corect. Bine, mai departe.

– Îmi comanzi şi mie un ceai?

Buze-de-Vitiligo s-a aşezat lângă mine. I-a zâmbit lui Dharam.

– Comandă-ţi-l singur, i-am spus eu.

S-a îmbufnat.

– Există vreo şansă să vorbeşti cu mine, erou al clasei muncitoare?

Dharam ne urmărea foarte interesat, aşa că am spus:

– Băiatul ăsta e de la mine din sat. Din familia mea. Acum vorbesc cu el.

– Opt ori trei egal douăşpatru.

– Nu îmi pasă cine e, a zis Buze-de-Vitiligo. Comandă-mi un ceai, erou al clasei muncitoare.

Şi-a îndoit palma în dreptul feţei mele – cinci degete ridicate. Asta însemna: „Vreau cinci sute de rupii".

– Nu am nimic.

– Opt ori patru egal treişdoi.

El a trasat o linie imaginară de-a curmezişul gâtului său şi a zâmbit. „Şeful tău o să afle totul."

– Cum te cheamă, băiete?

– Dharam.

– Ce nume frumos! Ştii ce înseamnă?

– Da, sir.

– Unchiul tău ştie ce înseamnă?

– Ţine-ţi gura, am zis eu.

Era acel moment al zilei când în ceainărie se făcea curat. Unul dintre păianjenii umani a aruncat o cârpă udă pe jos şi a început să se târâie cu ea, împingând în faţa sa un mic val de apă de culoarea cernelii negre, ce se mărea din ce în ce. Până şi şoarecii şi-au luat tălpăşiţa din ceainărie. Nici clienţii de la mese nu au fost cruţaţi: balta de apă neagră îi stropea pe toţi în trecerea ei. Mucuri de *beedis*[1], fragmente de celofan, bilete compostate de autobuz, bucăţi de ceapă, crenguţe de coriandru proaspăt pluteau în apa neagră. Reflexia unui bec fără abajur strălucea din mizerie ca o piatră preţioasă aurie.

În timp ce apa neagră trecea pe lângă mine, o voce interioară îmi spunea: „Dar inima ta a devenit mai neagră decât apa asta, Munna".

În noaptea aia Dharam s-a trezit când a auzit ţipătul. S-a apropiat de plasa de ţânţari.

---

[1] Tip de ţigări subţiri făcute din tutun brut învelit în frunze (n.tr.)

– Unchiule, ce se întâmplă?

– Aprinde lumina, prostule! Aprinde lumina!

A făcut după cum îi spusesem şi m-a văzut paralizat stând sub plasă: nu puteam nici măcar să arăt cu degetul spre chestia aceea. O şopârlă gecko, gri şi groasă, coborâse de pe perete la mine în pat.

Dharam a început să rânjească.

– Nu glumesc, idiotule! Ia-o din patul meu!

Şi-a strecurat mâna pe sub plasă, a apucat şopârla şi a zdrobit-o cu piciorul.

– Arunc-o undeva departe... afară din cameră, du-o departe de clădire.

I-am văzut căutătura uimită din ochi: „Îi este teamă de şopârle... unui om în toată firea ca unchiul meu!"

„Bine, mi-am spus eu, în timp ce Dharam stingea lumina. Nu o să bănuiască niciodată că pun ceva la cale."

Dar zâmbetul mi-a dispărut imediat.

Ce puneam la cale?

Începusem să transpir. Mă uitam lung la urmele mâinilor necunoscute care se imprimaseră pe tencuiala albă a peretelui.

Un baston a început să bată pe ciment: era paznicul de noapte de la Buckingham B, care îşi făcea turele ajutându-se de bâtul lui lung. După ce s-au stins bătăile bastonului, s-a făcut linişte în cameră; se auzea doar bâzâitul gândacilor care rodeau peretele sau zburau. Era o altă noapte fierbinte şi umedă. Probabil că până şi gândacii transpirau; eu de-abia puteam respira.

Tocmai când mă gândeam că n-aveam să adorm în veci, am început să recit la nesfârşit nişte versuri:

Căutasem cheia ani la rând
Dar uşa fusese mereu deschisă.

După care am adormit.

Ar fi trebuit să observ semnele desenate pe pereți, unde două mâini rup cătușele; ar fi trebuit să mă opresc și să-i ascult pe tinerii care purtau banderole roșii în jurul capului și strigau din camioane; dar eram atât de preocupat de propriile probleme, încât nu am dat deloc atenție unor lucruri foarte importante care se întâmplau în țara mea.

Două zile mai târziu, îi duceam pe dl Ashok și pe doamna Uma la Grădinile Lodi; petrecea din ce în ce mai mult timp cu ea. Povestea de dragoste era în floare. Nasul mi se obișnuia cu parfumul ei – nu mai strănutam când se mișca în mașină.

– Deci *încă* nu le-ai spus, Ashok? O să fie iar ca data trecută?

– Uma, nu e chiar atât de simplu. Deja m-am certat o dată cu Mukesh pe seama ta. O să pun piciorul în prag. Dar dă-mi puțin timp, trebuie să trec de divorț... Balram, de ce ai dat muzica așa de tare?

– Îmi place tare. E romantic.

– O să se întâmple, ai încredere în mine. Doar că... Balram, de ce naiba nu ai dat sonorul mai încet? Uneori oamenii ăștia din Întuneric sunt atât de proști.

– Eu ți-am spus deja asta, Ashok.

Tonul vocii ei a coborât. Am prins din engleză cuvintele „înlocuire", „șofer" și „localnic". „Te-ai gândit să îl înlocuiești cu un șofer localnic?" El a mormăit un răspuns, dar nu am auzit nici un cuvânt. Nici nu era nevoie.

M-am uitat în oglinda retrovizoare: am vrut să-i înfrunt privirea, ca de la bărbat la bărbat. Nu a îndrăznit însă să se uite la mine.

Vă spun, ați fi putut auzi cum îmi scrâșneau dinții în acele clipe. Mă gândeam cumva că făceam planuri în privința lui? El *făcea* planuri în privința mea! Bogătașii ăștia sunt mereu cu un pas înaintea noastră, nu-i așa?

Ei, dar nu și de data asta. Pentru fiecare pas pe care îl făcea, eu făceam *doi*.

Pe drum, un vânzător stradal era așezat lângă o piramidă de căști de motocicletă, învelite în plastic, ce arăta ca o grămadă de capete retezate.

Tocmai când ne apropiam de grădini, am văzut că drumul era blocat din toate părțile: un șir de camioane pline ochi cu oameni care strigau se adunase în fața noastră.

– Îl salutăm pe Marele Socialist! Salutăm vocea săracilor din India!

– Ce naiba se întâmplă?

– Nu ai văzut știrile azi, Ashok? Anunță rezultatele alegerilor.

– La naiba, a zis el. Balram, oprește CD-ul cu Enya și dă drumul la radio!

Vocea Marelui Socialist s-a făcut deodată auzită. Dădea un interviu radiofonic unui reporter.

Alegerile arată că săracii nu vor fi ignorați. Întunericul nu va rămâne tăcut. Nu curge apă la robinete, iar voi, oamenii din Delhi, ce ne dați? Ne dați telefoane mobile. Poate cineva să bea un telefon mobil când îi este sete? Femeile merg în fiecare zi kilometri întregi ca să găsească o găleată de apă curată...

– Doriți să deveniți prim-ministrul Indiei?

– Nu îmi puneți astfel de întrebări. Nu am nici o ambiție personală. Eu sunt doar vocea poporului și a celor lipsiți de drepturi.

– Desigur, sir, dar...

– Dați-mi voie să vă spun un ultim cuvânt. Mi-am dorit dintotdeauna o Indie în care orice băiat din orice sat să poată visa să devină prim-ministru. Cum vă spuneam, femeile merg...

După cum se anunța la radio, partidul de guvernământ pierduse în alegeri. Un nou val de partide venise la putere. Partidul Marelui Socialist era unul dintre ele. Câștigase o mare parte din voturile celor din Întuneric. În drumul de întoarcere spre

Gurgaon, am văzut hoarde de susținători din Întuneric. Mergeau unde voiau, făceau ce le venea poftă, fluierau pe orice femeie doreau. Delhi fusese invadat.

Dl Ashok nu m-a chemat tot restul zilei; a coborât seara ca să-mi spună că voia să meargă la hotelul Imperial. A stat pe telefonul mobil tot timpul, apăsând pe butoane, sunând și țipând:

– Ne-au tras-o rău de tot, Uma! De aia urăsc afacerea pe care o fac. Suntem la mila acestor...

– Nu țipa la mine, Mukesh! *Tu* ai fost acela care a spus că rezultatul alegerilor era cunoscut. Da, *tu!* Nu o să mai ieșim *niciodată* din beleaua asta cu taxa pe venit.

– Bine, tată, asta *fac!* Mă duc să mă întâlnesc cu ei, chiar acum, la Imperial!

Încă mai vorbea la telefon atunci când l-am lăsat la hotelul Imperial. După vreo patruzeci de minute a ieșit însoțit de doi bărbați. Aplecându-se pe fereastră, mi-a spus:

– Fă ce vor ei, Balram. Eu o să iau un taxi spre casă. Când ai terminat, vino cu mașina înapoi la Buckingham.

– Da, sir.

Cei doi l-au bătut pe spate; el a făcut o plecăciune și le-a deschis ușa de la mașină. Dacă îi pupa în fund în felul ăsta, însemna că erau politicieni.

Au intrat în mașină, iar inima mea a început să bată cu putere. Tipul din dreapta era eroul meu din copilărie: Vijay, fiul crescătorului de porci, devenit însoțitor de autobuz, devenit politician din Laxmangarh. Schimbase uniforma din nou: acum purta un costum lustruit, cu cravată, ca un modern om de afaceri indian. Mi-a poruncit să-i duc pe Ashoka Road; s-a întors apoi spre colegul său și a zis:

– În sfârșit, nenorocitul mi-a dat mașina lui!

Al doilea bărbat a mormăit ceva, a coborât fereastra și a scuipat.

– Știe că acuma trebuie să ne arate puțin respect, nu-i așa?

Vijay a râs pe înfundate. După care a ridicat vocea:

– Ai ceva de băut în mașină, băiete?

M-am întors spre el: două bucăți de aur masiv fuseseră țintuite în molarii lui negri și cariați.

– Da, sir.

– Ia să vedem ce ai.

– Am deschis torpedoul și i-am întins sticla.

– E marfă bună. Johnnie Walker Black. Băiete, ai și pahare?

– Da, sir.

– Gheață?

– Nu, sir.

– Nu-i nimic. O să-l bem simplu. Băiete, toarnă în pahare!

Le-am turnat, în timp ce conduceam Honda City cu mâna stângă. Au luat paharele și au băut whisky-ul de parcă era limonadă.

– Dacă nu îi are pregătiți, să-mi spui. Îi trimit niște băieți să stea puțin de vorbă cu el.

– Nu, nu-ți face griji. Taică-său plătea până la urmă. Băiatul ăsta a fost în America și are mintea plină de prostii. Dar o să plătească și el în final.

– Cât?

– Șapte. Eram gata să închei afacerea cu cinci, dar chiar nenorocitul a oferit șase – e un pic cam moale la căpățână – după care eu am spus șapte, iar el a acceptat. I-am spus că, dacă nu plătește, o să i-o tragem lui, lui taică-său, lui frate-său și o să jucăm în picioare afacerea prin care ei fură cărbune și fac evaziuni fiscale. A început să transpire, așa că sunt sigur că o să plătească.

– Ești sigur? Mi-ar plăcea tare mult să-i trimit niște băieți pe cap. Mor de plăcere să văd un bogătaș bătut ca pe fasole. E o senzație mai bună decât o erecție.

– O să fie alții bătuți. Ăsta nu merită efortul. A spus că o să-i aducă luni. O să fie la Sheraton toată treaba. E un restaurant fain acolo, la subsol. Un loc liniștit.

– Bine. Ne poate face el cinste cu cina.

– Se înțelege de la sine. Fac un chebap minunat acolo.

Unul din ei a făcut gargară cu băutura, a înghițit-o, a râgâit, după care a început să-și sugă dinții.

– Știi care e partea cea mai bună din alegerile astea?

– Care?

– Felul în care ne-am răspândit în sudul țării. Avem un punct de sprijin și în Bangalore. Și știi că acolo e viitorul.

– În sud? Fugi d'aci!

– Și de ce nu? Una din trei clădiri de birouri din India se construiește în Bangalore. Ăsta-i viitorul!

– Mă piș pe toate astea! Nu cred o vorbă din ce spui. Sudul țării e plin de tamili. Știi cine sunt tamilii? Negrii. Noi suntem fiii arienilor care au venit în India. I-am făcut sclavii noștri, iar acum ne dau ei lecții. *Negrii.*

– Băiete – Vijay și-a aplecat paharul în față –, mai toarnă-mi unul!

Le-am turnat din sticlă până la ultima picătură.

Pe la trei dimineața, am ajuns cu Honda City înapoi la complexul de apartamente din Gurgaon. Inima îmi bătea atât de tare, încât nu am vrut să plec de lângă mașină imediat. Am spălat-o și am șters-o de trei ori. Sticla era pe jos, în mașină. Johnnie Walker Black – chiar și una goală are valoare pe piața neagră. Am luat-o de acolo și m-am îndreptat spre dormitorul servitorilor.

Pentru o sticlă de Johnnie Walker Black, Buze-de-Vitiligo nu s-ar supăra să fie trezit din somn.

Mergeam făcând cercuri în aer cu sticla, cumpănindu-i greutatea. Chiar goală fiind, nu era ușoară.

Am observat că picioarele mi se mişcau mai încet, în timp ce sticla se rotea din ce în ce mai repede.

„Căutasem cheia ani la rând..."

Ecoul sticlei sparte a răzbătut în tot cuprinsul spaţiului parcării; probabil că sunetul a ajuns în holul clădirii, la toate palierele, urcând palier după palier, până la etajul treisprezece.

Am aşteptat câteva minute, să văd dacă nu cumva venea cineva în fugă jos.

Nimeni. Eram în siguranţă.

Am ridicat spre lumină ce mai rămăsese din sticlă; o bucată lungă, necruţătoare, cu zimţii precum nişte gheare.

Perfect.

Am adunat cu piciorul cioburile care erau în jurul meu, formând o grămăjoară. M-am şters de sângele de pe mâini, am găsit o mătură şi am curăţat în jurul meu. După aceea m-am pus în genunchi şi m-am uitat să văd dacă mai rămăseseră cioburi pe care nu le observasem. Auzeam răsunând în parcare ecoul poemului pe care îl recitam neîncetat în minte:

„Dar uşa fusese mereu deschisă."

Dharam dormea pe jos, iar gândacii i se urcaseră în cap. L-am trezit, spunându-i:

– Du-te sub plasa de ţânţari.

S-a băgat în pat pe jumătate adormit. Eu m-am lungit pe jos, înfruntând gândacii. Mai aveam ceva sânge în palmă; trei picături mici şi roşii se formaseră pe piele, ca un rând de buburuze pe o frunză. Am adormit în timp ce îmi sugeam palma ca un copil.

Dl Ashok nu a vrut să-l duc nicăieri duminică dimineaţa. Am spălat vasele la bucătărie, am şters frigiderul, după care i-am spus:

– Aş vrea să-mi iau liber în dimineaţa asta, sir.

– De ce? m-a întrebat el, lăsând ziarul jos. Nu ţi-ai mai luat niciodată liber o dimineaţă întreagă. Unde vrei să te duci?

„Dar nu m-ai mai întrebat niciodată până acum unde plecam. Ce ți-a făcut doamna Uma?"

– Vreau să petrec ceva timp cu băiatul, sir. Mergem la grădina zoologică. M-am gândit că i-ar plăcea să vadă toate animalele alea.

Mi-a zâmbit.

– Ești un om bun, de familie, Balram. Du-te și te distrează cu băiatul.

Și-a reluat lectura, dar i-am prins în ochi o sticlire șireată, în timp ce se uita peste secțiunea în engleză a ziarului.

Când am ieșit din Buckingham Towers B, i-am spus lui Dharam să mă aștepte, după care m-am întors și am pândit intrarea în clădire. După jumătate de oră, dl Ashok era în holul mare. Un bărbat scund și cu pielea întunecată – din clasa servitorilor – venise să îl vadă. Cei doi au vorbit pentru o vreme, după care bărbatul cel scund a făcut o plecăciune și a plecat. Arătau ca doi oameni care tocmai încheiaseră o afacere.

M-am întors la Dharam, care mă aștepta răbdător.

– Hai să mergem!

Am luat amândoi autobuzul spre Fortul Vechi, care se afla lângă grădina zoologică. Mi-am ținut tot timpul mâna pe capul lui Dharam – el o fi crezut că o făceam din afecțiune, dar era doar ca să nu îmi mai tremure mâna; îmi tremurase toată dimineața, de parcă era coada unei șopârle proaspăt căzute.

Prima lovitură va fi a mea. Totul era pregătit, nimic neprevăzut nu se putea întâmpla; dar, după cum v-am mai spus, nu sunt un tip curajos.

Autobuzul era aglomerat, așa că a trebuit să stăm în picioare tot drumul. Transpiraserăm amândoi ca niște porci; mai că uitasem cum era să călătorești vara cu autobuzul. În timp ce stăteam la un semafor, un Mercedes-Benz a oprit alături. Din spatele geamului închis, răcorit în oul lui, șoferul ne-a zâmbit, arătându-și dinții roșii.

La casa de bilete era o coadă lungă; multe familii voiau să meargă la grădina zoologică, şi puteam să înţeleg de ce. Dar ceea ce mă uimea era mulţimea de tineri – băieţi şi fete – care se aflau acolo, ţinându-se de mână, chicotind, ciupindu-se, făcându-şi ochi dulci, ca şi cum grădina zoologică era un loc romantic. Asta nu puteam să înţeleg defel.

Dle premier, în fiecare zi, mii de străini zboară în ţara mea pentru a găsi iluminarea. Merg în Himalaya, sau la Benaras, sau la Bodh Gaya[1]. Stau în poziţii ciudate de yoga, fumează haşiş, i-o mai pun vreunui *sadhu* şi cred că s-au iluminat.

Ha!

Dacă veniţi în India pentru iluminare, oameni buni, uitaţi de râul Gange sau de mănăstiri! Mergeţi direct la grădina zoologică, în centrul Noului Delhi.

Am văzut acolo cu Dharam berzele cu ciocurile aurii, ce stăteau în palmierii din mijlocul unui lac artificial. Au zburat peste oglinda verde a lacului şi ne-au arătat rozul de pe aripi. În fundal, se vedeau ruinele zidurilor Vechiului Fort.

Iqbal, marele poet, avea mare dreptate. În momentul în care îţi dai seama ce e frumos în viaţă, încetezi să mai fii un sclav. La naiba cu naxalii şi cu armele lor trimise din China. Dacă cineva i-ar învăţa pe copiii săraci să picteze, asta ar însemna sfârşitul bogaţilor în India.

I-am arătat lui Dharam ce frumos se ridicau şi coborau la orizont contururile fortului – felul în care crăpăturile zidurilor se umpleau de cerul albastru, sau cum pietrele vechi străluceau în lumină.

Ne-am plimbat jumătate de oră, de la o cuşcă la alta. Leul şi leoaica erau despărţiţi şi nu vorbeau, ca un veritabil cuplu de la oraş. Hipopotamul stătea întins într-un iaz uriaş de nămol.

[1] Oraş în districtul Gaya, din India, locul în care Buddha a atins iluminarea. (n.tr.)

Dharam a vrut să facă precum toți ceilalți – să arunce o piatră către hipopotam ca să-l atâțe. Dar i-am spus că ar fi fost un lucru rău: hipopotamii trăiesc în nămol și nu fac nimic toată ziua. Ăsta e felul lor.

Să lăsăm animalele să trăiască precum animalele; să lăsăm oamenii să trăiască precum oamenii. Asta e toată filosofia mea într-o singură frază.

I-am spus lui Dharam că era timpul să plecăm, dar a început să se strâmbe și să se smiorcăie:

– Încă cinci minute, unchiule!

– Bine, cinci minute.

Am ajuns la un spațiu îngrădit de pari înalți din bambus; și prin golurile dintre parii ăștia se zărea un tigru care se plimba încolo și-ncoace în linie dreaptă.

Nu era chiar *orice* fel de tigru.

Era făptura care se naște doar o dată într-o generație, în junglă.

Mă uitam la el cum se plimba îndărătul parilor de bambus. Dungile negre și blana albă luminată de soare ba apăreau, ba dispăreau printre crăpăturile cuștii de bambus. Era ca și cum m-aș fi uitat la un vechi film alb-negru, derulat cu încetinitorul. El se mișca în aceeași linie, iar și iar, de la un capăt la altul al îngrăditurii de pari din bambus, după care se întorcea și refăcea drumul în sens invers, cu același pas, de parcă era sub efectul unui farmec.

Se hipnotiza pe sine însuși mergând astfel – era singurul mod în care putea să suporte cușca.

Deodată, făptura din spatele parilor de bambus s-a oprit. Și-a întors capul către mine, iar ochii ni s-au întâlnit, așa cum privirile stăpânului meu le întâlneau pe ale mele în oglinda mașinii.

Și, fără de veste, tigrul a dispărut.

M-au cuprins furnicături, de la șira spinării până în vintre. Au început să-mi tremure genunchii. Mă simțeam de parcă pluteam. O femeie de lângă mine a țipat:

– I se dau ochii peste cap! O să leșine!

Am încercat să strig la ea și să-i spun:

– *Nu* e adevărat, *nu* leșin!

Am încercat să le arăt tuturor că mă simțeam bine, dar îmi alunecau tălpile. Mi se mișca pământul sub picioare. Ceva venea spre mine, săpând spre suprafață, și apoi niște gheare au ieșit din clisă și au pătruns în carnea mea, după care m-au tras cu ele în țărână.

Înainte să mi se facă negru în fața ochilor, mi-am dat seama cu un ultim gând că înțelegeam *acum* mângâierile și starea aceea de încântare – acum pricepeam de ce veneau iubiții la grădina zoologică.

În seara aceea, eu și Dharam ne-am așezat pe pardoseala din camera mea: i-am întins dinainte o foaie albastră pentru scrisori. I-am pus un stilou în mână.

– Dharam, vreau să văd acum cât de bine știi să scrii o scrisoare. Vreau să-i scrii bunicii și să-i spui ce s-a întâmplat azi la grădina zoologică.

A început să scrie încet și caligrafic. I-a spus despre hipopotami, despre cimpanzei și despre cerbi.

– Spune-i despre tigru.

A ezitat, după care a scris: „Am văzut un tigru alb într-o cușcă".

Spune-i *totul*.

Se uită la mine și scrise: „Unchiul Balram a leșinat în fața cuștii tigrului alb".

– Ba, mai bine, o să-ți dictez eu. Pune pe hârtie!

A pus totul pe hârtie timp de zece minute, scriind atât de repede, încât îi transpirase stiloul în mână și se înnegrise de

cerneală. S-a oprit pentru a șterge penița vârându-și-o în păr, după care a continuat să scrie. La final, mi-a citit:

> Am strigat după oameni în jurul meu și l-am dus pe unchiul sub un smochin. Cineva i-a turnat apă pe față. Alții i-au dat câteva palme peste obraji ca să-l trezească. Oameni de bine s-au întors spre mine și au zis:
>
> „Unchiul tău delirează; își ia la revedere de la bunica lui. Credem că se gândește că o să moară." Atunci ochii unchiului s-au deschis. „Ești bine acum, unchiule?" l-am întrebat eu. El mi-a luat mâna și mi-a spus: „Îmi pare rău, îmi pare rău, îmi pare rău." L-am întrebat: „De ce îți pare rău?" Iar el mi-a răspuns: „Nu pot trăi pentru tot restul vieții într-o cușcă, bunico. Îmi pare rău". Am luat autobuzul înapoi spre Gurgaon și am mâncat de prânz la ceainărie. Era foarte cald, am transpirat mult. Și asta e tot ce s-a întâmplat azi.

– Scrie mai departe ce vrei tu, și trimite-o mâine, imediat după ce plec eu cu mașina. Dar nu înainte. Ai înțeles?

Plouase toată dimineața; o ploaie ușoară și deasă. Auzeam ploaia, deși nu o puteam vedea. M-am dus la Honda City, am ars bețigașe aromate înăuntru, am șters scaunele și magneții de pe bord, i-am tras un pumn în gură căpcăunului. Am aruncat un pachet pe scaunul de lângă șofer. Am închis cu grijă toate ușile și le-am încuiat.

Apoi m-am dat doi pași în spate și am făcut o plecăciune adâncă în fața mașinii cu palmele împreunate.

M-am dus să văd ce face Dharam. Părea că se simte singur, așa că i-am făcut un vapor din hârtie și l-am lansat la apă în rigola din fața clădirii de apartamente.

După prânz l-am chemat pe Dharam la mine în cameră. Mi-am pus mâinile pe umerii lui și l-am întors ușor, astfel încât să stea cu spatele la mine. Am lăsat să cadă o monedă de o rupie pe podea.

– Apleacă-te şi ridic-o!

S-a supus, în timp ce eu îl urmăream cu privirea. Dharam îşi pieptăna părul exact ca dl Ashok: purta cărare pe mijloc. Dacă te uitai la el de sus, se putea distinge o linie albă clară, pe pielea scalpului, care ducea spre creştet, spre locul de unde pornesc firele în capul unui om.

– Stai drept!

L-am întors spre mine, într-un cerc complet. Am aruncat rupia din nou pe jos.

– Mai ridic-o o dată!

I-am privit locul din creştet.

Apoi i-am spus să se aşeze într-un colţ al camerei şi să mă supravegheze; m-am dus sub plasa de ţânţari, mi-am îndoit picioarele sub mine, am închis ochii şi, atingându-mi genunchii cu palmele, am inspirat adânc.

Nu ştiu cât timp am stat în poziţia lui Buddha, dar a durat până când unul dintre servitori a strigat că eram chemat la intrarea principală. Am deschis ochii: Dharam şedea într-un colţ al camerei şi mă privea.

– Vino aici, i-am spus eu.

L-am îmbrăţişat şi i-am pus zece rupii în buzunar. Urma să aibă nevoie de ei.

– Balram, ai întârziat! Soneria parcă a înnebunit!

M-am dus la maşină, am băgat cheia în contact şi am pornit motorul. Dl Ashok stătea la intrare, cu o umbrelă şi cu telefonul mobil. Vorbea la telefon când a intrat în maşină; a trântit portiera.

– Tot nu-mi vine să cred! Oamenii din ţara asta au avut ocazia să aducă din nou la putere un partid eficient, dar ei au votat în loc cea mai cumplită adunătură de nemernici. Nu meritäm... A lăsat telefonul deoparte pentru un moment şi mi-a spus: Mai întâi în oraş, Balram... o să îţi zic eu unde...

După care şi-a reluat discuţia la telefon.

Străzile erau lunecoase, pline de noroi şi de apă murdară. Mergeam încet.

– ... democraţie parlamentară, tată! Nu o să-i ajungem niciodată din urmă pe chinezi, pentru acest simplu motiv.

Prima oprire era în oraş, la una dintre obişnuitele bănci. A luat geanta roşie şi a intrat. Îl vedeam prin sticla cabinei cum apăsa pe butoanele bancomatului. Când s-a întors, simţeam cum crescuse greutatea genţii roşii de pe bancheta din spate. Am mers de la o bancă la alta, iar geanta s-a îngreunat din ce în ce mai mult. Simţeam cum îmi creştea presiunea din şale, de parcă îl duceam pe dl Ashok cu geanta lui nu în maşină, ci, aşa cum tata ar fi dus un client cu geanta sa, într-o ricşă.

Şapte sute de mii de rupii.

Era suficient pentru o casă. O motocicletă. Şi o mică prăvălie. O viaţă nouă.

Cele şapte sute de mii de rupii *ale mele*.

– La Sheraton acum, Balram!

– Da, sir.

Am întors cheia în contact, am pornit motorul, am băgat în viteză. Am demarat.

– Vreau să ascult Sting, Balram. Nu prea tare.

– Da, sir.

Am pus CD-ul şi s-a auzit îndată vocea lui Sting. Maşina a prins viteză. Peste puţin timp am trecut de bine-cunoscuta statuie de bronz a lui Gandhi ce îşi conduce discipolii din întuneric spre lumină.

Şoseaua era pustie. Ploaia cădea uşor. Dacă am fi ţinut-o pe drumul acela înainte, am fi ajuns la hotel – cel mai mare din capitala ţării mele, locul în care conducătorii de state, cei asemenea dumneavoastră, stau mereu. Dar Delhi este un oraş unde civilizaţia poate apărea şi dispărea în decurs de cinci minute.

Chiar acum, de ambele părți ale drumului zăreai sălbăticie și mizerie.

Îl vedeam pe dl Ashok în oglinda retrovizoare; se concentra asupra telefonului, nimic altceva nu-i reținea atenția. Lumina albastră a mobilului îi bătea în față. Fără să ridice privirea, m-a întrebat:

– Ce s-a întâmplat, Balram? De ce ne-am oprit?

Am atins magneții zeiței Kali pentru noroc, după care am deschis torpedoul. Era acolo: sticla spartă, cu ghearele sale.

– E o problemă la roată, sir. Două minute...

Jur: chiar înainte să ating portiera, ușa s-a deschis. Am ieșit afară, în burniță.

Peste tot se vedea un noroi umed și negru. Pășind cu grijă prin mâl și apă, m-am așezat pe vine lângă roata din partea stângă spate, care nu se vedea dinspre stradă. Într-o parte se zărea un pâlc de tufe; ceva mai departe, o întindere de teren viran.

Nu ați mai văzut niciodată o șosea atât de pustie. Aș fi putut jura că totul fusese aranjat anume pentru mine.

Singura lumină din mașină era lucirea albastră a telefonului mobil. Am bătut ușor în geam cu degetul. El s-a întors spre mine fără să coboare fereastra.

Am rostit deslușit:

– Avem o problemă, sir.

Tot nu a coborât geamul; nici nu a ieșit afară. Își făcea de lucru cu telefonul mobil: apăsa butoanele și rânjea. Probabil că îi trimitea vreun mesaj doamnei Uma.

Lipite de sticla udă, buzele mele au compus un zâmbet.

În sfârșit, a lăsat telefonul din mână. Am strâns pumnul și am ciocănit în geam. El a lăsat geamul jos cu un aer nemulțumit. Vocea plăcută a lui Sting a răzbătut până la mine.

– Ce s-a întâmplat, Balram?

– Sir, vă rog să ieșiți puțin, avem o problemă.

– Ce problemă?

Trupul lui pur și simplu refuza să se urnească. Știa, trupul lui știa, deși mintea era prea neroadă ca să își dea seama.

– Sir, roata. Am nevoie de ajutorul dumneavoastră. S-a înțepenit în noroi.

În chiar acea clipă am fost luminat de niște faruri: se apropia o mașină. Inima mi s-a oprit în piept. Dar mașina a trecut pe lângă noi fără a opri, stropindu-mi picioarele.

Dl Ashok își pusese mâna pe portieră și se pregătea să iasă, dar instinctul de supraviețuire îl ținea în continuare în mașină.

– Plouă, Balram! Nu crezi că ar trebui să chemăm ajutoare?

S-a sucit și s-a îndepărtat de ușa mașinii.

– Nu, sir. Aveți încredere în mine. Haideți afară!

El se tot sucea pe banchetă, trupul lui ținându-se cât de departe putea de mine. „Îl pierd", m-am gândit eu, iar asta m-a forțat să fac ceva pentru care știam că o să mă urăsc vreme de mulți ani. *Chiar* nu am vrut să o fac. *Chiar* nu am vrut ca el să creadă, nici măcar în acele două, trei minute pe care le mai avea de trăit, că eram genul *acela* de șofer: unul care își șantajează stăpânul. Dar nu mi-a dat de ales.

– Mașina face probleme din noaptea în care am fost la hotelul din Jangpura.

A ridicat îndată privirea dinspre telefonul mobil, uitându-se la mine.

– Hotelul acela cu litera T pe el. Vă aduceți aminte, sir, nu-i așa? De atunci mașina nu mai e la fel.

A deschis gura cu intenția de a spune ceva, după care a închis-o. Se gândește: „*Șantaj*? Sau doar o trimitere nevinovată la trecut?" Nu-i da timp să se adune.

– Ieșiți din mașină, sir! Aveți încredere în mine!

M-a ascultat; şi-a lăsat mobilul pe banchetă. Lumina albastră a ecranului a umplut interiorul maşinii pentru o secundă; după care s-a stins.

El a deschis portiera opusă celei lângă care stăteam eu şi a ieşit prin partea ce dădea la stradă. M-am pus în genunchi, ascunzându-mă în spatele maşinii.

– Veniţi aici, sir. Cauciucul cu probleme e aici.

A venit, înaintând cu grijă prin noroi.

– Roata *asta*, sir. Şi aveţi grijă, e o sticlă spartă pe jos.

Era atât de mult gunoi pe marginea drumului, încât sticla ciobită părea ceva perfect normal.

– Staţi să o arunc. *Aceasta* e roata, sir. Vă rog să vă uitaţi la ea.

El s-a lăsat în genunchi. Eu m-am ridicat deasupra lui, ţinând la spate sticla cu braţul îndoit.

Jos, sub mine, capul lui părea o minge neagră, iar pe fondul acela negru am văzut o linie albă şi subţire de scalp, ce ducea ca un marcaj pe o autostradă spre creştet, locul de unde se răspândeşte părul.

Mingea neagră s-a mişcat. Făcând o grimasă ca să-şi protejeze ochii de ploaie, s-a uitat la mine.

– Pare să nu fie nici o problemă.

Stăteam nemişcat, ca un şcolar prins de către profesor. Mă gândeam: „Mintea aia a lui de moşier şi-a dat seama. O să se ridice şi o să mă plesnească peste faţă".

Dar ce folos e să câştigi o bătălie când nici măcar nu *ştii* în ce război te lupţi?

– Balram, tu cunoşti mai multe despre maşina asta decât mine. Stai să mai arunc o privire.

Şi s-a mai uitat încă o dată la roată. Autostrada cea neagră mi-a apărut din nou în faţă, cu marcajul alb ce ducea spre creştet.

– *Este* o problemă, sir. Ar fi trebuit înlocuită cu mult timp în urmă.

– În regulă, Balram. A atins roata. Dar chiar cred că...

Am înfipt sticla cu putere; cioburile i-au devorat osul. I-am înfipt-o de trei ori în creştet, făcându-i bucăţi craniul, până la creier. Era o sticlă bună, zdravănă de Johnnie Walker Black: îşi merita cu vârf şi îndesat preţul de pe piaţa neagră.

Trupul s-a prăbuşit în noroi, năucit. Un sâsâit i-a ieşit de pe buze; ca şi cum ar fi scăpat aer dintr-o anvelopă.

Am căzut la pământ; mâna îmi tremura, sticla mi-a alunecat dintre degete şi a trebuit să o ridic cu mâna stângă. Chestia aia care sâsâia s-a ridicat în patru labe. A început să se târâie în cerc, de parcă ar fi căutat pe cineva care să-l protejeze.

De ce nu i-oi fi pus un căluş în gură, lăsându-l în tufişuri, năucit şi inconştient, lăsându-l într-un loc în care nu ar fi putut face nimic ore întregi, timp berechet ca eu să fug? Bună întrebare, m-am gândit la asta multe nopţi la rând, stând la biroul meu şi privind candelabrul.

Primul răspuns posibil este că şi-ar fi putut reveni oricând, scăpând de căluş şi chemând poliţia. Aşa că trebuia să-l omor.

Al doilea răspuns posibil este că familia lui avea să facă nişte lucruri groaznice familiei mele: aşa că mă răzbunam în avans.

Îmi place a doua explicaţie mai mult.

Punându-mi piciorul pe spatele chestiei care se târa, am lipit-o de pământ. M-am coborât în genunchi, ca să fiu la înălţimea potrivită pentru ceea ce urma să fac. Am întors corpul, astfel încât să fie cu faţa la mine. Mi-am pus piciorul pe pieptul lui, am desfăcut nasturele de la guler şi mi-am plimbat mâna peste clavicula, ca să marchez locul.

Când eram copil în Laxmangarh şi mă jucam cu trupul tatei, îmi plăcea mult locul unde gâtul se întâlnea cu pieptul, acolo unde toate tendoanele şi venele ieşeau în relief. Când atingeam locul acela, adâncitura gâtului tatei, îl aveam în stăpânire: îl puteam împiedica să respire cu o simplă apăsare a degetului.

Fiul Berzei a deschis ochii în clipa în care i-am străpuns gâtul, iar sângele lui mi-a ţâşnit în ochi.

Orbisem. Devenisem un om liber.

Când mi-am şters sângele din ochi, am văzut că îl acoperise pe dl Ashok. Sângele se scurgea din gât cu repeziciune; cred că astfel îşi omoară musulmanii orătăniile.

Dar tuberculoza este un chip mai cumplit de a muri, vă asigur.

După ce am târât corpul în tufişuri, mi-am afundat mâinile şi faţa în apa de ploaie amestecată cu noroi. Am ridicat pachetul pe care-l aveam la picioare – tricoul alb, acela cu mult alb şi doar un cuvânt în engleză – şi l-am pus pe mine, în locul cămăşii. Am luat cutia aurită de şerveţele, mi-am şters faţa şi mâinile. Am luat toţi magneţii zeiţei şi i-am aruncat pe trupul dlui Ashok; poate că aveau să-i ajute sufletul să ajungă în rai.

După aceea m-am urcat în maşină, am întors cheia în contact şi am apăsat pe acceleraţie, mergând cu Honda City, cea mai aleasă maşină, cea mai loială complice, într-o ultimă călătorie. Pentru că nu mai era nimeni în maşină în afară de mine, am întins mâna stângă cu gând să opresc muzica. Dar m-am răzgândit şi m-am relaxat.

De acum înainte, puteam să ascult câtă muzică voiam.

După treizeci şi trei de minute eram la gară; roţile colorate ale maşinilor ce preziceau viitorul se-nvârteau şi scânteiau. Stăteam în faţa lor şi priveam toată strălucirea şi vârtejul acela, întrebându-mă: „Să mă întorc să îl iau pe Dharam?"

Dacă îl lăsam acolo, poliţia l-ar fi arestat cu siguranţă, pentru că l-ar fi considerat complice. L-ar fi aruncat într-o închisoare cu o grămadă de oameni fioroşi; şi cunoaşteţi, sir, ce se întâmplă cu băieţii care ajung în bârloguri de genul ăsta.

Pe de altă parte, dacă m-aş fi întors în Gurgaon, cineva ar fi putut descoperi cadavrul... şi atunci toată osteneala (mi-am încleştat degetele pe geanta cea roşie) ar fi fost inutilă.

M-am așezat pe vine pe peronul gării, apăsat de o mare nehotărâre. Deodată s-a auzit un strigăt strident la stânga mea. O găleată mare din plastic se tot clătina de parcă era vie; după care din ea a ieșit o față neagră, zâmbitoare. O piticanie, un băiețel. Un bărbat și o femeie fără adăpost, murdari din cap până în picioare, stăteau la cele două capete ale găleții, uitându-se pierduți în depărtare. Gâgâlicea părea că se distra de minune între părinții obosiți; se juca, împroșcând cu apă, stropindu-i pe cei care treceau.

– Nu e voie, băiețelule, am spus eu.

Dar el stropea cu și mai multă apă, scoțând chiote de bucurie de fiecare dată când mă atingea. Mi-am ridicat mâna. S-a ascuns în găleată, continuând să stropească de acolo.

M-am scotocit prin buzunare, căutând o monedă de o rupie și asigurându-mă că nu era una de *două* rupii. Am rostogolit-o spre găleată.

După aceea am oftat, m-am ridicat în picioare, m-am blestemat în gând și am ieșit din gară.

„Dharam, asta e ziua ta norocoasă."

A ŞAPTEA NOAPTE

Puteţi auzi dle Jiabao? O să dau sonorul mai tare.

Ministrul sănătăţii a anunţat astăzi iniţierea unui proiect de eradicare a malariei până la sfârşitul anului, în Bangalore. A cerut tuturor oficialilor din oraş să lucreze neîncetat, chiar şi la sfârşitul săptămânii, până când malaria va deveni ceva de domeniul trecutului. Patruzeci şi cinci de milioane de de rupii au fost alocate pentru acest proiect de eradicare a malariei.

Continuăm cu ştirile: prim-ministrul statului a anunţat, tot astăzi, un plan pentru a elimina malnutriţia în Bangalore în decurs de şase luni. El a declarat că până la finalul anului nu va mai exista nici un copil înfometat în oraş. Toţi oficialii trebuie să îşi canalizeze energiile spre acest proiect, a declarat el. Cinci sute de milioane de rupii vor fi alocate pentru eradicarea malnutriţiei.

Continuăm cu ştirile: ministrul de finanţe a declarat că bugetul pe acest an cuprinde programe speciale ce vor stimula transformarea satelor în adevărate paradisuri ale tehnologiei...

Acesta este genul de ştiri pe care le auzim la All India Radio în fiecare seară: mâine-dimineaţă se vor găsi şi în ziare. Iar oamenii înghit prostiile de genul ăsta, în fiecare seară şi în fiecare dimineaţă. Uimitor, nu-i aşa?

Dar de-ajuns cu radioul. L-am închis. Acum o să privesc candelabrul, pentru că mă inspiră.

Wen!

Vechiul meu prieten!

În seara asta vom duce la bun sfârșit povestea noastră grozavă. În timp ce îmi făceam exercițiile de yoga azi-dimineață – e adevărat, mă trezesc la ora unsprezece în fiecare zi și fac imediat o oră de yoga –, mă gândeam la evoluația istorisirii mele, și mi-am dat seama că e aproape pe încheiate. Tot ce mai rămâne de spus este cum m-am transformat dintr-un criminal urmărit de poliție, într-un stâlp solid al societății din Bangalore.

Că veni vorba, sir, cât mai suntem încă la subiectul yoga, dați-mi voie să vă spun că o oră de respirație, de yoga și de meditație dimineața este modul cel mai potrivit prin care un antreprenor își poate începe ziua. Cum aș putea face față stresului pe care mi-l dă afacerea asta de căcat, dacă nu ar fi exercițiile de yoga? Sugestia mea este să introduceți yoga drept materie obligatorie în toate școlile din China.

Acum, înapoi la povestea mea.

În primul rând aș vrea să vă explic ceva despre viața unui fugar. Să fugi mereu nu înseamnă doar să îți fie frică. Capeți o porție zdravănă de distracție.

În seara în care strângeam în parcare cioburile din sticla de Johnnie Walker, m-am gândit la un plan legat de cum să ajung la Bangalore. Nu urma să ajung acolo cu un tren direct, nicidecum. Cineva ar fi putut să mă vadă, iar atunci poliția ar fi știut unde m-am dus. Așa că m-am gândit să mă plimb din tren în tren, în zigzag, până când ajungeam la Bangalore.

Deși planul meu se dusese de râpă din momentul în care m-am întors să îl iau pe Dharam – dormea sub plasă, iar eu l-am trezit, spunându-i că urma să mergem în vacanță în sud, și l-am tras după mine; dar ce dificil era să țin geanta roșie într-o mână și pe Dharam cu cealaltă mână (știți, gările sunt un loc periculos pentru un copil, umblă multe personaje ciudate prin zonă –

m-am hotărât să ajung la Bangalore pe drumul acesta în zigzag de la Delhi.

În a treia zi de călătorit aşa, cu geanta roşie într-o mână, eram la Hyderabad, aşteptând la coadă la ceainăria din gară, ca să îmi cumpăr un ceai înainte de plecarea trenului. (Dharam îmi ţinea locul în compartiment.) Am văzut o şopârlă deasupra ceainăriei şi o priveam cu îngrijorare, sperând că nu se va mişca înainte ca eu să ajung să iau ceaiul.

Şopârla s-a întors spre stânga, a trecut în viteză peste o bucată mare de hârtie lipită pe perete, a stat nemişcată câteva secunde, după care a ţâşnit într-o parte.

Bucata aceea mare de hârtie era un afiş al poliţiei: afişul *meu*. Ajunsese deja acolo. M-am uitat la el cu un zâmbet plin de mândrie.

Dar zâmbetul nu a durat decât o secundă. Dintr-un motiv bizar sau altul – o să vedeţi cât de în dorul lelii sunt făcute chestiile în India –, afişul meu fusese aplicat lângă un altul (doi tipi din Kashmir, doi terorişti căutaţi pentru că bombardaseră ceva).

Uitându-te la ambele afişe, ai fi putut jura că şi eu eram terorist. Ce enervant!

Mi-am dat seama că cineva mă urmărea cu privirea. Un tip cu mâinile la spate se uita când la afiş, când la mine, într-un mod foarte insistent. Am început să tremur. M-am îndepărtat de afiş, dar era prea târziu. În momentul în care m-a văzut plecând, a alergat spre mine, m-a prins de încheietura mâinii şi m-a fixat cu privirea. Apoi mi-a spus:

– Ce zice? Afişul ăla pe care îl citeşti.

– Citeşte-l singur!

– Nu pot.

Atunci am înţeles de ce venise spre mine într-un suflet. Era disperarea unui analfabet care avea nevoie de atenţia unuia care

ştia să citească. După accent, mi-am dat seama că era şi el din Întuneric.

– Este lista cu cei căutaţi de poliţie săptămâna aceasta, am spus eu. Ăştia doi sunt teroriştidin Kashmir.

– Ce au făcut?

– Au aruncat în aer o şcoală şi au omorât opt copii.

– Şi tipul ăsta cu mustaţă?

A ciocănit pe fotografia mea cu dosul mâinii drepte.

– E tipul care i-a prins.

– Cum a reuşit?

Ca să îi dau impresia că citeam de pe afiş, mi-am holbat ochii la cele două anunţuri şi am început să îmi mişc buzele.

– Tipul ăsta era şofer. Zice aici că stătea la el în maşină, iar cei doi teroriştiau venit la el.

– Şi?

– Cică el s-a prefăcut că nu-i recunoaşte pe teroriştişi i-a plimbat prin Delhi în maşina lui. După aia a oprit maşina într-un loc mai întunecos, a spart o sticlă şi le-a tăiat gâturile.

Am tăiat cele două gâturi de pe afiş cu degetul mare.

– Ce fel de sticlă?

– O sticlă de alcool englezesc. Se pare că sunt foarte solide.

– Da, ştiu, a zis el. Stăpânul meu mă trimitea în fiecare vineri la magazinul cu alcool englezesc. Îi plăcea Smir-fone.

– Smir-noff, l-am corectat, dar nu mă asculta.

Se uita la fotografia de pe afiş. Deodată şi-a pus mâna pe umărul meu.

– Ştii cu cine seamănă tipul din fotografie?

– Cu cine? am întrebat eu.

El a zâmbit.

– Cu mine!

M-am uitat la faţa lui, apoi la afiş.

– Aşa e, am spus, trăgându-i o palmă amicală pe spinare.

V-am *spus* eu: ar fi putut fi imaginea a jumătate din populația masculină a Indiei.

Și apoi, pentru că mi se făcuse milă de bietul analfabet, gândindu-mă că poate îndurase ceea ce tatăl meu îndurase în multe gări – fiind luat peste picior și tras pe sfoară de străini –, i-am cumpărat un ceai înainte să mă urc în tren.

Sir:

Nu sunt politician sau parlamentar. Și nici unul dintre tipii aceia excepționali care ucid și pornesc mai departe, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Am avut nevoie de patru săptămâni în Bangalore ca să îmi calmez nervii.

Timp de patru săptămâni am făcut același lucru, iar și iar. Plecam de la hotel – un loc mic, ca vai de lume, aflat lângă gară, pe care l-am luat după ce am lăsat o garanție de cinci sute de rupii – în fiecare dimineață la opt și mergeam timp de patru ore ținând în mâini o geantă plină cu bani (nu aveam curajul să o las în camera de hotel), după care mă întorceam pentru masa de prânz.

Mâncam împreună cu Dharam. Nu știu ce făcea ca să nu se plictisească diminețile, dar era mereu în toane bune la prânz. Era prima lui vacanță din viață. Zâmbetele lui mă binedispuneau.

Prânzul costa patru rupii de persoană. Mâncarea e ieftină în sud, dar e cam ciudată: legume tăiate și servite într-un curry apos. După masă mergeam la mine în cameră și dormeam. La ora patru coboram și comandam un pachet de biscuiți cu lapte și niște ceai, pentru că încă nu știam cum să beau cafeaua.

Eram dornic să încerc cafeaua. Vedeți dumneavoastră, săracii din nordul Indiei beau ceai, iar săracii din sud beau cafea. Nu știu cine a hotărât ca lucrurile să stea astfel, dar așa stau ele. Prin urmare, acum era pentru prima dată când simțeam zilnic miros de cafea. Muream de curiozitate să o încerc. Dar înainte să o bei, trebuie să știi *cum*.

Exista o etichetă, un ritual care mă fascina. Cafeaua era servită într-o ceaşcă aşezată într-un pahar mai mare, după care trebuia turnată în anumite cantităţi şi sorbită cu o anumită viteză din pahar. Cum anume se turna, cum anume se sorbea, nu ştiam. Pentru o vreme, m-am mulţumit să privesc la cei din jur.

Mi-a trebuit o săptămână ca să îmi dau seama că fiecare o făcea în mod diferit. Unul îşi turna toată cafeaua deodată în pahar, altul nu îl folosea deloc.

„Sunt toţi străini aici, mi-am spus eu. Toţi beau cafeaua pentru prima dată."

Asta reprezenta o altă atracţie a oraşului Bangalore: gemea de oameni care nu erau de-ai locului. Nimeni nu ar fi băgat de seamă că apăruse unul în plus.

Am stat patru săptămâni la hotelul de lângă gară, fără să fac nimic. Recunosc că aveam multe îndoieli. Era mai bine dacă mă duceam la Mumbai? Dar poliţia s-ar fi gândit la asta imediat: în filme, toţi se duc la Mumbai după ce omoară pe cineva, nu-i aşa?

Calcutta! Ar fi trebuit să mă duc *acolo*.

Într-o zi, Dharam mi-a spus:

– Unchiule, arăţi foarte deprimat. Hai să mergem la plimbare.

Ne-am plimbat printr-un parc unde am văzut beţivi care zăceau pe bănci în mijlocul buruienilor crescute în voie. Am ajuns la un drum mai larg; de partea cealaltă se vedea o clădire uriaşă din piatră, cu un leu de aur pe acoperiş.

– Ce clădirea este aia, unchiule?

– Nu ştiu, Dharam. Poate că acolo locuiesc miniştrii în Bangalore.

Pe fronton am văzut un slogan:

MUNCA GUVERNULUI E MUNCA LUI DUMNEZEU

– Zâmbeşti, unchiule!

– Aşa e, Dharam. *Zâmbesc.* Cred că o să ne simţim bine la Bangalore, i-am spus eu şi i-am făcut cu ochiul.

M-am mutat din hotel şi am închiriat un apartament. Acum trebuia să îmi fac un rost în Bangalore: trebuia să îmi dau seama în ce mod m-aş fi potrivit acestui oraş.

Am încercat să ascult vocea oraşului, aşa cum o ascultam în Delhi.

M-am dus pe M.G. Road şi m-am aşezat la Café Coffee Day, aceea care avea mese afară. Purtam un stilou şi o bucată de hârtie cu mine, şi scriam tot ce auzeam.

„Am terminat programul acela de calculator în două minute şi jumătate."

„Azi un american mi-a oferit 400 000 de dolari pentru firma mea, iar eu i-am spus că nu era suficient."

„Hewlett-Packard e o companie mai bună decât IBM?"

Se pare că totul în acest oraş se reducea la un singur lucru.

La subcontractare. Adică să faci chestii pentru americani la telefon. Totul venea de aici: proprietăţi imobiliare, bogăţie, putere, sex. Aşa că trebuia să intru şi eu în chestia asta cu subcontractarea, într-un fel sau altul.

A doua zi am luat o ricşă cu motor care m-a dus în Oraşul Electrotehnic. Am găsit un smochin pe marginea drumului şi m-am aşezat la umbra lui. Am stat acolo, privind clădirile până seara târziu, când am văzut o mulţime de maşini de teren intrând grăbit în parcările subterane. Am rămas până la ora două dimineaţa, când aceleaşi maşini de teren au ieşit în aceeaşi grabă.

Şi atunci m-am gândit: „Asta e! Asta o să fac eu în oraşul ăsta".

Daţi-mi voie să vă explic, Excelenţă. Vedeţi dumneavoastră, bărbaţii şi femeile din Bangalore trăiesc ca animalele în pădure. Dorm ziua şi muncesc noaptea, până la ora două, trei, patru, cinci dimineaţa – în funcţie de program – pentru că patronii lor se află

de partea cealaltă a lumii, în America. Acum, o întrebare importantă: cum o să meargă seara târziu la muncă fetele și băieții – mai ales fetele – și cum au să se întoarcă acasă la ora trei dimineața? Nu există autobuze cu program de noapte în Bangalore, și nici trenuri, ca în Mumbai. Și oricum, fetele nu ar fi în siguranță în trenuri sau în autobuze. Sincer vorbind, bărbații de aici sunt ca animalele.

Aici intervin antreprenorii.

A doua zi m-am dus la concesionarul de Toyota Qualis din oraș și i-am spus cât am putut de frumos:

– Vreau să conduc mașinile voastre.

Tipul s-a uitat la mine nedumerit. Nu-mi venea să cred că spusesem așa ceva. Dar cine se naște servitor moare servitor, e o chestie instinctuală, e în tine, o porți în șira spinării. (Dacă o să veniți vreodată la biroul meu, dle premier, probabil că voi încerca imediat să îmi lipesc obrazul de ghetele dumneavoastră!)

Mi-am pișcat palma stângă, am zâmbit în timp ce îmi ciupeam carnea și am spus cu o voce profundă și severă:

– Vreau să *închiriez* mașinile voastre.

În ultima etapă a uimitoarei mele povești de succes, sir, m-am transformat dintr-un antreprenor social într-unul de afaceri. Iar asta nu a fost ușor deloc.

Am sunat la toate birourile companiilor de subcontractare din Bangalore. Aveau cumva nevoie de un serviciu de taxi care să le ia angajații de acasă seara? Aveau cumva nevoie de un serviciu de taxi care să ducă acasă angajații, noaptea târziu?

Desigur, știți ce au spus cu toții.

O doamnă a fost drăguță să-mi explice:

– Suni prea târziu. Fiecare afacere din Bangalore are deja un serviciu de taxi care duce și aduce angajații noaptea. Îmi pare rău!

Era ca şi cum aş fi luat-o de la început în Dhanbad; am căzut în depresie. Am stat în pat o zi întreagă.

„Ce ar face dl Ashok?" m-am întrebat eu.

Şi atunci m-a trăsnit ideea. Nu eram singur, aveam pe cineva de partea mea. Aveam mii de partea mea!

O să-mi vedeţi prietenii când veniţi în Bangalore: bărbaţi graşi, burtoşi, care îşi leagănă bastoanele pe Brigade Road, lovind şi hărţuind vânzătorii şi scuturându-i de bani.

Vorbesc despre poliţie, desigur.

A doua zi am plătit un localnic să-mi traducă – ştiţi, sunt convins că în nordul şi în sudul ţării mele se vorbesc limbi diferite – şi m-am dus la cea mai apropiată secţie de poliţie. Aveam geanta roşie în mână. Mă purtam ca şi cum eram un om important, legănând mereu geanta, ca să fiu sigur că poliţiştii o văd. Le-am dat şi o carte de vizită pe care tocmai o făcusem. Apoi am insistat să-l văd pe tipul cel mai important de acolo, inspectorul. Într-un final, m-au lăsat să intru în biroul lui; geanta roşie îşi făcuse treaba.

Omul stătea la un birou uriaş şi purta o uniformă kaki plină de insigne strălucitoare. Pe frunte avea semne roşii care-i arătau religia. În spatele lui se vedeau trei portrete ale unor zei. Dar nu acela pe care îl căutam eu.

„Ah, mulţumesc, Doamne!" Era şi un portret al lui Gandhi, în colţ.

Cu un zâmbet larg, şi un *namaste*, i-am întins geanta roşie. A deschis-o cu prudenţă.

I-am spus prin traducător:

– Sir, vreau să-mi arăt recunoştinţa pe care v-o port.

Uimitor! în momentul în care arăţi banii, *toată lumea* vorbeşte aceeaşi limbă ca şi tine.

– Recunoştinţă pentru ce? a întrebat inspectorul în hindi, uitându-se în geantă cu un ochi închis.

– Pentru tot binele pe care mi-l veţi face, sir.

Am numărat banii – zece mii de rupii – a ascultat ce voiam şi a cerut dublu. I-am dat puţin mai mult, iar el s-a declarat fericit.

Vă spun, dle premier, afişul meu era chiar acolo, acela pe care îl văzusem în gară, s-a aflat acolo tot timpul cât am negociat cu el. Afişul prin care mă căutau, acela cu fotografia pătată.

Două zile mai târziu, am sunat-o pe doamna drăguţă de la compania de internet, cea care mă refuzase. Mi-a povestit o chestie care m-a şocat. Serviciul de taxi pe care îl folosea nu mai funcţiona. Poliţia făcuse un raid şi descoperise că majoritatea şoferilor nu aveau permise de conducere.

– Îmi pare tare rău, doamnă, am spus eu. Vă înţeleg durerea. În plus, de asta vă ofer serviciile companiei mele. Şoferii Tigrului Alb.

– Toţi şoferii dumneavoastră au permise?

– Desigur, doamnă! Puteţi suna la poliţie să verificaţi.

Ea a verificat şi pe urmă m-a sunat înapoi. Cred că poliţia pusese o vorbă bună pentru mine. Şi uite aşa mi-am lansat prima şi propria afacere.

La început am fost şi eu şofer, dar după aceea am renunţat. Ştiţi, nu cred că mi-a plăcut vreodată să conduc maşini. Să vorbeşti e mult mai distractiv. Acum mica mea antrepriză a devenit ditamai afacerea. Am şaisprezece şoferi care lucrează în ture, cu douăzeci şi şase de maşini. Da, e purul adevăr: cu câteva sute de mii de rupii ale altcuiva, la care adaugi multă muncă, se pot întâmpla minuni în ţara asta. Dacă pun la un loc proprietăţile mele imobiliare, plus ce am în bancă, valorez de cincisprezece ori mai mult decât suma pe care am împrumutat-o de la dl Ashok. Am un site pe internet unde vă puteţi convinge. Citiţi mottoul meu: „Noi Conducem Tehnologia Mai Departe". L-am scris *în*

engleză! Uitați-vă la fotografiile flotei mele: douăzeci și șase Toyota Qualis, nou-nouțe, strălucitoare, toate dotate cu aer condiționat pentru lunile de vară, toate având contracte cu companii de tehnologie bine-cunoscute. Dacă vă plac mașinile mele de teren, dacă doriți ca fetele și băieții dumneavoastră care lucrează la centrale telefonice să fie duși acasă în stil, dați clic acolo unde scrie:

CONTACTAȚI ASHOK SHARMA **ACUM!**

Da, Ashok! Așa mă cheamă astăzi. Ashok Sharma, antreprenor nord-indian, stabilit în Bangalore.

Dacă ați fi cu mine acum, sub acest candelabru mare, v-aș arăta toate secretele afacerii mele. V-ați putea uita pe ecranul laptopului meu argintiu Macintosh și ați vedea fotografii ale mașinilor mele, garajele pe care le dețin, mecanicii mei și polițiștii pe care îi mituiesc.

Toate acestea îmi aparțin. Mie, Munna, cel al cărui destin era să facă dulciuri!

O să vedeți și pozele băieților mei. Toți șaisprezece. Cândva eram șoferul unui stăpân, dar acum sunt stăpânul șoferilor. Nu îi tratez ca pe niște servitori – nu-i plesnesc, nu sunt tiran cu nimeni și nu îmi bat joc de ei. Nici nu îi insult, spunând că sunt „familia" mea. Ei sunt angajații mei, iar eu sunt șeful lor, atâta tot. Au un contract cu mine, pe care l-am semnat și eu, și ei, și ambele părți ne onorăm contractul. Atâta doar. Dacă sunt atenți la cum vorbesc eu, la cum mă îmbrac, la cum păstrez totul curat, o să ajungă departe în viață. Dacă nu, o să rămână șoferi toată viața. Au liberă alegere. După ce își termină treaba, îi dau afară din birou: nu permit pălăvrăgeala și nici nu-i las să stea la o cafea. Un Tigru Alb nu își poate permite să aibă prieteni. E prea periculos.

Acuma, în ciuda succesului uimitor pe care l-am avut, nu vreau să pierd contactul cu locurile de unde mi-am primit adevărata educație în viață.

Drumul și trotuarul.

Mă plimb seara prin Bangalore, sau dimineața devreme, doar ca să ascult vocea străzii.

Într-o seară, când eram pe lângă gară, am văzut vreo doisprezece muncitori adunați în fața unui zid, discutând pe un ton coborât. Vorbeau o limbă străină mie; erau localnici. Nu era nevoie să înțeleg cuvintele, pentru a-mi da seama despre ce discutau. Într-un oraș unde așa de multă lume venise de afară, ei erau cei rămași în urmă.

Citeau ceva ce stătea scris pe zid. Am vrut să văd ce era, dar s-au oprit din vorbă și s-au adunat grămadă în fața zidului. A trebuit să-i amenințe că voi chema poliția, ca să mă lase să văd ce era scris.

Pe zid fusese imprimată imaginea a două mâini ce rup niște cătușe:

MARELE SOCIALIST VINE LA BANGALORE

A venit după vreo două săptămâni. A organizat un mare miting, unde a ținut un discurs grozav, în care a vorbit numai despre foc, sânge și purificarea țării de bogătași, pentru că, în zece ani, urma să nu mai fie apă potabilă pentru cei săraci, pentru că planeta se încălzea. Stăteam în spate și ascultam. La final, oamenii au început să aplaude ca nebunii. Zace multă furie în orașul ăsta, fără îndoială.

Ciuliți urechea în Bangalore – sau în orice alt oraș din India – și o să auziți zvon de agitații, șoapte nemulțumite și amenințări cu revolte. Bărbații stau noaptea pe sub stâlpii de felinar și citesc. Se îngrămădesc la un loc și discută și arată cu degetul spre cer.

Oare în vreo noapte se vor strânge toţi laolaltă? Vor distruge oare Rooster Coop?

Ha!

Poate o dată la o sută de ani are loc o revoluţie care îi eliberează pe cei săraci. Am citit chestia asta pe o pagină din cărţile alea vechi, pe care oamenii le folosesc în ceainării ca să învelească *samosos* uleioase. Vedeţi dumneavoastră, numai patru bărbaţi din istorie au condus revoluţii care au izbândit şi care au eliberat sclavii, ucigându-i pe stăpâni – cel puţin aşa zicea în pagina aia:

Alexandru cel Mare.
Abraham Lincoln din America.
Mao din ţara dumneavoastră.
Şi un al patrulea bărbat. Poate o fi fost Hitler, nu-mi aduc aminte.

Dar nu cred să se poată adăuga un al cincilea nume prea curând.

O revoluţie indiană?

Nu, sir. Nu o să se întâmple. Oamenii din ţara asta încă aşteaptă ca războiul lor de eliberare să vină de undeva din altă parte – din junglă, din munţi, din China sau din Pakistan. Asta nu o să se întâmple niciodată. Fiecare bărbat trebuie să-şi facă propriul pelerinaj către Benaras.

Cartea revoluţiei se află în măruntaiele tale, tinere indian. Aşază-te pe vine, adu-o la lumină şi citeşte ce scrie acolo.

În loc de asta, ei stau în faţa televizorului color şi se uită la meciurile de crichet şi la reclamele la şampoane.

Pe tema reclamelor la şampoane, dle premier, trebuie să vă spun că părul vopsit în auriu îmi face silă acum. Nu cred că e sănătos pentru o femeie să aibă culoarea aceea de păr. Nu am încredere în televizor sau în marile panouri publicitare cu femei albe pe care le vezi peste tot în Bangalore. Acum mă bazez pe propria experienţă, căpătată prin hoteluri de cinci stele. (Aşa e,

dle Jiabao: nu mai merg în „cartierul cu lumini roşii". Nu e corect să cumperi şi să vinzi femei care trăiesc în colivii şi sunt tratate ca nişte animale. Acum eu cumpăr numai fete pe care le găsesc în hotelurile de cinci stele.)

Din experienţa mea, fetele indiene sunt cele mai bune.

(Mă rog, cele mai bune pe locul *doi*. Vă mărturisesc, dle Jiabao, nimic nu stârneşte mai mult un bărbat în Bangalore decât ochii unor nepaleze ce strălucesc şi te săgetează de după acoperişul întunecos al unei ricşe cu motor.)

De fapt, imaginea străinelor cu părul auriu – şi o să vedeţi că Bangalore e plin de aşa ceva astăzi – m-a convins că albii încep să se veştejească. Toţi arată atât de vlăguiţi şi de fragili... Nu o să vedeţi niciodată unul cu burtă mare. Pentru asta îl consider responsabil pe preşedintele Americii; el a legalizat homosexualitatea la el în ţară, iar acum bărbaţii se căsătoresc cu alţi bărbaţi, în loc să îşi ia femei. Pe asta am auzit-o la radio. Asta va duce la declinul omului alb. În plus, albii folosesc prea mult telefoanele mobile, iar asta le distruge creierii. Este un fapt cunoscut: telefoanele mobile cauzează cancer şi afectează masculinitatea. Le-au inventat japonezii ca să diminueze creierii şi testiculele albilor. Pe asta am auzit-o într-o seară, în staţia de autobuz. Până atunci eram foarte mândru de aparatul meu Nokia, îl arătam tuturor fetelor de la centrala telefonică cărora îmi făceam planuri să le-o trag, dar l-am aruncat imediat. Dacă vreţi să mă sunaţi, trebuie să o faceţi pe linia fixă. Îmi afectează afacerea, dar creierul meu e prea important, sir: e tot ce are pe lume un om care gândeşte.

Oamenii albi vor fi terminaţi în curând. Mai sunt cei cu pielea roşie şi cei cu pielea neagră, dar habar nu am ce pun la cale – la radio nu se vorbeşte niciodată despre ei. Umila mea predicţie: peste douăzeci de ani, vom fi doar noi, oamenii galbeni şi cei bruni, în vârful piramidei, şi vom conduce întreaga lume.

Și Dumnezeu să-i apere pe toți ceilalți.

Acum ar trebui să vă explic despre întreruperea lungă pe care am avut-o în povestire, cu două nopți în urmă.

O să vă pot explica și diferențele dintre Bangalore și Laxmangarh. Trebuie să înțelegeți, dle Jiabao, că nu puteți veni la Bangalore și să găsiți numai oameni morali și cinstiți. Orașul are și el partea lui de mardeiași și de politicieni. Doar că aici, dacă cineva vrea să fie bun, *poate*. În Laxmangarh nu poate nici măcar să aleagă. Asta este diferența dintre această Indie și cealaltă: posibilitatea de *a alege*.

Vedeți dumneavoastră, în seara aceea stăteam aici, spunându-vă povestea vieții mele, când a sunat telefonul. Vorbindu-vă în continuare, am ridicat receptorul și l-am auzit pe Mohammad Asif.

– Sir, avem o problemă.

Atunci m-am oprit din conversația cu dumneavoastră.

– Ce fel de problemă? am întrebat eu.

Știam că Mohammad Asif era de serviciu în seara aceea, așa că mă pregăteam pentru ce era mai rău.

A tăcut, după care a spus:

– Duceam fetele acasă, când am lovit un copil pe bicicletă. E mort, sir.

– Cheamă poliția imediat, i-am zis eu.

– Dar, sir... eu sunt de vină. L-am lovit, sir.

– Tocmai de aceea o să suni la poliție.

Poliția era deja acolo când am ajuns eu la locul faptei cu o furgonetă goală. Toyota Qualis era parcată pe marginea drumului, iar fetele se aflau toate înăuntru.

Trupul copilului zăcea întins pe pământ, plin de sânge. Bicicleta era și ea la pământ, distrusă și strâmbă.

Mohammad Asif stătea în picioare într-o parte, clătinând din cap. Cineva ţipa la el, cu patima omului care îşi vede o rudă moartă.

Poliţistul de la faţa locului oprise pe toată lumea acolo. A dat din cap în semn de salut când m-a văzut. De acum ne cunoşteam foarte bine.

– El e fratele mortului, sir, mi-a şoptit el. E cumplit de furios. Nu am reuşit să îl scot de aici.

L-am scos pe Mohammad Asif din transă.

– Ia maşina mea şi du-le pe fetele alea acasă mai întâi. Apoi i-am zis poliţistului, ridicând vocea: Daţi-i drumul omului meu! Trebuie să le ducă pe fetele acelea acasă. Tot ce aveţi de vorbit cu el, o să vorbiţi cu mine.

– Cum puteţi să-i daţi drumul? a strigat fratele băiatului mort la poliţist.

– Auzi, băiete, am zis, eu sunt proprietarul acestei maşini. Te lupţi cu mine, nu cu şoferul. El îmi asculta ordinele, şi mergea cât putea de repede. Mâinile mele sunt pătate de sânge, nu ale lui. Fetele astea trebuie să ajungă acasă. Hai cu mine la poliţie... mă ofer drept răscumpărare. Lasă-i pe ei să plece.

Poliţistul mi-a ţinut isonul.

– E o idee bună. Trebuie să înregistrăm cazul la secţia de poliţie.

În timp ce eu vorbeam cu fratele, apelând la raţiunea lui şi la bună-cuviinţă, Mohammad Asif s-a urcat cu fetele în maşină şi a plecat. Ăsta era primul obiectiv: să trimit fetele acasă. Semnasem un contract cu compania lor, iar eu onorez tot ce semnez.

M-am dus la poliţie cu fratele băiatului mort. Poliţistul de serviciu mi-a adus o cafea; băiatului nu i-au adus. Se uita urât la mine când am luat cafeaua, era gata să mă rupă în bucăţi. Am luat o sorbitură.

– Asistentul comisarului vine în cinci minute, a spus unul dintre polițiști.

– El o să înregistreze cazul? a întrebat fratele. Pentru că nimeni nu a făcut-o până acum.

Am mai luat o sorbitură.

Asistentul comisarului era un tip pe care îl unsesem deseori. Odată îmi aranjase un rival în ale antreprenoriatului. Era un om de cea mai rea speță, care nu avea nimic altceva în minte decât să ia bani de la oricine venea la biroul său. Un gunoi.

Dar era gunoiul *meu*.

Mi s-a luat o piatră de pe inimă când l-am văzut. Bătuse atâta drum până la secția de poliție în plină noapte, ca să mă ajute. Hoțul nu fură pe un alt hoț, după cum se spune. A înțeles situația imediat. S-a făcut că nu mă vede și s-a dus direct la fratele mortului, întrebându-l:

– Ce vrei?

– Vreau să fac o plângere, a răspuns fratele. Vreau să înregistrez crima.

– Care crimă?

– Moartea fratelui meu. Cauzată de mașina acestui om, a spus, ațintind degetul spre mine.

Asistentul comisarului s-a uitat la ceas.

– Dumnezeule, e târziu! E aproape ora cinci. De ce nu te duci acasă? O să uităm că ai fost aici. Te *lăsăm* să mergi acasă.

– Dar ce o să faci cu el? Îl bagi în pușcărie mai întâi?

Asistentul comisarului și-a împreunat mâinile. A oftat:

– Vezi tu, în momentul accidentului, bicicleta fratelui tău nu avea luminile în regulă. Și știi că asta este ilegal. O să iasă la iveală și alte chestii. Îți promit eu, alte chestii o să iasă la suprafață.

Băiatul se uita perplex la polițist. A scuturat din cap, ca și cum nu ar fi înțeles bine ceea ce tocmai i se spusese.

– Fratele meu este mort. Tipul ăsta e un criminal. Nu înțeleg ce se întâmplă aici.

– Uite ce... du-te acasă. Fă o baie. Roagă-te lui Dumnezeu. Dormi. Vino aici de dimineață. O să înregistrăm plângerea atunci, bine?

Băiatul a înțeles în sfârșit de ce îl adusesem la poliție. A priceput în final că i se întinsese o cursă. Probabil că până atunci văzuse polițiști doar în filmele indiene.

Bietul copil.

– Așa ceva este inacceptabil. O să sun la ziare! O să-i sun pe avocați! O să dau telefon la poliție!

Asistentul comisarului, un tip fără prea mult umor, a schițat un zâmbet.

– Sigur. Dă telefon la poliție.

Băiatul a ieșit afară valvârtej, amenințând în continuare.

– Numerele mașinii vor fi schimbate mâine, a zis asistentul comisarului. O să spunem că a fost un caz în care vinovatul a fugit de la locul faptei. O să înlocuim mașina. Avem mașini lovite aici, special pentru așa ceva. Ești norocos că Toyota ta a lovit un om pe bicicletă.

Am dat din cap în semn de încuviințare.

Un om pe bicicletă, ucis – poliția nici nu trebuie măcar să înregistreze cazul. Un om pe motocicletă, ucis – *ar trebui* să înregistreze un astfel de caz. Un om într-o mașină, ucis – ar trebui să-l bage direct la pușcărie pe făptaș.

– Și dacă se duce la ziare?

Asistentul comisarului s-a bătut pe burtă.

– Uite aici îi am pe toți jurnaliștii din acest oraș.

Nu i-am dat plicul imediat. Există un timp și un loc pentru chestiile astea. Acum era timpul să zâmbesc, să spun mulțumesc, să beau din cafeaua pe care mi-o oferise. Acum era timpul să stau un pic de vorbă cu el despre fiii lui – amândoi aflați la studii în

America; voia să-i vadă înapoi şi să pornească o afacere pe internet în Bangalore. Timpul să dau din cap, să zâmbesc şi să-i arăt dinţii mei curaţi, strălucitori şi daţi cu fluor. Am băut împreună cafea după cafea fierbinte, stând sub un calendar al zeiţei Lakshmi – zeiţa vărsa bani de aur dintr-un vas într-un râu al prosperităţii. Deasupra ei se afla portretul înrămat al zeului zeilor, un Mahatma Gandhi zâmbitor.

Peste o săptămână aveam să mă duc să-l văd din nou, cu un plic, iar atunci nu va fi aşa de prietenos. Avea să numere banii în faţa mea şi să-mi spună:

„Asta-i tot? Ştii cât mă costă să ţin doi copii la facultate în străinătate? Ar trebui să vezi facturile de la American Express pe care mi le trimit în fiecare lună!" Şi avea să mai ceară un plic. Apoi altul şi altul. Nu există un sfârşit al chestiei ăsteia, dle Jiabao, după cum bine spunea dl Ashok. O să îi tot plătim pe nenorociţii ăştia. Dar eu mă plâng de poliţie aşa cum o fac cei bogaţi. Nu precum săracii.

E o mare diferenţă!

Sir, a doua zi l-am chemat pe Mohammad Asif la birou. Era cotropit de ruşine pentru ceea ce făcuse; nu era nevoie să îi reproşez nimic.

Şi nici nu era greşeala lui. Nici a mea. Companiile noastre de subcontractare sunt atât de zgârcite, încât obligă operatorii de taxiuri să le promită un număr imposibil de curse în fiecare noapte. Ca să facă faţă acestui program, şoferii trebuie să conducă nesăbuit. E normal să lovească şi să accidenteze oamenii de pe drum. Asta e o problemă pe care o are orice operator de taxi din acest oraş. Nu daţi vina *pe mine*.

– Nu-ţi face griji, Asif, i-am spus eu.

Băiatul părea complet distrus.

Am ajuns să îi respect pe musulmani, sir. Nu au ei minţile cele mai sclipitoare – cu excepţia celor patru poeţi –, dar sunt şoferi

buni, majoritatea cinstiți, deși câțiva dintre ei au dorința asta să tot arunce în aer trenuri în fiecare an. Nu aveam de gând să-l dau afară pe Asif pentru așa ceva.

Dar i-am cerut să găsească adresa băiatului pe care îl ucisese.

S-a uitat la mine uimit.

– De ce să mă duc, sir? Nu trebuie să ne temem de părinți. Vă rog, nu faceți asta!

L-am obligat să găsească adresa și să mi-o dea.

Am luat bani din seif – în bancnote de câte o sută de rupii, nou-nouțe, pe care le-am pus într-un plic maro. M-am urcat în mașină și m-am dus la acea adresă.

Mama mi-a deschis ușa. M-a întrebat ce voiam, iar eu i-am răspuns:

– Sunt proprietarul companiei de taxi.

Nu a fost nevoie să îi spun care anume.

Mi-a adus cafea într-o ceașcă așezată într-un pahar de metal. Indienii ăștia din sud au maniere alese.

Mi-am turnat cafeaua în pahar și am băut din ea așa cum trebuia.

Pe perete am văzut fotografia unui tânăr cu o ghirlandă mare de iasomie în jurul gâtului.

Nu am spus nimic până nu am terminat cafeaua. După aceea am pus plicul maro pe masă.

Un bărbat mai în vârstă venise în cameră, și acum mă fixa cu privirea.

– În primul rând aș vrea să-mi exprim durerea față de moartea fiului dumneavoastră. Am pierdut și eu rude, multe chiar, și știu prin ce suferințe ați trecut. Nu ar fi trebuit să moară. În al doilea rând, vina este a mea. Nu a șoferului. Poliția mi-a dat însă drumul. Asta este jungla în care trăim. Dar îmi asum întreaga responsabilitate. Vă cer iertare. Am arătat spre plicul maro de pe masă:

Acolo sunt douăzeci și cinci de mii de rupii. Nu vi-i dau pentru că trebuie, ci pentru că vreau. Mă înțelegeți?

Femeia nu a vrut să ia banii.

Dar bătrânul, tatăl băiatului, se uita țintă la plic.

– Cel puțin ai avut bărbăția să vii aici, a spus el.

– Vreau să-l ajut pe celălalt fiu al dumneavoastră, am spus eu. Este un tânăr curajos. A ținut piept poliției în seara aceea. Poate veni la mine să lucreze ca șofer, dacă doriți. Voi avea eu grijă de el, dacă vreți.

Femeia și-a încleștat dinții și a clătinat din cap. Lacrimi au început să-i curgă pe obraji. Era de înțeles. Poate își făcuse speranțe pentru celălalt copil, așa cum mama își făcuse speranțe pentru mine. Dar tatăl era mai docil; bărbații sunt mai rezonabili în astfel de situații.

I-am mulțumit pentru cafea, am făcut respectuos o plecăciune în fața mamei îndoliate și am plecat.

Mohammad Asif mă aștepta la birou atunci când m-am întors. A dat dezaprobator din cap și a spus:

– De ce? De ce ați aruncat așa de mulți bani?

Atunci m-am gândit că *poate făcusem o greșeală*. Poate că Asif avea să le spună celorlalți șoferi că îmi era teamă de femeie, iar lor avea să le treacă prin cap că mă pot păcăli. Perspectiva mă îngrijora. Nu îmi place să mă arăt slab în fața angajaților. Știu unde duce asta.

Dar trebuia să fac ceva diferit, nu vă dați seama? Nu pot să trăiesc ca Mistrețul, ca Bivolul și Cioara; probabil că și acum ei trăiesc la fel, în Laxmangarh.

Însă eu sunt acum în Lumină.

Ce se întâmplă într-o povestire tipică din *Crima Săptămânală* sau într-un film indian, în astfel de situații? Un sărac ucide un bogat. Bun. Îi ia banii. Bun. Dar pe urmă îl urmăresc visele în

care mortul vine după el cu mâinile pline de sânge spunând: „u-ci-ga-şu-le, u-ci-ga-şu-le".

Nu aşa se întâmplă şi în viaţa reală. Credeţi-mă. Ăsta este unul dintre motivele pentru care am încetat să mă mai duc la filme indiene.

Am visat urât doar o dată, am visat că bunica mă fugărea călare pe bivoliţă, dar nu s-a mai întâmplat de atunci.

Adevăratul coşmar este de *alt fel.* Te zârcoleşti în pat visând că nu ai făcut-o, că nu te-au ţinut nervii şi că l-ai lăsat pe dl Ashok să scape, că eşti în continuare în Delhi, servitorul altuia, şi apoi te trezeşti.

Nu mai transpiri. Inima nu mai bate aşa de tare.

Tu ai făcut-o! Tu l-ai omorât!

Cam la trei luni după ce venisem în Bangalore, m-am dus la templu şi am închinat ofrande pentru toţi: Kusum, Kishan, toate mătuşile, toţi verii, nepoţii şi toate nepoatele mele. Am rostit o rugăciune chiar şi pentru bivoliţă. Cine ştie cine mai trăieşte şi cine nu? După aceea le-am spus tuturor:

– *Acum lăsaţi-mă în pace.*

Şi m-au lăsat în pace, sir.

Într-o zi am citit în ziar: „O familie de şaptesprezece membri ucisă într-un sat din nordul ţării". Inima a început să-mi bată cu putere: şaptesprezece? Nu putea să fie familia mea. Era doar unul dintre acele articolaşe menite să-ţi ridice părul-n cap, care apar în fiecare dimineaţă în ziare. Nu se preciza numele satului. Scriau doar că era undeva în Întuneric, lângă Gaya. Am citit şi recitit: şaptesprezece! Nu sunt şaptesprezece acasă... am răsuflat... dar dacă o fi făcut careva copii...?

Am mototolit hârtia şi am aruncat-o. După aceea am încetat să mai citesc ziarul câteva luni la rând. Asta ca să fiu în siguranţă.

Ei bine, iată cam ce li s-ar fi putut întâmpla. Fie Barza i-a ucis pe toți, fie doar pe unii dintre ei, și i-o fi bătut pe ceilalți. Acuma, chiar dacă, printr-o minune, el – sau poliția – nu a făcut-o, vecinii i-ar fi evitat. Vedeți dumneavoastră, un copil rău într-o familie duce de râpă reputația satului. Așa că sătenii i-ar fi obligat să plece din sat și ar fi trebuit să se mute la Delhi, la Calcutta sau la Mumbai, unde să trăiască sub vreun pod de beton, cerșind mâncare și neavând vreo speranță pentru viitor. Nu e cu mult mai bine decât să fii mort.

Ce ziceți, dle Jiabao? Aud că mă numiți un monstru cu sânge-rece?

Cred că am auzit povestea asta într-o gară, sir, sau poate am citit-o pe una dintre paginile rupte pentru a înveli o bucată de porumb copt pe care îl cumpărasem de la piață – nu-mi aduc aminte. Era o poveste despre Buddha. Într-o zi, un brahman șiret, în încercarea lui de a-l păcăli pe Buddha, l-a întrebat:

– Învățătorule, te consideri om sau zeu?

Buddha i-a surâs și a răspuns:

– Nici una, nici alta. Sunt doar unul care s-a trezit în timp ce voi ceilalți dormiți.

O să vă dau același răspuns la întrebarea dumneavoastră, dle Jiabao. Mă întrebați:

– Tu ești om sau demon?

Nici una, nici alta, spun eu. M-am trezit, iar voi ceilalți mai dormiți încă, iar aceasta este singura diferență dintre noi.

Nu ar trebui să mă gândesc la ei deloc. La familia mea.

Dharam cu siguranță nu se gândește.

De acum și-a dat seama ce s-a întâmplat. La început i-am spus că urma să mergem într-o vacanță, și probabil a crezut asta o lună sau două. Nu zice nimic, dar îl văd uneori cum mă privește cu coada ochiului.

Știe.

Seara mâncăm împreună, stăm la masă față în față și ne uităm unul la celălalt, fără să ne spunem prea multe. După ce termină de mâncat, îi dau să bea un pahar de lapte. Acum două seri, după ce și-a terminat de băut laptele, l-am întrebat:

– Te gândești vreodată la mama ta?

Nu a scos o vorbă.

– La tata?

Mi-a zâmbit și mi-a spus:

– Mai dă-mi un pahar de lapte, unchiule. M-am ridicat. El a adăugat: Și o cupă cu înghețată.

– Înghețata e pentru duminică, Dharam, am spus eu.

– Ba nu, e pentru azi.

Și mi-a zâmbit.

Aha, și-a dat seama de tot ce s-a întâmplat, vă spun eu. Acum mă șantajează, golanul! O să-și țină gura atâta timp cât îi dau de mâncare. Dacă ajung la pușcărie, pierde porția de înghețată și paharele de lapte, nu-i așa? Cred că la asta se gândește. Noua generație, vă spun eu, nu are nici un simț al moralei.

Merge la o școală bună, aici în Bangalore – una în limba engleză. Acum pronunță cuvintele în engleză de zici că e fiul unui bogătaș. Poate să spună „pizza" așa cum pronunța dl Ashok. (Și ce-i mai place pizza, chestia aia nesuferită!) Îl privesc cu mândrie cum își face lecțiile, înșiruind împărțiri cu numere mari pe coli de hârtie, la masă. Eu nu am ajuns niciodată să învăț lucrurile astea.

Știu că, într-o zi, Dharam, copilul ăsta care îmi bea laptele și îmi mănâncă înghețata în cupe mari, o să mă întrebe:

„Nu ai fi putut să o salvezi pe mama? Nu ai fi putut să-i scrii și să-i spui să fugă la timp?"

Atunci o să trebuiască fie să îi dau un răspuns, fie să îl omor. Dar întrebarea asta mai poate aștepta câțiva ani. Până atunci, o să

cinăm seara împreună, în fiecare seară, eu şi Dharam, ultimii rămaşi din familie.

Mai rămâne de vorbit despre o singură persoană.

Fostul meu patron.

Am socotit că nu era nevoie să mă rog zeilor pentru el, pentru că familia lui urma să aducă ofrande foarte scumpe în tot cuprinsul Gangelui pentru sufletul lui. Cât pot să însemne rugăciunile unui biet om pentru cei 36 000 004 zei, în comparaţie cu rugăciunile bogaţilor?

Dar mă gândesc mult la el şi, chiar dacă mă credeţi sau nu, îmi e dor de el. Nu şi-a meritat soarta.

Ar fi trebuit să tai gâtul Mangustei.

Excelenţa Voastră, am făcut un salt mare în ce priveşte relaţiile chinezo-indiene în aceste şapte nopţi. *Hindi-Chini Bhai Bhai*, cum se mai spune. Aţi aflat tot ce trebuie să ştiţi despre antreprenoriat: cum se dezvoltă, cum se trece peste greutăţi, cum se păstrează ferme obiectivele şi cum se poate primi medalia de aur pentu succes.

Sir: deşi am terminat povestea, iar toate secretele mele sunt acum secretele dumneavoastră, dacă îmi permiteţi, aş vrea să vă mai spun ceva înainte de a vă părăsi.

(Asta e o chestie pe care am învăţat-o de la Marele Socialist: tocmai când publicul începe să caşte, el mai spune „un ultim cuvânt", după care continuă pentru alte două ore. Ha!)

Când merg cu maşina pe Hosur Main Road, spre Oraşul Electrotehnic Unu, şi trec pe lângă acele companii, nu vă pot spune cât de entuziasmat mă simt. General Electric, Dell, Siemens, toate sunt acum în Bangalore. Şi multe altele vor veni. Se construieşte peste tot. Mormane de pământ peste tot. Grămezi de pietre şi de cărămizi. Tot oraşul este acoperit de fum, de ceaţă, de pulbere şi

praf de ciment. Totul este sub un văl. Şi când se va ridica vălul, cum o să arate Bangalore?

Poate că o să fie un dezastru: mahalale, canalizare, centre comerciale, ambuteiaje şi poliţişti. Dar n-ai de unde să ştii. Poate că o să devină un oraş decent, unde oamenii trăiesc ca nişte oameni, iar animalele ca nişte animale. Un nou Bangalore, pentru o nouă Indie. Atunci o să pot spune că am ajutat, în felul meu, la construirea Noului Bangalore.

De ce nu? Nu sunt eu parte din tot ce se schimbă în ţara asta? Nu am reuşit eu în lupta pe care ar trebui să o ducă orice om sărac? Lupta de a nu lua pe spinare biciurile pe care le-a luat tata şi de a nu sfârşi într-un morman de trupuri fără identitate şi care vor putrezi în nămolul Mamei Gange. E adevărat, rămâne chestia cu crima: un lucru greşit, fără îndoială. Mi-a înnegrit sufletul. Toate cremele de albit pielea din India nu vor reuşi să-mi cureţe mâinile.

Dar nu e aşa că orice persoană importantă din lumea asta, inclusiv premierul nostru (inclusiv *dumneavoastră*, dle Jiabao), a omorât pe unul sau pe altul, ca să poată ajunge în vârf? Dacă ucizi suficienţi oameni, o să ţi se ridice o statuie de bronz lângă Casa Parlamentului din Delhi. Dar asta înseamnă faimă, şi nu e ceea ce caut eu. Eu doar am vrut să am ocazia de a fi, iar pentru asta, o singură crimă a fost suficientă.

Ce urmează pentru mine? *Ştiu* că la asta vă gândiţi.

Cum să vă spun eu? Azi după-amiază, în timp ce mergeam cu maşina pe M.G. Road – zona elegantă a oraşului, cu multe magazine americane şi companii de tehnologie –, am văzut cum oamenii de la Yahoo! puneau un nou afiş pe clădirea lor de birouri:

CÂT DE DEPARTE POŢI GÂNDI?

Mi-am luat mâinile de pe volan şi le-am ţinut la o distanţă mai mare decât mădularul unui elefant.

– Uite *atât* de departe, căcănarilor!

Ador firma mea, candelabrul ăsta şi laptopul argintiu şi cele douăzeci şi şase de Toyota Qualis. Dar, sincer vorbind, o să mă plictisesc în curând de ele. Eu sunt un om de „prima viteză", dle premier. Într-o bună zi o să trebuiască să vând compania asta unui alt idiot – *antreprenor*, vreau să spun – şi să fac ceva nou. Mă gândesc la imobiliare. Vedeţi dumneavoastră, eu sunt unul care vede mereu „viitorul", atunci când alţii văd „prezentul". Întreaga lume o să vină mâine la Bangalore. Să număraţi, în drum spre aeroport, cutiile din sticlă şi oţel, ridicate pe jumătate, pe lângă care o să treceţi. Uitaţi-vă la numele companiilor americane care le construiesc. Şi când toţi americanii ăştia o să vină aici, unde credeţi că o să doarmă? În drum?

Ha!

Oriunde găsesc un apartament gol, mă uit la el şi mă întreb: „Oare cât pot să iau de la un american pentru apartamentul ăsta, în 2010?" Dacă locuinţa are perspective de a deveni rezidenţa vreunui american, plătesc imediat un avans. Viitorul industriei imobiliare este în Bangalore, dle Jiabao. Putem deveni fraţi întru crimă, dacă doriţi – vă ajut eu!

După trei, patru ani în imobiliare, cred că o să vând totul, o să iau banii şi o să construiesc o şcoală – una în limba engleză – pentru copiii săraci din Bangalore. O şcoală unde nu se va permite coruperea creierelor cu rugăciuni şi cu poveşti despre Dumnezeu şi despre Gandhi. Doar fapte din viaţă li se vor oferi copiilor ăstora. O şcoală plină de Tigri Albi, lăsaţi liberi în Bangalore! Am avea oraşul ăsta la picioare, vă spun eu! Aş putea deveni Şeful din Bangalore. L-aş aranja imediat pe asistentul comisarului. L-aş urca pe bicicletă şi i-aş spune lui Asif să îl calce cu Toyota.

Toate visele astea pe care le am... ei bine, e foarte posibil să nu se aleagă nimic de ele.

Știți, mă gândesc uneori că nu o să mă prindă niciodată. Cred că Rooster Coop are nevoie de oameni ca mine, care să evadeze de acolo. Are nevoie de stăpâni ca dl Ashok – nu era un mare patron, cu toate virtuțile lui –, care să fie eliminați, și de servitori excepționali ca mine care să-i înlocuiască. În astfel de vremuri, simt o bucurie răutăcioasă că familia dlui Ashok poate să pună până și un premiu de un milion de dolari pe capul meu, și tot nu va avea importanță. Căci eu am trecut de partea cealaltă: fac parte dintre aceia care nu pot fi prinși în India. Mă uit la candelabrul ăsta și îmi vine să-mi azvârl brațele în aer și să strig atât de tare, încât vocea mea să treacă prin telefoanele centralelor și să ajungă în casele americanilor:

– *Am reușit! Am evadat din coteț!*

Dar alteori, când cineva pe stradă strigă „Balram", întorc capul și mă gândesc: „M-am dat de gol".

E posibil să fiu prins oricând. Chestia asta nu se termină niciodată în India, după cum zicea dl Ashok. Poți să dai poliției toate plicurile maro și gențile roșii din lume, tot e posibil să-ți facă de petrecanie la un moment dat. Poate că, într-o zi, un tip în uniformă o să arate cu degetul spre mine și o să-mi spună: „Gata, s-a terminat, Munna!"

Totuși, chiar dacă toate candelabrele mele s-ar prăbuși pe podea – chiar dacă m-ar azvârli în închisoare și alți prizonieri mi-ar trage-o, chiar dacă m-ar pune să urc pe scările de lemn până la știreang, nu o să regret niciodată noaptea aceea în Delhi, în care i-am tăiat gâtul stăpânului meu.

O să spun că a meritat tot efortul, pentru a ști, măcar pentru o zi, măcar pentru o oră sau un *minut*, cum e să nu fii servitor.

Cred că sunt gata să fac copii, dle premier.
Ha!

Cu etern respect,
Ashok Sharma
Tigrul Alb
Din Bangalore
seful@tigrulalb-noiconducemtehnologia.com

Aravind Adiga,
născut la 23 octombrie 1974,
este ziarist și scriitor,
deținând dublă cetățenie,
indiană și australiană.
***Tigrul Alb* este primul său roman,**
care s-a bucurat de succes
atât la public, cât și la critica literară.

***Tigrul Alb* a fost vândut în 16 țări**
până în prezent, obținând în 2008
Premiul Man Booker pentru cel mai bun
roman al anului în Marea Britanie.

O poveste şocantă
despre India zilelor noastre

Un antidot la Visul Indian

Halwai este un bărbat complicat. Servitor. Filosof. Antreprenor. Ucigaș.

De-a lungul a șapte nopți, la lumina unui candelabru de poveste, el – un om care nu a primit niciodată ajutorul nimănui – ne spune istoria extraordinară și înspăimântătoare a succesului său în viață. Balram este un autodidact care trebuie să-și înfrunte propriile gânduri negre, el este întruparea contradicțiilor inerente în societatea indiană modernă, în care opulența coexistă cu sărăcia lucie, într-o lume în care corupția este suverană.

Imoral, ireverențios, adorabil și cu totul contemporan, *Tigrul Alb* este un roman de debut senzațional și plin de provocări, care a trezit interesul editorilor și cititorilor din întreaga lume.

ISBN 978-973-54-0049-1

rao international publishing company

www.rao.ro
www.raobooks.com